

Мао Цзе-дун

ИЗБРАНИ
ПРОИЗВЕДЕНИЯ

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Пролетарии от всички страни, съединявайте се!

МаоЦзе-дун

ИЗБРАНИ
ПРОИЗВЕДЕНИЯ

毛澤東選集

第三卷

МаоЦзе-дун

ИЗБРАНИ
ПРОИЗВЕДЕНИЯ

ТОМ

4

Превел от руски
Лазар Младенов

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ОТ ИЗДАТЕЛСТВОТО

Поради това, че 2-и том на китайското издание на избраните произведения на другаря Мао Цзе-дун образува на руски (resp. на български) език два тома (2-и и 3-и), настоящият, 4-и, том на руското (resp. на българското) издание съответствува на 3-и том на китайското издание.

ПЕРИОДЪТ НА ВОЙНАТА
СРЕЩУ ЯПОНСКИТЕ
АГРЕСОРИ

(III)

ПРЕДГОВОР
(17 март 1941 година)

Сега политиката на партията в селото вече не е политиката на аграрна революция, която политика бе провеждана през десетгодишния период на гражданската война, това е политика на единен антияпонски национален фронт. Цялата партия трябва да изпълнява директивите на Централния комитет от 7 юли и 25 декември 1940 г.¹, както и директивите, които предстоящият VII конгрес на партията ще даде. Настоящите материали* се публикуват с цел да се помогне на другарите да намерят метод за изучаване на стоящите пред тях въпроси. Днес мнозина наши другари все още се придържат към порочен стил в работата, като пристъпват към въпросите „твърде ориентировачно“ и не желаят да вникват в тяхната същност; понякога те нямат никаква представа за онова, което става в низините, и при все това заемат ръководни постове. Това е много опасно. Без истински конкретно познаване на действителното положение на всички класи на китайското общество не може да има и истински правилно ръководство.

Единственият метод, който дава такова познание, е изучаването на обществото, изучаването на самия живот на всички обществени класи. За ръководните работници основният метод за опознаване на обществото се състои в това, да се наблюдават обмислено няколко градове и села и следвайки основното изискване на марксизма — прилагайки метода на класовия анализ, — да се проведат редица грижливи обследвания. Само по този начин ние ще можем да придобием необходимия минимум знания по проблемите на китайското общество.

---

* „Материали от обследването на селото“ не са включени в настоящия сборник от избрани произведения на другаря Мао Цзе-дун.

За тази цел е нужно, първо, да обръщаме погледа си надолу, а не да витаем в облаците. Който няма желание и решимост да обръща погледа си надолу, той не ще може и до края на живота си да разбере истински положението на нещата в Китай.

Второ — да провеждаме събеседвания. Повърхностните наблюдения и слуховете никога няма да ни дадат пълноценни знания.

От целия материал, събран от мен чрез събеседванията, онази част, която се отнася до провинцията Хунан и до Цзинганшан, е напълно загубена. Материалите, които се публикуват, се състоят главно от „Материали от обследването на околията Синго“, „Материали от обследването на общината Чанган“ и „Материали от обследването на общината Цайси“. Методът на събеседванията е най-простият и лесно осъществим и при това най-правилен и сигурен метод. Той беше много полезен за мен. Това е такава школа, с която не може да се сравни никакъв университет. На такива събеседвания трябва да се канят олитнни дейци от средното и низшето звено и прости хора от местното население. При обследването на пет околии в Хунан и две околии в района на Цзинганшан аз канех ръководните работници от средното звено в тези околии; при обследването на околията Сюньу аз поканих няколко дейци от средното и низшето звено, както и един обеднял сюцай*, един разорил се председател на местната търговска камара и един безработен дребен чиновник, който преди е завеждал в околийското управление поземлените данъци. Всички те ми съобщиха доста много неща, за които по-рано не съм имал случай да чувам. Така от беседата с надзирателя на околийския затвор през време на обследването на околията Хеншан в провинцията Хунан аз за пръв път получих пълна представа за всички безобразия, които се вършат в китайските затвори. През време на обследването на околията Синго и на две общини — Чанган и Цайси — на събеседванията биваха поканвани общински дейци и обикновени селяни. Всички тези хора — местните дейци, селяните, сюцай, затвор-

---

* Виж забележката на стр. 417 в първия том на настоящото издание.

ническият надзирател, търговецът и данъчният чиновник — бяха мои уважавани учители. Гледайки на себе си като на техен ученик, аз, както и подобаваше, се отнасях към тях с уважение, проявявах усърдие и подхождах към тях другарски. В противен случай те не биха пожелали да имат работа с мен, не биха почнали да разказват онова, което знаят, а дори и да почнеха да разказват — нямаше да бъде всичко. За събеседването не е нужно да се канят много хора: достатъчно е да се поканят трима-четирма, максимум седем-осем души. За всяко такова събеседване трябва да се отдели съответно време, да се приготви въпросник, сам да поставяш въпросите и да записваш отговорите, да разгръщаш обсъждането на въпросите със събралите се. Следователно без голям ентузиазъм, без решимост да обръщаш погледа си надолу, без жажда за знания, без дълбоко желание да се отърсиш от ненужното големство и искрено да преминеш в положението на ученик или въобще не е възможно да изпълниш тази работа, или пък тя ще бъде изпълнена лошо. Необходимо е да се разбере, че истинските герои са масите, а самите ние често пъти сме смешно безпомощни. Ако не се разбере това, не е възможно да се придобият дори минимални знания.

Повтарям, че главната цел на публикуването на този справочен материал е да се покаже по какъв начин може да се постигне разбиране на положението в низините, а не другарите да запомнят именно дадения конкретен материал и направените от него изводи. Изобщо незрялата китайска буржоазия не съумя и никога вече не ще съумее да ни подготви относително пълни или дори минимални данни за положението на обществото, както направи това европейската, американската или японската буржоазия, и поради това не ни остава нищо друго, освен да извършим сами работата по събирането на материал. Това се отнася особено до дейците-практици, които трябва винаги да бъдат в курса на променящата се обстановка, а в тази работа комунистите в него една страна не могат да разчитат на нещо готово. Затова всички дейци-практици трябва да се занимават с изучаване на положението в низините. А що се отнася до онези, които са запознати само с теорията, но не познават реалната обстановка, за тях

провеждането на такива обследвания е още по-необходимо; в противен случай те не ще могат да овързват теорията с практиката. „Който не е изследвал — няма право да се изказва!“ Макар тази фраза да бе осмивана от някои като проява на „тесен емпиризъм“, аз и сега не се разкайвам за думите си; и не само не се разкайвам, а съм твърдо убеден, както и преди, че ако не сме изследвали, не можем да претендираме за правото да изказваме своето мнение. Мнозина „едва слизайки от колесницата“, веднага започват кресливо да умуват за всичко, да изказват своето мнение, да критикуват и осъждат всъщност и вся; на практика такива хора — всички без изключение — търпят крах, защото подобен род съждения или критика, неосновани на грижливо проучване, не са нищо друго освен невежествено дърдорене. Вредата, която са причинили на нашата партия такива „височайши пълномощници“, не се поддава на пресмятане, а такива вездесъщи „височайши пълномощници“ у нас има колкото искате. Правилно казва И. В. Сталин: „... теорията става безпредметна, ако тя не се свързва с революционната практика“, и, разбира се, правилни са също така думите му, че „практиката става сляпа, ако тя не осветлява пътя си с революционната теория“². В „тесен емпиризъм“ могат да бъдат обвинявани само слепите, недалновидните практики, които не виждат перспективите.

Аз и сега остро чувствавам нуждата за себе си от подробно изучаване на Китай и на другите страни в света. Това се обяснява с обстоятелството, че моите знания в едната и другата област са все още крайно недостатъчни. Ни най-малко не мога да твърдя, че на мен вече всичко ми е известно, а другите не знаят нищо. Заедно с всички партийни другари да се уча от масите, да бъда както и по-рано техен скромнен ученик — такова е моето искрено желание.

ПОСЛЕСЛОВИЕ

(19 април 1941 година)

Опитът от десетгодишния период на гражданската война е онази помощ, към която за нас е най-полезно и най-достъпно да се обръщаме в периода на сегашната война

против японските агресори. Обаче това се отнася само до въпроса, как да държим връзка с масите и как да ги мобилизираме за борба против врага, а не до въпросите на тактическата линия. Тактическата линия на партията днес е принципино различна от нейната линия в миналото. В миналото ние се борехме против помещиците и контрареволуционната буржоазия, а днес сме готови за съюз с всички онези помещици и представители на буржоазията, които не са против войната с японските завоеватели. Вече обстоятелството, че през третия период на десетгодишната гражданска война не се провеждаше диференцирана политика, от една страна, по отношение на реакционното правителство и реакционната партия, които водеха против нас въоръжено настъпление и, от друга страна, по отношение на всички ония слоеве от населението в районите на нашата власт, които имаха капиталистически характер — вече това беше неправилно. Беше неправилно и това, че не се провеждаше диференцирана политика по отношение на различните групировки вътре в реакционното правителство и реакционната партия. Провежданата по онова време по отношение на всички слоеве на обществото, с изключение на селячеството и низшите слоеве на градската дребна буржоазия, политика „само на борба“ несъмнено бе погрешна. Що се отнася до аграрната политика, тук погрешен бе отказът от правилната политика, която се провеждаше в началния и втория период³ на десетгодишната гражданска война — политика на снабдяване на помещиците със земя наравно със селяните, за да могат те да се заемат със селскостопански труд, а не да се превръщат в бездомни скитници или разбойници, не да стават нарушители на общественния ред. Днес политиката на партията трябва да бъде по-друга. За нас е неприемлива както политиката „само на борба и отказване от обединение“, така и политиката „само на обединение и отказване от борба“ (която провеждаха чендусюистите през 1927 г.); ние се нуждаем от политика на обединяване с всички онези обществени слоеве, които се борят против японския империализъм, от политика на единен фронт с тях.

Същевременно обаче трябва да водим борба против съществуващите в тяхната среда неустойчиви елементи,

склонни към капитулация пред врага, и реакционни елементи, които са против комунистите и народа; при това трябва да се прилагат различни форми на борба в зависимост от степента на неустойчивостта и реакционността на тези елементи. Нашата днешна политика е двустранна политика, в която се съчетават и „обединяването“, и „борбата“. В областта на трудовите отношения това е двустранна политика, насочена, от една страна, към това, в пределите на възможното да се подобрява животът на работниците, а от друга — да не се пречи на развитието на капиталистическата икономика върху разумна основа. В аграрната област това е двустранна политика, която, от една страна, изисква от помещика намаляване на арендата и лихвения процент, а, от друга страна, задължава селянина да внася тази намалена аренда и лихва. В областта на политическите права това е двустранна политика, която, от една страна, гарантира на всички помещици и капиталисти, които са за борба против японските завоеватели, равни с тях на работниците и селяните лични, политически и имуществени права и, от друга страна, е насочена към предотвратяване на възможни контрареволуционни действия от страна на помещиците и капиталистите. Необходимо е да се развива както държавното стопанство, така и кооперативното стопанство; обаче днес върху територията на опорните бази в селото първенстващата роля в икономиката още принадлежи не на държавното, а на частното стопанство, поради което е нужно да се дава възможност за развитие на немонополистическия капитал в интерес на борбата против японския империализъм и полуфеодалните порядки. Това е най-революционната политика за Китай в днешно време. Без всякакво съмнение би било грешка да се обявяваме против тази политика или да пречим на нейното провеждане в живота. Трябва строго и решително да се бди за идейната чистота на членовете на комунистическата партия и същевременно да се покровителствуват онези капиталистически елементи в икономиката на обществото, които могат да бъдат полезни, да им се дава възможност да се развиват върху разумна основа; изпълнението и на двете тези задачи в периода на войната против японските завоеватели, в периода на изграждането на демократичната ре-

публика е за нас еднакво необходимо. В този период не е изключена възможността за разложение на известна част от членовете на комунистическата партия под влиянието на буржоазията, за проникване на буржоазната идеология в партията, затова ние трябва да водим борба с явленията на идейно разложение вътре в партията; но не бива да изпадаме в грешка и да пренасяме борбата против проникването на буржоазната идеология в партията в областта на икономиката, като се води борба против капиталистическите елементи в икономиката. Ние трябва ясно да разграничаваме тези две области. Китайската комунистическа партия работи в сложна обстановка и всеки партиен член, особено пък всеки ръководен партиен работник, трябва да се закалява, за да стане боец, въоръжен с познаването на марксистката тактика. При едностранчив, примитивен възглед за нещата е невъзможно да се доведе революцията до победа.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Под директива на Централния комитет от 7 юли 1940 г. се има предвид „Решението на ЦК на ККП за съвременното положение и политиката на партията“. Директивата на ЦК от 25 декември 1940 г. е поместена в 3-и том на настоящото издание под заглавие „За нашата политика“.
- 2 И. В. Сталин, „Об основах ленинизма“, раздел III, „Теория“ (Соч., т. 6, стр. 88—89 *Бел. ред.* [Бълг. изд., стр. 77. *Бълг. ред.*]).
- 3 Началният период на десетгодишната гражданска война, за който се говори тук, обхваща времето от края на 1927 г. до края на 1928 г. и обикновено се нарича Цзинганшански период; вторият период обхваща времето от началото на 1929 г. до есента на 1931 г., т. е. от момента на създаването на централната опорна база на червената власт до победоносното завършване на третия контрапоход; третият период на десетгодишната гражданска война обхваща времето от края на 1931 г. до края на 1934 г., т. е. от момента на победоносното завършване на третия контрапоход до разширеното съвещание на Политбюро на ЦК на ККП, състояло се в Цзунън (провинция Гуйчжоу). Съвещанието в Цзунън през януари 1935 г. сложи край на господствувалата в партията от 1931 до 1934 г. „лево“ опортюнистическа линия и върна партията на правилния път. Виж публикуваното в настоящия том „Решение по някои въпроси от историята на нашата партия“, част 3.

ДА ПРЕУСТРОИМ НАШАТА ПРОСВЕТНА РАБОТА*

(Май 1941 година)

* Доклад, на другаря Мао Цзе-дун на съвещанието на ръководните работници в Янан. Този доклад и трудовете „За правилен стил в работата на партията“ и „Против шаблонните схеми в партията“ са основните произведения на другаря Мао Цзе-дун, посветени на въпроса за поправка

- **на стила в партийната работа.** В посочените трудове другарят Мао Цзе-дун, като разглежда идеологическата страна на борбата между различните линии, които съществуваша в партията, дава още по-разгърната от предишната оценка на резултатите от тази борба и анализ на широко разпространените се в партията и маскирани се под формата на марксизъм-ленинизъм дребнобуржоазна идеология и дребнобуржоазен стил в работата, главно — субективистки и сектантски тенденции и шаблонни схеми като форма на израз на тези две тенденции. Другарят Мао Цзе-дун призовава да се разгърне в цялата партия движение за марксистко-ленинска просвета, с други думи, движение за поправяне стила в работата върху основата на идейните принципи на марксизма-ленинизма. Този призив на другаря Мао Цзе-дун наскоро след това предизвика остра полемика между представителите на пролетарската и дребнобуржоазната идеология вътре в партията и вън от нея, укрепи позициите на пролетарската идеология в партията и вън от нея, благодарение на което идейното равнище на широките слоеве на ръководните работници значително се повдигна, а в партията бе достигната небивала сплотеност.

Аз смятам, че методът и системата на просветната работа в цялата наша партия трябва да се преустроят. Основанията за това са следните.

I

Двадесетте години съществуване на Китайската комунистическа партия са двадесет години на все по-тясно съединяване на учението на марксизма-ленинизма с конкретната практика на китайската революция. Ако се обърнем към младенческите години на нашата партия, ще видим колко повърхностно, колко бедно е било нашето разбиране на теорията на марксизма-ленинизма и проблемата за китайската революция и колко по-дълбоко, колко по-богато е то сега. През последните сто години най-добрите синове на многострадалния китайски народ, жертвувайки се в борбата, сменяйки падналите бойци, пипнешком търсеха истината, която е призвана да спаси Китай, да спаси китайския народ — това беше героична епопея. Но едва след първата световна война и Октомврийската революция в Русия ние се запознахме с марксизма-ленинизма — тази висша истина, станала най-вярно оръжие за освобождението на нашия народ; инициатор, пропагандатор и организатор на прилагането на това оръжие бе Китайската комунистическа партия. Съединяването на учението на марксизма-ленинизма с конкретната практика на китайската революция веднага измени самия облик на китайската революция. През време на войната против японските завоеватели, прилагайки всеобщата

истина на марксизма-ленинизма към изучаването на конкретната практика на тази война, към изучаването на съвременен Китай и на целия свят, нашата партия направи крачка напред; при това бе положено началото и на изучаването на историята на Китай. Всичко това са много положителни явления.

II

Въпреки това ние имаме недостатъци — и то доста големи недостатъци. Аз смятам, че ако тези недостатъци не бъдат премахнати, ние не ще успеем да напреднем в нашата работа, не ще успеем да напреднем във великото дело на съединяването на учението на марксизма-ленинизма с конкретната практика на китайската революция.

Да започнем с въпроса за изучаването на съвременното положение. Макар и да имаме известни успехи в изучаването на съвременната вътрешна и международна обстановка, все пак за такава голяма политическа партия като нашата това не е достатъчно: събраният от нас материал, който се отнася до всички области на вътрешния и международния живот — политически, военен, икономически, културен, — все още носи откъслечен характер, а нашата проучвателна работа се води несистемно. Изобщо в течение на двадесет години у нас не се провеждаше никаква системна, грижлива работа по събирането на материали, отнасящи се до всички изброени области, и по тяхното изучаване; липсваше ни общо влечение към изследване и изучаване на обективната действителност. На мнозина другари в нашата партия все още е присъщ безобразният маниер, коренно противоречещ на самия дух на марксизма-ленинизма, маниер, както се казва, „със затворени очи да гониш врабчето“, „като слепец пипнешком да ловиш риба“, да подхождаш към работата повърхностно, без да вникваш в подробностите, да се занимаваш със самохвални многоглаголствувания, да се задоволяваш с откъслечни лошо усвоени знания.

Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин ни учат добросъвестно да изучаваме обстановката, да изхождаме от обективната

действителност, а не от субективните желания. А мнозина наши другари действуват в разрез с този принцип.

Да минем по-нататък към въпроса за изучаването на историята. Макар някои партийни членове и хора, които съчувствуват на партията, да са се занимавали с тази работа, обаче тя е била провеждана неорганизирано. Историята на Китай през последното столетие, както и неговата древна история, за много членове на партията е все още тъмна гора. Дори мнозина учени, които стоят на марксистко-ленински позиции, и те ги всеки удобен и неудобен случай приказват за древна Гърция, а що се отнася до нашите собствени предци — за тях те, видите ли, „забравиха“! У нас няма достатъчно влечение нито към сериозно изучаване на съвременността, нито към сериозно изучаване на историята.

Да минем най-сетне към въпроса за изучаването на международния революционен опит, за изучаването на теорията на марксизма-ленинизма. Много другари изучават марксистко-ленинската теория сякаш съвсем не защото това се изисква от революционната практика, а изключително заради самата теория. И поради това те макар и да попрочитат нещо, не са в състояние да асимилират прочетеното. Единственото, което умеят, то е да извличат отделни фрази от трудовете на Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин, но не умеят от техните позиции, прилагайки техния подход и метод, конкретно да изучават съвременното положение и историческото минало на Китай, конкретно да анализират проблемите на китайската революция и да решават тези проблеми. Подобно отношение към марксизма-ленинизма е крайно вредно, а за ръководните работници от средното и висшето звено то носи особено голяма пакост.

По-горе говорих за положението в трите области: за липсата на сериозно отношение към изучаването на съвременното положение, към изучаването на историята и към практическото приложение на марксизма-ленинизма. Такъв стил не е годен за нищо. Разпространението на този стил е оказало гибелно въздействие върху мнозина наши другари.

И наистина, сега в нашите редове има много другари, които този стил е отклонил от правилния път. Не искат

хората да се занимават със системно и грижливо изследване и изучаване на конкретната обстановка в страната и вън от нея, в провинцията и вън от нея, в околията и вън от нея, в района и вън от него, те командуват, опирайки се изключително на повърхностни знания, на собствени догадки. Нима такъв субективистки стил не е свойствен на мнозина наши другари?

Хората съвсем не знаят или знаят много лошо историята на своята страна, но не считат това за позор, а, обратно, смятат го за доблест! Особено сериозен недостатък е това, че у нас са малцина хората, които знаят истински историята на Китайската комунистическа партия, както и историята на Китай през последното столетие, от времето на опиумните войни. Хора, които да се заемат сериозно с изучаване на икономическата, политическата, военната история и с историята на културата на Китай през последното столетие, у нас всъщност още няма. А за хората пък, които нямат никаква представа за Китай, не остава нищо друго освен да се занимават с легенди из историята на Гърция и други страни. Но и тук тяхната дейност принася само жалки плодове — те се ползват само от онова, което откъслечно са назовали от купчината стара чуждестранна макулатура.

От тази болест страдаха през последните десетилетия много хора, които се учеха в чужбина. Завърнали се в родината от Европа, Америка или Япония, единственото им занятие бе да преразказват безразборно всичко донесено от чужбина. Наподобявайки грамофон, те забравяха своя дълг да опознават новото и да създават ново. Тази болест проникна също така и в комунистическата партия.

Ние изучаваме марксизма, но мнозина от нас, изучавайки го, се ползват от метод, който е в разрез с марксизма. С други думи, те нарушават основния принцип, за който неизменно ни напомнят Маркс, Енгелс, Ленин, Сталин — принципа на единството на теорията и практиката. Нарушавайки този принцип, те изобретиха свой собствен, противоположен нему принцип — принципа на откъсване на теорията от практиката. Както в нашите учебни заведения, така и в системата на обучението без откъсване от производството преподавателите по философия не насочват учащите се към изучаване логиката на китайската ре-

волюция, преподавателите по икономическите науки не насочват учащите се към изучаване особеностите на икономиката на Китай, преподавателите по политическите дисциплини не насочват учащите се към изучаване тактиката на китайската революция, преподавателите по военните дисциплини не насочват учащите се към изучаване на военната стратегия и тактика, отговарящи на особеностите на Китай, и т. н. В резултат на това грешките се разширяват и задълбочават и на хората се нанася немалка вреда. Наученото в Янан човек не умее да приложи във Фусян¹. Ако професорът по икономическите науки не е в състояние да обясни разликата между „бянби“ и „фаби“² — естествено е, че и слушателят не ще може да я обясни. Това именно доведе до положението, че у мнозина учащи се се появиха съвсем противоестествени настроения: у тях изведнаж изчезна всякакъв интерес към проблемите на Китай, те кой знае защо не придават необходимото значение на указанията на партията. Единственото, към което те са привързани с цялата си душа, това са увековечените и неизменни догми, които са усвоили от своите учители.

Разбира се, всичко това, за което говорих, са най-отрицателни примери; не може да се твърди, че такива явления са широко разпространени в нашата партия, но все пак те съществуват, те са доста много, те носят доста голяма вреда и към това не бива да се отнасяме равнодушно.

III

За да разясня по-подробно смисъла на казаното по-горе, ще съпоставя два диаметрално противоположни подхода.

Първият подход е субективисткият.

При този подход хората не изучават системно и все-странно околната обстановка, осланят се в своята работа само на собствения си ентузиазъм, само смътно си представят днешния облик на Китай. При този подход хората отвърщат поглед от историята на собствената си страна, интересувайки се само от Гърция, те не се интересуват от Китай, вчерашният и завчерашният Китай за тях е тъмна гора. При такъв подход хората изучават марксистко-

ленинската теория абстрактно, без определена цел. Те се занимават с теорията не за да намерят у Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин изходни позиции, подход и метод за разрешаване въпросите на теорията и тактиката на китайската революция, а изключително заради самата теория. Вместо да стрелят по целта, те пускат стрели, без да имат пред себе си целта. Маркс, Енгелс, Ленин, Сталин ни учат, че трябва да изхождаме от обективно съществуващата реална действителност и от нея да извеждаме законите, за да се ръководим от тях в своите действия. За тази цел е необходимо, както казва Маркс, грижливо да усвоим материала и научно да го анализираме и обобщим³. А мнозина от нас постъпват тъкмо обратно. Едни, занимавайки се с изследователска работа, не проявяват никакъв интерес нито към изучаването на днешния, нито към изучаването на вчерашния Китай — всички техни интереси са съсредоточени върху откъснати от действителността безсъдържателни „теоретични“ търсения. Други, занимавайки се с практическа работа, също не отделят внимание за изучаване фактическото положение на нещата, а се осланят само на своя ентузиазъм и се ръководят в политиката от собствените си представи. И двете тези категории хора във всичко изхождат от субективното и пренебрегват обективно съществуващата реална действителност. При тях всяка лекция има следното построение: отначало — *първо, второ, трето, четвърто* . . . после *а, б, с, д* и т. н.; всяка статия е дълга и предълга, открай докрай хвалебни многоглаголствувания. Те не се стремят да разкриват истинската същност на фактите, а кокетничат с фразата, търсейки евтин ефект. Това са ялови цветове, у тях няма нищо задълбочено. Тези вездесъщи „височайши пълномощници“ се смятат за непогрешими, те се самсиздигат в ранга на „първа личност на земята“. Такъв е стилът на работа на някои наши другари. Приложиш ли такъв стил към самия себе си — ще се самопогубиш, приложиш ли го в изучаването на други — ще погубиш тия други, приложиш ли го в ръководенето на революцията — ще погубиш революцията. С една дума, този антинаучен, намиращ се в разрез с марксизма-ленинизма субективистки метод е опасен враг на комунистическата партия, опасен враг на работническата класа, опасен враг на народа, опасен враг на нацията —

своеобразна проява на непартийността. Пред нас е опасен враг; той трябва да бъде унищожен. Само тогава, когато субективизмът бъде унищожен, ще възтържествува истината на марксизма-ленинизма, ще се укрепи партийността, ще победи революцията. Трябва да се каже, че ако не е налице научен подход, т. е. ако не се спазва принципът на единството на марксистко-ленинската теория и практиката, това значи, че не е налице партийност или че нейното равнище е недостатъчно високо. Ще приведа едно стихотворно изречение, което рисува портрета на хората, за които говоря. То гласи:

На тръстика, която расте на стена,
Главата е тежка, нозете са слаби; коренът не е дълбок,
На кълювете на бамбука, който се е покачил в планините,
Върхът им е остър, кожата дебела, а стъблото отвътре е празно.

Кажете, не ви ли напомня това хора, които нямат научен подход, хора, които умеят само едно — да изазубрят отделни фрази от произведенията на Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин, не ви ли напомня това хора, които само искат да минат за учени, а всъщност нищо не знаят. Ако някой действително пожелае да се излекува от такава болест, аз бих го посъветвал да си запише тези редове или — което ще изисква малко по-голямо мъжество — да си ги окачи на стената. Марксизмът-ленинизмът е наука, а науката е знание, което се придобива само по честен начин, и тук не бива да лукавствуваме. Така че нека бъдем честни!

Вторият подход е марксистко-ленинският.

При този подход, ползувайки се от теорията и метода на марксизма-ленинизма, хората системно и грижливо изследват и изучават обстановката. В работата си те не се осланят само на своя ентузиазъм, а действуват така, както казва И. В. Сталин — съединявайки революционния размах с деловитостта⁴. При този подход хората не отвръщат поглед от историята на своята страна, не се задоволяват с изучаването само на Гърция, а се стремят да изучат Китай, да изучат не само историята на революционното движение в чужбина, но и историята на революцията в Китай, да изучат не само днешен, но и вчерашен и завчерашен Китай. При този подход хората изучават теорията на

марксизма-ленинизма целеустремено, стремят се да съединят теорията на марксизма-ленинизма с практиката на китайската революция, за да намерят в марксизма-ленинизма изходни позиции, подход и метод за разрешаване въпросите на теорията и тактиката на китайската революция. При такъв подход хората, стреляйки, имат пред себе си целта. Тази „цел“ е китайската революция, а „стрелата“ е марксизмът-ленинизмът. Имайки пред себе си такава „цел“ като революцията в Китай и революцията на Изток, ние, китайските комунисти, се обръщаме към „стрелата“ на марксизма-ленинизма. Този подход означава стремеж да се разкрива в реалните факти тяхната истинска същност. „Реалните факти“ — това са всички обективно съществуващи предмети, явления; „истинската същност“ — това е вътрешната връзка, т. е. закономерността на всички обективно съществуващи предмети, явления; „да разкриваме“ — това значи да изучаваме. Ние трябва да изхождаме от действителната обстановка в страната и вън от нея, в провинцията и вън от нея, в околността и вън от нея, в района и вън от него, да извеждаме от действителната обстановка присъщите на нея, а не измислени закономерности, т. е. да намираме в ставащите около нас събития вътрешната връзка и да се ръководим от това в нашите действия. За тази цел ние трябва да се опираме не на собственото си въображение, не на мигновения порив, не на мъртвата буква на книгата, а на обективно съществуващите факти, трябва грижливо да се запознаваме с материала и ръководейки се от общите положения на марксизма-ленинизма, да правим въз основа на него правилни изводи. Тези изводи вече няма да представляват поредица от явления, наслагани по разни рафтчета, или шамповани упражнения и чисти хвалебни многоглаголствувания; това ще бъдат научни изводи. Този подход означава стремеж да се разкрие истинската същност на реалните факти, означава пълно отсъствие на намерение да се парадирва с красива фраза с цел да се постигне евтин ефект. Такъв подход е израз на партийност, това е марксистко-ленински стил в работата, който осигурява единство на теорията и практиката. Без такъв подход комунизмът е немислим. Който владее такъв подход, за него вече не може да се каже, че „главата му е

тежка, нозете му са слаби, коренът му не е дълбок“; не може да се каже, че „върхът му е остър, кожата му е дебела, стъблото му отвътре е празно“.

IV

Изхождайки от всичко казано, аз предлагам следното:

1. Да се постави пред цялата партия задачата за системно и всестранно изучаване на околната обстановка. Опирайки се на марксистко-ленинската теория и метод, грижливо да изследваме и изучаваме какво става у противника, у приятелите и у нас самите в областта на икономиката, финансите, политиката, военното дело, културата, партийния живот и върху тази основа да правим правилни и необходими изводи. За тази цел трябва да насочим вниманието на нашите другари към изследване и изучаване на отнасящите се към тези области явления и факти. Необходимо е другарите да разберат, че основната задача на ръководните органи на комунистическата партия се състои в това, да се ориентират в обстановката и да владеят оръжието на политиката. Първото означава да се познава светът, а второто — да се изменя светът. Необходимо е другарите да разберат, че ако не са изследвали, те нямат право да се изказват; хвалебните многоглаголствувания, поредиците от явления, наслагани по рафтчета, тук няма да помогнат. Да вземем за пример пропагандистката работа. Ако не знаем как е организирана пропагандата у нашите врагове, у нашите приятели, у нас самите, ние не ще имаме възможност правилно да определяме своята политика в областта на пропагандата. Във всеки работен участък трябва преди всичко да се ориентираме в обстановката и само тогава можем да намерим правилно решение. Да разгърнем в цялата партия работа по осъществяване плана за изследване и изучаване на горепосочените области — такова е основното звено, за което трябва да се уловим, за да осигурим прелом в стила на партийната работа.

2. Да привлечем специалистите за изучаване историята на Китай през последното столетие с оглед те да изпълняват тази работа колективно, като я разпределят помежду

си, и по този начин да преодолеем съществуващата неорганизираност. Трябва да се почне с изучаване поотделно икономическата история, политическата история, военната история, историята на културата на Китай; едва след това ще възникне възможността да се премине към синтеза.

3. При обучаването на ръководните работници както без откъсване от производството, така и в учебните заведения да вземем твърд курс към това — в центъра на вниманието да стои изучаването на практическите въпроси на китайската революция и за ръководно начало в цялата просветна работа да служат основните принципи на марксизма-ленинизма, да отхвърлим метода на статистичното, откъснато от живота изучаване на марксизма-ленинизма. А като основно помагало за изучаване на марксизма-ленинизма трябва да вземем „Кратък курс по история на ВКП(б)“. „Кратък курс по история на ВКП(б)“ е висша синтеза, висше обобщение на комунистическото движение в целия свят в течение на сто години, образец на съединение на теорията с практиката, засега единствен в целия свят съвършен образец на такова съединение. От примера за това, как Ленин и Сталин са съединили всеобщата истина на марксизма с конкретната практика на революцията в Съветския Съюз и върху тази основа са развили марксизма, ние ще разберем как трябва да работим у нас, в Китай.

Ние неведнаж сме се отклонявали от правилния път. Но често се случва така, че грешките помагат да се намери верният път. Аз съм уверен, че в днешните условия на животворната революционна действителност в Китай и в целия свят предлаганото от нас преустройство на просветната работа, разбира се, ще даде добър резултат.

Б Е Л Е Ж К И

¹ Фуся се намира на около 70 километра южно от Япан.

² „Бяби“ — банкноти, които са били издавани от банката при управлението на Пограничния район Шенси—Гансу—Гинси. „Фаби“ — парични знаци, които са били издавани от 1935 г. от четирите главни банки на гоминданския бюрократичен капитал при поддръжката на англо-американските империалисти. В доклада на другаря Мао Цзе-дун те се споменават във връзка с възникналния по онова време въпрос за курса на обмяната между „бяби“ и „фаби“.

³ Виж К. М а р к с, „Капиталът“, т. I. Послесловие към второто издание. Маркс тук пише: „Изследването трябва да усвои материала в подробности, да анализира различните форми на неговото развитие и да се добере до тяхната вътрешна връзка. Едва след като тази работа бъде завършена, може по съответен начин да бъде изразено действителното движение.“ (К. М а р к с, „Капитал“, Госполитиздат, 1949, т. I, стр. 19. *Бел ред.* [Бълг. изд., 1950, стр. 14, *Бълг. ред.*]).

⁴ Виж И. В. С т а л и н, „Об основах ленинизма“, раздел IX, „Стилът в работата“ (Соч., т. 6, стр. 186. *Бел ред.* [Бълг. изд., стр. 156. *Бълг. ред.*]).

**ДА РАЗОБЛИЧАВАМЕ ИНТРИГИТЕ
НА ОРГАНИЗАТОРИТЕ НА
„ДАЛЕКОИЗТОЧНИЯ МЮНХЕН“***

(25 май 1941 година)

* Директива на Централния комитет на Китайската комунистическа партия до партийните организации, написана от другаря Мао Цзе-дун.

---

1. Япония, САЩ и Чан Кай-ши кроят нов коварен план — плана за „източен Мюнхен“, който се състои в това, чрез компромис между Япония и САЩ за сметка на Китай да се създадат условия за борба срещу комунистите и срещу Съветския Съюз. Ние трябва да разобличаваме този план и да се борим против него.

2. Военното настъпление на японския империализъм, което преследваше целта да принуди със сила Чан Кай-ши да капитулира, днес е прекратено; след това несъмнено ще последват опити да се постигне капитулация посредством обещания. Това е повторение на старата политика на врага: отначало да удари, после да погали, отново да удари и отново да погали. Ние трябва да разобличаваме тази политика и да се борим против нея.

3. Едновременно с военното настъпление японците предприеха клеветническа кампания, като твърдяха например, че „8-а армия не желае да координира своите бойни действия с войските на гоминданското централно правителство“, че 8-а армия, „използувайки случая, разширява зоната на своето господство“, „пробива си път към границите, за да установи международни връзки“, „създава собствено централно правителство“ и т. н. Такъв е коварният план на японските империалисти, който си поставят за цел да предизвикат разрыв между гоминдана и комунистическата партия, за да склонят по-лесно гоминдана да капитулира. Гоминданската агенция „Чжун-янше“ и гоминданските вестници, препечатвайки дословно и разпространявайки тази клевета, без да се стесняват, преповтарят по такъв начин антикомунистическата пропа-

ганда на японските империалисти. Целите, за които се прави това, са твърде подозрителни. Ние трябва да разобличаваме и тази пропаганда и да се борим с нея.

4. Въпреки че Новата 4-а армия е обявена за „бунтовническа“, а 8-а армия не е получила от гоминданското правителство нито един патрон и нито грош пари и двете армии водят непрекъснато се нито за час самоотвержена борба против войските на врага. В сражението, което сега се води в южната част на провинцията Шанси¹, 8-а армия отново по собствена инициатива води боеве в подкрепа на гоминданските войски; от две седмици в различни участъци на фронта в Северен Китай тя развива широки операции срещу врага и до този момент не излиза от тежките боеве. Въоръжените сили и народните маси, ръководени от комунистическата партия, станаха здрава опора на войната против японските завоеватели. А целта на всички клеветнически нападки против комунистическата партия е да се провалят военните усилия на Китай в борбата срещу японските агресори и по този начин да се съдействува за неговата капитулация. Ние трябва да умножаваме бойните успехи на 8-а и на Новата 4-а армия и да водим борба против всички пораженци и капитуланти.

Б Е Л Е Ж К И

¹ Сражението в южната част на провинцията Шанси се водеше в района на Чжунтяошан. През май 1941 г. войските на японските бандити започнаха с повече от петдесет хиляди шика настъпление срещу планинския район Чжунтяошан, разположен по северния бряг на река Хуанхе в южната част на провинцията Шанси. В същия момент в този район бяха концентрирани седем гоминдански корпуси; освен това в района Гаопин в североизточна посока се разполагаха още четири гоминдански корпуса, което съставляваше общо 250 хиляди души. Обаче гоминданските войски, разположени северно от река Хуанхе, имайки за главна своя задача борбата против комунистите, съвсем нямаха намерение да водят бойни действия против японските бандити и когато японските войски започнаха да настъпват, по-голямата част от гоминданските войски започнаха да отбягват боевете. Ето защо въпреки че 8-а армия нанасяше в това сражение енергични удари на врага, стремейки се да подкрепи със своите действия гоминданските войски, гоминданската армия бе напълно разбита и за три седмици загуби повече от 50 хиляди души; нейните остатъци побягнаха, като преминаха през Хуанхе.

**МЕЖДУНАРОДНИЯТ ЕДИНЕН ФРОНТ
ЗА БОРБА ПРОТИВ ФАШИЗМА***

(23 юни 1941 година)

* Директива на Централния комитет на Китайската комунистическа партия до партийните организации, написана от другаря Мао Цзе-дун.

Фашистките управници на Германия на 22 юни нападаха СССР. Този престъпен, вероломен акт на агресия е насочен не само против СССР, но и против свободата и независимостта на всички народи. В свещената война, която води Съветският Съюз, давайки отпор на фашистката агресия, съветският народ защитава не само своята страна, но и всички народи, които водят освободителна борба против фашисткото заробване.

Задачата на комунистите в целия свят в сегашния момент се състои в това, да мобилизират народите от всички страни за създаване на международен единен фронт за борба против фашизма, за борба в защита на СССР, в защита на Китай, в защита на свободата и независимостта на всички народи. Днес всички сили трябва да бъдат насочени към борба против фашисткото заробване.

Пред Китайската комунистическа партия в общонационален мащаб стоят следните задачи:

1. Да укрепва единния антияпонски национален фронт, да укрепва сътрудничеството между гоминдана и комунистическата партия, да гони японските империалисти от Китай и с това да оказва помощ на Съветския Съюз.

2. Да оказва решителен отпор срещу всяка антисъветска и антикомунистическа дейност на реакционните елементи из средата на едрата буржоазия.

3. В областта на външните отношения да се обедини за борба против общия враг с всички, които в Англия, САЩ и други страни се борят против фашистките управници на Германия, Италия и Япония.

**РЕЧ НА ЗАСЕДАНИЕТО НА НАРОДНО-ПО-
ЛИТИЧЕСКИЯ СЪВЕТ В ПОГРАНИЧНИЯ
РАЙОН ШЕНСИ—ГАНСУ—НИНСЯ**

(21 ноември 1941 година)

Господа членове на Съвета! Другари!

Откриващата се днес сесия на Народно-политическия съвет в Пограничния район има огромно значение. Пред Съвета стои само една цел: разгромяване на японския империализъм и изграждане на новодемократичен Китай, или, което е все същото, Китай на революционните три народни принципа. Днес Китай може да си поставя само тази цел и никакви други, тъй като сега главен наш враг е не вътрешният враг, а японският империализъм и германско-италианският фашизъм. Сега Червената армия на Съветския Съюз храбро се сражава за съдбата на Съветския Съюз и на цялото човечество, а ние водим борба против японския империализъм. Японският империализъм още продължава своята агресия, насочена към заробването на Китай. Позицията на Китайската комунистическа партия се състои в това, да сплоти всички сили на страната, които са за борба против японските завсеватели, за разгромяване на японския империализъм; в това да се обедини за съвместна борба с всички партии и групи, с всички класи и националности, които стоят на позициите на борбата против японските завоеватели, с всички, като изключим само националните предатели. Тази позиция на Китайската комунистическа партия е неизменна. Героичната война на китайския народ против японските грабители продължава вече повече от четири години. Нейното водене се осигурява от сътрудничеството между гоминдана и комунистическата партия, от сътрудничеството на всички класи, на всички партии и групи, на всички на-

ционалности в страната. Обаче победата все още не е спечелена. Победата може да бъде спечелена само като се продължава борбата и се претворяват в живота революционните три народни принципа.

Защо е необходимо за нас да осъществяваме революционните три народни принципа? Просто затова, защото революционните три народни принципа на Сун Ят-сен и досега все още не са осъществени в целия Китай. Защо днес ние не поставяме въпроса за построяване на социализма? Разбира се, социализмът е по-съвършен строй, строй, отдавна вече установен в СССР; но в днешен Китай още няма условия за неговото установяване. Онова, което се провежда в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, е осъществяване на революционните три народни принципа; при разрешаването на каквито и да било практически въпроси ние никога не сме излизали извън рамките на революционните три народни принципа. В съвременната обстановка принципът на националността — първият от революционните три народни принципа — означава необходимост да бъде разгромен японският империализъм; вторият и третият принципи — принципите на народовластието и народното благоденствие — означават необходимост да се полагат грижи за интересите на целия борещ се против японските завоеватели народ, а не за интересите на една или друга група хора. На целия наш народ трябва да бъдат дадени свобода на личността, право на участие в управлението на страната и право на неприкосновеност на имуществото. На целия наш народ трябва да бъде дадена възможност да се изказва, всеки трябва да бъде осигурен с облекло, храна, работа, на всеки трябва да бъде дадена възможност да се учи — с една дума, на всекиго трябва да бъде осигурено подобаващо място в обществото. Китайското общество е такова общество, при което „краищата са малки, а средата е голяма“. Пролетариатът на единия край и помещиците и едрата буржоазия — на другия, представляват само една малка част от народа, а основната, негова маса се състои от селяните, градската дребна буржоазия и другите междинни слоеве. Ако една партия — която и да било партия — в своята политика не взема под внимание интересите на тези класи и слоеве, ако хората, принадлежащи

към тези класи и слоеве, не получат подобаващо място в обществото, ако хората, принадлежащи към тези класи и слоеве, не получат право да се изказват, не може и да се мисли за уреждане на работите в нашата държава. Всички без изключение политически установки, издигнати от комунистическата партия, имат за цел да сплотят целия борещ се против японските завоеватели народ, те вземат под внимание интересите на всички борещи се против японските агресори класи и особено на селячеството, градската дребна буржоазия и другите междинни слоеве. Предложената от комунистическата партия политика, която има за цел всички слоеве на населението да получат възможност да изразяват своето мнение и да им бъдат осигурени работа и храна, е истинска политика на революционните три народни принципа. В областта на аграрните отношения ние, от една страна, провеждаме политика на намаляване на арендата и на лихвения процент, за да има с какво селянинът да се прехранва, от друга страна, нашата политика предвижда внасяне от страна на селянина в умален размер арендата и лихвените проценти, за да могат също така и помещиците да живеят. В областта на отношенията между труда и капитала ние, от една страна, провеждаме политика на поддържане на работниците, като се стремим те да имат работа и да могат да се прехранват, от друга страна, нашата политика предвижда поощряване на търговско-промишлената дейност, за да може и предприемачът да получава печалба. Всичко това се прави с цел да се сплотят целият народ за съвместна борба против японските завоеватели. Такава политика ние наричаме новодемократична политика. Тази политика действително отговаря на условията на съвременен Китай и ние се надяваме, че тя ще се провежда не само в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, не само в територията на всички опорни бази за съпротива в тила на врага, но и в целия Китай.

Ние успешно провеждаме тази политика и тя среща поддръжката на целия народ. Обаче ние имаме и недостатъци. Част от комунистите все още не умеят да осъществяват демократическо сътрудничество с дейците, които не влизат в комунистическата партия. Стилът в работата на тези комунисти както и преди се характеризира с тясна

затвореност и сектантство. Те още не разбират истината, че комунистите са длъжни да сътрудничат с некомунистите, които са за борба против японската агресия, и нямат право да ги отблъскват, че за комунистите е необходимо да се вслушват в гласа на народните маси, да държат връзка с масите, а не да се откъсват от тях. В административно-политическата програма на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся има член, който гласи, че комунистите трябва да осъществяват демократическо сътрудничество с некомунистите, а не да действуват самовластно, слагайки ръка на всичко. Този член бие именно по онези другари, които още не са разбрали политиката на партията. Комунистите са длъжни да се вслушват в мнението на некомунистите, те са длъжни да дават на другите възможност да се изказват. Ако хората говорят правилно, ние трябва да приветствуваме това, трябва да вземаме от тях всичко положително. Ако хората говорят неправилно, ние все пак трябва да им даваме възможност да се изкажат докрай, а след това търпеливо да им разясняваме в какво не са прави. Комунистите нямат никакво право да смятат себе си за непогрешими, да се държат надменно, да мислят, че при нас всичко е хубаво, а при другите всичко е лошо. Те не трябва да се затварят в своята килия, да се хвалят, да считат себе си за неограничени властители. С изключение на националните предатели, сговорили се с японските бандити, и реакционната клика на твърдоглавите, подриваща делото на войната против японските завоеватели и сплотяването на народа — които, разбира се, не могат да претендират за право да се изказват, — всички останали трябва да се ползват със свобода на изказване дори ако техните изказвания са погрешни. Държавните работи са общо дело на цялата страна, а не частно дело на една партия или на една група. Затова комунистите са длъжни да осъществяват демократическо сътрудничество с некомунистите и нямат право да отблъскват некомунистите и да монополизират всичко в свои ръце. Комунистическата партия е партия на борбата за интересите на нацията, за интересите на народа; тя няма никакви корисни интереси. Тя трябва да работи под контрола на народа и не може да нарушава неговата воля. Членовете на тази партия трябва винаги

да бъдат с народните маси и не могат да стоят над масите.

Господа делегати! Другари! Този принцип на комунистическата партия — принципът на демократическо сътрудничество с дейците, които не влизат в комунистическата партия — е бил и си остава непоклатим и неизменен. Докато в обществото съществуват партии, партийните членове винаги ще съставляват малцинство, а безпартийните — мнозинство. Затова членовете на нашата партия винаги трябва да сътрудничат с некомунистите, и сега в Съвета ние трябва да организираме това сътрудничество както трябва. Аз мисля, че членовете на Съвета — комунистите, ръководейки се от тази наша политика, ще получат в Съвета добра закалка, ще преодолеят своята затвореност и сектанство. Ние не сме самонадеяна малка секта, ние непременно трябва да се научим да държим вратите широко отворени за демократическо сътрудничество с некомунистите, непременно трябва да се научим да се съветваме с некомунистите. Възможно е и сега да се намерят комунисти, които ще кажат, че щом значи вие искате да сътрудничите с некомунистите — вършете това без нас. Но аз съм уверен, че такива хора има много малко. Уверявам ви, че преобладаващото мнозинство от членовете на нашата партия безусловно ще съумеят да провеждат на дело линията на Централния комитет на партията. Същевременно аз се обръщам към всички другари некомунисти с молба да си изяснят нашата позиция, да разберат, че комунистическата партия съвсем не е малка секта, не е групичка, която се грижи само за своите користни интереси. Не, комунистическата партия с цялото си сърце, с всички свои помисли се стреми да организира добре държавните работи. Обаче ние имаме още много недостатъци. Ние не се боим да говорим за своите недостатъци, ние непременно ще ги поправим. Ние ще отстраняваме тези недостатъци чрез засилване на въгрешно-партийната възпитателна работа, ще ги отстраняваме и чрез осъществяване на демократическо сътрудничество с некомунистите. Само в резултат на въздействие отвътре и отвън ние ще можем да се избавим от своите недостатъци и да организираме държавните работи както трябва.

Уважаеми членове на Съвета! Вие сте си направили труд да дойдете тук, за да участвувате в заседанията на Съвета. Радвам се, че мога да приветствувам това знаменателно събрание и да му пожелаая успехи в работата.

**ЗА ПРАВИЛЕН СТИЛ В РАБОТАТА
НА ПАРТИЯТА**

(1 февруари 1942 година)

Днес нашата партийна школа пристъпва към занятия; позволете ми да ви пожелаая успехи в работата.

Бих желал днес да побеседвам с вас за стила на нашата партийна работа.

За какво е нужна революционната партия? Щом народът има врагове, които го потискат, и народът се стреми да отхвърли техния гнет — значи той има нужда от революционна партия. А в епохата на капитализма, в епохата на империализма е нужна такава революционна партия като комунистическата партия. Без такава революционна партия като комунистическата народът не може и да мисли да отхвърли гнета на своите врагове. Ние сме комунистическа партия, ние сме призвани да възглавим народа в борбата за събаряне на враговете; а за тази цел нашите редове трябва да бъдат стройни, крачката — твърда, бойците — отбрани, оръжнето — изострено. Без това ние не можем да унищожим враговете.

А какви недъзи има в нашата партия днес? Генералната линия на нашата партия е правилна — в това отношение у нас всичко е в ред. Имаме постижения и в работата на нашата партия. В нейните редове се наброяват стотици хиляди партийни членове, които вървят начело на народа в неговата небивало тежка борба против враговете. Това е очевидно за всички и съмнения в това не може да има.

Значи ли това, че в нашата партия няма никакви недъзи? Аз ще кажа, че недъзи още съществуват, и то недъзи в известен смисъл доста сериозни.

В какво се заключават тези недъзи? В това, че представите на редица наши другари по някои въпроси не са съвсем правилни, не са напълно верни.

Въпросът е там, че в нашата партийна просвета, в нашата партийна работа и в нашата партийна литература още се наблюдават известни отклонения от правилния стил. В просветната работа това намира израз в субективизма, в партийната работа — в сектантството, а в литературата — в шаблонните схеми¹. Всички тези отклонения от правилния стил сега вече не произват нашата партия като северния вятър, който зимно време прониква през всички пролуки*. Днес субективизмът, сектантството и шаблонните схеми вече са престанади да бъдат господстващ стил, своего рода епидемия; те са само течение или ако искате, струя спарен въздух, който лъха от бомбоубежището. (Смях.) Но лошо е дори и това, че в нашата партия все още има такива течения. Ние трябва плътно да запушим пролуките, през които лъха спарен въздух. С това трябва да се земе цялата партия и по-специално нашата партийна школа. Субективизмът, сектантството и шаблонните схеми имат свои исторически корени и макар и да не господствуват сега в партията, те все още постоянно се проявяват и ни вредят. Ето защо е необходимо да се борим срещу тях, необходимо е да ги изучим, да ги проанализираме, да покажем какво представляват те.

Да се борим против субективизма, за да поправим стила в партийната просвета, да се борим против сектантството, за да поправим стила в партийната работа, да се борим против шаблонните схеми, за да поправим стила в партийната литература — такава е нашата задача.

За да победим, да надвием враговете, необходимо е да изпълним тази задача — задачата за поправяне на стила в работата на нашата партия. Стилът в партийната просвета и стилът в партийната литература са също така стил на партийната работа. Щом стилът на работата на нашата партия стане правилен — целият наш народ ще се учи от нас. Всеки некомунист с посочените по-горе лоши навици — стига само той да е човек с добра воля — ще се учи от нас, ще поправи своите грешки и по този начин ние ще можем да окажем положително влияние върху цялата нация. Ако редовете на нашата комунистическа партия бъдат стройни, стъпката — твърда, бойците — отбрани, а

* Игра на думи: „фев“ — вятър, „фен“ — стил.

оръжието — изострено, то колкото и силен да е врагът, ние пак ще го надвием.

Да се спрем на въпроса за субективизма.

Субективизмът е неправилен стил в партийната просвета. Той противоречи на марксизма-ленинизма, той не трябва да съществува в комунистическата партия. На нас ни е нужен марксистко-ленински стил в партийната просвета. Под стил в просветната работа аз разбирам не само стила на просветата в нашите учебни заведения, но и стила на просветната работа в цялата партия. Въпросът за стила на просветната работа е въпрос за начина на мислене на нашите ръководни работници, на целия наш актив и на всички партийни членове, за тяхното отношение към марксизма-ленинизма, за отношението на всички членове на нашата партия към собствената им работа. А щом това е така, въпросът за стила в партийната просвета придобива изключително важно, първостепенно значение.

Сега в главите на мнозина наши другари съществува бърканица: например бърканица по въпросите, що е теоретик, що е интелigent, що е връзка на теорията с практиката и т. н.

Преди всичко да си зададем въпроса: високо ли е или е ниско теоретическото равнище на нашата партия? Напоследък у нас започнаха да превеждат повече книги по марксизма-ленинизма и читателите на такива книги също станаха повече. Това е много радостно. Но значи ли това, че теоретическото равнище на нашата партия е вече много високо? Наистина нашето теоретическо равнище донякъде се повиши в сравнение с това, което беше в миналото, обаче между нашата работа на теоретическия фронт и богатата практика на китайското революционно движение се наблюдава голям разрыв: в областта на теорията имаме рязко изоставане. Изобщо теоретическата мисъл у нас още не е в състояние да върви в крак с революционната практика, да не говорим за това, че тя би трябвало да изпреварва практиката. Ние още не сме дали подобаващо теоретическо обобщение на нашата богата практика. Ние още не сме изучили всички или поне най-важните въпроси на революционната практика дотолкова, че да повдигнем изучаването на тези въпроси до равнището на теоретическото

обобщение. Съдете сами — ще се намерят ли у нас много хора, които в областта на икономиката, политиката, военното дело или културата на Китай да са създали теории, действително достойни да се наричат теории, които биха могли да бъдат смятани за строго научни, грижливо разработени теории, а не груби наброски? Това се отнася особено до теоретическата работа в областта на икономиката. Макар историята на развитието на капитализма в Китай, като се почне с опиумните войни, та чак до днешно време, и да наброява вече цяло столетие, у нас и досега не се е появил нито един истински научен теоретичен труд, който да отразява правилно процеса на икономическото развитие на Китай. Имаме ли право да смятаме, че теоретическото равнище, което сме достигнали в областта на изучаването на икономиката на Китай, е вече високо? Имаме ли право да смятаме, че в нашата партия има повече или по-малко солидни теоретици-икономисти? Това съвсем не може да се каже. Ние сме прочели много марксистко-ленинска литература, но значи ли това, че у нас вече са се появили теоретици? Не, това не може да се каже. Защото марксизмът-ленинизмът е теория, създадена от Маркс, Енгелс, Ленин, Сталин въз основа на практиката, тя е най-висше обобщение на историческия опит и революционната практика. Ако ние се ограничим с четене произведенията на Маркс, Енгелс, Ленин, Сталин, но не направим следващата крачка, не изучим въз основа на тяхната теория историческия опит и революционната практика на Китай, не се опитаме теоретически да осмислим тази революционна практика, не ще имаме право да се наричаме теоретици-марксиста. Ако ние, като китайски комунисти, отминавахме въпросите на китайската действителност и само заучавахме отделни изводи и отделни положения от марксистките книги, това би означавало, че нашите успехи на теоретическия фронт са съвсем лоши. Ако някой чисто и просто на зубри марксистките икономически или философски произведения и може да изпее всичко подред от първата глава до последната без запъване, но никак не умее да прилага заученото на дело — нима бихме могли да го смятаме за теоретик-марксист? Също не. Какви теоретици обаче са ни нужни?

Нужни са ни такива теоретици, които могат от марксистко-ленински позиции, ползвайки се от марксисткия подход и метод, правилно да обясняват въпросите, възникващи в процеса на изучаването на историята и в хода на революционната борба, могат да дадат научно обяснение, теоретическо осветление на проблемите на китайската икономика, политика, военно дело, култура. Ето какви теоретици са ни нужни! За да стане човек такъв теоретик, нужно е да усвои истински същността на марксизма-ленинизма, да застане истински на позициите на марксизма-ленинизма, да усвои истински неговия подход и метод, да усвои истински учението на Ленин—Сталин за революцията в колониалните страни и за революцията в Китай и да прилага това учение за дълбок научен анализ на китайската действителност и за откриване законите на нейното развитие. Ето от какви теоретици ние действително се нуждаем!

Сега Централният комитет на нашата партия взе решение, в което призовава нашите другари, изхождайки от позициите на марксизма-ленинизма, прилагайки подхода и метода на марксизма-ленинизма, да се заемат сериозно с изучаване историята на Китай, с изучаване икономиката, политиката, военното дело и културата на Китай и въз основа на подробни материали да анализират конкретно всеки въпрос и след това да правят съответни теоретични изводи. Тази задача лежи на нашите плещи.

Другарите от нашата партийна школа не трябва да разглеждат марксистката теория като мъртва догма. Нужно е да овладеем марксистката теория и да се научим да я прилагаме; нужно е да я овладеем именно за да я прилагаме. Ако съумеете, прилагайки марксистко-ленинския подход, да обясните един-два практически въпроса — вие ще заслужите похвала и ще може да се смята, че сте постигнали известни успехи. Колкото повече въпроси обясните, колкото по-пълни и по-задълбочени бъдат вашите обяснения, толкова по-значителни ще бъдат вашите успехи. В нашата партийна школа сега е нужно да се въведе следният ред: успехът на слушателите да се определя, като се изхожда от това, как те след изучаването на произведенията на класиците на марксизма-ленинизма се ориентират в проблемите, които стоят пред Китай, дали

ги разбират ясно, дали умеят да подхождат към тях правилно.

Да се спрем сега на въпроса за интелигенцията. Нашата страна е полуколониална, полуфеодална, изостанала в културно отношение страна и поради това интелигенцията представлява за нас особена ценност. Решението на Централния комитет по въпроса за интелигенцията, взето преди повече от две години², изисква да спечелим на своя страна широките слоеве на интелигенцията и да приветствуваме всеки интелигент, стига той да е революционен и да желае да участва във войната против японските завоеватели. Ние ценим нашата интелигенция и това е съвършено правилно, тъй като без революционна интелигенция революцията не може да победи. Но ние знаем, че мнозина интелигенти, считайки се за много образовани хора, парадират със своите знания, без да разбират, че такова парадиране е неуместно, вредно, че то пречи на собствения им растеж. Те трябва да разберат истината, че всъщност мнозина така наречени интелигенти в известен смисъл знаят най-малко от всички, че донякога работниците или селяните знаят повече от тях. Тук някой може да възрази: „Е, ти всичко изпообърка, какво ли не наговори“. (Смях.) Не бързай, другарю! В това, което говоря, има частица истина.

Що е знание? Откакто съществува класовото общество, в света съществуват само две области знания: това са знания в областта на борбата за производство на материални блага и знания в областта на класовата борба. Естествените науки и обществените науки са квинтесенцията на знанията в тези две области, а философията е обобщение и равностетка както на естествените, така и на обществените науки. Съществуват ли още някакви знания освен тези? Не, не съществуват. Сега нека погледнем на някои интелигенти, завършили учебни заведения, напълно откъснати от практическата обществена дейност. Какво представляват тези интелигенти? След като е учил в такова първоначално училище, човекът е продължил после да се учи по-нататък, дошъл е до университета, завършил е такъв университет — и смята се, че е придобил знания. Но той притежава само книжни знания, той още не е участвувал в някаква практическа дейност, не е прила-

гал още получените знания в някоя област на живота. Можем ли да смятаме такъв човек за интелегент в пълния смисъл на тази дума? Мисля, че едва ли, тъй като знанията му са още непълни. А какви знания могат да се считат за относително пълни? Повече или по-малко пълни знания се придобиват при двете стъпала на познанието. Първото стъпало е сетивното познание, второто — рационалното. Знанията, придобити при второто стъпало на познанието, са по-нататъшно развитие на познанията, придобити при първото стъпало. А какво представляват знанията, които учащите се придобиват от книгите? Да допуснем дори, че всички тези знания са истински. Все пак това са теории, разработени от нашите предшественици въз основа на обобщаването на опита от борбата за производство на материални блага и от борбата на класите, а не знания, добити от самите учащи се. Съвсем необходимо е да се усвоят тези знания; но трябва да се има предвид, че в определен смисъл за учащите се те все пак са едностранчиви знания. Тези знания са проверени от други, а от самите учащи се те още не са проверени. Най-важното е да умеем да ги прилагаме в живота, в практическата дейност. Ето защо аз съветвам онези, които притежават само книжни знания, но не са влизали още в досег с практиката или нямат още достатъчно практически опит, да си представят ясно своите недостатъци и да се държат малко по-скромно.

А какви са средствата, за да могат хората, които притежават само книжни знания, да станат интелегенти в пълния смисъл на тази дума? Средството тук е само едно — да бъдат насочени те към практическа работа, да бъдат направени практики, да бъдат потикнати хората, които се занимават с теоретическа работа, да се заемат с изучаването на важни практически въпроси. По този начин ще може да се постигне целта.

Не е изключено да се намерят хора, които, като чуват думите ми, да се възмутят и да кажат: „От твоите думи може да се заключи, че и Маркс не може да бъде считан за интелегент“. На това аз ще отговоря: не, това не е така. Маркс не само участвуваше в практическото революционно движение, но и създаде теорията на революцията. Като започна със стоката — най-простия елемент на

капитализма, — той грижливо изучи икономическата структура на капиталистическото общество. Милиони хора ежедневно са виждали стока, използвали са я, но не са забелязвали какво представлява тя. И едва Маркс подложи стоката на научно изследване, извърши огромна изследователска работа по изучаването на реалния процес на развитието на стоката и изведе от това най-обикновено явление истински научна теория. Той изучи природата, изучи историята, изучи пролетарската революция, създаде диалектическия материализъм, историческия материализъм и теорията на пролетарската революция. По този начин Маркс стана най-съвършен интелегент, изразител на най-висшата мъдрост на човечеството. Той се различава коренно от хората, които притежават само книжни знания. В хода на практическата борба Маркс се занимаваше с грижливо изследване и изучаване, обобщавайки всевъзможни явления, и получените изводи проверяваше пак в хода на практическата борба. Ето такава работа именно се нарича теоретическа работа. За нас е нужно в нашата партия повече другари да се учат да работят така. В нашата партия сега има маса другари, които са способни да се научат да вършат подобна теоретическа, изследователска работа. В мнозинството си тези хора са способни, надарени и ние трябва да ги ценим. Но те трябва да се придържат към правилната насока и да не повтарят грешките, извършени в миналото. Те трябва да се отърсят от догматизма, да не застиват върху готови книжни формули.

Истинската теория в света е само една — това е тази теория, която е изведена от обективната действителност и е потвърдена от обективната действителност; нищо друго не може да претендира да се нарича теория в нашето разбиране на тази дума. И. В. Сталин казва, че теорията, откъсната от практиката, става безпредметна³. А безпредметната теория не е годна за нищо, тя е неправилна, тя трябва да се отхвърли. Ония, които обичат да проповядват такава безпредметна теория, трябва да бъдат порицани както подобава. Марксизмът-ленинизмът е най-правилната, най-научната, най-революционната истина, която е породена от обективната действителност и е потвърдена също от нея. Мнозина обаче, които изучават марксизма-ленинизма, го разглеждат като мъртва догма. С това те

спъват развитието на теорията, вредят и на себе си, и на другарите.

От друга страна, ако нашите другари, заети с практическа работа, във всичко се опират прекомерно на своя опит, това също няма да доведе до нищо добро. Наистина такива хора често пъти имат голям опит и това е много ценно. Но ако те се задоволяват само с опита — това също ще бъде много опасно. Такива другари трябва да разберат, че техните знания са предимно резултат на сетивното познание или на възприятието, частични знания, че им липсват рационални знания, обобщени знания, с други думи, липсва им теория, и следователно техните знания са също относително непълни. А невъзможно е да вършиш както трябва революционна дейност, без да притежаваш относително пълни знания.

Значи съществуват два вида непълни знания: знания, придобивани в готов вид от книгите, и знания, които са предимно резултат на сетивното възприемане, частични знания. И едните, и другите страдат от едностранчивост. Само тяхното съединяване може да даде добри, относително пълни знания.

Но за да могат нашите кадри из средата на работниците и селяните да изучават теорията, те трябва преди всичко да се приобщат към културата. Ако не са достигнали определено културно равнище, те не ще могат да усвоят теорията на марксизма-ленинизма, а ако са достигнали определено културно равнище, те винаги ще са в състояние да изучават марксизма-ленинизма. В младините си аз не съм имал възможност да уча в училище марксизма-ленинизма, аз заучвах изречения: „учителят каза: да се учиш и постоянно да упражняваш наученото — не е ли радостно това?“ и т. н.⁴ Макар по съдържание това обучение да бе остаряло, все пак и то ми донесе полза, тъй като именно чрез това аз се научих на грамотност. А колко повече пък дава учението сега, когато се учи не по Конфуций, а се изучават новите дисциплини: роден език, история, география, естествознание. Тези общообразователни дисциплини дават знания, които могат да бъдат полезни навсякъде. Централният комитет на нашата партия сега настойчиво изисква от нашите кадри из средата на работниците и селяните да се приобщават към

културата, тъй като, приобщил се към културата, човек може да изучава всяка наука: политика, военно дело, икономика и т. н. А в противен случай тези кадри въпреки своя богат опит не ще могат да изучават теорията.

Оттук следва, че борейки се срещу субективизма, ние трябва да насочваме развитието на хората от двете споменати категории така, че те да усвояват онова, което им липсва, така че между хората от тези категории границата да се заличава. За хората, които притежават книжни знания, е нужно да се развиват в практическо отношение и само тогава те ще бъдат в състояние да не застиват на знанията, почерпени от книгите, и ще могат да избягват грешки от догматично естество. А за хората, които имат опит в практическата работа, е нужно да се заемат с теоретическа подготовка и да работят истински с книгите и само тогава те ще могат да систематизират своя опит, да го сумират и теоретически да го обобщят, не ще приемат погрешно своя ограничен опит за всеобща истина и ще могат да избягват грешки от емпиричен характер. Както догматизмът, така и емпиризмът са израз на субективизъм, макар и да произтичат от съвсем противоположни източници.

И така в нашата партия има две разновидности субективизъм: догматизъм и емпиризм. Както носителите на догматизма, така и носителите на емпиризма виждат само отделни страни на явленията и не виждат явленията в тяхната цялост. Ако не обръщаш внимание на това, ако не осъзнаеш, че такава едностранчивост е порочна и ако не я поправяш с всички сили, лесно е да се подхлъзнеш по пътя на грешките.

Обаче от тези две разновидности на субективизма по-голяма опасност за нашата партия сега все пак представлява догматизмът. Въпросът е там, че за догматиците, които се маскират като марксисти, е по-лесно да сплашат кадрите из средата на работниците и селяните, да ги направят свои пленници, да ги заставят да им служат, доколкото за кадрите из средата на работниците и селяните е трудно да ги разпознаят. Догматиците могат да сплашват и наивната, неопитна младеж, която също може да се окаже в техен плен. Ако ние преодолеем догматизма; това ще доведе до положението, че нашите кадри, които

притежават книжни знания, ще се проникнат от желанието да се слезат с кадрите, които притежават опит в практическата работа, да се заемат с изучаване на реалната действителност, и тогава у нас ще се появят голям брой прекрасни дейци, които ще съчетават знанието на теорията с опит в практическата работа, ще се появят и истински теоретици. Ако преодолеем догматизма, ние ще съумеем да дадем на другарите, които притежават опит в практическата работа, добри учители, в резултат на което техните знания, придобити въз основа на опита, ще се издигнат до равнището на теорията и те не ще правят грешки от емпирично естество.

Наред с бърканицата по въпроса, що е теоретик и що е интеллигент, в главите на мнозина другари съществува още и бърканица по въпроса за връзката на теорията с практиката — връзка, за необходимостта от която у нас говорят всекидневно. Те постоянно ратуват за „връзка“, но на дело са за разрыв, тъй като нищо не правят за осъществяването на връзката. А как да се свързва марксистко-ленинската теория с практиката на китайската революция? Това може да се поясни с общоизвестния израз: „пускай стрела, имайки пред себе си цел“. Когато пускаш стрела, нужно е да имаш пред себе си цел. Взаимната връзка между марксизма-ленинизма и китайската революция е подобна на взаимната връзка между стрелата и целта. А ето че някои другари „пускат стрела, без да имат цел“, стрелят наслуки. Такива хора могат лесно да навредят на делото на революцията. Има и такива другари, които само държат стрелата, въртят я в ръцете си и непрестанно се възхищават от нея, повтаряйки: „Ето това е стрела! Прекрасна стрела!“ Но никак не искат да я пуснат в движение. Такива хора са чисто и просто любители на музейни рядкости и всъщност нямат нищо общо с революцията. Ние трябва да пускаме стрелата на марксизма-ленинизма, имайки пред себе си такава цел като китайската революция. Ако не си изясним това, теоретическото равнище на нашата партия никога не ще се повиши, а китайската революция никога не ще може да одържи победа.

Нашите другари трябва да разберат, че ние изучаваме марксизма-ленинизма не за да се хвалим с ученост и

не защото в него се съдържа някакъв вълшебен секрет, а защото марксизмът-ленинизмът е наука за това, как да се доведе пролетарската революция до победа. И досега още у нас има не малко хора, които разглеждат отделните формулировки, взети от марксистко-ленинската литература, като готова чудодейна панацея, смятайки, че е достатъчно човек да я придобие, за да лекува без каквато и да е мъчнотия всякакви болести. Това е невежество на незрели хора. Сред такива хора ние трябва да водим просветна работа. Всеки, който разглежда марксизма-ленинизма като религиозна догма, е именно такъв невежа. На такъв трябва да кажем направо: твоята догма не става за нищо. Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин нееднократно са повтаряли, че тяхното учение не е догма, а ръководство за действие. А догматиците сякаш нарочно забравят това извънредно важно положение. Китайските комунисти ще могат да смятат, че осъществяват съединяване на теорията с практиката, само ако съумеят, изхождайки от марксистко-ленинските позиции и прилагайки марксистко-ленинския подход и метод, умело ползвайки се от учението на Ленин—Сталин за китайската революция, да направят крачка напред и въз основа на сериозно изучаване на историята и революционната действителност на Китай да създадат във всички области теоретични трудове, отговарящи на нуждите на Китай. На думи човек може и сто години да проповядва съединяване на теорията с практиката, но ако на дело не свързва теорията с практиката — от такава проповед няма да има никаква полза. Водейки борба против субективния, едностранчив подход, ние трябва да разбием догматизма с неговата субективност и едностранчивост.

По въпроса за борбата против субективизма, за правилен стил на просветната работа в цялата партия ще се ограничи днес с казаното по-горе.

Сега преминавам към въпроса за сектантството.

Благодарение на закалката, която нашата партия получи през двадесетте години на своето съществуване, тя постигна това, че сектантството в нея вече не заема господстващо положение. Обаче остатъци от сектантството все още съществуват, проявявайки се както в отношенията между партийните членове, така и в отношенията с не-

комунистите. Проявяването на сектантски тенденции по отношение на партийните членове отблъсква собствените ни другари по партия и спъва нейното единство и сплотеност. Проявяването на сектантски тенденции по отношение на некомунистите отблъсква извънпартийната общественост и спъва сплотяването на целия наш народ около партията. Само изкореняването и на двете тези злини ще даде възможност на нашата партия успешно и без спънки да изпълни великото дело на сплотяване на цялата наша партия и сплотяване на целия наш народ.

В какво се проявява сектантството сред партийните членове? Основните негови разновидности се свеждат до следното:

Преди всичко това е самостоятелниченето. Някои другари виждат само частните интереси и не виждат общите интереси, при всеки случай неуместно изтъкват на преден план оня участък на работа, който ръководят те, и всякога се стремят да подчинят общите интереси на интересите на своя участък на работа. Те не разбират системата на демократическия централизъм в нашата партия и не искат да знаят, че партията се нуждае не само от демокрация, но в още по-голяма степен се нуждае от централизъм. Те са забравили, че при демократическия централизъм малцинството трябва да се подчинява на мнозинството, понискостоящата инстанция — на по-високостоящата, частното — на цялото, а всички партийни организации — на Централния комитет. Чжан Го-тао самостоятелничеше, противопоставяйки се на Централния комитет, и стигна до измяна на партията, до служба в тайната полиция. Макар че сега не става дума за такива крайни прояви на сектантство, за нас все пак е необходимо да предотвратяваме възможността за прояви на сектантство и напълно да изкореняваме всичко онова, което нарушава единството на партията. Трябва да се стремим към това — хората да се съобразяват с интересите на цялото. Дейността на всеки партиен член, работата във всеки участък, всяка проява и всяко действие трябва да бъдат подчинени на общите интереси на цялата партия. В никой случай не бива да се допускат нарушения на този принцип.

Самостоятелниченето обикновено е неделимо от склонността на хората към изтъкване на своето „аз“ на пръв

план. Такива хора обикновено неправилно подхождат към въпроса за отношението между отделните партийни членове и партията като цяло. На думи те също уважават партията, но в действителност поставят своята личност на пръв план, а партията — на втори. Другарят Лю Шао-ци веднаж бе казал, че ръцете на някои хора са особено дълги, че умеят добре да се погрижат за себе си, а що се отнася до интересите на другите хора и на цялата партия — за тях те много-много не му мислят. Те разсъждават така: „Моето е мое, а твоето е също мое“. (Общ смях.) Какво преследват тези хора тъй ревностно? Те се стремят към слава, положение, евтина популярност. Получавайки за ръководене някой участък на работата, те незабавно почват да самостоятелничат. За тази цел те приближават към себе си едни, изтикваат други, заплитайки интриги сред партийните членове, пренасят в комунистическата партия низките нрави на буржоазните партии. Тези хора биват погубвани от своето безчестие. Ако искаш да направиш в тоя свят нещо полезно — трябва да се отнасяш към работата честно. А кого можем да наречем честен? Маркс, Енгелс, Ленин, Сталин — ето ви честни хора. Честни хора са дейците на науката. А ето Троцки, Бухарин, Чен Ду-сю, Чжан Го-тао — това са крайно безчестни хора. Хора, които самостоятелничат в името на своите лични и частни интереси, са също безчестни хора. Всички онези, които живеят с хитрост, които в своята работа отхвърлят научния подход, които смятат себе си за ловки, големи умници, са всъщност глупци над глупците и няма да стигнат до нищо добро. Необходимо е слушателите в нашата партийна школа да обърнат внимание на това. Ние на всяка цена трябва да изградим централизирана, единна партия и завинаги да сложим край на всякаква безпринципна фракционна борба. Ако искаме цялата наша партия да може да върви в крак и да се бори за една обща цел, за нас е абсолютно необходимо да водим борба против индивидуализма и сектантството.

Кадрите, които са дошли отвън, и местните кадри трябва да се сплотят помежду си и да се борят против сектантството. Поради това, че много опорни бази за съпротива срещу японските завоеватели бяха създадени едва след пристигането на 8-а и на Новата 4-а армия и много

видове работа по места получиха своето развитие едва след като тук дойдоха кадри отвън, на взаимоотношенията между местните и дошлите отвън кадри трябва да се отделя голямо внимание. Необходимо е нашите другари да разберат, че при тези условия опорните бази ще могат да се укрепят и партията ще може да пусне дълбоки корени в районите на тези бази само ако кадрите, които са дошли отвън, и местните кадри тясно се сплотят, ако бъдат създадени и издигнати многобройни местни кадри. В противен случай това ще бъде невъзможно. Както местните, така и придошлите кадри си имат и свои положителни качества, и свои недостатъци и те ще могат да растат само ако се учат едни от други. Кадрите, които са дошли отвън, винаги по-зле познават обстановката и по-слабо са свързани с масите, отколкото местните кадри. Като пример ще посоча себе си. Изминаха вече повече от пет години, откакто пристигнах в северната част на провинцията Шенси, но за положението тук аз зная много по-малко и съм свързан с местното население много по-слабо, отколкото другарят Гао Ган и други. Всички наши другари, които заминат за територията на опорните бази на съпротивата срещу японските завоеватели в провинциите Шанси, Хебей, Шандун и др., трябва винаги да помнят това. Нещо повече, дори върху територията на една и съща опорна база, доколкото там има различни райони, създали се в различно време, също така съществуват и местни, и новодошли кадри: дейците, изпращани от напредналите райони в по-изостаналите, оказвайки се там в положението на кадри, дошли отвън, също трябва да отделят много сериозно внимание на подпомагането на местните кадри. Изобщо във всички райони, където ръководството се състои от кадри, дошли отвън, в случаите, когато отношенията с местните кадри се оказват неуредени, отговорността за това положение трябва да пада главно върху дошлите отвън кадри. В още по-голяма степен отговарят за това другарите, които са главни ръководители. Сега по места на тоя въпрос се отделя още съвсем недостатъчно внимание. Някои се отнасят към местните кадри пренебрежително и им се надсмиват, като говорят за тях така: „Какво разбират местните? Това са селендури!“ Такива хора съвсем не съзнават колко важни са за нас мест-

ните кадри. Те не вникват в техните положителни качества и не забелязват своите собствени отрицателни страни, заемайки неправилна, сектантска позиция. Всички кадри, които са дошли отвън, трябва да се отнасят към местните кадри внимателно и постоянно да им оказват помощ; недопустимо е да им се надсмиваме и да ги притесняваме. Разбира се, и местните кадри трябва да се учат от дошлите отвън другари, като възприемат техните положителни качества, трябва да се отърсват от вредната ограниченост на възгледите, в никой случай да не гледат на дошлите като на чужденци, трябва да се сплотяват с тях в един дружен колектив и от своя страна не бива да допускат сектантски грешки.

Същото трябва да се каже и за взаимоотношенията между армейските дейци и дейците на местните организации. Едните и другите трябва да се сплотят и да водят борба против сектантските тенденции. Армейските дейци трябва да помагат на местните дейци, а местните дейци от своя страна трябва да помагат на армейските дейци. В случай на някакви недоразумения трябва да се проявява взаимна отстъпчивост, при което всяка от страните трябва да се отнася към себе си с необходимата самокритичност. Изобщо в районите, където ръководството фактически се състои от армейски дейци, в случаите, когато отношенията с местните дейци се оказват в недобро състояние, главната отговорност за това положение ляга върху армейските дейци. Необходимо е армейските дейци на първо място да разберат своята отговорност и да се държат тактично в отношенията си с местните дейци; само в такъв случай в територията на опорните бази могат да бъдат създадени условия за успешна военна и градивна дейност.

Същото трябва да се каже и за взаимоотношенията между отделните войскове части, между отделните райони и отделните организации. Необходимо е да се води борба против местническите тенденции, които се изразяват в стремежа да се държи сметка само за своите желання и да не се държи сметка за интересите на другите. Да се отнасяш безразлично към трудностите на другите, да не се отзоваваш на тяхната молба да им помогнеш с кадри, или пък да отделяш за тях лоши дейци, да жерт-

уваш интересите на съседа, да игнорираш интересите на другата част, на другия район, на другите хора — това е то местничеството. Това означава пълно загубване на комунистическия облик. За човека, заразен с местничество, е характерно нежеланието да държи сметка за интересите на цялото, нехайното отношение към другите части, другите райони, другите хора — такива са характерните черти на местничеството. Сред такива хора трябва да се води усилена възпитателна работа; те трябва да разберат, че това е сектантска тенденция, която, ако ѝ се даде възможност да се развие, става много опасна.

Има още един въпрос, а именно въпросът за взаимоотношенията между старите и новите, младите кадри. През време на войната против японските агресори нашата партия силно нарасна, появиха се многобройни нови кадри, и това е много радостно. В своя доклад пред XVIII конгрес на ВКП(б) другарят Сталин каза: „... старите кадри са винаги малко, по-малко, отколкото са нужни, и те вече почват да излизат отчасти от строя поради естествените закони на природата“*. Тук той говори за положението с кадрите и за естествените закони на природата. Ако в нашата партия няма пълно сътрудничество между широките маси на младите кадри и старите кадри — нашето дело може да претърпи крушение напред път. Ето защо всички стари кадри трябва с най-голяма топлота да приветствуват младите кадри и да се грижат за тях. Нанстина новите кадри си имат своите недостатъци: те започнаха да вземат участие в революцията едва неотдавна, липсва им опит, подир някои от тях още се влече опашката на порочната идеология на старото общество, т. е. отживелиците на дребнобуржоазната индивидуалистическа психология. Обаче в процеса на възпитателната работа и революционната закалка тези недостатъци могат да бъдат постепенно изживени. Положителните черти на младите кадри се заключават, както казва И. В. Сталин, в това, че те притежават усет за новото⁵ и затова се отличават с висок ен-

---

* И. В. Сталин, *Вопросы ленинизма*, изд. 11, стр. 596 [Бълг. изд., 1953, стр. 757. *Бълг. ред.*].

тусиазъм и активност. А тъкмо това липсва на някои стари кадри. Новите и старите кадри трябва да се уважават взаимно, да се учат едни от други, да възприемат едни от други положителните качества, за да се сплотят в едно заради общото дело и да предотвратят възникването на сектантски тенденции. Изобщо навсякъде, където ръководството се състои от стари кадри, в случаите, когато взаимоотношенията с новите кадри се оказват неуредени, главната отговорност за това пада върху старите кадри.

Взаимоотношенията между частта и цялото, между партийния член и партията, между кадрите, дошли отвън, и местните кадри, между армейските дейци и местните дейци, между отделните войскове части, между отделните райони, между отделните организации, взаимоотношенията между старите и новите кадри — всичко, за което говорих по-горе, — всичко това са взаимоотношения вътре в партията. Тези отношения трябва да се уреждат в дух на висока комунистическа принципност, като се предотвратява възникването на сектантски тенденции, и тогава нашите редове ще бъдат стройни, крачката — твърда и това ще съдействува за успеха на нашата борба. Това е крайно важен въпрос и за да поправим стила в работата на партията, необходимо е да го разрешим докрай. Сектантството представлява една от проявите на субективизма в организационните въпроси; ако ние действително искаме да сложим край на субективизма, ако искаме да възпитаваме партията в духа на марксистко-ленинската добросъвестност — трябва да очистим нашата партия от отживелиците на сектантството, трябва да изхождаме от принципа, че интересите на партията стоят по-високо от личните и частните интереси. С това ние ще осигурим пълно единство и сплотеност на нашата партия.

Отживелиците на сектантството трябва да бъдат ликвидирани не само във взаимоотношенията вътре в партията, те трябва да бъдат ликвидирани също така и във взаимоотношенията с некомунистите — и то ето защо. Ако сплотим само партийните членове, ние още не сме в състояние да победим врага. Ние можем да го победим само като сплотим целия наш народ. За двадесет години Китайската комунистическа партия извърши ог-

ромна, трудна работа по сплотяването на целия наш народ, а през време на войната против японските завоеватели в това дело бяха постигнати особено значителни успехи. Но това съвсем не значи, че всички наши другари са усвоили правилен стил в отношенията с народните маси и че всички вече са се отърсили от сектантските тенденции. Не, част от нашите другари несъмнено още проявяват сектантски тенденции, като у някои тези тенденции се проявяват в много сериозна форма. Мнозина наши другари нямат нищо против да се поперчат пред некомунистите, отнасят се към тях високомерно, пренебрежително, не искат да ги уважават, не искат да виждат техните положителни качества. В това именно се проявяват сектантските тенденции. Таква другага, като са прочели няколко марксистки книги, не са станали от това по-скромни, а са се възгордели още повече. Те всякога говорят за другите, че нищо не знаят, а не искат да разберат, че самите те са само полузнайковци. Нашите другари трябва да разберат една истина: в числено отношение комунистите винаги ще бъдат по-малко от некомунистите. Да приемем, че на всеки сто души от населението у нас ще има един комунист, тогава на 450 милиона население в Китай ще се падат 4.5 милиона комунисти. Дори и когато числеността на нашата партия нарасне до такава степен, и тогава броят на комунистите все пак ще бъде само един процент от броя на населението, а останалите 99% ще бъдат безпартийни. Тогава какви основания можем да имаме за отказване да сътрудничим с безпартийните? Ние сме длъжни да сътрудничим с всички, които желаят и могат да сътрудничат с нас, и нямаме никакво право да ги отблъскваме. А ето че част от партийните членове все още не разбират тази истина. Те се отнасят пренебрежително към ония, които искат да сътрудничат с нас, и дори ги отблъскват. А за това не може да има никакви основания. Нима Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин са ни дали някакви основания за това? Не! Напротив, те непрестанно ни напомнят за необходимостта да поддържаме най-тясна връзка с масите, а не да се откъсваме от тях. Или може би Централният комитет на партията ни е дал основания за това? Не! Измежду решенията на Цен-

тралния комитет вие не ще намерите нито едно, в което да се казва, че ние можем да се откъсваме от масите и с това да се самоизолираме. Напротив, Централният комитет винаги ни призовава да поддържаме най-тясна връзка с масите, а не да се откъсваме от тях. Ето защо резките действия, в които се проявява откъсване от масите, нямат никакво оправдание; те са породени от сектантски възгледи, представляващи продукт на собственото творчество на част от нашите другари. Понеже такова сектантство все още се проявява в много сериозна форма у някои другари, понеже то все още пречи да се провежда на дело линията на нашата партия, ние трябва да водим в нашата партия голяма възпитателна работа, насочена против сектантството. Нужно е преди всичко нашите кадри да разберат истински сериозността на този въпрос, да разберат, че ако комунистите не се сплотят с непартийните кадри, с дейците некомунисти — врагът в никой случай не ще може да бъде разгромен и целите на революцията в никой случай не ще бъдат постигнати.

Разните сектантски настроения представляват проява на субективизъм, те са несъвместими с действителните интереси на революцията и затова борбата против сектантството и против субективизма трябва да се води едновременно.

На въпроса за шаблонните схеми днес нямам възможност да се спра, ще го обсъдим на друго събрание. Шаблонните схеми са вместилище на всевъзможни вектори и нечистотии, те са форма на проява на субективизма и сектантството. Шаблоните носят вреда на хората, спъват революцията. Те трябва да бъдат унищожени.

Ако искаме да се борим против субективизма, необходимо е да пропагандираме материализма, да пропагандираме диалектиката. Обаче в нашата партия все още има редица другари, които не отделят необходимото внимание на пропагандирането на материализма и на диалектиката. Има дори и такива другари, които гледат през пръсти на водещата се пропаганда на субективизма. Тези другари се смятат за привърженици на марксизма и въпреки това не се стараят да пропагандират мате-

риализма. Натъквайки се на пропаганда на субективизма в устна или писмена форма, те не смятат за нужно да се замислят над това и никак не реагират срещу нея. Такова поведение е недостойно за комуниста. То води към това, че мнозина наши другари се оказват отровени от отровата на субективизма, който ги парализира. Затова ние трябва да разгърнем в нашата партия просветна кампания, за да помогнем на нашите другари да се освободят от мъглата на субективизма и догматизма и да ги призовем към бойкотиране на субективизма, сектанството и шаблонните схеми. Всички тези явления приличат на японските стоки: само врагът е заинтересован в това, ние да запазим у себе си тази гадост, за да ни държи и занапред в състояние на зашеметеност. Затова ние трябва да ги бойкотираме също тъй, както бойкотираме японските стоки⁶. Ние трябва да бойкотираме субективизма, сектанството, шаблонните схеми, за да затрудним продажбата на тези стоки на нашия пазар, да не им даваме възможност, използвайки ниското теоретическо равнище на партийните членове, да намират пласмент. За тази цел е необходимо да развием у нашите другари тънък нюх, необходимо е те да се научат чрез усет да разпознават характера на всяко явление, а след това вече да решават дали да го посрещат благожелателно или да го бойкотират. С каквото и явление да се сблъска комунистът, той трябва да постави пред себе си въпроса „защо?“, трябва всестранно да го обмисли самостоятелно, трябва да помисли дали то отговаря на изискванията на действителността, дали то е разумно; в никакъв случай не бива да вървим сляпо след другите, да проповядваме робско преклонение пред чуждото мнение.

Най-сетне, в борбата против субективизма, сектанството и шаблонните схеми не трябва да изпусваме изпредвид две повели: първо, „да търсим отговорност за миналото като назидание за бъдещето“. Непременно да разкриваме всички допуснати по-рано грешки без оглед на лицата, научно да анализираме и подлагаме на критика всичко отрицателно, което е съществувало в миналото, с оглед занапред да действваме по-предпазливо, да работим по-добре — ето в какво се заключава сми-

сълът на установката „да търсим отговорност за миналото като назидание за бъдещето“. Но като разкриваме грешките и осъждаме недостатъците, ние преследваме същата цел, каквато преследва лекарят при лекуване на болния — цел, заключаваща се в това, да му спасим живота, а не да го излекуваме така, че да умре. Човек заболява от апендисит, лекарят отстранява апендикса и по този начин спасява живота му. Ние ще приветствуваме всекиго, който, след като е допуснал грешка, не отбягва от лекуването и не упорства в своята грешка до такава степен, че да се окаже в края на краищата в неизлечимо състояние. Стига той честно и искрено да прояви желание да се лекува, да се поправи, ние ще му се радваме и ще го излекуваме, за да стане той добър партиен член. Ние не иде можем да изпълним успешно тази задача, ако, поддали се на моментен порив, почнем да бием безпощадно. При лекуване на идеологически и политически болести не бива да се реже безогледно: единствено правилен и ефикасен метод на лекуване ще бъде „да лекуваш, за да спасиш болния“.

Днес — в деня на откриването на нашата партийна школа — аз си позволих да задържа задълго вашето внимание; надявам се, че вие, другари, ще помислите сериозно върху всичко казано. (*Бурни аплодисменти.*)

Б Е Л Е Ж К И

¹ Виж бележка 37 към произведението „Стратегическите въпроси на революционната война в Китай“ в 1-я том на настоящото издание. Написаното по шаблона схема „осемчленно съчинение“ беше безсъдържателно словесно построение, в което се ценеше само формата. Всеки раздел на съчинението трибунеше да съответствува точно на установения трифарет, включително и това, че той беше ограничен с определено количество иероглифи. Хората се занимаваха само с това, изхождайки от смисъла на иероглифите, които влизат в названието на зададената тема, да пишат съчинения по готов шаблон. В дадения случай под шаблонни схеми се разбират писанията на редица лица от лагеря на революцията. Авторите на тези писания не анализираха явленията на живота, а само жонглираха с революционни термини и понятия. Техните писания представляваха също такива многоглаголюващи и чисто безпредметно празнословие, както и съчиненията, построени по осемчлениния шаблон.

² Има се предвид взетото през декември 1939 г. решение на Централния комитет на Китайската комунистическа партия за привличане на интелигенцията. Виж произведението „Широко да привличаме интелигенцията“ в 3-я том на настоящото издание.

³ Виж И. В. Сталин, „Об основах ленинизма“, раздел III, „Теория“ (Соч., т. 6, стр. 88. Бел. ред. [Бълг. изд., 1951 г., стр. 77 Бѐлг. ред.]).

⁴ Първата фраза в книгата „Лунюй“ — записани сентенции на Конфуций и неговите най-близки ученици.

⁵ Виж И. В. Сталин, „Отчетный доклад на XVIII съезде партии о работе ЦК ВКП(б)“; раздел III, п. 2. (Вопросы ленинизма, изд. II, стр. 596. Бел. ред. [Бълг. изд., 1963 г., стр. 757. Бѐлг. ред.]).

⁶ Бойкотирането на японските стоки през първата половина на XX век е едно от средствата, към които китайският народ често прибегваше в борбата си против агресията на японския империализъм. Китайският народ провеждаше такова бойкотиране на японските стоки например в периода на патриотичното движение от 4 май 1919 г., след събитията на 18 септември 1931 г. и през периода на войната против японските завоеватели.

ПРОТИВ ШАБЛОННИТЕ СХЕМИ В ПАРТИЯТА*

(8 февруари 1942 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун на събрание на
ръководните работници в Янан.

Другарят Кай-фин току-що говори тук³ за задачите на днешното събрание. Аз искам да се спра на въпроса, как субективистите и сектантите превърнаха шаблонните схеми в партийната литература в оръдие на своята пропаганда, или как тези шаблонни схеми станаха форма на проява на субективизма и сектантството. Ако водейки борба срещу субективизма и сектантството, ние не се отърсим същевременно и от шаблонните схеми, субективизмът и сектантството ще съумеят да си намерят в тях убежище. А ако ликвидираме и с шаблонните схеми, ще може да се смята, че сме обявили мат на субективизма и сектантството, защото тогава тези две чудовища неизбежно ще застанат пред всички в цялото си безобразие; и тук ще се получи както в поговорката: „Когато плъхът пресича улицата, всеки се старее да го удари“. Така и с тези две чудовища ще бъде лесно да си уредим сметките.

Ако човек пише по шаблон само за себе си, това все още е половин беда. Ако той дава написаното да бъде прочетено от някой друг, броят на читателите се увеличава двойно и това вече нанася немалка вреда. А ако написаното се окачва на стената или се размножава с хектограф, или се помеща във вестник, или, най-сетне, се облича във формата на книга, работата взема сериозен обрат, тъй като това може да повлияе вече на мнозина. Но хората, които пишат по шаблон, винаги пишат именно за да ги четат мнозина. Ето защо за нас е нужно да разкрием вредната роля на шаблоните и да ги унищожим.

Шаблонните схеми в партийната литература са известна разновидност на задморските шаблони в литературата, против които въставаше навремето си още Лу Син¹. А защо днес ние ги наричаме шаблонни схеми в нашата партийна литература? Защото освен чуждестранщината в тях има и нещо доморасло. Ако искате — това е също творчество! Кой твърди, че у нас няма никакво творчество? Ето ви образец! (Общ смях.)

Шаблонните схеми съществуват в нашата партия още отдавна. По-специално в периода на аграрната революция това явление понякога придобиваше особено сериозен характер.

Исторически шаблонните схеми в партийната литература възникнаха като известно отрицание на „движение от 4 май“.

През време на „движението от 4 май“ носителите на нови веяния въстанаха против литературата на „венян“^{*} и се обявиха за литературата на „байхуа“^{**}, въстанаха против старите догми, в защита на науката и демокрацията, и в това те бяха съвсем прави. Тогава това движение беше жизнено, зовящо напред, революционно. По онова време господстващите класи възпитаваха учащата се младеж върху основата на конфуцианските доктрини и заставяха народа да вярва в набора от конфуциански догми като в свещени заповеди; тогавашните съчинители употребяваха само „венян“. С една дума, и писанията, и просветата на господстващите класи и на техните блюдолизци както по съдържание, така и по форма бяха шаблонни, догматични. Това бяха стари шаблони, стари догми. Една от големите заслуги на „движението от 4 май“ се заключава в това, че то показва на народа цялата уродливост на старите шаблони, на старите догми и вдигна народа против тях. Това се намираше в тясна връзка с борбата против империализма — най-голямата заслуга на „движението от 4 май“. Борбата против старите шаблони, против старите догми е една от големите заслуги на „движението от 4 май“. Но, по-късно възникнаха задморските шаб-

* „Венян“ — старият китайски литературен език.

** „Байхуа“ — съвременният китайски литературен език, основан на нормите на говоримата реч.

лони, задморските догми. Някои членове на нашата партия, отдалечили се от марксистките позиции, развиха тези задморски шаблони и задморски догми в субективизъм, в сектантство, в шаблонни схеми. Това са вече нови шаблони, нови догми. Тези нови шаблони, нови догми са пуснали такива дълбоки и здрави корени в главите на много наши другари, че от нас сега ще се изискват огромни усилия за преустройство. По този начин жизненото, зовящото напред, революционното „движение от 4 май“, насочено против старите, феодалните шаблони, против старите догми, бе превърнато по-късно от някои хора в неговата противоположност и породило нови шаблони и нови догми. Тези шаблони, тези догми вече не са нещо жизнено, зовящо напред, революционно; те са мъртви, дърпат назад, спъват революцията; това значи, че задморските шаблони или шаблоните в партийната литература се явиха като пряко отрицание на първоначалната същност на „движението от 4 май“.

Но „движението от 4 май“ си имаше и своите недостатъци. На мнозина ръководители на това движение още не бе присъщ критическият дух на марксизма и те прилагаха метод, който бе по същество буржоазен, формалистичен метод. Те се обявиха против старите шаблони, против старите догми, за науката и демокрацията — и това беше напълно правилно. Но те не умееха да подхождат критично, от позициите на историческия материализъм, към съвременната действителност, към историята, към всичко задгранично. У тях се получаваше така: ако е лошо — значи е абсолютно лошо, всичко без изключение е лошо; ако е хубаво — значи е абсолютно хубаво, всичко без изключение е хубаво. Този формалистичен подход повлия върху по-нататъшното развитие на „движението от 4 май“.

В хода на своето развитие „движението от 4 май“ се раздели на две течения. Представителите на едното течение възприеха и преработиха в марксистки дух всичко научно и демократично, което бе свойствено на „движението от 4 май“. Това бе извършено от комунистите и от редица безпартийни марксисти. Представителите на другото течение тръгнаха по пътя на буржоазията и това бе развитие на формализма надясно. Обаче и сред

комунистите нямаше единство, част от тях се отклониха от правилната линия. Тези хора, недостатъчно закрепиха се на марксистки позиции, изпаднаха във формалистични грешки. Тези грешки — субективизмът, сектанството и привързаността към шаблонните схеми в партийната литература — представляват развитие на формализма „наляво“. Следователно шаблонните схеми в партийната литература представляват, от една страна, отрицание на положителните елементи на „движението от 4 май“, от друга — продължение или по-нататъшно развитие на неговите отрицателни елементи. Те съвсем не са случайно явление. Разбирането на това ще бъде от голяма полза за нас. Ако в периода на „движението от 4 май“ борбата против старите шаблони, против стария догматизъм беше революционна и необходима, то днес разобличаването на новите шаблони, на новия догматизъм от марксистки позиции е също така революционно и необходимо. Ако през периода на „движението от 4 май“ не беше се водила борба против старите шаблони и стария догматизъм, съзнанието на китайския народ не би могло да се освободи от тези окови и Китай не би могъл да се надява да извоюва свободата и независимостта си. Периодът на „движението от 4 май“ беше само начален етап на тази борба, а окончателното освобождение на целия китайски народ от господството на старите шаблони и стария догматизъм ще изисква още много големи усилия и това остава като важна задача на по-нататъшните революционни преобразования. Но ако ние сега не се заемем да се борим също така и против новите шаблони, против новия догматизъм, то съзнанието на китайския народ пак ще се окаже в оковите на формализма, само че от по-друг тип. А що се отнася до отровата на шаблоните, която е проникнала в съзнанието на част от членовете на нашата партия (разбира се, само на част), и грешките от догматично естество, които те правят, то ако ние не успеем да унищожим всичко това, животворният революционен дух не ще може да се разпространи в цялата партия, вкоренилият се у някои неправилен подход към марксизма не ще може да бъде ликвидиран, истинският марксизъм не ще може да получи широко разпространение и да печели по-ната-

тъжни успехи, а значи и не ще бъде възможно да се води ефикасна борба срещу влиянието, което оказват върху народните маси в цялата страна старите шаблони и старите догми, както и срещу влиянието, което оказват върху мнозина в нашата страна задморските шаблони и задморските догми, и тогава не ще бъде възможно да се постигне тяхното окончателно унищожение.

Субективизмът, сектантството, шаблонните схеми са противни на духа на марксизма и не са нужни на пролетариата — те са нужни на експлоататорските класи. В нашата партия те са отражение на дребнобуржоазната идеология. Китай е страна с извънредно многобройна дребна буржоазия и нашата партия е заобиколена от този огромен социален слой. А и мнозина членове на нашата партия сами произхождат от дребнобуржоазна среда и всеки от тях неизбежно е довялкъл със себе си в партията по-дълга или по-къса дребнобуржоазна опашка. Ако не се вкарва в определени рамки разпалеността, свойствена на революционните елементи на дребната буржоазия, ако не се поправя свойствената им едностранчивост, това много лесно може да доведе до субективизъм, сектантство, своеобразна форма на проява на които са именно задморските шаблони или шаблонните схеми в партийната литература.

Да се изкоренят тези явления, да се изметат те окончателно не е лесно. Това трябва да се върши разумно, т. е. нужно е хората да се убеждават както трябва. Ако ние ги убеждаваме както трябва, ако ги убеждаваме разумно — това ще даде действени резултати. А трябва да се почва с това, болият да бъде хубаво раздрусан. На такъв болен трябва да се извика гръмко: „Та ти си болен!“ — така, че той да изпадне в ужас, да го избие студена пот и тогава вече да го уговорим с добро да се лекува.

А сега да си изясним кои са лошите страни на шаблонните схеми. Подражавайки на стария литературен стил — на шаблонните осемчлени съчинения², — ние ще издигнем против шаблонните схеми в партийната литература обвинителен акт също от осем точки, т. е. ще приложим отрова в качеството на противоотрова.

Престъпление първо: безкрайно празнословие и безпредметни многоглаголствувания.

Някои наши другари обичат да пишат дълго, но в писанията им няма никакво съдържание, сякаш „бинтове на краката на ленива жена — дълги и воняци“*. Какъв смисъл има да се пишат такива дълги и при това такива празни неща? Тук може да има само едно обяснение — очевидно авторите решително не искат масите да ги четат. Дълго, и при това безсъдържателно — човек погледне и само поклати глава; кому ще се поиска да чете? На такива автори не им остава нищо друго, освен да заблуждават неопитните, да разпространяват сред тях лошо влияние и да насаждат у тях лоши навици. На 22 юни миналата година Съветският Съюз встъпи във велика война против агресията, а речта на И. В. Сталин от 3 юли беше не по-дълга от уводната статия на нашия вестник „Цзефанжибао“. А ако нашите почтени господа почнеха да пишат на такава тема, тогава вече спасявай се — ще им потрябват ни повече, ни по-малко от няколко десетки хиляди иероглифи. Сега е военно време и трябва да се учим да пишем сбито и изразително. Макар засега в Янан да няма военни действия, но на фронта армията през всичкото време воюва и тилът е затънал в работа; и кой ще ти чете статия, ако тя е прекалено дълга? Някои другари обичат и на фронта да пишат дълги доклади. Те залягат над тях, без да жалят сили, и ги пращат тук да ги четем. Но, разбира се, до такива доклади е страшно дори да се доближиш.

Да се пише дълго и безсъдържателно — това е лошо; е, а кратко и безсъдържателно хубаво ли е? Не, това е също така лошо. Трябва да се изкорени всякакво празнословие. Но първото и най-важното, което трябва да се направи — то е по-скоро да захвърлим на боклука дългите и воняци бинтове на ленивата жена. Могат да ни възразят: „Но ето че и „Капиталът“ е много дълъг. Какво да се прави с него?“ Много просто: той трябва да се чете и да се чете! Една пословица казва: „На каквато планина си

---

* Поговорката е свързана с дивия обичай сред жените във феодален Китай да бинтоват краката си, въведен през X—XI век. За да се спре изкуствено растежът на стъпалото (у господстващите класи малкото краче се е считало за задължителен елемент на женската красота), пръстите на краката са се подвивали под стъпалото и кракът се е връзвал стегнато с дълъг бинт. Жените били принудени да бинтоват краката си от детска възраст до старини.

дошъл, такава песен и пей“, а друга — „Ориз яж с подправка, дреха си ший според фигурата“. Каквото и да правим, ние винаги трябва да вземаме под внимание обстоятелствата. Това се отнася също и до онова, което пишем и говорим. Ние сме против шаблонните писания — безкрайното празнословие и безпредметните многоглаголствувания, но това съвсем не значи, че всяко съчинение непременно трябва да бъде кратко. Във военно време, разбира се, е необходимо да се пише по-кратко, но още по-необходимо е да се пише съдържателно.

Писания, изпълнени с безпредметни многоглаголствувания, са съвсем недопустими и заслужават най-решително осъждане. Това се отнася и до устните изказвания. Тук също трябва да се прекратят безкрайното празнословие и безпредметните многоглаголствувания.

Престъпление второ: злоупотребата със страшни думи за плашене на хората.

Случва се носителите на шаблони не само безкрайно да празнословят, но и да заемат при това страшни пози, за да плашат хората, а в това се крие опасна отрова. Ако безкрайното празнословие и безпредметните многоглаголствувания все още могат да бъдат сметнати за проява на незрелост, то злоупотребата със страшни думи за плашене вече не е просто незрелост, това чисто и просто граничи с хулиганство. Лу Син бичуваше таква хора. Той казваше: „Ругането и плашенето не могат да служат като средство за борба“³. Онова, което е основано на науката, никога не се бои от критика, защото науката е истина и тя не може да бъде опровергана. А субективизмът и сектанството, които намират израз в писанията и речите, построени по шаблонни схеми, напротив, се боят от критика; те са крайно страхливи и затова заемат страшни пози, за да уплашат хората, разчитайки, че с плашене ще успеят да запушат устата на хората и тогава самите те ще могат, както се казва, „с триумф да се върнат в двореца“. Всичко онова, в което се прилага този нарочно страшен тон, е неспособно да отразява истината; напротив, то спъва изявяването на истината. Носителите на истината няма защо да прибягват до страшната поза, те говорят и вършат всичко без шум и кръсък. По-рано в писанията и речите на мнозина другари често се срещаша два израза:

„жестока борба“ и „безпошаден удар“. Такива средства са съвсем уместни и необходими по отношение на врага или на вражеската идеология, но да се прилагат те по отношение на собствените ни другари е неправилно. Често се случва и така, че враговете и вражеската идеология проникват вътре в партията, както се говори за това в „Кратък курс по история на ВКП(б)“, в четвърта точка от „Заклучението“. Не подлежи на никакво съмнение, че против тези хора трябва да се прилагат такива средства като жестоката борба и безпошадните удари, тъй като тези негодии се борят против партията именно с такива средства и ако проявяваме към тях снизходителност, можем да станем жертва на злите им замисли. Но не бива да прилагаме същите средства по отношение на другарите, които случайно са направили грешки. По отношение на такива другари трябва да се прилага методът на критиката и самокритиката. Това е методът, за който се говори в „Кратък курс по история на ВКП(б)“, в пета точка от „Заклучението“. И ако по-рано някои партийни членове крещяха за необходимостта от „жестока борба“ и с такива другари и искаха да им се нанасят „безпошадни удари“, това се обясняваше, от една страна, с обстоятелството, че те не са си дали сметка против кого се опълчват, а, от друга страна, с техния маниер да прибегват до страшни думи за плашене на другите. Този метод на плашене е негоден по отношение на когото и да било, защото такава тактика по отношение на врага е съвсем безполезна, а по отношение на другарите е само вредна. Тактиката на плашенето е любимо средство на експлоататорските класи, както и на декласираните елементи, а пролетариатът не се нуждае от подобни средства. Пролетариатът прилага само едно, най-остро, най-действено оръжие — строго издържания, проникнатия с боен дух научен подход. Комунистическата партия живее и крепне, като се опира на истината на марксизма-ленинизма, на добросъвестния подход към работата, като се опира на науката. А що се отнася до опитите с помощта на страшни думи и страшна поза да се спечели почит и положение — това е чисто и просто низост, за която не си струва и да се говори. С една дума, всяко наше учреждение, когато взема едно или друго решение или дава указания, всеки другар, когато пише

или се изказва, винаги трябва да се опират на истината на марксизма-ленинизма, трябва да се стараят това да бъде от полза за работата. Само по такъв начин може да се завоюва победа на революцията. Никакъв друг начин на действие не може да ни даде нищо, няма да ни доведе до нищо.

Престъпление трето: пускането на стрели, когато нямаш пред себе си цел, нежеланието да държиш сметка за слушателите или читателите.

Преди няколко години видях върху градската стена в Янан такъв плакат: „Работници и селяни, обединявайте се за завоюване на победа над японските завоеватели!“ Съдържанието на този плакат съвсем не е лошо, но в думата „гунжен“ (работник) втората черта на иероглифа „гун“ е написана не вертикално, а с двойна чупка. А иероглифът „жен“ в същата тази дума? Отдясно долу към него са прибавени три наклонени чертички. Веднага се вижда, че другарят, който го е писал, се е учил само от класиците на древната литература. Но защо му е дотрябвало да пише така върху плакат в Янан, и то през време на войната против японските завоеватели — просто не можеш да разбереш. Очевидно той се е закълел да пише така, че простият народ да не го чете — друго обяснение е трудно да се измисли. Ако комунистът действително иска да се занимава с пропаганда, той трябва да взема под внимание с кого има работа, трябва да помисли за онези, които ще четат неговите статии и написаните от него иероглифи, които ще слушат неговите речи и неговите беседи. Ако той не прави това, значи твърдо е решил да пише така, че хората да не го четат, да говорят така, че хората да не го слушат. Мнозина мислят, че всичко, което те пишат и говорят, е понятно на всички. А всъщност това съвсем не е така, тъй като те пишат и говорят по шаблонни схеми — и къде ще могат хората да ги разберат! Поговорката „свири с лютна пред бигол“ изразява насмешка над оногова, пред когото се свири. А ако ние изтълкуваме тази поговорка иначе, като вложим в нея уважение към оногова, пред когото се свири, ще остане само насмешка над музиканта: защо той дрънка, като не е наясно кой го слуша? Това особено се отнася до любителите на шаблонните схеми, които, притежавайки вокалното дарование на гаргата, все пак искат

на всяка цена да отиват със своето грачене сред народните маси. Ако е вярно, че като пускаш стрела, трябва да имаш пред себе си цел, а като свириш с лютна, да мислиш за слушателите — как тогава можеш да забравяш за читателите или за слушателите, когато пишеш и говориш? С когото и да дружим, можем ли да станем сърдечни приятели, ако взаимно не се разбираме, ако не знаем какво има всеки от нас в душата си? Ако човек, който върши пропагандистка работа, приказва, без да е изследвал, без да е изучил, без да познава своята аудитория — от такава пропаганда няма да има никаква полза.

Престъпление четвърто: сивотата на езика на статиите и речите, оприличаваща ги на изнемощял скитник, на „бесан“⁴.

Типовете, които шанхайците наричат „бесани“, са също тъй бледи и слаби, правят също такава отблъскващо впечатление, както нашите статии и речи, построени по шаблонни схеми. Когато статията или речта е просто изпъстрена с едни и същи термини, когато тя е написана с школки език и в нея няма нито една жива дума — нима това не значи, че езикът ѝ е сив, че целият ѝ облик е отвратителен като „бесан“? Ако човек като седемгодишно дете постъпва в първоначалното училище, като юноша — в средното, на двадесет и няколко години завършва висше учебно заведение и през всичкото това време нито веднаж не влиза в допир с народните маси — няма защо да се чудим на бедността и примитивността на езика му. Но ние сме революционери, ние работим за народните маси и ние не ще можем да се справим с нашата работа, ако не се учим от народа на неговия език. У нас има много другари, които, занимавайки се с пропагандистка работа, не учат езика. Тяхната пропаганда е крайно скучна, малцина четат техните статии с желание, малцина слушат техните речи с желание. Защо трябва те да изучават езика, и то да го изучават извънредно усърдно? Защото езикът не може да се изучи мимоходом — за това трябва да се положат много усилия.

Първо, трябва да учим езика от народа. Лексиката на народния език е изключително богата и жива, отразяваща реалния живот. Мнозина от нас не владеят езика както трябва и затова в статиите, които пишем, и в речите, които

произнасяме, не можем да намерим живи, сполучливи, силни фрази; те са мъртви и сухи като мумии. Пръстни и противни, тези статии и речи напомнят „бесани“, а съсем не здравя хора.

Второ, трябва да вземаме от чуждите езици онова, което ни е необходимо. Това не значи, че трябва насилствено да вмъкваме в нашия език думи и обрати от чужди езици или да злоупотребяваме с тях; това значи само, че трябва да черпим от чуждите езици всичко хубаво, всичко, което е пригодно за нас. Китай не може да се задоволява само със своята стара лексика; и сега вече в състава на нашия речник има много думи, които сме взели от чужди езици. Ето например ние казваме, че днес са се събрали нашите кадри — а нали думата, означаваща кадри, е дошла у нас от чужбина. Ние трябва да черпим отвън повече нови неща, трябва да черпим не само прогресивни идеи, но и нови термини и изрази.

Трето, ние трябва още и да усвояваме живото, което съществува в езика на нашите прадеди. Ние недостатъчно усърдно сме учили езика и поради това от езика на нашите прадеди все още не сме използвали в пълна степен и рационално много неща, които са още жизнеспособни. Разбира се, ние сме решително против използването на отживялата вече лексика и отживялата фразеология — това е безспорно, но ние сме длъжни да възприемем всичко хубаво, годно. Сега опези, които особено силно са отровени от отровата на шаблоните, проникнали в партията, не желаят да се нагърбват с тежкия труд да се поучат от полезното, което се съдържа в езика на народните маси, в езика на другите народи, в езика на нашите прадеди. Затова именно сухата и безцветна пропаганда, която водят тези хора, не е по вкуса на народните маси, а и на нас не са ни нужни такива безполезни набедени пропагандисти. Що е пропагандист? Пропагандист е не само преподавателят, журналистът, писателят или художникът. Пропагандисти са и всички наши кадри. Така например, макар на командири да не се налага да излизат с призови към гражданското население, налага им се обаче да беседват с бойците, да влизат в допир с населението. А какво е това, ако не пропаганда? Щом човек разговаря с някого, той вече пропагандира, а у всеки човек, стига той да не е ням,

винаги ще се намери какво да каже на другото. Ето защо нашите другари непременно трябва да учат езика.

Престъпление пето: механичното разхвърляне на материалите по рубрики по маниера на старата китайска аптека.

Погледнете китайската аптека: всеки шкаф в нея се състои от множество чекмедженца и върху всяко чекмедженце е залепено названието на лекарството — „зора“, „дядов зъб“, „ревѐн“, „глауберова сол“ — какво ли няма тук! И ето че подобен метод са възприели и нашите другари. Пише ли човек статия или подготвя реч, пише ли книга или подготвя доклад, той неизменно започва с това, че построява схема с рубрики, като отначало поставя римски цифри, след това арабски цифри, след това — един ред циклични знаци*, по-нататък — друг ред циклични знаци, още по-нататък — главни латински букви, след тях — малки латински букви, а после вече се редят и още някакви знаци — с една дума, голямо множество различни знаци! Благодарим на нашите прадеди и на чужденците, които са ни измислили толкова много най-различни знаци, че за нас сега не е никак трудно да открием такава именно китайска аптека. И ето че статията е изпълнена с тези знаци. Тя не поставя въпроса, не го анализира, не го разрешава, авторът не казва с какво е съгласен, против какво възразява, той се върти из цялата аптека и не казва нищо по същество. Не искам да кажа, че не трябва да се използват циклични и други знаци, а искам само да посоча, че самият метод на подхождане към въпроса тук е неправилен. Този метод на „старата китайска аптека“, в който така се увеличат мнозина другари, е по същество най-примитивен, най-наивен, най-вулгарен метод. Този метод е формалистичен метод, който класифицира предметите и явленията по техните външни признаци, а не по вътрешната им връзка. Въз основа само на външните признаци на предметите и явленията от цял куп понятия, които нямат помежду си никаква вътрешна връзка, се изгражда статия, реч или доклад. При такъв метод човек

---

* Циклични знаци се наричат специални иероглифични означения, които са били употребявани още от древни времена при изчисляване на времето, за означаване румбовете на компаса, както и на частите на съчинението и т. н.

сам се забавлява с разместване на понятията и може да увлече в тази игра и други хора и тогава хората няма да си напрягат мозъците да обмислят въпросите, няма да се замислят над същността на предмета или явлението: те ще се задоволяват с наслагване на явленията по чекмедженца.

Що е въпрос? Въпросът е противоречието в явлението, и там, където съществува неразрешено противоречие, съществува и въпрос. Доколкото съществува въпрос, ти трябва да застанеш на едната страна и да се бориш против другата, следователно да поставиш въпрос. Поставяйки въпрос, трябва преди всичко да изследваш и изучиш в общи черти двете основни негови страни, с други думи, двете страни на даденото противоречие, и само тогава ще можеш да разбереш в какво се състои характерът на противоречието. Това е процес на разкриване на въпроса. По пътя на изследването и изучаването в общи черти можеш да разкриеш въпроса, да го поставиш, но още не можеш да го разрешиш. За разрешаването на въпроса се изисква още системно, грижливо изследване и изучаване на същия. Това е процес на анализ. При поставянето на въпроса също трябва да прибягваш към анализ, тъй като в противен случай в хаотичното натрупване на явленията не ще можеш да откриеш в какво се състои въпросът, т. е. в какво се крие противоречието. Но като говоря за процеса на анализа, аз имам предвид системния, дълбокия анализ. Често се случва така, че въпросът е поставен, но човек не може да го разреши именно защото още не е разкрита вътрешната връзка на предметите и явленията, именно защото въпросът още не е подложен на такъв процес, на системен, грижлив анализ, и затова пълна представа за въпроса още няма, синтезирането още не е възможно, а следователно не е възможно и истински да бъде разрешен въпросът. В една статия и изказване, ако те имат важно значение и носят ръководен характер, винаги трябва да бъде поставен някакъв определен въпрос, а след това този въпрос трябва да бъде подложен на анализ; после трябва да се направи обобщение, да се покаже характерът на въпроса и да се даде начинът на неговото решение. За формалистичния метод това е непосилно. По-неже този наивен, примитивен, вулгарен формалистичен

метод, при който не се налага да раздвижваме мозъците си, е доста разпространен в нашата партия, ние трябва да го разобличаваме. Само тогава всички наши другари ще се научат да прилагат марксисткия метод при подхождането към въпросите, при тяхното поставяне, анализиране и разрешаване, само тогава ще може да бъде завършена успешно работата, която ние вършим, само тогава делото на нашата революция ще може да победи.

Престъпление шесто: безотговорното отношение, което е вредно за читателите и слушателите.

Всичко онова, за което говорих по-горе, се поражда, от една страна, от незрелост, от друга страна — от липса на чувство за отговорност. Да вземем за пример миенето. Всички ние всекидневно се мием, и мнозина даже не един път, а след като се измием, се оглеждаме и в огледало, изследваме и изучаваме — дали, значи, всичко е в ред. (Общ смях.) Преценете сами на каква висота е тук чувството за отговорност! Та значи, когато пишем или излизаме да говорим, също не би било зле да чувствуваме поне такава отговорност както при миенето. Не излизай пред хората с това, което не заслужава показване. Помни, че твоето излизане трябва да окаже влияние върху мислите и действията на други хора. Ето, да речем, случи се така, че неизвестно защо не си се мил ден-два — което, разбира се, не е хубаво, — а след като си се измил, на лицето ти още е останало тук-там мръсно. Това, разбира се, е некрасиво, но на никого няма да навреди. А с речите и статиите въпросът стои съвсем другояче: те са предназначени да оказват въздействие върху други хора. А някои другари именно към това се отнасят нехайно и не са наясно кое е по-важно в живота. Много другари, когато пишат или говорят, си позволяват да не изучават въпроса предварително, да минават без предварителна подготовка. След като са написали статия, те не си дават труд да я прочетат още веднаж (както, да кажем, се гледат в огледалото след измиването), а веднага я публикуват. В резултат най-често се получава както в поговорката: „Замахнал с перото — хиляда думи, а от темата се отдалечил на хиляди ли“. Погледнеш — като че ли талант, а всъщност се получава само вреда. Трябва да се сложи край на този лош навик, на това безотговорно отношение към работата.

Престъпление седмо: отровата може да се разпростре върху цялата партия и да забави революцията. Престъпление осмо: разпространението на тази отрова може напълно да погуби страната и народа. Двете последни точки се разбират от само себе си и за тях не е необходимо да се говори много. С други думи, ако не изкореним шаблоните в партията, ако им дадем възможност да се развиват свободно, това може да доведе до крайно сериозни и печални последици. В шаблоните е скрита отровата на субективизма и сектанството и ако тази отрова се разпространи, тя ще погуби партията и цялата страна.

Осемте изложени по-горе точки са нашият обвинителен акт против шаблонните схеми в партийната литература.

Шаблонните схеми не само не спомагат за проявяването на революционния дух, но, напротив, много лесно могат да го погубят. За развитието на революционния дух ние трябва да отхвърлим шаблоните и да използваме в партийната литература живия, свеж и енергичен марксистко-ленински стил. Този стил съществува у нас още отдавна, но той още не е укрепнал, още не е получил повсеместно разпространение. Когато унищожим задморските шаблони, когато унищожим шаблоните в партийната литература, новият стил в партийната литература ще може окончателно да се утвърди и да получи повсеместно разпространение и осъществяването от партията дело на революцията по-бързо ще напредне.

Шаблони съществуват не само в статиите и речите, но и в практиката на провеждането на нашите събрания: „Първо — откриване на събранието, второ — доклад, трето — разисквания, четвърто — заключително слово, пето — закриване на събранието“. Нима не е шаблон, когато навред, във всички събрания — големи и малки — твърдо се придържат към този стереотипен ред? А когато пред събранието се прави доклад, най-често той се построява по следния начин: първо — международното положение, второ — вътрешното положение, трето — положението в Пограничния район, четвърто — положението в дадения участък. Събранието обикновено продължава от сутрин до вечер, даже онези, които няма какво да ка-

жат, смятат за свой дълг да вземат думата: иначе, знаещ, неловко е пред хората. Та значи, не трябва ли да ликвидираме също така и обичая, без да се съобразяваме с реалната обстановка, да се придържаме о закостенелите стари форми, о старите привички.

Сега мнозина ратуват за преустройство върху национални, научни релси, за завой към масите, и това е много хубаво. Обаче под такова преустройство трябва да разбираме *пълно* преустройство, преустройство от главата до петите. Някои дори *малко* не са направили, а вече шумят за *пълно* преустройство! Аз бих съветвал тези другари да започнат с *малкото*, а след това вече да се залавят за *пълно преустройство*. В противен случай те просто не ще могат да се избавят от догматизма и шаблонните схеми и ще се получи, както се казва, „много иска, а малко умее“ — нищо няма да излезе при тях. Особена осторожност трябва да проявява всеки, който на думи многоглаголствува за завой към масите, а на дело се огражда от масите: ще го срещне някога на улицата представител на простия народ и ще каже: „А я сега, препочтени, покажи, моля, като как си се преустроил?“ И ето тук именно той няма накъде да мърда. Онзи, който не само на думи ратува за завой към масите, но и желае истински да се преустрои, трябва сериозно да се учи от простия народ. Иначе от това преустройство чисто и просто нищо няма да излезе. Някои всеки ден крещат за завой към масите, а не могат две думи да свържат на родния си език. Следователно такъв човек няма и намерение да се учи от простия народ, на дело той иска да стои както и по-преди с гръб към масите.

Днес на присъстващите бе раздадена брошурата „Ръководство по пропаганда“. В нея се съдържат четири документа, които аз много препоръчвам на другарите да прочетат, и то не един път.

Първият документ представлява извадки от „Кратък курс по история на ВКП(б)“, в който се разказва как Ленин се е занимавал с пропагандистка работа. В една от тези извадки се говори за това, как Ленин е писал по-зиви: „Под ръководството на Ленин петербургският „Съюз за борба за освобождение на работническата класа“ за пръв път в Русия почна да осъществява на дело *съедине-*

нието на социализма с работническото движение. Когато се обявяваше стачка в някоя фабрика, „Съюзът за борба“, който добре познаваше положението в предприятията чрез участниците в неговите кръжоци, незабавно се отзоваваше чрез издаване на позиви, чрез издаване на социалистически прокламации. В тях позиви се разобличаваха притесненията на работниците от страна на фабрикантите, обясняваше се как работниците трябва да се борят за своите интереси, поместваха се работническите искания. Позивите казваха цялата истина за язвите на капитализма, за мизерния живот на работниците, за техния непоносимо тежък 12—14 часов труд, за тяхното безправно положение. Тук също се издигаха и съответни политически искания.“

Забележете: „Добре познаваше!“ „Казваха цялата истина!“

„В края на 1894 г. Ленин с участието на работника Бабушкин написа първия такъв агитационен позив и обръщение към стачкуващите работници от Семяниковския завод в Петербург.“

Както виждате и позив човек трябва да пише, като се посъветва с другар, който добре познава обстановката. Ето така, въз основа на изследването и изучаването на положението, пишеше и работеше Ленин.

„Всеки такъв позив силно повдигаше духа на работниците. Работниците виждаха, че намират помощ и защита у социалистите.“¹³

Съгласни ли сме още с Ленин? Ако сме съгласни, значи трябва да работим по ленински, без безкрайно празнословие и безпредметни многоглаголствувания, да не пускаме стрели, без да имаме пред себе си цел, да не забравяме читателите или слушателите, да не се смятаме за непогрешими, да не се хвалим — с една дума, трябва да работим така, както работеше Ленин.

Вторият документ представлява извадки от доклада на Г. Димитров пред VII конгрес на Комунистическия интернационал. Какво казва Димитров? Той казва: „Трябва да се научим да говорим с масите не на езика на книжните формули, а на езика на борците за делото на масите, всяка дума, всяка мисъл на които отразяват мислите и настроението на милионите.“

„... усвояването на нашите решения от широките маси е невъзможно, ако ние не се научим да говорим на разбран-за масите език. Ние далеч не всякога умеем да говорим просто, конкретно, в образи, които са близки и понятни за масите. Ние все още не можем да се откажем от заучените и отвлечени формули. И действително, прегледайте нашите позиви, вестници, резолюции и тезиси и вие ще видите, че те често са написани на такъв език, така тежко са изложени, че са трудни за разбиране даже за функционерите на нашата партия, да не говорим вече за обикновените работници.“

Какво е това? Нима това не бие тъкмо по нашите недостатъци? Наистина шаблони се въдят не само у нас, те се въдят и в чужбина, и тази болест, така да се каже, е разпространена (*смях*), но все пак е необходимо по-скоро да се излекуваме от нея, следвайки указанията на другаря Димитров.

„Всеки от нас трябва твърдо да усвои като закон, като большевишки закон, елементарното правило:

*Когато пишеш или говориш, всякога трябва да мислиш за обикновения работник, който трябва да те разбере, да повярва на твоя зов и с готовност да те последва! Трябва да мислиш за кого пишеш и кому ти говориш.“*⁶

Ето рецептата за лекуване на болестта, която рецепта ни бе дадена от Коммунистическия интернационал, и към тази рецепта ние трябва сериозно да се придържаме. Нека тя бъде за нас *правило!*

Третият документ е взет от пълното събрание на съчиненията на Лу Син. Това е писмо-отговор на Лу Син до редакцията на списание „Бейдоу цзачжи“⁷, в което той говори за това, как трябва да се пише. Какво казва той? Той поставя осем правила, които трябва да съблюдаваме, когато пишем. Ще приведа някои от тях.

Първо правило: „Да вникваме във всяко явление, повече да наблюдаваме, а не да пишем по първо впечатление“.

Тук е казано „да вникваме във всяко явление“, а не само в едно явление или в неговата половина. Тук е казано „повече да наблюдаваме“, а не просто да погледнем с едно око или дори с половин око. А как постъпваме ние —

нима не обратно? Нима ние не пишем по първо впечатление?

Второ правило: „Да не насилваме себе си, когато не ни се пише“.

А как постъпваме ние? Нима не се стараем с всички сили да пишем колкото се може повече дори и тогава, когато в главата ни явно няма нищо. Да се залавяме за перото без изследване, без изучаване и да изтръгваме насила нещо от себе си — това значи да не чувствуваме отговорност.

Четвърто правило: „Написаното трябва да препрочетем най-малко два пъти и да се самозаставим безжалостно да махнем думи, фрази, цели пасажки, без които може. По-добре е да сбием до очерк материала, пригоден за повест, отколкото от материал, пригоден само за очерк, да изкарваме насила повест.“

Конфуций съветва „да обмисляме два пъти“⁸, а Хан Юй казва: „успехът на онова, което вършим, е в обмислянето“⁹. Така се казваше в древността. А нашата действителност е много по-сложна, има неща, над които даже три и четири пъти да помислиш — пак е малко. Лу Син съветва „да препрочетем най-малко два пъти“. Е добре, а най-много? Това той не е казал, а аз мисля, че отговорна статия не е беда да се препрочете и десет, и повече пъти, да се отредактира както трябва и чак тогава да се печата. Статията е отражение на обективната действителност, а действителността е сложна и многообразна и можем да я отразим правилно само като я изучим правилно. Да проявяваме в това повърхностност и небрежност — значи да нямаме елементарна представа за това, как трябва да се пише.

Шесто правило: „Да не съчиняваме епитети, непонятни за никого освен за самите нас“.

Ние „съчиняваме“ твърде много и всичко това е „непонятно за никого“. Фразите се разтягат на четиридесет-петдесет думи всяка и в тях са натрупани „епитети, непонятни за никого“. Мнозина всякак се къпят в името на Лу Син, а вървят против него!

Последният документ е положението, изказано на шестия пленум на VI-ия Централен комитет на ККП за придаване национална форма на нашата пропаганда. На ше-

стия пленум, който се състоя през 1938 г., ние казвахме: „Ако... разглеждаме марксизма откъснато от особеностите на Китай, това ще бъде абстрактен, лишен от жизненост марксизъм“*. Това значи, че е необходимо да водим борба против празното дърдорене за марксизъм; комунист, който живее в Китай, трябва да изучава марксизма в тясна връзка с практиката на китайската революция.

„Трябва да се сложи край на задморските шаблони и по-малко да се занимаваме с празни и абстрактни приказки. Догматизмът трябва да се предаде в архивата и да се усвои свеж и жив, приятен за слуха и радостен за окото на китайския народ китайски стил и китайски маниер. Откъсването на интернационалното съдържание от националната форма е присъщо на хората, които нищо не разбират от интернационализъм. Що се отнася до нас, ние сме за тясно свързване на едното и другото. По този въпрос ние имаме сериозни грешки, които трябва решително да преодолеем.“**

Тук се казва, че трябва да се сложи край на задморските шаблони, а някои другари на практика все още ги култивират; тук се говори да се откажем от празните и абстрактни многоглаголствувания, а някои другари се стараят да многоглаголствуват още повече; тук се говори, че трябва да захвърлим догматизма в архивата, а някои другари искат отново да го извадят от архивата. С една дума, мнозина все още не се вслушват в указанията, произтичащи от доклада, одобрен от шестия пленум на ЦК на Китайската комунистическа партия и изглежда съзнателно действуват напук на тях.

Централният комитет взе решение за необходимостта от пълно ликвидиране на такива явления като шаблонните схеми в партията и догматизма и именно затова днес аз говоря тук за тях толкова много. Надявам се, другари, че всеки от вас ще помисли над онова, което казах, ще го проанализира и ще провери сам себе си. Нека всеки от вас хубавичко помисли за самия себе си.

* Виж произведението „Мястото на Китайската комунистическа партия в националната война“, 2-и том от настоящото издание, стр. 287.

** Виж пак там, стр. 287—288.

нека побеседва с бливки приятели и окръжаващи другари по това, до което той ще дойде в резултат на размишлянето, и тогава той веднаж завинаги ще се освободи от своите пороци.¹

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Борбата против старите и новите шаблони минава като червена нишка през творчеството на Лу Сян. В статията „Прекалено“, излязла в сборника „Измамна свобода“, Лу Сян пише: „Шаблонният стил на осемчленните съчинения е рожба на тълостта. Първо, старите чиновници, които провеждаха изпитите, не искаха да си затрудняват главите — а главите им най-често биваха дълбоки — с проверка на изпитните работи. За тях бе трудно, въпреки определен стандарт, да се ориентират в излагането на поученията на древните мъдрещи, в архитектурата на съчинението и в стилистичните похвати на автора пред изпитваните. Ето защо те въведоха делението на осем члена като задължителен шаблон за писане на съчинения и с тази мярка подхождаха към всяко съчинение; тогава им стана по-леко да „претеглят“ работата и те можеха от един поглед да определят какво струва тя. Второ, а самите изпитвани бяха избавени от излишен труд и от излишни главоболия. Такива шаблони, били те нови или стари, трябва напълно да се изкореняват.“ Задморските шаблони се култивираха след „движението от 4 май“ от късогледите буржоазни и дребнобуржоазни интелигенти. Пак с техните услъва тези шаблони се разпространяваха и дълго време циркулираха сред децата на революционната култура. Лу Сян се обявяваше в много свои произведения прогнати задморските шаблони в революционната култура. Осъждайки тези задморски шаблони, той казва: „Шаблоните — били те стари или нови — трябва напълно да се икоренят... Например, ако човек знае само едно — да „ругае“, да „плаши“ и даже да „осъжда“, — но не желае конкретно и в съответствие с изискванията на действителността да прилага добитите от науката форми за обсъждане на новите всекидневни факти и явления, ограничавайки се с приписване на готови формули и с прилагането им към всички и всякакви факти бсобразборно — това е също шаблон“ (виж пиемто-отговор до Чжу Сю-ся, приложено към гореспоменатата статия).
- ² Виж бележка 37 към прозведението „Стратегическите въпроси на революционната война в Китай“ в 1-я том на настоящото издание.
- ³ Заглавие на едно от произведенията на Лу Сян. То е написано през 1932 година и влиза в сборника „Северни песни по южен маниер“. Виж Събрани съчинения на Лу Сян, т. 5.
- ⁴ Скитниците, които не се занимават с полезен труд, а живеят от просия и кражба, в Шанхай се наричат „бесан“.

- ⁵ История ВКП(б). Краткий курс", глава I, раздел 3 (стр. 18—19. Бел. ред. [Бълг. изд. стр. 21. Вълг. ред.]).
- ⁶ Виж заключителното слово на Г. Димитров пред VII световен конгрес на Коммунистическия интернационал (Г. Димитров: „В борбе за единен фронт против фашизма и войни“, Партиздат ЦК ВКП(б), 1937, стр. 67, 68, 82. Бел. ред. [Виж на бълг., Съобщения, т. 10, стр. 124, 125, 126. Вълг. ред.]).
- ⁷ Месечноото списание „Вейлеу шичжи“ („Големия мечка“) се издаваше от Лигата на левите писатели в Китай през 1931—1932 г. Статията на Лу Синг „Отговор на редакцията на списание Вейлеу шичжи“ е поместена в сборника „Друговисоциалит“. Виж Сборник съчинения на Лу Синг, т. 4.
- ⁸ „Лушюв“ — едно от имените на конфуцианското „Четирикължие“.
- ⁹ Хан Юан (VIII—IX в.) — виден писател от таяската епоха. В своето произведение „Увод в науката“ той пише: „Успехът на това, което вървим, е в обясняването, науката — в любящият“.

**ИЗКАЗВАНИЯ ПРЕД СЪВЕЩАНИЕТО
ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ЛИТЕРАТУРАТА И ИЗКУСТВОТО
В ЯНАН**

(Маѝ 1942 година)

ВСТЪПИТЕЛНО СЛОВО
(2 май 1942 година)

Другари! Поканихме ви днес на съвещание, за да обменим мнения за връзката между работата в областта на литературата и изкуството и общата революционна работа, да осигурим правилно развитие на революционната литература и революционното изкуство, да осигурим още по-плодотворно съдействие на революционната литература и революционното изкуство на цялата наша революционна работа и по този начин да съдействуваме за разгрома на нашия национален враг и за успешното разрешаване на задачата на нашето национално освобождение.

Борбата за освобождение на китайския народ ние водим на различни фронтове, водим я с перо и щик, т. е. на фронта на културата и на фронта на военните действия. За да победим врага, ние трябва преди всичко да се опираме на армията, в чиито ръце е пушката. Но само тази армия не е достатъчна: ние се нуждаем още от армия на културата — такава армия, без която е невъзможно да сплотим нашия народ и да постигнем победа над врага. Такава армия на културата в Китай се създаде по време на „движението от 4 май“ и тя оказа помощ на китайската революция, постепенно ограничавайки сферата на влиянието и подкопавайки силата на китайската феодална култура и на компрадорската култура, която служи на империалистическите агресори. Сега на китайската реакция в стремежа ѝ да противодействува на новата култура остава само, така да се каже, „на качеството да отговаря с количество“. С други думи, реакционерите имат много пари и безсилни да дадат нещо хубаво, те излизат от кожата си в своите налъни да дават колкото се може повече.

От времето на „движението от 4 май“ литературата и изкуството станаха твърде важен участък на културния фронт и осъществяват големи успехи. Движението за революционна литература и изкуство получи широко развитие през периода на десетгодишната гражданска война. Общата насока на това движение съвпаднаше с целите на революционната война, но в практическата работа те не бяха тясно свързани помежду си, тъй като реакцията бе изолирала една от друга двете братски армии. Със започването на войната от японските завоеватели в Янан и в територията на другите опорни бази за съпротива срещу завоевателите започнаха да пристигат все повече дейци на революционната литература и изкуство. Това е много хубаво. Обаче само по себе си тяхното пристигане в територията на опорните бази още не означава, че те напълно са се слели с народните маси в тези бази. А ако ние искаме да придвижим нашата революционна работа напред — такова сливане е необходимо. Съвещанието, което днес откриваме, трябва да ни помогне да превърнем истински литературата и изкуството в съставна част на общия механизъм на революцията, в могъщо средство за сплотяване и възпитаване на народа, в мощно оръжие, с което ние ще бием врага до унищожаването му, в средство за оказване помощ на народа в неговата единодушна борба срещу врага. Какви въпроси трябва да разрешим, за да постигнем тази цел? Аз смятам, че трябва да разрешим въпросите за позицията на дейците на литературата и изкуството, за тяхното отношение към жизнените явления, за обекта на тяхната дейност, за тяхната работа и просвета.

Въпросът за позицията. Ние стоим на позициите на пролетариата и на широките народни маси. За комуниста това значи, че той трябва да стои на партийни позиции, на позициите на партийността и верността към политиката на партията. Има ли у нашите дейци на литературата и изкуството грешки и неясноти в разбирането на този въпрос? Според мене има и мнозина другари често пъти се отклоняват от нашата правилна позиция.

Въпросът за отношението към жизнените явления. Позицията обуславя и конкретното отношение към различните конкретни явления. Например: какво трябва да

правим — да възпяваме или да разобличаваме? Това зависи от нашето отношение към явленията. Но какво трябва да правим? Аз бих казал, че трябва да правим и едното; и другото — в зависимост от това, с кого имаме работа. Има три категории хора: нашите врагове, нашите съюзници от единния фронт и хората от нашия лагер, т. е. народните маси и техният авангард. Към всяка от тези три категории хора трябва да се отнасяме различно. По отношение на нашите врагове — японските империалисти и всички врагове на народа — задачата на дейците на революционната литература и изкуство се заключава в това, да разобличават техните зверства и лъжа, да показват неизбежността на тяхното поражение, да вдъхновяват вдигналите се против японските завоеватели армия и народ за единодушна борба, за решителен разгром на врага. Що се отнася до различните наши съюзници от единния фронт — ние трябва и да се обединяваме с тях, и да ги критикуваме, при което и обединението, и критиката по отношение на различните съюзници трябва да се осъществяват в различна степен. Ние одобряваме техните усилия във войната против японските завоеватели, ние хвалим техните постижения, ако те имат постижения, но ние трябва да ги критикуваме, ако те не проявяват активност във войната, трябва решително да се борим срещу онези от тях, които се обявяват против комунистическата партия, против народа, които всеки ден все повече се подхлъзват по пътя на реакцията. А що се отнася до народните маси, ние, разбира се, трябва да славим техния труд и борба, да славим армията на народа, партията на народа. Народните маси също имат свои недостатъци; в редовете на пролетариата има все още не малко хора, у които се е запазила дребнобуржоазната идеология; на селяните и на градската дребна буржоазия са свойствени назадничави възгледи и всичко това ги обременява в борбата. Ние трябва дълго и търпеливо да ги възпитаваме, да им помагаме да се отърсят от този товар, да им помагаме да се борят със своите недостатъци и грешки, за да могат бързо да вървят напред. В хода на борбата те вече са се преустроили или се преустроиват и нашата литература и изкуство трябва да изобразяват процеса на това преустройство. Ако те не упорствуват в

своите грешки, ние не трябва, основавайки се на едно-странчиви наблюдения, да ги осмиваме или още повече пък да се отнасяме към тях враждебно — това би било грешка. Онова, което ние пишем, трябва да съдействува за тяхното сплотяване и движение напред, трябва да помага на народните маси единодушно да продължават своята борба, трябва да им помага да се отърсват от всичко назадничаво и да развият у себе си всичко революционно, а съвсем не обратното.

Въпросът за обекта на нашата работа, т. е. въпросът за това, кому трябва да служат произведенията на литературата и изкуството. В Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и в територията на опорните бази за съпротива в Северен и Централен Китай този въпрос стои съвсем не така, както в районите на гоминданското господство и още по-иначе, отколкото стоеше в Шанхай преди започването на войната против японските завоеватели. През шанхайския период основен потребител на революционната литература и изкуство беше определена част от учащите се, служащите и работниците от търговските заведения; в районите на гоминданското господство след започването на войната този кръг се поразшири, но общо взето това са все същите хора, тъй като там правителството изолира работниците, селяните и войниците от революционната литература и изкуство. Съвсем други условия имаме в територията на нашите опорни бази. Тук потребители на литературата и изкуството са работниците, селяните, войниците и нашият революционен актив. В територията на базите има и учащи се, но те напълно се различават от стария тип учащи се. Това е или наш актив, дошъл да се учи, или наш бъдещ актив. Нашите активисти, бойците във войсковите части, работниците във фабриките и заводите, селяните в селото, ограмотили се, искат да почетат книга, вестник; а и неграмотните също искат да гледат спектакли, да се наслаждават на произведенията на живописиста, да пеят песни, да слушат музика. Те именно са и потребители на нашата литература и изкуство. Да вземем например нашите активисти: не мислете, че те са малко; те са много повече от читателите на която и да е книга, която излиза в районите на гоминданското господство. Там тиражът на книгата оби-

кновено не надминава две хиляди екземпляра; даже при три издания той е едва шест хиляди екземпляра. А за числеността на актива в територията на нашите опорни бази може да се съди по това, че само в Янан броят на активистите, които могат да четат книги, възлиза на повече от десет хиляди. И при това мнозина от тези дейци са изпитани, закалени революционери. Те са пристигнали тук от различни краища на страната и ще се разотидат на работа в различни посоки. Ето защо възпитателната работа сред тези хора има огромно значение. Нашите дейци на литературата и изкуството трябва да поработят за тях както се следва.

Доколкото произведенията на литературата и изкуството се предназначават за работниците, селяните, войниците и техния актив, възниква необходимостта добре да опознаем и разберем тези хора. А за да можем добре да ги опознаем и да ги разберем, за да можем да проучим и разберем работите и хората от партийните органи и органите на властта, в селото, във фабриките и заводите, в 8-а и Новата 4-а армии, необходимо е да извършим много голяма работа. Нашите дейци на литературата и изкуството трябва, разбира се, да се занимават с художествено творчество, но тази задача — добре да опознаят и разберат хората — при тях трябва да стои на първо място. Как е стояла работата в този смисъл у нашите дейци на литературата и изкуството досега? Ще кажа, че за тях беше характерно непознаването, неразбирането, че те наподобяваха „герой, който няма къде да покаже своята доблест“. Като казвам „непознаване“, аз имам предвид, че те не познават хората. Дейците на литературата и изкуството не познават, а понякога просто нямат никаква представа за онези, които те изобразяват, за които създават своите произведения. Нашите дейци на литературата и изкуството не познават работниците, не познават селяните, не познават войниците, не познават техния актив. Като казвам „неразбиране“, аз имам предвид, че те не разбират езика на народа. Те не познават както трябва богатия и жив език на народните маси. Откъснали се от масите и живеейки празен, безсъдържателен живот, мнозина дейци на литературата и изкуството, разбира се, не знаят както трябва народния

език и затова пишат своите произведения на безцветен език, като често пъти въвеждат в тях измислени от самите тях чудновати думи и изрази, които се различават рязко от езика на народа. Много другари обичат да говорят за обръщане с лице към масите. Но какво означава това? То означава, че мислите и чувствата на нашите дейци на литературата и изкуството трябва да се слеят в едно с мислите и чувствата на широките маси на работниците, селяните, войниците. А за тази цел е необходимо да се изучава както трябва езикът на масите. Защото ако не са ти понятни много неща даже в езика на масите — тогава за какво художествено творчество може да става дума тук? Като казвам, че те наподобяват „герой, който няма къде да покаже своята доблест“, аз имам предвид, че масите не изпадат във възторг от поднасяния им набор от „високи идеи“, и колкото повече тези дейци на литературата и изкуството се стараят да изтъкнат пред масите своите достойнства, колкото повече си въобразяват, че са „герои“, колкото повече се стараят да пласират сред масите този свой набор от „идеи“, толкова по-малко привърженици им намират те сред масите. Ако искаш масите да те разберат, ти трябва да се слееш с тях в едно, а за тази цел трябва да намериш в себе си решителност да минеш дълъг, даже мъчителен процес на превъзпитание.

Тук аз мога да споделя своя личен опит, да разкажа как се измени моята собствена психология. Навремето аз се учех в училище. Там у мен се беше изработила интеллигентска привычка: струваше ми се унизително да извършвам дори и най-незначителна физическа работа пред очите на другите белоръки учаци се, даже например да нося собствените си неща. По онова време аз смятах, че най-чистоплътни в света са интеллигентите, а работниците и селяните са по-мръсни хора. Можех да облека чужда дреха, ако тя принадлежеше на интеллигент: от моя гледна точка тя беше чиста; но не бих се съгласил да облека дреха на работник или селянин, понеже я смятах за мръсна. Като станях революционер, аз се оказах в едни редици с работниците, селяните и бойците на революционната армия. Постепенно аз добре ги узнах и те ме узнаха. Тогава и само тогава аз оконча-

телно се отървах от буржоазната и дребнобуржоазната психология, внедрена у мен от буржоазното училище. И именно тогава, сравнявайки непревзпиталите се интеллигенти с работниците и селяните, аз разбрах, че тези интеллигенти са нечистоплътни, че работниците и селяните са най-чистите хора. Макар и ръцете им да са черни и краката им да са изцапани с кравешки тор — все пак те са по-чисти от буржоазните и дребнобуржоазните интеллигенти. Ето това и означаваше, че моята психология се е изменила, че аз съм се откъснал от една класа и съм се сродил с друга. Нашите дейци на литературата и изкуството, които произхождат от интелигенцията, трябва напълно да се преустройат идеологически и психологически, ако искат техните произведения да получат признанието на масите. Без такова превзпитание, без такова преустройство от тях няма да излезе нищо свястно, работата им няма да тръгне на добре.

Последният въпрос — *просветата*. Аз имам предвид изучаването на марксизма-ленинизма, изучаването на обществото. Всеки, който нарича себе си революционен писател-марксист и още повече писател-комунист, трябва да владее марксизма-ленинизма. Но някои другари все още недостатъчно са усвоили основните положения на марксизма. Например основното положение на марксизма гласи, че битието определя съзнанието, че обективната реалност на класовата и националната борба определя нашите мисли и чувства. Някои от нашите другари обаче поставят въпроса надолу с главата, като твърдят, че във всичко трябвало да се изхожда от „любовта“. Та ако се говори за любовта — в класовото общество и любовта може да бъде само класова. Тези другари обаче гонят някаква си надкласова любов, абстрактна любов, абстрактна свобода, абстрактна истина, абстрактна човешка същност и т. н. Това показва, че такива другари се намират под силното влияние на буржоазията. Нужно е докрай да се освободим от това влияние и искрено да се отдадем на изучаването на марксизма-ленинизма. Дейците на литературата и изкуството трябва да изучават художественото майсторство — това е несъмнено; обаче марксизмът-ленинизмът е такава наука, която трябва да се изучава от всички революционери, и тук дейците на литературата и

изкуството не са изключения. Те трябва да изучават обществото, т. е. да изучават всички класи на обществото, взаимоотношенията между класите и положението на всяка от тях, техния облик, тяхната психология. Само тогава ние ще си уясним всичко това, нашата литература и изкуство ще придобият богато съдържание и ще получат правилна насока.

Днес като увод към нашето обсъждане аз поставям само тези въпроси и се надявам, че присъстващите ще изкажат своето мнение както по тези, така и по други, свързани с тях въпроси.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО

(23 май 1942 година)

Другари! В продължение на един месец ние се събрахме три пъти. В търсенето на истината участниците в съвещанието разгърнаха горещи разисквания. Няколко десетки партийни членове и безпартийни другари, които се изказаха тук, широко осветлиха и конкретизираха поставените въпроси. Аз смятам, че това ще принесе голяма полза за цялото развитие на нашата литература и изкуство.

При обсъждането на каквито и да било въпроси ние трябва да изхождаме от действителността, а не от готови определения. Би било неправилно да търсим в учебниците определения — що е литература, що е изкуство, и изхождайки от тези определения, да установяваме насоката на съвременното развитие на нашата литература и изкуство и да съдим за правилността на едни или други възгледи, на едни или други мнения, изказвани сега в споровете. Ние сме марксисти, а марксизмът ни учи при разглеждането на каквито и да било въпроси да изхождаме не от абстрактни определения, а от обективно съществуващите факти, изработвайки своя курс, своята политика, своите практически мероприятия въз основа на анализа на тези факти. Така трябва да постъпваме и в дадения случай, обсъждайки работата в областта на литературата и изкуството.

А с какви факти имаме работа сега? Фактите са следните: пет години война на Китай против японските агре-

сори; световна война против фашизма; неопределеност на позицията на едрите помешчици и едрата буржоазия във войната и тяхната политика на репресии против народа; движение за революционна литература и изкуство от времето на „движението от 4 май“, огрэмния принос, който това движение направи в китайската революция в течение на 23 години, както и всички негови недостатъци; наличност на демократически опорни бази за съпротива срещу японските завоеватели у 8-а и Новата 4-а армия; тясна спойка на многобройните дейци на литературата и изкуството в територията на тези опорни бази с 8-а и Новата 4-а армия, с работниците и селяните, различия в условията на работа и в задачите, които стоят пред дейците на литературата и изкуството в територията на опорните бази, от една страна, и в районите на гоминданското господство — от друга; спорни въпроси в областта на литературата и изкуството, възникнали понастоящем в Япаци и в територията на всички опорни бази. Всичко това са реално съществуващи, неоспорими факти. Ние трябва да обмислим всички наши проблеми, като изхождаме от тези факти.

И така, кои въпроси са за нас главни? Аз мисля, че общо взето това е въпросът за необходимостта да се служи на народните маси и въпросът, как да им се служи. Ако тези два въпроса не бъдат разрешени или бъдат разрешени неправилно — дейността на нашите работници в областта на литературата и изкуството неизбежно ще се окаже не на висотата на изискванията, които предявява към нас обстановката, както и на задачите, които стоят пред тях, и тогава те ще се натъкнат на редица трудности от вътрешно и външно естество. В своето заключително слово аз ще се спра именно на тези два въпроса, а също така ще засегна някои други въпроси, свързани с тях.

I

Първият въпрос: на кого трябва да служат нашата литература и изкуство?

Всъщност този въпрос отдавна вече е решен от марксистите и по-специално от Ленин. Още през 1905 г. Ле-

нин подчертаваше, че нашата литература и нашето изкуство трябва „да служат... на милионите и десетките милиони трудещи се“¹. В кръга на нашите другари, които се занимават с литература и изкуство в територията на опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели, този въпрос на пръв поглед е вече решен и не е нужно да го повдигаме отново. Фактически обаче работата не стои така. Мнозина другари ни най-малко още не са намерили ясно и правилно решение на тоя въпрос. Поради това техните настроения, тяхното творчество, техните постъпки, техните възгледи по въпроса за посоката на литературата и изкуството неизбежно, в по-голяма или по-малка степен, влизат в разрез с нуждите на масите, с нуждите на практическата борба. В многобройните редове на културните работници, литератори, художници и въобще работници на фронта на литературата и изкуството, които заедно с комунистическата партия, с 8-а и Новата 4-а армия водят велика освободителна дейност, могат, разбира се, да се намират и временно присламчили се елементи, обаче огромното мнозинство от работниците на фронта на културата отдават всичките си сили на борбата за общото дело. Благодарение на тези другари в цялата наша работа в областта на литературата, театъра, музиката и изобразителните изкуства са постигнати много големи успехи. Мнозина от нашите дейци на литературата и изкуството се включиха в работа едва след започването на войната против японските завоеватели, други вършеха революционна работа още дълго време преди тази война, изпитаха тежки лишения и със своята работа, със своите произведения оказаха влияние върху широките маси. Но защо ние продължаваме да говорим, че даже сред тези другари не всички още са намерили ясен и правилен отговор на въпроса, кому трябва да служат литературата и изкуството? Нима сред тях има още такива, които смятат, че революционната литература и изкуство трябва да служат не на широките народни маси, а на експлоататорите и потисниците?

Наистина, съществуват литература и изкуство, които обслужват експлоататорите и потисниците. Литературата и изкуството, които обслужват помещиците, са феодална

литература и феодално изкуство. Това е именно литература и изкуство на господстващите класи през феодалния период от историята на Китай. Влиянието на тази литература, на това изкуство в Китай и днес още е доста силно. Литературата и изкуството, които обслужват буржоазията, са буржоазна литература и буржоазно изкуство. Например хора от рода на Лян Ши-цю², когото Лу Син бичуваше, на думи проповядват теорията за надкласовост на литературата и изкуството, а на дело са за буржоазната литература, за буржоазното изкуство и се опълчват против пролетарската литература, против пролетарското изкуство. Съществуват също така литература и изкуство, които обслужват империалистите; тук се подвизават хора от типа на Чжоу Цзо-жен и Чжан Цзи-пин³. Това са литература и изкуство на националната измяна. А нашата литература и изкуство трябва да обслужват не изброените категории хора, а народа. Ние вече спомнахме, че новата китайска култура при съвременния етап е антиимпериалистическа и антифеодална култура на широките народни маси, ръководени от пролетариата. Сега истински народно е само онова, което се намира под ръководството на пролетариата, а всичко онова, което се ръководи от буржоазията, е чуждо на народните маси. Това, разбира се, е вярно и по отношение на новата литература и новото изкуство като съставни части на новата култура. Ние трябва да възприемем богатото литературно и художествено наследство и най-добрите литературни и художествени традиции на стария Китай и на другите страни, но при това трябва да си зададем за цел да ги поставим в служба на народните маси. Ние съвсем не се отказваме да използваме литературните и художествени форми от миналите епохи, обаче тези стари форми в нашите ръце се подлагат на преустройство, изпълват се с ново съдържание и тогава се появяват нови, революционни произведения, призвани да служат на народа.

Но какво представляват народните маси? Широките народни маси — това са работниците, селяните, войниците и градската дребна буржоазия, които съставляват повече от 90% от цялото население на нашата страна. Поради това нашата литература и изкуство служат, първо, на работниците — класата, която ръководи рево-

люцията; второ, на селяните — най-многобройния и най-здрав наш съюзник в революцията; трето, на въоръжените работници и селяни, т. е. на 8-а и Новата 4-а армия и на другите въоръжени отряди на народа — основните сили на революционната война; четвърто, на трудещите се маси от градската дребна буржоазия, както и на интелигенцията, които са също така наши съюзници в революцията и са способни да сътрудничат с нас продължително време. Тези четири категории хора съставляват огромното мнозинство от китайския народ, това са широките народни маси.

Нашата литература и изкуство трябва да служат на хората от тези четири категории. За да служим на хората от тези четири категории, необходимо е да стоим на пролетарски, а съвсем не на дребнобуржоазни позиции. Днес писателите, които упорито се държат за дребнобуржоазните индивидуалистически позиции, са неспособни истински да служат на революционните маси на работниците, селяните и войниците, тъй като такива писатели тежнеят преди всичко към немногобройната дребнобуржоазна интелигенция. Именно по тази причина част от нашите другари сега не са в състояние правилно да решат на кого трябва да служат нашата литература и нашето изкуство. Аз имам тук предвид не теоретическия отговор на този въпрос. В нашите редове няма нито един човек, който теоретически, на думи, да смята, че работническите, селските и войнишките маси имат по-малко значение, отколкото дребнобуржоазната интелигенция. Аз говоря тук за практиката, за дейността на такива другари. Практически, на дело не придават ли те на дребнобуржоазната интелигенция по-голямо значение, отколкото на работниците, селяните и войниците? Мисля, че придават. Мнозина другари отделят прекалено много внимание на изучаването на дребнобуржоазната интелигенция, на анализирането на нейната психология; те показват предимно интелигентите, извиняват и оправдават техните недостатъци, вместо да ги водят след себе си по пътя на сближаване с масите на работниците, селяните и войниците, на участие в практическата борба на работническите, селските и войнишките маси, на изобразяване живота на тези маси, на възпитаване на тези маси. Мнозина другари, които

произхождат от дребнобуржоазна среда и самите са интелектуалци, си търсят приятели само в редовете на интелектуалците, цялото свое внимание отделят за изучаване и изобразяване на интелектуалците. Ако при изучаването и изобразяването и те самите стояха на позициите на пролетариата, това би било правилно. Обаче работата стои не така или не съвсем така. Те стоят на позициите на дребната буржоазия, те създават произведения, които са своего рода автопортрети на дребните буржоази — в това ни може да се убедим от доста голям брой произведения на литературата и изкуството. В много случаи те безусловно отдават своите симпатии на интелектуалците, които произхождат от дребната буржоазия, и даже описвайки техните недостатъци, се отнасят към тях съчувствено, та дори ги и поощряват. А виж, от работническите, селските и войнишките маси тези другари стоят далеч, те не разбират и не изучават тези маси, нямат в тяхната среда близки приятели, не умеят да ги изобразяват. Дори и когато се опитват да ги изобразят, те успяват да нарисуват само облеклото на трудовия човек, а що се отнася до облика — у тях се получава все същият облик на дребнобуржоазния интелектуалец. В известен смисъл тези другари обичат работниците, селяните и войниците, обичат актива, израсъл сред работническите, селските и войнишките маси, обаче понякога и в някои неща те не ги обичат: не им харесват чувствата на работниците, селяните и войниците, техните маниери, не им харесва тяхното примитивно творчество (стенвестници, плакати, народни песни, народни приказки и т. н.). Понякога и то привлича тяхното внимание, но те се обръщат към него само в търсенето на екзотика, за да украсят своето произведение, или за да уловят нещо назадничаво. А понякога просто с пренебрежение обръщат гръб на това творчество и ги влече само онова, което иде от дребнобуржоазната интелектуалност и дори от буржоазията. С нозете си те все още стоят на почвата на дребнобуржоазната интелектуалност или ако се изразим на по-висок стил, в съкровените тайници на тяхната душа все още се крие дребнобуржоазният интелектуалец. Следователно въпросът, кому трябва да служат литературата и изкуството, още не е решен от тях или е решен недостатъчно ясно и пра-

видно. Тук аз имам предвид не само хората, пристигнали в Янан неотдавна; дори мнозина от онези, които са били на фронта, които вече няколко години работят в територията на опорните бази, в 8-а и Новата 4-а армия, също така още не са решили за себе си този въпрос докрай. За да го реши човек за себе си, необходим е дълъг срок, около 8—10 години. Но колкото и дълъг да е този срок, ние сме длъжни да решим въпроса, длъжни сме да го решим ясно и докрай. Нашите работници на литературата и изкуството са длъжни да се справят с тази задача, длъжни са да застанат на друга почва, длъжни са, навлизайки дълбоко в масите на работниците, селяните и войниците и отдавайки се всецяло на практическата борба, в процеса на изучаването на марксизма, на изучаването на обществото, постепенно да преминат на друга почва, да преминат на страната на работниците, селяните и войниците, на страната на пролетариата. Само така ние ще можем да създадем литература и изкуство, които истински да служат на работниците, селяните и войниците, истински пролетарска литература и изкуство.

Въпросът, на кого трябва да служат литературата и изкуството, е основен въпрос, принципен въпрос. В миналото между някои другари възникваха спорове, различия в мненията, антагонизъм и противоречивост не във връзка с този основен и принципен въпрос, а във връзка със сравнително второстепенни и дори съвсем не принципни въпроси. А по дадения принципен въпрос между спорецките страни различия в мненията нямаше, напротив, тук те бяха почти единодушни: всички те бяха склонни до известна степен да пренебрегват работниците, селяните и войниците, проявяваха тенденция да се откъсват от масите. Казвам „до известна степен“, тъй като изобщо пренебрежителното отношение на тези другари към работниците, селяните и войниците, тяхното откъсване от масите се различават от пренебрежението към работниците, селяните и войниците и откъсването от масите, които са характерни за гоминдана. Но така или иначе такива тенденции съществуват. Докато не е решен този основен въпрос, трудно е да се решат и много други въпроси. Да вземем например сектантските тенденции в средата на

дейците на литературата и изкуството. Това е също принципен въпрос; обаче да се освободим от сектантските тенденции е възможно пак само като издигнем и осъществим на дело лозунгите: „да служим на работниците и селяните“, „да служим на 8-а и Новата 4-а армия“, „да отиваме сред масите“. Съвсем невъзможно е да ликвидираме сектантските тенденции по друг начин. Лу Син казваше: „Непременно условие за съществуването на обединен фронт е наличиостта на обща цел... Липсата на единство у нас показва, че ние не сме сумели да поставим пред себе си обща цел и преследваме или тесногрупови, или дори всъщност лични цели. А ако наша цел стане служенето на широките маси на работниците и селяните, тогава нашият фронт несъмнено ще бъде единен.“⁴ Този въпрос съществуваше тогава в Шанхай, съществува и сега в Чунцин. Но там решаването му докрай е много трудно, както навремето беше трудно решаването му в Шанхай, защото управниците там угнетяваха и угнетяват революционните дейци на литературата и изкуството, лишавайки ги от възможността да отиват сред масите на работниците, селяните и войниците. У нас тук обстановката е съвсем друга: ние поощряваме революционните дейци на литературата и изкуството към активно сближение с работниците, селяните и войниците, предоставяме им пълна възможност да отиват сред масите, пълна възможност да създават истински революционна литература и изкуство. Поради това даденият въпрос у нас тук е близък до разрешението. Но близостта до разрешение още не е пълно и окончателно разрешение и ако ние говорим за необходимостта да изучаваме марксизма и да изучаваме обществото — това е необходимо именно заради пълното и окончателно разрешение на дадения въпрос. Ние говорим за живия марксизъм, за марксизма, който реално действува в живота и борбата на народните маси, а не за марксизма на думи. Превърнете марксизма на думи в марксизъм на реалния живот — и тогава няма да остане място за сектантство и ще възникне възможността не само да се сложи край на сектантството, но и да се решат и останалите многобройни въпроси, които стоят пред нас.

II

Като решим въпроса, на кого трябва да служат литературата и изкуството, трябва да решим и следващия въпрос — как трябва да служат, нужно е да решим, казано с думите на изказали се тук другари, дали да държим курс към повишаване равнището на литературата и изкуството или да държим курс към осигуряване на тяхната общодостъпност.

В миналото някои другари до известна — понякога значителна — степен пренебрегваха задачите за осигуряване на общодостъпност или ги подценяваха. Те отделяха прекомерно внимание на задачата за повишаване на равнището. Разбира се, на тази задача трябва да отделяме голямо внимание, но би било грешка да я изтъкваме едностранчиво, изолирано, прекомерно. Фактът, че въпросът, на кого трябва да служат литературата и изкуството, не получи ясно решение, за което говорих по-горе, изтъква също и тук. И при това, доколкото оставаше неизяснено на кого да служат, не можеше да има и точен критерий по въпроса за осигуряване на общодостъпност и повишаване на равнището, за което говориха тези другари, и, разбира се, още по-невъзможно е да се намери правилно съотношение между едното и другото. Доколкото нашата литература и изкуство трябва да служат главно на работниците, селяните и войниците, дотолкова осигуряването на общодостъпност трябва да означава осигуряване на достъпност за работниците, селяните и войниците, а като изходна точка за повишаване на равнището трябва да служи равнището на работниците, селяните и войниците. С какво трябва да отиваме при тях? С това ли, което е нужно на класата на феодалните помешчици и лесно се възприема от тази класа? Или с това, което е нужно на буржоазията и лесно се възприема от нея? Или пък с това, което е нужно на дребнобуржоазните интелигенти и лесно се възприема от тях? Нито с едното, нито с другото, нито с третото, Само с това, което е нужно на самите работници, селяни и войници и лесно се възприема от тях. Ето защо задачата да възпитаваме работниците, селяните и войниците се предшества от задачата да се учим от работниците, селяните и войниците.

Това е особено вярно по отношение на повишаването на равнището на литературата и изкуството. Трябва да се повдига от някаква изходна точка. Да вземем например ведро с вода: нима то се повдига от въздуха, а не от земята? Така че от каква изходна точка трябва да повдигаме равнището на литературата и изкуството? От равнището на класата на феодалите? От равнището на буржоазията? От равнището на дребнобуржоазните интелектуалци? Нито едното, нито другото, нито третото. Трябва да го повдигаме само от равнището на работническите, селските и войническите маси. Това не значи също така, че трябва да повдигаме равнището на работниците, селяните и войниците до „високото“ равнище на класата на феодалите, на буржоазията или на дребнобуржоазната интелигенция, това значи, че трябва да повдигаме равнището на литературата и изкуството, като се ориентираме към посоката, по която вървят напред самите работници, селяни и войници, като се ориентираме към посоката, по която върви напред пролетариатът. Ето затова именно се поставя задачата да се учим от работниците, селяните и войниците. Само като се ориентираме към тях, можем правилно да разберем въпроса за осигуряване общодостъпност на литературата и изкуството и за повишаване на тяхното равнище, можем да намерим правилното съотношение между едното и другото.

От какви извори се подхранват всички видове литература и изкуство? Произведенията на литературата и изкуството като идеологически форми са продукт на отразяването на живота на определено общество в съзнанието на хората. А революционната литература и изкуство са продукт на отразяването на живота на народа в съзнанието на революционния деец на културата. Самият живот на народа съдържа в себе си извънредно богати залежи от материал за литературно-художествено творчество. Това е материал в неговото естествено състояние, материал необработен, но същевременно най-жив, най-богат, най-основен материал. И в този смисъл пред него бледнее всякаква литература, всякакво изкуство. Това е единственият, неизтощим и неизчерпаем извор на всяка литература, на всяко изкуство. Това е единственият извор, защото той е единствено възможен, и освен него никакъв

друг извор не може да има. Някои казват: нима произведенията на писателите и художниците; нима произведенията на литературата и изкуството в древните епохи и в другите страни не могат също така да служат като извор? Но съществуващите паметници на литературата и изкуството не са извор, а са само поток, който сам води своето начало от извора: те са създадени върху основата на ония материали, които древните или чуждите автори са почерпили за своето литературно-художествено творчество от живота на народа в своята епоха, в своята страна. Ние трябва да овладеем цялото прекрасно литературно и художествено наследство на миналото, трябва критически да вземаме от него всичко полезно като мощно средство при създаването на произведения, изградени въз основа на материали, почерпени от живота на народа в нашата епоха, в нашата страна. Дали ние разполагаме с такива помощни средства или не разполагаме — това далеч не е безразлично: от това зависи дали произведението на писателя или художника ще бъде завършено или сиво, изящно или грубо, дали то ще бъде на високо или на ниско равнище, дали авторът ще твори бързо или бавно. Затова именно ние в никой случай не можем да се откажем да вземем като наследство и да използваме като помощно средство в своята работа произведенията на древните и чуждите писатели и художници, макар дори феодални или буржоазни. Обаче наследството всякога си остава само наследство, а помощното средство — само помощно средство; не бива да подменяме с тях собственото си творчество, пък и не е възможно. Механичното заимствуване или сляпото подражаване на произведенията на древните или чуждите автори е най-безполезен, най-вреден догматизъм в литературата и изкуството. Революционният писател или художник в Китай, писателят или художникът, който дава надежди, трябва да отиде сред масите, трябва задълго и безусловно, с цялата си душа и с всичките си помисли да отиде сред работническите, селските и войнишките маси, в самото горнило на борбата, до единствения, най-широк и най-богат източник на творчество, за да наблюдава, опознава, изучава и анализира хората, обществото, народните маси, всички живи форми на живота и борбата, целия изхо-

ден материал за литературно-художествено творчество. Само след това е възможно да се преминава към творчески процес. А в противен случай трудът ти ще бъде безпредметен и от теб ще се получи именно това, против което Лу Син така настойчиво предупреждаваше сина си в своето завещание — безсъдържателен писател или безсъдържателен художник.⁵

Макар общественият живот на човечеството да е единственият източник на литературно-художественото творчество, макар самият той по съдържание да е неизмеримо по-жив и по-богат от литературата и изкуството, все пак народът не се задоволява само с него и иска литература и изкуство. Защо? Защото въпреки че и животът, и литературата, и изкуството са прекрасни, все пак животът, отразен в произведенията на литературата и изкуството, може и трябва да изглежда по-възвишен, по-ярък, по-концентриран, по-типичен и по-идеален, а значи и по-всеобемаш от обикновената действителност. Революционната литература и изкуство трябва, черпейки материал от действителния живот, да създават най-различни образи и да помагат на масите да движат историята напред. Например едни търпят глад и студ, биват потискани, други експлоатират и потискат хора. Такива факти има навсякъде и хората минават покрай тях равнодушно. Дейците на литературата и изкуството сумират тези всекидневни явления, типизират съдържащите се в тях противоречия и борба и създават литературни или художествени произведения, способни да будят народните маси, да ги въодушевяват, да ги зоват към сплотяване, да се борят за изменение на условията, в които живеят. Ако такава литература и такова изкуство не съществуваша, тази задача би била неизпълнима или не би могла да бъде изпълнена енергично и бързо.

Що е осигуряване на общодостъпност и що е повишаване равнището на литературата и изкуството? Какво е съотношението между тези две задачи? Общодостъпните произведения са по-прости и по-популярни и затова днес те по-лесно и по-бързо се възприемат от широките народни маси. Произведенията от по-високо равнище са по-изискани, но затова пък такива се създават по-трудно и днес като правило те с по-голям труд, бавно се разпро-

страняват сред широките народни маси. Сега работниците, селяните и войниците са заети с жестока, кръвопролитна борба с врага. В резултат на продължителното господство на класата на феодалите и буржоазията работниците, селяните и войниците са неграмотни, необразовани. Поради това те настойчиво искат широко просветно движение, искат такива знания и такива произведения на литературата и изкуството, от каквито те остро се нуждаят и които за тях е лесно да възприемат — от такива, които да повдигат техния ентузиазъм в борбата, да укрепват вярата им в победата, да усилят тяхната сплотеност и да подпомагат тяхната единодушна борба срещу врага. По отношение на тях първата стъпка трябва да се състои не в това, да „слагаме шарки върху брокат“, а в това, да „им изпратим въглища в зимния мраз“. Ето защо в съвременните условия по-насъщна задача е осигуряването на общодостъпност. Да се пренебрегва тази задача или да се подценява тя би било грешка.

Обаче работата по осигуряването на общодостъпност и работата по повишаването на равнището ни най-малко не бива да се откъсват една от друга. Работата е не само в това, че някои най-добри произведения още в днешно време са достъпни за масите, но и в това, че културното равнище на широките маси непрекъснато се повишава. Ако в работата по осигуряването на общодостъпност ние завинаги застинем на едно равнище, ако месец след месец, година след година даваме всеки ден едно и също, все същото „Пастирче“⁶, все същите иероглифи — човек, ръка, уста, нож, вол, овен⁷, то в края на краищата обучаващият не ще ли заприлича на обучавания? И какъв смисъл може да има такава работа по осигуряването на общодостъпност на литературата и изкуството? Народът иска общодостъпна литература и изкуство, но веднага след това той иска и повишаване на тяхното равнище — от година на година, от месец на месец. Тук общодостъпност означава достъпност за народа и повишаване на равнището означава повишаване на равнището пак за народа. В работата по повишаването на равнището трябва да изхождаме не от някаква неопределена точка във въздуха и не да слагаме граница между нас и действителния живот. Трябва да изхождаме от онова равнище, което вече е станало достъп-

но за масите. Работата по повишаването на равнището се определя от онова, което вече е постигнато в работата по довеждането на литературата и изкуството до масите и от своя страна дава насока на последната. Ако вземем Китай — тук както развитието на революционното движение, така и развитието на революционната култура се извършват неравномерно; те се разпространяват постепенно. На едно място работата по довеждането на литературата и изкуството до масите вече се върши и върху тази основа вече е започнато повишаване на равнището; на друго — тази работа дори още не е започвана. Поради това ценният опит от повишаване равнището върху основата на осигуряването на общодостъпност може да бъде използван на друго място, та и едната, и другата работа да вървят по правилен път, без да правят излишни зигзаги. Ако вземем международния мащаб, то положителният задграничен опит, и на първо място опитът на СССР, също може да изиграе роля в насочването на нашата работа. И така повишаването на равнището у нас трябва да се извършва върху основата на онова, което е постигнато в работата по осигуряването на общодостъпност, а в своята работа по осигуряването на общодостъпност ние трябва да се ръководим от онова, което е постигнато в повишаването на равнището. Именно поради това работата по осигуряването на общодостъпност, за която ние говорим, не само не пречи на повишаването на равнището, но, напротив, създава основа за работа по повишаване на равнището, рамките на която сега са ограничени, и подготвя необходимите условия за тази работа в бъдеще, когато нейните рамки широко ще се разгънат.

Освен такова повишаване на равнището на литературата и изкуството, което е нужно на народните маси непосредствено, има още и повишаване на равнището, което им е нужно косвено: това е повишаването на равнището за актива. Активът — това са челните елементи на масите: те като правило притежават малко по-голямо образование от народните маси. За тях са съвсем необходими литература и изкуство, които да стоят на по-високо равнище, и несъобразяването с това би било грешка. Онова, което се прави за актива, същевременно изцяло служи и на масите, тъй като само чрез актива можем да възпита-

ваме масите и да ги насочваме. Ако се отклоним от тази цел, ако онова, което ние даваме на актива, не успее да му помогне да възпитава масите и да ги насочва, то нашата работа по повишаването на равнището ще се окаже безпредметна и ще бъде откъсната от нашия основен принцип — да служи на народните маси.

Обобщавайки, можем да кажем, че материалът за литературно-художественото творчество, съдържащ се в живота на народа и творчески обработен от революционния писател или художник, става произведение на литературата или изкуството, което служи на широките народни маси като идеологическа форма. Тук се отнасят литературата и изкуството, намиращи се на високо равнище, които са се развили на базата на литературата и изкуството, намиращи се на първоначално равнище и нужни на ония маси, чието равнище е по-високо, на първо място на актива на народните маси; от друга страна, тук се отнасят и литературата и изкуството, намиращи се на първоначално равнище, насочвани от литературата и изкуството, намиращи се на по-високо равнище и обикновено най-много нужни днес на широките народни маси. Нашата литература и изкуство както от високото, така и от първоначалното равнище в еднаква степен служат на широките народни маси, преди всичко на работниците, селяните и войниците; те се създават за работниците, селяните и войниците, от тях се ползват работниците, селяните и войниците.

Като решим въпроса за съотношението между задачите за повишаване на равнището и осигуряване на общодостъпност, по-нататък ще можем да решим също и въпроса за отношенията между майсторите и онези, които вършат културна работа сред масите. Нашите майстори на литературата и изкуството трябва да служат не само на актива, а главно на масите. Нашите майстори на словото трябва да отделят внимание на стенните вестници, които се издават от масите, и на кореспонденциите от военните части, от селото; нашите майстори на сцената — на малките трупи както във военните части, така и в селата; нашите майстори на музиката — на песните, които пеят масите; нашите майстори на изобразителните изкуства — на онези форми на изобразителното изкуство,

които се създават от масите. Всички тези другари трябва да установят най-тясна връзка с другарите, които вършат културна работа сред масите, и, от една страна, да им помагат и ги насочват, а от друга — да се учат от тях, чрез тях да се подхранват, да се обогатяват с идеите от народните маси живителни сокове, така че майсторството да не се превръща в нещо безпочвено, откъснато от масите, откъснато от действителността, безсъдържателно, безжизнено. Ние трябва да уважаваме майсторите; те представляват голяма ценност за нашата работа. Обаче ние трябва да им кажем, че работата на всеки революционен деец на литературата и изкуството може да има смисъл само ако той е свързан с масите, отразява живота на масите и е верен глътатай на масите. Само като бъде представител на масите, човек може да ги възпитава; само като стане ученик на масите, човек може да стане техен учител. А ако смяташ себе си за господар на масите, ако си въобразиш, че си аристократ, властващ отвисоко над „простолюдие“, то каквито и велики таланти да притежаваш, те не ще са нужни на масите и твоята работа ще бъде безперспективна.

Не е ли тази наша позиция утилитаристка? Материалистите не са против утилитаризма въобще, а само против феодалния, буржоазния, дребнобуржоазния утилитаризъм, против ония лицемери, които на думи са против утилитаризма, а на практика се оказват най-егоистични и късогледни утилитаристи. В света няма хора, които да стоят над утилитаризма; в класовото общество всеки изхожда от утилитарните интереси на своята класа. Ние сме пролетарски, революционни утилитаристи, ние изхождаме от единството на сегашните и бъдещите интереси на широките маси, съставляващи над 90% от цялото население. Ние сме революционни утилитаристи, поставящи си най-широки и най-далечни цели, а не тесни утилитаристи, които виждат само частичното и преходното. Така например създаването на произведение, което се харесва само на тесен кръг лица и не е нужно на мнозинството от народа, а понякога му и вреди, но което насилствено се промъква на пазара и се пропагандира сред масите за полза на самия автор или на тесен кръг лица, които при това и обвиняват масите в утилитаризъм — ще бъде не само

оскърбление за масите, но и доказателство, че самият автор не разбира своята безполезност. Дадено нещо може да се смята за хубаво само ако принася действителна полза на народните маси. Макар да си създал дори такова произведение като „Белият сняг на слънчевата пролет“, ако от него засега се наслаждават само малка група хора, а масите все още пеят „Простият селски човек“⁴⁸ и ти не се опитваш да повишиш тяхното равнище, а само ги ругаеш, то цялата ти ругатня ще отиде напусто. Пред нас стои задачата да съчетаваме „Белият сняг на слънчевата пролет“ с „Простият селски човек“, да съчетаваме повишаването на равнището на литературата и изкуството с осигуряването на тяхната общодостъпност. Без такова съчетаване дори и най-високото изкуство на който и да е майстор неизбежно ще служи само на интересите на тесен кръг хора. А ако той започне да твърди, че в това се състои неговата „възвишеност“, от негова страна това ще бъде само претенция, с която масите не ще се съгласят.

След като е взет основен курс към това, литературата и изкуството да служат на работниците, селяните и войниците и е решен въпросът, как трябва да им служат — могат да се решат и всички други въпроси, като например въпроса, дали да се показват светлите или пък тъмните страни на действителността, въпросът за сплотяването и т. н. Ако всички ние възприемем този основен курс, то нашите дейци на литературата и изкуството, нашите литературни и художествени учебни заведения, нашите издания по въпросите на литературата и изкуството, нашите организации на литераторите и художниците и цялата наша дейност в областта на литературата и изкуството ще трябва да следват този курс. Да се отклоним от него — значи да изпаднем в грешка. Всичко онова, което не съответствува на него, трябва съответно да бъде поправено.

III

Сега, след като установихме, че нашата литература трябва да служи на широките народни маси, ние можем да преминем към въпроса за взаимовръзката между работата на партията в областта на литературата и изкуството

и цялата нейна работа изобщо, както и към въпроса за връзката между работата на партията в областта на литературата и изкуството и работата на некомунистите в същата тази област — т. е. към въпроса за единния фронт на дейците на литературата и изкуството.

Да започнем с първия въпрос. В съвременния свят всяка култура, а значи и литературата и изкуството, принадлежи на определени класи и следва определена политическа насока. Изкуство за самото изкуство, изкуство надкласово, изкуство, развиващо се далеч от политиката или независимо от нея, в действителност не съществува. Пролетарската литература и изкуство са част от цялото революционно дело на пролетариата, или, както казва Ленин „колелце и винтче“ от общия механизъм на революцията⁹. Поради това мястото, което работата на партията в областта на литературата и изкуството заема в цялата нейна революционна дейност, е напълно определено и точно установено: тази работа е подчинена на революционните задачи, поставяни от партията за даден период на революцията. Да опровергаваме това — значи да се подхлъзнем към дуализма или плурализма, т. е. всъщност към троцкистката линия: „политика — марксистка; изкуство — буржоазно“. Ние не сме съгласни с дрекомерното, стигащо до абсурд изтъкване на важността на литературата и изкуството, но не сме съгласни също така и с подценяването на тяхното значение. Литературата и изкуството са подчинени на политиката, но и те самите на свой ред оказват огромно влияние върху политиката. Революционната литература и изкуство са част от цялото дело на революцията и са негово колелце и винтче. Макар и да отстъпват на други, още по-важни части по своята значимост, насъщност и неотложност, те все пак са необходимо колелце и винтче от общия механизъм, необходима част от цялото дело на революцията. Ако не съществуват макар и най-елементарни, най-прости литература и изкуство, революцията не може да върви напред, не може да победи. Да не разбираме това би било грешка. По-нататък, когато говорим за подчиняване литературата и изкуството на политиката, ние имаме предвид класовата политика, политиката на народните маси, а не политиката на тясна група политически дейци. Политиката — незави-

симо от това, дали тя е революционна или контрареволюционна — всякога е борба на класа против класа, а не действия на малка група лица. Революционната борба на идеологическия фронт, на фронта на изкуството, непременно трябва да се подчинява на политическата борба, тъй като нуждите на класите и на масите могат да получат концентриран израз само чрез политиката. Революционните политически дейци-професионалисти, усвоили революционната политическа наука, с други думи, владеещи изкуството на революционната политика, са само ръководители на много милиони политически дейци, които се намират сред народа, и тяхната задача се състои в това, да сумират мненията на тези народни политически дейци, да ги шлифоват, а след това да ги изпращат отново сред масите, та масите да ги възприемат и да ги претворяват в дело; нашите политически дейци съвсем не са „политици“ от аристократически тип, които фантазират, затворили се в кабинета си, смятат се за големи умници и се занимават със самореклама: ние, видите ли, сме „ненадмината фирма — молим да не ни смесвате с другите!“ В това се и заключава принципната разлика между пролетарските и разложилите се буржоазни политически дейци. Именно затова и само затова е възможно пълно единство между политическата насоченост и правдивостта на нашата литература и изкуство. Да не разбираме това, да опощяваме пролетарската политика и пролетарските политически дейци — би било неправилно.

Да преминем сега към въпроса за единния фронт в литературата и изкуството. Литературата и изкуството са подчинени на политиката; а доколкото днес най-важен, основен въпрос на политиката в Китай е борбата против японските завоеватели, дотолкова комунистите, работещи в областта на литературата и изкуството, преди всичко трябва да се сплотят с всички некомунистически дейци на литературата и изкуството (като се почне със симпатизиращите на партията и дребнобуржоазните дейци на литературата и изкуството и се свърши с всички онези буржоазни и помещически дейци на литературата и изкуството, които са за борба против завоевателите) върху платформата на борбата против японските завоеватели. По-нататък, трябва да се сплотим върху платформата на

демокрацията; а доколкото част от дейците на литературата и изкуството, които са за борба против завоевателите, не ще приемат тази платформа, дотолкова и рамките на сплотяването в дадения случай неизбежно ще бъдат малко по-тесни. Най-сетне, трябва да се сплотим около специфичните въпроси на литературата и изкуството — въпросите за метода и стила на художественото творчество. Ние сме за социалистическия реализъм, но редица дейци на литературата и изкуството го отхвърлят и поради това рамките на сплотяването тук ще бъдат още по-тесни. Около едни въпроси ще съществува сплотяване, около други — борба и критика. Всичко това са самостоятелни въпроси, но същевременно те са взаимно свързани и поради това дори и по въпросите, които съдействуват за сплотяването, като например по въпроса за борбата срещу японските завоеватели, все пак има и борба, и критика. А да осъществяваме вътре в единния фронт само сплотяване и да не водим борба или да водим само борба и да не осъществяваме сплотяване, да допускаме в него, както правеха някои другари в миналото, десноопортюнистическо капитуланство и опашкарство или „лево“-опортюнистическо изтичане на некомунистите и сектантство — всичко това означава да провеждаме неправилна линия. Това е вярно както за политиката, така и за изкуството.

В Китай между силите, които образуват единен фронт в литературата и изкуството, видно място заемат дребнобуржоазните дейци на литературата и изкуството. Техните възгледи и произведения съдържат много недостатъци, но същевременно тези дейци до известна степен тежнеят към революцията, до известна степен се сближават с трудовия народ. Поради това особено важна задача е да им помогнем да преодолеят своите недостатъци, да се борим за въвличането на тези дейци в редовете на фронта на служенето на трудовия народ.

IV

Едно от главните средства на борбата на фронта на литературата и изкуството е литературната и художествената критика. Тази критика трябва да бъде развивана; в миналото работата в тази насока се водеше крайно недо-

статъчно и другарите тук правилно изтъкваха това. Литературната и художествена критика представлява сложна проблема, която изисква дълбоко специално изучаване. Тук искам специално да се спра само на основния въпрос — на въпроса за критерия в критиката, и наред с това накратко да изложя своето мнение по отделни въпроси, повдигнати от някои другари, както и да засегна някои погрешни възгледи.

Литературната и художествената критика има два критерия: политически и художествен.

В светлината на политическия критерий всичко онова, което благоприятствува за борбата против японските завоеватели и за сплотяването на народа, всичко онова, което стимулира моралното единство на народните маси, всичко онова, което дава отпор на движението назад и съдействува на движението напред — всичко то е хубаво; и, обратно, всичко онова, което не благоприятствува за борбата против японските завоеватели и за сплотяването на народа, всичко онова, което поражда морално разединение в народните маси, всичко онова, което противодействува на движението напред и дърпа хората назад — всичко то е лошо. Но в края на краищата на какво трябва да основаваме своето съждение, като говорим за хубаво и лошо: на подбудите (т. е. на субективните желания) ли или на резултатите (т. е. на обществената практика)? Идеалистите упорито изтъкват значението на подбудите и отричат значението на резултатите; привържениците на механистическия материализъм упорито изтъкват значението на резултатите и отричат значението на подбудите. В противоположност и на едните, и на другите ние от диалектико-материалистически позиции разглеждаме подбудите и резултатите в тяхното единство. Подбудите, които целят интересите на масите, трябва да бъдат неделими от резултатите, получаващи признанието на масите, между тях трябва да има единство. Ако подбудите целят лични или тесногрупови интереси, това е лошо; ако подбудите целят интересите на масите, но не довеждат до резултати, които да получават признанието на масите, които да принасят полза на масите, това е също лошо. За това, дали авторът се ръководи от правилни, добри желания, т. е. за неговите подбуди, трябва да съдим не по декларациите му,

а по това, доколко полезни са резултатите от неговата дейност (преди всичко от неговото произведение) за широките слоеве на обществото. Обществената практика и нейните резултати са критерият за проверка на субективните желаниа или подбуди. На нашата литературна и художествена критика трябва да бъде чуждо сектанството; ръководейки се от общия принцип на сплотяването за борба против японските завоеватели, ние трябва да допускаме съществуването на литературни и художествени произведения, отразяващи най-разнообразни политически възгледи, но същевременно нашата критика трябва твърдо да стои на принципни позиции: необходимо е да подлагаме на остра критика и да осъждаме всички литературни и художествени произведения, които съдържат антинационални, антинаучни, антинародни, антикомунистически възгледи, защото както по подбуди, така и по резултати такива, с позволение казано, „произведения“ провалят делото на сплотяването за борба против японските завоеватели.

В светлината на художествения критерий всичко онова, което стои на относително високо художествено равнище, е хубаво или относително хубаво, а всичко, стоящо на относително ниско художествено равнище, е лошо или относително лошо. Разбира се, и тук също трябва да съдим по социалната полезност на произведението. Сред дейците на литературата и изкуството почти няма хора, които да не смятат собствените си произведения за прекрасни. Нашата критика трябва да допуска свободно съревнование на най-разнообразни произведения на изкуството, но същевременно съвсем необходимо е правилно да съдим за техните достойнства, изхождайки от изискванията на науката за изкуството, за да може изкуството, което стои на относително ниско равнище, постепенно да се усъвършенствува и да става изкуство с относително високо равнище, за да може изкуството, което не отговаря на изискванията на борбата на широките маси, да се превърне в изкуство, отговарящо на тези изисквания.

И така, има два критерия — политически и художествени; а какво е съотношението помежду им? Между политиката и изкуството не бива да се поставя знак за равен-

ство, тъй както не бива да се поставя такъв знак и между общия мироглед и методите на художественото творчество и художествената критика. Ние отричаме не само абстрактния, абсолютно неизменен политически критерий, но и абстрактния, абсолютно неизменен художествен критерий; всяка класа във всяко класово общество има свой особен критерий както политически, така и художествен. Обаче всяка класа във всяко класово общество всякога поставя политическия критерий на първо място, а художествения — на второ. Буржоазията винаги отхвърля произведенията на пролетарската литература и изкуство колкото и високи да са техните художествени достойнства. Пролетариатът трябва да определя своето отношение към литературното и художественото произведение от миналите епохи преди всичко в зависимост от това, какво отношение към народа изразява дадено произведение и имало ли е то прогресивно значение в историята. Има произведения, политически коренно реакционни, но същевременно може би и притежаващи известна художественост. Но колкото по художествено е едно реакционно по своето съдържание произведение, толкова по-способно е то да трови народа и значи толкова по-решително трябва да го отхвърляме. Обща особеност на литературата и изкуството на всички експлоататорски класи през периода на техния залез е противоречието между реакционното политическо съдържание и художествената форма на произведенията. А ние изискваме единство на политиката и изкуството, единство на съдържанието и формата, единство на революционното политическо съдържание и по възможност съвършената художествена форма. Недостатъчно художествените произведения на изкуството колкото и да са прогресивни политически, все пак не са действени. Ето защо, обявявайки се против онези произведения на изкуството, които съдържат погрешни политически възгледи, ние същевременно се обявяваме и против тенденцията към писане на „агитки“, съдържащи само правилни политически възгледи, но художествено безпомощни. В литературата и изкуството ние трябва да водим борба на два фронта.

Посочените тенденции са свойствени на мнозина наши другари. Много другари са склонни да се отнасят пренебрежително към художествената страна на своите произ

ведения и затова те трябва да обърнат внимание на повишаването на тяхното художествено равнище. Обаче аз смятам, че сега особено сериозно значение има политическата страна. Някои другари не притежават дори най-елементарни политически познания, в резултат на което у тях възникват различни объркани представи. Позволете ми да приведа няколко примера от живота на Янан.

Да вземем например „теорията за човешката същност“. Има ли в света такова нещо като човешката същност? Разбира се, има. Но в света съществува само конкретна човешка същност и няма абстрактна човешка същност. А в класовото общество съществува само човешка същност, носеща определен класов характер, и няма извънкласова човешка същност. Ние сме за пролетарската човешка същност, за човешката същност на широките народни маси, а помещичиите и буржоазията са за помещическата и буржоазната човешка същност, макар и да не го казват, а да я представят като единствена човешка същност. Човешката същност, за която тръбят някои дребнобуржоазни интелигенти, е също откъсната от народните маси или дори носи антинароден характер. Човешката същност, за която те говорят, е фактически само буржоазен индивидуализъм и тъкмо затова в техните очи всичко, което съставлява пролетарската човешка същност, се оказва несъответстващо на човешката същност.

Именно в такъв план се трактува „теорията за човешката същност“, която сега някои в Янан предлагат да се постави в основата на така наречената теория на литературата и изкуството. Това е съвсем неправилно.

Казват, че „основна изходна точка за литературата и изкуството е любовта, любовта към човека“. Любовта действително може да служи за изходна точка, обаче съществува друга изходна точка, и при това основна точка. Любовта — това е явление от идеално естество, това е продукт на общественото развитие. Основният наш принцип се състои в това, да изхождаме не от идеалното, а от обективната практика. Любовта към пролетариата възникна у нашите дейци на литературата и изкуството, произхождащи от интелигенцията, в резултат на това, че условията на обществения живот ги заставиха да почувствуват общността на своята съдба със съдбата на пролета-

риата. Нашата омраза към японския империализъм е резултат от това, че японският империализъм ни потиска. В света няма безпричинна любов, както няма и безпричинна омраза. А що се отнася до така наречената „любов към човека“, то откакто човечеството се е разделило на класи, в света не е имало такава всеобхватна любов. Идеята за всеобхватна любов охотно се проповядваше от всички господстващи класи в миналото; мнозина така наречени мъдреци също така охотно я проповядваха, но никой още не я е осъществявал истински, тъй като в класовото общество тя е невъзможна. Истинска любов към човека е възможна, но само след като в целия свят бъдат унищожени класите. Класите разделят обществото на антагонистични групи, и само след унищожаването на класите ще се появи любов към цялото човечество. А сега такава любов още не съществува. Ние не можем да обичаме враговете, не можем да обичаме уродливите явления в обществото. Нашата цел е да ги унищожим. Това е азбучна истина; та нима нашите работници на литературата и изкуството все още не разбират това?

Казват, че „във всички предишни произведения на литературата и изкуството се е отделяло еднакво място на изобразяването както на светлото, така и на тъмното — на едното и на другото по равно“. В това твърдение има много бърканица. Произведенията на литературата и изкуството съвсем не винаги отговарят на тази характеристика. Мнозина дребнобуржоазни автори не са намирали в живота нищо светло; в техните произведения се е съдържало само изобличение на тъмното, и такива произведения са получили названието „изобличителна литература“. А имало е и такива, които са се занимавали изключително с пропагандиране на песимизъм, на отвращение към живота. Напротив, литературата на СССР през периода на изграждането на социализма описва главно светлото. Тя показва и недостатъците в работата, рисува и отрицателни типове, но описанието на тъмното се дава само за да се направи да изпъкне общата светла картина, а съвсем не така, както тук казваха, „на едното и на другото по равно“.

Буржоазните дейци на литературата и изкуството от периода на реакцията изобразяват революционните маси

като бунтовници, а самите себе си като светци, т. е. представят светлото за тъмно и обратно. Само истински революционните писатели и художници са в състояние правилно да решат въпроса, кое трябва да се възпява и кое да се изобличава. Да се изобличават всички тъмни сили, които нанасят вреда на народните маси, да се възпява всяко революционно действие на народните маси — такава е основната задача на дееца на революционната литература и революционното изкуство.

-Твърдят, че „досега задачата на литературата и изкуството всякога е била да изобличава“. Това разсъждение, както и предишното, свидетелствува за липса на научни исторически знания. По-горе вече бе казано, че предишните произведения на литературата и изкуството ни най-малко не са се ограничавали само с изобличаване. За дейците на революционната литература и изкуство обекти на изобличаване могат да бъдат само агресорите, експлоататорите, потисниците и оня отвратителен печат, който те слагат върху народа, а съвсем не самите широки народни маси. Народните маси също не са лишени от недостатъци, но тези недостатъци трябва да се преодоляват чрез разгръщане на критика и самокритика сред народа, и такава критика и самокритика е една от най-важните задачи на литературата и изкуството. Обаче това в никой случай не може да се нарече „изобличаване на народа“. По отношение на народа може да става дума общо взето само за просвещаването му, за необходимостта да се повишава неговото културно равнище. Само представителите на контрареволуционната литература и изкуство могат да изобразяват народа като „тъпоумец по природа“, а революционните маси — като „деопотични бунтовници“.

Твърдят, че „епохата на фейлетона още продължава и ние още се нуждаем от литературния маниер на Лу Син“. Лу Син, който живееше в обстановка на господство на тъмните сили, бе лишен от свобода на словото и затова се сражаваше с оръжието на фейлетона, изпълнен със студена ирония и с остра сатира. И тук Лу Син беше съвсем прав. За нас също така е нужно да осмиваме злъчно фашизма, китайските реакционери и всичко онова, което вреди на народа; но в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и в територията на опорните бази за съпротива в тила на оку-

паторите, където на дейците на революционната литература и изкуство са предоставени всички демократични свободи и само на контрареволюционните елементи не е предоставена такава свобода, не бива просто да се заимствува формата на фейлетоните на Лу Син. Тук ние можем да говорим с пълен глас и няма защо да прибъгваме до мъгляви заобикалки, които затрудняват народните маси в разбирането на произведението. А ако става дума не за враговете на народа, а за самия народ, трябва да помним, че и Лу Син от епохата на фейлетона никога не осмиваше революционния народ и революционните партии и не ги нападаше; по отношение на тях той държеше в своите фейлетони тон съвсем различен от този по отношение на враговете. По-горе ние вече говорихме, че недостатъците на народа трябва да се критикуват, но при това трябва да стоим на истински народни позиции, и нашата критика трябва да бъде проникната с горещ стремеж да защитаваме народа и да го възпитаваме. А да се отнасяме към своя другар като към враг — значи самите ние да заставаме на позициите на врага. Означава ли това, че ние съвсем се отказваме от сатирата? Не, сатирата ще бъде необходима всякога. Но има различни видове сатира: сатира, насочена срещу враговете, сатира, насочена срещу съюзниците, сатира насочена срещу хората пак от нашия лагер, при което във всеки случай нашият подход трябва да бъде различен. Ние съвсем не сме против сатирата изобщо и трябва да се откажем само от безразборното ѝ прилагане.

Казват така: „Аз не съм склонен да славословя, по-неже произведенията, които прославят светлото, едва ли могат да бъдат бележити, а произведенията, които рисуват тъмното, едва ли могат да бъдат нищожни.“ Едно от двете: или си буржоазен писател или художник — и тогава прославяш не пролетариата, а буржоазията, или си пролетарски писател или художник — и тогава прославяш не буржоазията, а пролетариата и целия трудов народ. Произведенията, които прославят светлите страни на буржоазията, едва ли могат да бъдат бележити, а произведенията, които рисуват нейните тъмни страни, едва ли могат да бъдат нищожни; произведенията, които прославят светлите страни на пролетариата, едва ли могат да бъдат незначителни, но произведенията, които рисуват така нарече-

ните „тъмни страни“ на пролетариата, са непременно нищожни. Нима това не е потвърдено от цялата история на литературата и изкуството? Защо да не възпяваме народа — творец на историята на човечеството? Защо да не възпяваме пролетариата, комунистическата партия, новата демокрация, социализма? А има и такива хора, които не хранят никакви топли чувства към делото на народа, заемат по отношение на борбата и успехите на пролетариата и неговия авангард равнодушната позиция на страничен наблюдател. Тези хора се интересуват само от себе си и неуморно славят само себе си, а понякога и някой „герои“ от тясната групичка, с чиято помощ те трупат капитал. Такива дребнобуржоазни индивидуалисти, разбира се, не желаят да възпяват революционния народ, да укрепват неговото мъжество в боя, неговата вяра в победата. Подобни хора само разлагат революционните редове, и от такива „певци“ революционният народ не се нуждае.

Казват още и така: „Въпросът не е в позицията, позицията ми е правилна, намеренията ми са добри, същността на работата ми е понятна, само че не съм успял да изразя всичко това, и в резултат произведението все пак е изиграло отрицателна роля.“ По-горе аз вече говорих за диалектико-материалистическото гледище по въпроса за подбудите и резултатите; сега трябва да изясня: не е ли въпросът за резултатите едновременно и въпрос за позицията? Ако човек в своята работа се ръководи само от подбудите и не се интересува от въпроса за резултатите, той ще заприлича на лекар, който само дава рецепти, но когото съвсем не интересува това, колко хора са загинали в резултат на неговото лекуване, или на политическа партия, която се ограничава с декларации без ни най-малко да се интересува от това, дали те се осъществяват на практика. Позволете да запитам: ще бъде ли такава позиция правилна? Ще бъдат ли такива намерения добри? Като правим предварително пресмятания за бъдещите резултати, ние, разбира се, не сме гарантирани срещу грешки. Обаче ако фактите вече са ни доказали, че се получава отрицателен резултат, а ние все пак действуваме по старому, можем ли да смятаме, че намеренията ни са добри? Ние трябва да съдим за политическата партия или за лекара по тях.

ната практика, по резултатите от тяхната дейност; от същото това гледище трябва да съдим и за писателя. Действително добрите намерения изискват да се отчитат резултатите, да се сумира опитът, да се изследват методите или — ако става дума за творчеството — похвати-те на изобразяване. Истински добрите намерения изискват напълно искрена самокритика на недостатъците и грешките в работата, решимост да поправяме тези недостатъци и грешки. Именно така прилагат метода на самокритиката комунистите. Само такава позиция е правилна. Същевременно само в процеса на практическата дейност, проникната от най-строго чувство на отговорност, можем постепенно да разберем в какво се състои правилната позиция и стъпка по стъпка да я овладяваме. А ако ти в практическата си дейност не напредваш в тази насока, а само твърдиш самонадеяно, че „всичко си разбрал“, на практика ще се окаже, че решително нищо не си разбрал.

И, най-сетне, твърдят: „Неправилно е да ни карат да изучаваме марксизма: това ще доведе дотам, че ние ще усвоим такъв творчески метод, при който само ще повтаряме общоизвестното в диалектическия материализъм, а това ще навреди на нашето творческо настроение“. Ние изучаваме марксизма, за да разгледаме света, обществото, литературата и изкуството от гледна точка на диалектическия и историческия материализъм, а съвсем не за да превръщаме литературните и художествените произведения в лекции по философия. Марксизмът може само да обхваща, а не да подменя реализма в художественото творчество, точно така, както може да обхваща, но не да подменя атомната и електронната теория във физиката. Празните, сухите, догматичните формули вредят на творческото настроение, а не само на творческото настроение: те преди всичко вредят на самия марксизъм. Догматическият „марксизъм“ съвсем не е марксизъм, а е нещо антимарксистко. Може ли все пак марксизмът да разрушава някои творчески настроения? Да, може. Той решително разрушава феодализмите, буржоазните, дребнобуржоазните, либералните, индивидуалистическите, nihilистическите, естетските, аристократическите, декадентските, песимистичните и различните други ненародни, непролетарски творчески настроения. А ако такива творчески настроения има у пролетарските пи-

сатели и художници — трябва ли да ги разрушаваме? Аз смятам, че трябва, и то най-решително, а разрушавайки старото, едновременно ще можем да строим новото.

V

Какво показва фактът, че в кръговете на дейците на литературата и изкуството в Янан възникнаха посочените проблеми? Това, че в тези кръгове още са разпространени отклоненията от правилния стил на работа, че у нашите другари има още много такива грехове като идеализъм, догматизъм, фантазърство, празнословие, пренебрежение към критиката, откъсване от масите и т. н. Тук е нужна истинска и сериозна кампания за оправяне стила на работа.

Мнозина от нашите другари още не съвсем ясно си представят разликата между пролетариата и дребната буржоазия. Много партийни членове са влезли в партията организационно, но идеологически те още не са съвсем, та дори и съвсем не са влезли в нея. Главите на тези хора, идеологически невлезли в партията, все още са натъпкани с боклук, останал от експлоататорските класи; те съвсем не разбират що е пролетарска идеология, що е комунизъм, що е партия. Те разсъждават така: „и що за пролетарска идеология е това, няма това не са все същите стари досадни неща?“ Те не се и досещат, че да се овладеят тези „досадни неща“ съвсем не е лесно, че има хора, които през целия си живот не ще могат да придобият облик на комунисти, и че за такива хора остава само да напуснат партията. Ето защо, макар че повечето от другарите, които влизат в нашата партия, в нашите редове, са хора идейно издържани, все пак, за да може в резултат на нашето ръководство революцията да се разгърне още по-широко и да завърши по-бързо, за нас е необходимо да въведем истински ред в нашите редици както в идеологическо, така и в организационно отношение. А за да въведем ред в организационно отношение, нужно е преди всичко да въведем ред в идеологическо отношение, да разгърнем борбата на пролетарската идеология против непролетарската идеология. Сред дейците на литературата и изкуството в Янан идеологическата

борба вече се е разгърнала и това е съвсем необходимо. Пришълците от дребната буржоазия винаги упорито се стараят с всевъзможни средства — в това число и литературни, и художествени — да показват себе си, да пропагандират своите убеждения, домогвайки се към преобразване на партията, към преобразуване на целия свят по образ и подобие на дребнобуржоазния интелигент. При такова положение на нещата нашата задача е да им извикаме гръмко: „Ей вие, „другари“! Този номер няма да мине! Пролетариатът няма да се приспособява към вас. Да се поведем по вас всъщност означава да се поведем по едрите помешчици и едрата буржоазия. То застрашава с гибел партията, с гибел родината.“ Кого да следваме? Да преобразуваме партията, да преобразуваме света можем само по образ и подобие на пролетарския авангард. Ние очакваме, че другарите дейци на литературата и изкуството ще осъзнаят цялата сериозност на тоя спор и ще вземат по-активно участие в борбата, за да оздравим всички наши другари, за да могат нашите редове напълно и истински да се сплотят и да укрепнат идеологически и организационно.

Вследствие на това, че у нас в идеологическо отношение още далеч не всичко е благополучно, много наши другари не са съумели ясно да разберат разликата между опорните бази на революцията и районите на гоминданското господство и поради това са извършили не малко грешки. Мнозина другари са дошли тук направо от шанхайските подстълбищни килийки¹⁰. Но дошли от такива килийки в територията на опорната база на революцията, тези другари са преминали не само от един район в съвсем друг, но и от една историческа епоха в съвсем друга — от полуфеодалното, полуколониалното общество, намиращо се под господството на едрите помешчици и едрата буржоазия, са се пренесли в революционното общество на новата демокрация, намиращо се под ръководството на пролетариата. Да пристигнеш в територията на опорната база на революцията — това значи да се пренесеш в епоха, небивала в цялата многохилядолетна история на Китай, в епохата на властта на широките народни маси. Хората, които ни заобикалят, сред които ние вършим своята пропагандистка работа,

са съвсем други хора. Предишната епоха безвъзвратно отлетя в миналото. Затова е необходимо без никакви колебания да се слеем с тези нови народни маси. А ако и тук, сред тези нови маси, отлика за другарите бъде все, както казах миналия път, „незнанието“, „неразбиранието“, ако те и тук наподобават „герой, който няма къде да покаже своята доблест“, то за такива другари ще е трудно не само в селото, но дори и в Янан. Някои другари мислят така: „Аз ще пиша както по-преди за читателите от „големия тил“¹¹, това ми е познато, и има „общонационално значение“. Такива разсъждения са съвсем неправилни. „Големият тил“ също ще се изменя, читателите от „големия тил“ не желаят да слушат от писателите от опорните бази на революцията все същите стари истории, отдавна вече втръснали им се. Те очакват писателите от опорните бази на революцията да им разкажат за новите хора, за новия свят. Ето защо колкото по-определено литературното произведение е предназначено за народните маси от опорните бази на революцията, толкова по-голямо е неговото общонационално значение. В „Разгром“ от Фадеев¹² е изобразен само един малък партизански отряд. Това произведение е било написано съвсем не за да угоди на вкусовете на читателите от стария свят, и все пак то оказва влияние върху целия свят. Поне върху Китай, както на всички е известно, то оказва много голямо влияние. Китай върви напред, а не назад. Китай е воден напред от опорните бази на революцията, а не от някакви изостанали райони, които сами вървят назад. В процеса на поправянето на стила другарите трябва на първо място да си изяснят това основно положение.

А щом е необходимо да се слеем с новата епоха — епохата на народните маси, — значи необходимо е докрай да решим въпроса за своето отношение към народните маси. Наш девиз трябва да станат следните редове от Лу Син:

„Навъсил вежди, със студено презрение се вирам в осъждащия пръст на велможата. Но привел глава, съм готов като бивол да служа на детето.“¹³

Под думата „велможа“ тук се подразбира врагът; ние никога не ще склоним глава пред врага, колкото и свирен да е той. Под думата „дете“ тук се подразбират пролета-

риятът и широките народни маси. Всички членове на комунистическата партия, всички революционери, всички работници на революционната литература и изкуство трябва да вземат пример от Лу Син, трябва да станат „бивол“ за пролетариата и народните маси, да им отдават всичките си сили, целия си живот до последен дъх. За да може интелигенцията да се слее с народните маси, за да може да служи на народните маси, необходимо е време за взаимно опознаване. В хода на това взаимно опознаване са не само възможни, но и неизбежни мъки и търкания. Обаче нужно е само да се проявява решителност — и тогава целта ще бъде постигната.

Аз се спрях днес само на няколко основни въпроса за насоката на нашата дейност в областта на литературата и изкуството. Има още много конкретни въпроси, чието изучаване трябва да продължава и занапред. Аз съм уверен, че другарите ще намерят в себе си смелост да вървят в тази насока. Аз съм уверен, че в процеса на поправянето на стила, в продължителната школовка и работа другарите несъмнено ще съумеят да преустроят и себе си, и своето творчество, ще съумеят да създадат множество превъзходни произведения, които ще бъдат горещо приети от широките народни маси, ще съумеят да издигнат литературата и изкуството както в територията на опорните бази на революцията, така и в цял Китай на ново, славно стъпало.

Б Е Л Е Ж К И

¹ Виж В. И. Ленин, „Партийная организация и партийная литература“. В това произведение Ленин, показвайки отличителните черти на пролетарската литература, пише: „Това ще бъде свободна литература, защото не користта и не карьерата, а идеята за социализъм и съчувствието към трудещите се ще вербуват нови и нови сили за нейните редове. Това ще бъде свободна литература, защото тя ще служи не на преситената герония, не на сучаещите и страдащи от затлъстяване „горни десет хиляди“, а на милионите и десетките милиони трудещи се, които съставляват цветът на страната, нейната сила, нейното бъдеще. Това ще бъде свободна литература, оплодотворяваща последната дума на революционната мисъл на човечеството с опита и живата работа на социалистическия пролетариат, създаваща постоянно взаимодействие между опита на миналото (научният социализъм, завърши

- развитие на социализма от неговите примитивни, утопични, форми) и опита на настоящето (истинската борба на другите работници)" (Соч., т. 10, стр. 30—31. Бел. ред. [Бълг. изд., стр. 36. Бълг. ред.]).
- 2 Лян Ши-цю — член на контрареволуционната китайска национал-социалистическа партия. Дълго време той пропагандираше идеите на реакционната американска буржоазия в областта на литературата и изкуството, упорито се бореше против революцията и хулеше революционната литература и изкуство.
- 3 Чжоу Цзо-жен и Чжан Цзи-пин след завладяването на Пекин и Шанхай през 1937 година от страна на Япония преминаха на страната на японските завоеватели.
- 4 Виж речта на Лу Си и „За лигата на левите писатели“ в сборника „Другомислящ“ (Събрани съчинения, т. 4).
- 5 Виж статията на Лу Си и „Смърт“ в приложението към сборника „Цецетни“ (Събрани съчинения, т. 6).
- 6 „Пастирче“ — разпространена в Китай малка музикална пиеска с пеене и танци. В нея има само две роли: мъжка — пастирче, и женска — селска мома. Съдържанието на пиесата се разкрива в дуета на пастирчето и момата. През началния период на войната против японските завоеватели тази пиеса с изменен текст се използваше за пропагандиране на идеите за борба против врага и по едно време беше много широко разпространена.
- 7 Иероглифите, означаващи думите „човек, ръка, уста, нож, вол, овен“, са сравнително прости за писане и в стария Китай в учебниците по роден език за първоначалното училище обикновено се включваха и първите уроци.
- 8 „Белият сняг на слънчевата пролет“ и „Простият селски човек“ — издвания на песни в княжеството Чу (III век преди нашата ера). Мотивът на първата песен е по-сложен, на втората — по-прост. В антологията на китайската литература „Венсюан“ във „Въпросите на Сун Юй към княза на Чу“ се разказва как някой си в столицата на княжеството Чу запял „Белият сняг на слънчевата пролет“ и „му пригласили само няколко десетки души“, а когато запял „Простият селски човек“ — песента била подхваната от хиляди хора.
- 9 Виж В. И. Ленин, „Партийна организация и партийна литература“. Ленин пише: „Литературното дело трябва да стане част от общопролетарското дело, „колелце и вийтче“ от единствения единен, велик социалдемократически механизъм, привеждан в движение от целия съзнателен авангард на цялата работническа класа“ (Соч., т. 10, стр. 27. Бел. ред. [Бълг. изд., стр. 32—33. Бълг. ред.]).

- ¹⁰ Климкин, размишляващ над съдбата на близо до стълбащата на шехазадските гробища Тана са тези и гълъби килерчетата в негова писмота за гит е срамното-лово жалък. Нуждаещите се писатели и художници, читателите и дребни служители най-често са излезли в такъв шмаргута.
- ¹¹ Инак се превеждат работите на гениалното господство. В първата на войната пречка японските запеватели хората обикновено очертали обитаваните работни на Югоизточен и Северозападен Китай, които се била завладени от японските окупатори и се изпратили над господството на гениалната „голяма гит“ за разлика от „малката гит“, т. е. енергийна база на съпротивата срещу запевачите, които била се изпратили в тила на японските окупатори и се размишлява от комунистическия парти.
- ¹² А. Фадеев — известния съветски писател. Неговата повест „Разград“, издадена през 1927 г., описва борбата на една партизанска отряд, в който вливали сибирски работници, селяни и интелектуално-революционери, против антипартизанските банди през време на гражданската война в Съветския Съюз. Тази повест бе преведена на китайски език от Лу Син.
- ¹³ Виж фелетоните на Лу Син в „Литературни“ на „Сборник на поезията и сбирката“ (Сбирка съчинения, т. 7).

ПОЛІТИЧЕСКО МЕРОПРИЯТІЕ ОТ ИЗКЛЮЧИТЕЛНА ВАЖНОСТ*

(7 септември 1948 година)

* Уводна статия на политическото събитие „Шефам-инициатива“, инициирана от д-р Чанг Кай-шик.

Откакто Централният комитет на партията взе решение за провеждане политика на намаляване и укрепване на армията и управленческия апарат, много партийни организации в територията на опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели съгласно указанията на Централния комитет планират и провеждат съответна работа. Ръководството на Пограничния район Шанси—Хебей—Шандун—Хенан, заловило се за работа както трябва, даде образец за осъществяване на тази политика. Обаче партийните членове в територията на някои други опорни бази, недостатъчно разбирайки тази политика, още не са пристъпили сериозно към нейното провеждане на дело. Те още не са си изяснили връзката между намалението и укрепването на армията и управленческия апарат, от една страна, и съвременната обстановка и всички останали мероприятия на партията, от друга; те още не се отнасят към намалението и укрепването на армията и управленческия апарат като към мероприятие от изключителна важност. Този въпрос бе осветляван нееднократно в страниците на вестник „Цзефанжибао“. Днес ние смятаме за неизлишно да се спрем на него още веднаж.

Цялата политика на партията е насочена към постигане победа над японските бандити, при което през петата година на войната ние действително навлязохме в последния ѝ етап — етапа на завоюване на победа. Положението през този етап ще се различава от положението, което съществуваше не само през първата и втората, но и през третата и четвъртата година на войната. Положението през петата и шестата година на войната се ха-

рактизира с близост на победата, но същевременно и с крайни трудности — това е „времето на предутринния мрак“. В сегашния етап такова положение съществува не само в територията на опорните бази на 8-а и Новата 4-а армия, но и в целия Китай и във всички антифашистки страни; но в територията на опорните бази на нашата армия то се чувства особено остро. Ние трябва да водим борба за разгромяване на японските бандити в течение на предстоящите две години. Тези две години ще бъдат крайно тежки. Те ще се различават много силно и от първото двулетие, и от второто двулетие на войната. Тази особеност трябва да се предвиди от ръководството на революционната партия и революционната армия. Ако ръководството се окаже неспособно да я предвиди, то ще може само да се влачи в опашката на събитията и въпреки всички усилия не ще може да осигури победа; напротив, то рискува да навреди на делото на революцията. Макар и в настоящия момент трудностите в територията на опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели в тила на противника да са порасли неколкостранно в сравнение с миналото, все пак тези бази засега още не изпитват крайни трудности. Но ако не се вземат необходимите мерки още сега — такива крайни трудности ще станат неизбежни. Неопитният човек, намирайки се под впечатлението на обстановката, която съществуваше в миналото и която съществува сега, лесно може да изпадне в заблуждение и да си въобрази, че и напред ще бъде не по-зле. Той не е в състояние да предвиди, че в по-нататъшния път корабът ще бъде дебнат от подводни камъни, той не ще съумее да преведе кораба, като избегне тези подводни камъни.

Какви са тези подводни камъни по пътя на нашия кораб на войната против японските завоеватели? Това са крайно сериозните трудности от материално естество, които възникват през последния етап на войната. Централният комитет на партията посочи тези трудности и ни призова да мобилизираме нашето внимание, за да избегнем тези подводни камъни. Основната маса на нашите другари вече разбра това, но известна част още не го разбира; такава е спънката, която трябва да се отстрани преди всичко.

За войната против японските завоеватели е необходимо сплотяване. Сплотяването си има своите трудности. Това са трудности от политическо естество; те съществуват в миналото, те не са изключени и в бъдеще. През последните пет години нашата партия положи огромни усилия за постепенното преодоляване на тези трудности. Нашият лозунг е да усиляваме сплотяването; ще е нужно да го усиляваме и занапред. Но има трудности и от друго естество — материални трудности. Тези трудности занапред неизбежно ще нарастват. Днес някои другари се отнасят към това обстоятелство прекалено спокойно и не се съобразяват много с него; необходимо е да обърнем вниманието на такива другари върху предстоящите трудности. Всички другари в територията на опорните бази на съпротивата срещу японските завоеватели трябва да разберат, че занапред материалните трудности неизбежно ще се изострят, че е необходимо да преодоляваме тези трудности и че едно от най-важните средства за тяхното преодоляване е намаляването и укрепването на армията и управленческия апарат.

Защо намаляването и укрепването на армията и управленческия апарат е едно от най-важните мероприятия за преодоляване на материалните трудности? Съвсем очевидно е, че днешната военна обстановка в територията на нашите опорни бази и още повече обстановката, която ще се създаде там в бъдеще, не ни позволява и не ще ни позволи да работим по старому. Нашата обемиста военна организация отговаряше на изискванията на предишната обстановка. Тогава обстановката ни позволяваше да имаме такава организация и изискваше тя да бъде именно такава. Сега положението е друго: територията на нашите опорни бази се стесни и занапред може би ще се стесни още повече, ето защо ние в никой случай не можем да издържаме такава обемиста организация както по-рано. Сега нашата военна организация влезе в противоречие с военната обстановка и ние трябва да преодолеем това противоречие. Врагът провежда линия на задълбочаване на това противоречие — такава е неговата политика на „трите докрай“⁴¹. Ако ние запазим и за в бъдеще такава обемиста военна организация — с това само ще помогнем на противника в осъществяването на коварните му планове.

А ако намалим нашата организация, ако проведем намаление и укрепване на армията и управленческия апарат, то въпреки това намаление нашата военна организация ще запази своята мощ; „голямата риба не може да живее в плитка вода“ — ако ние съкратим своята военна организация съобразно с изискванията на военната обстановка, ще се окажем по-силни, отколкото бяхме по-рано, не ще позволим на врага да ни победи и в края на краищата ще го победим. Ето защо именно ние казваме, че предложеният от Централния комитет на партията курс към намаляване и укрепване на армията и управленческия апарат е политическо мероприятие от изключителна важност.

Но често се случва обстановката и силата на навика да сковават съзнанието на хората; това понякога не може да бъде избягнато и от революционери: трудно им е да се примирят с това, че огромната военна организация, създадена със собствени ръце, трябва пак със собствени ръце да се намалява и когато става нужда да се провежда такова намаление, това се прави с голяма мъка, това се прави със свито сърце. Противникът ни притиска с цялата сила на своята огромна военна организация. Та как може значи при тези условия да намаляваме своята организация? Нали като я намалим, ние ще чувствуваме недостиг от военни сили за отпор срещу врага? Подобни разсъждения са резултат от сковавашото влияние на обстановката и силата на навика. С промяната на сезоните трябва да променяме и облеклото си. При преминаването от пролетта към лятото, от лятото към есента, от есента към зимата, от зимата към пролетта трябва да променяме облеклото си. Но често пъти хората при такова преминаване от един сезон към друг не се досещат навреме да сменят облеклото си и заболяват; причина за това е силата на навика. Сегашната обстановка в територията на опорните бази изисква да съблечем зимното облекло и да облечем лятното, за да водим боевете с противника леко облечени. Сега ние сме тежки и мъчно подвижни, а това доста затруднява воденето на военните действия. Могат да ни запитат: но как ще можем да се справим с огромната военна организация на врага? В отговор ние ще се позовем на примера на Сун У-кун, който победил Господарката на Желязното ветрило. Господарката на Желязното ветрило

била зла вълшебница, но Сун У-кун се превърнал в насекомо, проникнал в сърцето ѝ и я надвил¹. Като друг добър урок може да послужи историята на гуйчжоуското магаре, описана от Лю Цзун-юан². В Гуйчжоу се появило голямо магаре; като го видял, един малък гуйчжоуски тигър се изплашил. Обаче в края на краищата този малък тигър все пак изял голямото магаре. Нашите 8-а и Новата 4-а армии наподобяват Сун У-кун или малкия гуйчжоуски тигър: те са напълно способни да се справят със злата японска вълшебница или с японското магаре. Сега ние трябва да се реорганизираме, трябва да станем по-малки, още по-крепки и тогава ще бъдем непобедими.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Под политика на „трите докрай“ се има предвид политиката на японските империалисти, която бе провеждана от тях по отношение на освободените райони в Китай: да се опожарява всичко докрай, да се колят всички докрай, да се граби всичко докрай.
- ² Разказа за това, как Сун У-кун, превърнал се в насекомо, победил Господарката на Желязното ветрило, виж в глава 59 на фантастичния роман „Си ю цзи“ („Пътешествие на Запад“).
- ³ Лю Цзун-юан (773—819) — един от най-големите писатели от танската епоха. Неговото съчинение „Трите повели“ се състои от три басни, едната от които се нарича „Магарето от Гуйчжоу“. В нея се казва: „В провинцията Гуйчжоу нямало магарета. Веднъж някакъв чуждак докарал там с лодка едно магаре. Оказало се, че от магарето той нямал никаква полза, и го пуснал на свобода из планините. Като видял магарето, един тигър се зачудил: какво е това огромно животно! Той сметнал магарето за свръхестествено същество, скрил се в гората и започнал да го наблюдава. После тигърът излязъл от гората и с трепет се доближил още повече до магарето, но никак не можал да разбере какво е това. На другия ден магарето заревало, тигърът страшно се изплашил и побягнал надалеч, страхувайки се да не би магарето да го изяде. Но като се вгледал както трябва в магарето, тигърът разбрал, че то няма никакви свръхестествени способности. Като посвирнал с рева на магарето, тигърът се повъртял около него от всички страни, без да се осмели все пак да влезе с него в единоборство. Като се доближил още повече и се вгледал в магарето още по-добре, тигърът, задявайки се с магарето, се прислонил до него и го побутнал. Магарето се разярило и ритнало тигъра. Тогава тигърът се зарадвал: „Виж ти какво било цялото ти умение!“ Той с рев връхлетял върху магарето, прегризал му гърлото, изял го и си замивал.“

ПРЕЛОМЕН МОМЕНТ В ХОДА НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА*

(12 октомври 1942 година)

* Уводна статия на япанския вестник „Цзефан-
забасо“, написана от другаря Мао Цзе-дун.

Английските и американските вестници сравняват Сталинградската битка с битката при Вердюн. Славата на „червения Вердюн“ се разпространи из целия свят. Но това сравнение съвсем не може да се нарече сполучливо. Водещата се сега Сталинградска битка по самия си характер се отличава от Вердюн през първата световна война. Но между тях има и нещо общо: сега, както и тогава, мнозина са вкарани в заблуждение от настъпателните действия на Германия и смятат, че Германия все още може да одържи победа. Първата световна война завърши през зимата на 1918 г., а още през 1916 г. германската армия бе предприела няколко настъпления срещу френската крепост Вердюн. Тази операция се командуваше от германския кронпринц, в боя бяха хвърлени най-отбраните части на германската армия. Битката при Вердюн бе решаваща. Ожесточеното настъпление на германската армия завърши с неуспех. След това целият германо-австро-турско-български лагер се оказа в безизходно положение. Трудностите, които той срещаше, се увеличаваха с всеки изминат ден, в този лагер се залична разединение и разложение и в края на краищата той стигна до пълен крах. Обаче в 1916 г. англо-американо-френският лагер още не разбираше това; този лагер считаше германската армия за могъща както и преди и не знаеше, че неговата собствена победа е вече близка. В историята на човечеството винаги се случва така, че умиращите сили на реакцията се хвърлят в последна конвулсивна схватка със силите на революцията и отделни революционери често биват за известно време вкарани в заблуждение от при-

видната мощ, под която се крие прогнила вътрешност, и не умеят да видят добре действителната картина, че врагът скоро ще бъде унищожен, а самите те ще победят. Самото, появяване на фашизма на сцената и агресивните войни, които той води вече няколко години, са именно такива последни конвулсии на умиращите сили на реакцията; а в сегашната война последна конвулсия на самия фашизъм е настъплението срещу Сталинград. В този исторически преломен момент в световния антифашистки лагер също така има много хора, вкарани в заблуждение от свирепата външност на фашизма и неумеещи да видят добре неговото действително състояние.

Четиридесет и осем дни — като се почне от 23 август, когато германските войски завършиха преминаването през дъгата на Дон и предприеха общо настъпление срещу Сталинград (а част от тези войски по-късно, на 15 септември, навлязоха в Заводския район в северозападната част на града), та чак до днес продължава тежката битка, равна на която не е имало в историята на човечеството. Четиридесет и осем дни десетки и стотици милиони хора живеят с всекидневните известия за хода на битката, които идват от този град и носят на хората ту печал, ту радост. Тази битка е не само преломен момент в хода на съветско-германската война и дори не само преломен момент в хода на сегашната световна война против фашизма, но тя ще бъде и преломен момент в цялата история на човечеството. През тези четиридесет и осем дни вниманието на народите от цял свят е приковано в Сталинград още по-силно, отколкото бе приковано в Москва през октомври миналата година.

Преди победите, одържани на Запад, Хитлер като че ли проявяваше предпазливост. При настъплението срещу Полша, срещу Норвегия, срещу Холандия, Белгия и Франция, при настъплението на Балканите той съсредоточаваше всички свои сили, като не се решаваше да се разпилява. След победите на Запад той се главозамайва и намисли за три месеца да разгроми Съветския Съюз. Той предприе настъпление срещу огромната, могъща социалистическа държава по целия фронт от Мурманск на север до Крим на юг, като по този начин разпръсна силите си. С провала на предприятието от него през октомври мина-

лата година настъпление срещу Москва завърши първият етап на съветско-германската война; първият стратегически план на Хитлер претърпя крах. Червената армия спря миналогодишното настъпление на германските войски и през зимата проведе контранастъпление по целия фронт; това беше вторият етап на съветско-германската война; Хитлер премина към отстъпление и отбрана. В това време Хитлер отстрани своя главнокомандуващ Браухич, сам възглави командването на войските на фронта, реши да се откаже от плана за настъпление по целия фронт и след като събра сили от цяла Европа, подготви своето последно настъпление. Макар че това настъпление трябваше да бъде само частично и да се води само на южния фронт, то все пак се разглеждаше от Хитлер като удар по жизнено важните центрове на Съветския Съюз. Тъй като от това решително настъпление зависеше самото съществуване на фашизма, Хитлер съсредоточи огромни сили за него и дори прехвърли част от самолетите и танковете, които действуваха в Северна Африка. С настъплението на фашистите срещу Керч и Севастопол през май тази година войната навлезе в своя трети етап. Като събра един и половина милионна армия и като придаде към нея основната маса на своята авиация и танкове, Хитлер предприе небивало ожесточено настъпление срещу Сталинград и Кавказ. Той направи опит бързо да завземе Сталинград и Кавказ, преследвайки две цели: да пресече Волга и да овладее Баку, за да предприеме след това на север настъпление срещу Москва, а на юг да излезе на Персийския залив. При това на японските фашисти бе възложена задачата да съсредоточат своите сили в Манчжурия и да се подготвят за настъпление срещу Сибир, след като падне Сталинград. Хитлер е обхванат от налудничавата идея да отслаби мощта на Съветския Съюз до такава степен, че да може да изтегли главните сили на германската армия от съветския фронт и да ги прехвърли на западния фронт за в случай на англо-американско настъпление, да може да завладее Близкия изток с неговите ресурси и да си пробие път за съединяване с японските войски; това едновременно би дало възможност на основните сили на японската армия да се изтеглят от север и имайки вече осигурен тил, да се насочат на запад и на юг сре-

щу нашата страна, Англия и САЩ. Ето как Хитлер смята да постигне победа на фашисткия лагер.

Каква е обаче реалната обстановка в сегашния етап на войната? Хитлер се натъкна на гибелния за него съветски план за водене на войната. Съветският Съюз взе курс към това, успоредно с придвижването на врага навътре в територията на СССР, да му оказва съкрушителен отпор. В течение на пет месеца боеве Хитлер не успя нито да си пробие път към петролните райони на Кавказ, нито да завземе Сталинград. Той закъса пред високите планини и пред непристъпния град, не може да мръдне нито напред, нито назад и понася огромни загуби; той се оказа в задънена улица. Сега е вече октомври, настъпва зимата, третият етап на войната скоро ще завърши и ще започне четвъртият етап. Всички без изключение стратегически замисли на Хитлер във войната против Съветския Съюз претърпяха крах. В сегашния етап Хитлер, като взе под внимание несполуката, която претърпя миналото лято в резултат на разпръскването на своите войски, съсредоточи силите си в южна посока. Но стремежи се както и преди на изток да пресече Волга, а на юг да завладее Кавказ, т. е. с един удар да постигне две цели, той все пак разпръсква своите сили. Той още не си дава сметка за несъответствието, което съществува между неговите реални сили и апетита му, и в резултат, нагърбил се с непосилен товар, изпадна сега в безизходно положение. А Съветският Съюз, напротив, в хода на войната става все по-силен и по-силен. Сталинското мъдро стратегическо ръководство има пълна инициатива и навсякъде тласка Хитлер към гибел. Четвъртият етап на войната, който ще започне през тази зима, ще вкара Хитлер в гроба.

Като сравняваме положението на Хитлер през първия и третия етап на войната, можем да видим, че той е пред прага на окончателно поражение. Сега Червената армия на Сталинградския и на Кавказкия фронт всъщност вече спря настъплението на германската армия, Хитлер вече изнемощя и неговото настъпление срещу Сталинград и Кавказ претърпя несполука. Незначителните военни сили, които той успя да мобилизира през целия зимен период от декември миналата година до май тази година, вече са из-

разходвани. На съветско-германския фронт той ще трябва бързо да преминава към отбрана, когато след по-малко от един месец ще настъпи зимата. Целият район западно и южно от Дон е крайно опасен за него, тъй като тук Червената армия ще премине в контранастъпление. Пришпорван от страх пред гибелта, Хитлер тази зима отново ще се юрне да попълва войските си. Като смете жалките остатъци от своите сили, той може и да успее да стъкми още няколко нови дивизии и освен това да изтръгне известно количество пушечно месо от своите фашистки партньори — Италия, Румъния и Унгария, — за да се опита да излезе от опасното положение, което се създава на източния и западния фронт. Но Хитлер трябва да бъде готов за огромни загуби в зимната кампания на източния фронт и за откриването на втори фронт на Запад; а Италия, Румъния и Унгария, обхванати от унииние във връзка с неизбежния крах на Хитлер, с всеки изминат ден ще се отдалечават все повече от него. Накратко казано, на Хитлер му остава само един път — към гроба.

Има нещо общо между отбраната на града на Сталин, който Червената армия отстоява вече четиридесет и осем дни, и отбраната на Москва миналата година. Общото е, че отбраната на Сталинград провали хитлеровите тазгодишни планове също тъй, както отбраната на Москва провали неговите миналогодишни планове. А разликата помежду им се състои в това, че ако на Червената армия въпреки зимното контранастъпление, което тя предприе веднага след отбраната на Москва, се наложи през тази година да издържи още едно лятно настъпление на германските войски (това стана, първо, защото Германия и нейните европейски партньори още се чувствуваха достатъчно силни и, второ, защото Англия и САЩ отлагаха откриването на втори фронт), то след отбраната на Сталинград положението ще бъде съвсем друго. От една страна, Съветският Съюз ще предприеме огромно по своите мащаби второ зимно контранастъпление, Англия и САЩ не ще могат повече да отлагат откриването на втория фронт (макар все още да не може конкретно да се определи кога ще бъде открит той), а народите на Европа от своя страна ще се отзоват на това с въстание. От друга страна, Германия и нейните европейски партньори вече

нямат сили за голямо настъпление и на Хитлер му остава само да премине изцяло към стратегическа отбрана. А щом Хитлер бъде принуден да премине към стратегическа отбрана, ще можем да смятаме, че краят на съществуването на фашизма е дошъл. Делият политически и военен живот на фашистката държава, каквато е хитлеристката държава, още от деня на нейното възникване се гради върху настъплението, а със свършването на настъплението свършва и нейният живот. Сталинградската битка ще спре фашисткото настъпление; тази битка има решаващ характер. Този неин решаващ характер ще определи съдбата на цялата световна война изобщо.

Пред Хитлер стоят трима могъщи врагове: Съветският Съюз, Англия и САЩ и народните маси на окупираните от хитлеристите територии. На изток пред него е несъкрушима крепост в лицето на Червената армия, на него му предстои да изпита второто зимно и всички по-нататъшни контранастъпления на Червената армия, а това са фактори от решаващо значение за цялата война и за съдбините на човечеството. Нека на запад Англия и САЩ все още да изчакват и бавят; когато настъпи моментът и им се представи възможност да „убият“ вече убития тигър, те все пак ще открият втория фронт. Пред Хитлер стои още и вътрешният фронт, а именно — великото народно въстание, което назрява в Германия, във Франция и в другите части на Европа. Щом започне общото контранастъпление на Съветския Съюз и загърмят оръдията на втория фронт, народите на Европа ще се отзоват на това с откриването на трети фронт. Концентрично настъпление срещу хитлеристите на тези три фронта — такива ще бъдат събитията от велико историческо значение, които ще се развият след Сталинградската битка.

Политическият живот на Наполеон завърши при Ватерлоо, но това бе предопределено от поражението му в Москва¹. Сега Хитлер върви по пътя на Наполеон и Сталинградската битка предопределя неговата гибел.

Това положение на нещата непосредствено ще се отрази в Далечния изток. Следващата година не обещава нищо добро и на японския фашизъм. С всеки изминат ден за него ще става все по-тежко и по-тежко, докато най-после отиде в гроба.

Всеки, който преценява международната обстановка песимистично, трябва да промени своето гледище.

Б Е Л Е Ж К И

1 През юни 1815 г. при Ватерлоо, в Южна Белгия, стана битката между армията на Наполеон и обединените англо-пруски войски. Наполеон претърпя поражение и бе изпратен на остров Св. Елена в южната част на Атлантическия океан, където и умря в 1821 г. През живота си Наполеон покори редица европейски държави, обаче в 1812 г., през време на похода срещу Русия, претърпя жестоко поражение в Москва. Елитните части на неговата армия бяха почти напълно унищожени. От този удар Наполеон вече не можа да се оправя. За поражението на Наполеон в Москва виж бележка 22 към произведението „За продължителната война“ във 2-я том на това издание.

**ПО СЛУЧАЙ
ДВАДЕСЕТ И ПЕТАТА ГОДИШНИНА
НА ОКТОМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ**

(6 ноември 1942 година)

Изпълнени с надежди посрещаме ние през настоящата година празника на Октомврийската революция. Аз твърдо вярвам, че през тази година годишнината на Октомврийската революция ще ознаменува не само преломен момент в хода на съветско-германската война, но и преломен момент по пътя към победата на световния антифашистки фронт над фронта на фашизма.

Досега Червената армия сама оказваше съпротива на фашистка Германия и нейните партньори в Европа и Хитлер още беше в състояние да продължава настъплението, той все още не е разбит. Но в хода на войната силите на Съветския Съюз укрепнаха, а второто лятно настъпление на Хитлер се провали. Отсега нататък задачата на световния антифашистки фронт е да разгърне настъпление срещу фронта на фашизма и да нанесе на фашизма окончателно поражение.

Бойците на Червената армия невършиха при Сталинград героичен подвиг, който ще се отрази върху съдбините на цялото човечество. Те са децата на Октомври. Знамето на Октомврийската революция е непобедимо, силите на фашизма са обречени на гибел.

Победите на Червената армия, които празнува китайският народ, са и наши победи. Нашата война против японските завоеватели продължава вече повече от пет години. Занапред нас още ни очакват трудности и лишения, но зората на победата вече се вижда. Победата над японския фашизъм е не само предрешена, тя е вече близка.

Всички сили за разгромяване на японския фашизъм — такава е задачата на китайския народ!

СТОПАНСКИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ ВЪПРОСИ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА ВОЙНАТА ПРОТИВ ЯПОНСКИТЕ ЗАВОЕВАТЕЛИ*

(Декември 1942 година)

* Този труд представлява първият раздел от доклада „Стопанските и финансовите въпроси“, направен от другаря Мао Цзе-дун пред съвещанието на висшите ръководни работници от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся. Този раздел от доклада първоначално се наричаше „Основни резултати от извършената работа“. За освободените райони 1941—1942 година бяха най-тежките години през целия период на войната против японските завоеватели. Настъплението на японските бандити, което се придружаваше с вар-

варски зверства, както и обкръжението и блокадата, организирани от гоминдана, поставиха освободените райони пред изключителни финансови трудности. Другарят Мао Цзе-дун посочи, че партията трябва всемерно да насочва усилията на населението към развитие на селското стопанство и другите производящи отрасли на икономиката; той призова всички учреждения, учебни заведения и войскове части в освободените райони да направят всичко, което е по силите им, за организиране на производство, насочено към задоволяване на всички техни потребности, с цел да се преодолеят финансовите и стопанските трудности. Произведенията на другаря Мао Цзе-дун „Стопанските и финансовите въпроси“, както и произведенията „Да разгърнем в територията на опорните бази движение за намаление на арендата, за развитие на производството, за подпомагане органите на властта и грижи за населението“ и „Организирайте се!“ бяха основната програма на движението, което се разгръщаше през този период под ръководството на партията за развитие на производството в освободените райони. В своя труд „Стопанските и финансовите въпроси“ другарят Мао Цзе-дун подложи на сурова критика неправилния възглед, привържениците на който, без да отделят внимание на задачата за развитие на цялото стопанство изобщо, свръждаха цялата проблема изключително до финансовите постъпления и разходи; подложи на сурова критика порочния стил в работата, който се изразяваше в това, че някои хора пренебрегваха задачата за мобилизиране на населението, не отделяха внимание за подпомагане на населението в развитието на производството за преодоляване на трудностите и се грижеха само за събиране на средства от населението; набеляза правилната линия на партията за „развитие на стопанството за осигуряване на снабдяването“. Движението за развитие на производството, разгърнато като осъществяване на тази линия в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и в освободените райони в тила на японските завоеватели, даде огромни резултати и това не само даде възможност на армията и на населението от освободените райони успешно да преживеят периода на най-големите трудности във войната против японските грабителни, но и въроръжи партията с богат опит за ръководене на стопанското строителство за напред.

Да развиваме стопанството за осигуряване на снабдяването — ето генералната линия на нашата работа в областта на стопанството и финансите. Обаче мнозина другари, подхождайки към въпроса едностранчиво, надценяват значението на финансите и не разбират важността на развитието на икономиката като цяло. Техните мисли през всичкото време се въртят изключително около финансовите постъпления и разходи и затова, колкото и да се стараят, при тях не излиза нищо. Тук се проявява остарелият, рутинен подход към въпроса, който подход още живее сред тези другари. Те не разбират, че макар финансовата политика, разбира се, да е способна да влияе на стопанството, състоянието на самите финанси се определя от състоянието на цялото стопанство изобщо. Не може при стопанство, което няма здрава база, да се разрешат финансовите затруднения; не може при неразвиващо се стопанство държавното съкровище да е пълно. Въпросът за финансите в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся е въпрос за намиране на средства за поддържане на десетки хиляди хора — личния състав на армията и работниците от апарата, средства за управленческите разходи, както и средства за воденето на войната против японските завоеватели. Тези средства се осигуряват чрез данъчните постъпления от населението, както и чрез собствената производствена дейност на десетки хиляди хора — на личния състав на армията и на дейците от апарата. Ако не развиваме стопанството на населението и държавното стопанство, не ще ни остане нищо друго освен покорно да чакаме ги-

белта. Финансовите затруднения може да се преодолеят само чрез действително и ефикасно развитие на стопанството. Когато обаче някои хора се ръководят от рутинния подход, когато те забравят за необходимостта да се развива стопанството и да се търсят нови източници на постъпления, а се опитват да разрешат финансовите затруднения само чрез намаляване на абсолютно необходимите разходи, при тях нищо не може да излезе.

През изтеклите 5 години ние минахме няколко етапа. Най-големите трудности преживяхме през 1940—1941 г. Към този период се отнасят двете големи антикомунистически кампании на гоминдана. Работата стигна дотам, че почти нямахме облекло, мазнини, хартия, зеленчуци; нашите бойци нямаха обувки, нашите дейци през зимата нямаха одеяла. Като прекрати отпускането на средства за нас и организира икономическа блокада на нашия район, гоминданът се опитваше да ни надвие, като ни изтощи от глад. Ние изпитвахме тогава наистина огромни трудности, но ги преживяхме. Преживяхме ги не само защото населението на Пограничния район ни даде продоволствие, но главно защото ние самите решително се заловихме за работа и създадохме свое държавно стопанство. Правителството на Пограничния район създаде редица промишлени предприятия, които осигуряват задоволяване на нашите потребности, в армията бе организирано широко производствено движение и бяха създадени селскостопански, промишлени и търговски предприятия, предназначени за осигуряване на снабдяването; десетки хиляди хора — личният състав на учрежденията и на учебните заведения — също организираха стопански предприятия за задоволяване на собствените си нужди. Всички тези стопански предприятия, създадени от армията, учрежденията и учебните заведения и предназначени за задоволяване на собствените им нужди, представляват своеобразна рожба на сегашните своеобразни условия: при други исторически условия това би било нерационално и непонятно, но в дадения момент това е съвсем рационално и съвсем необходимо. Именно чрез такива мерки ние преодоляхме трудностите. Не потвърждават ли тези очевидни и неоспорими исторически факти истината, че само развитието на стопанството

може да осигури снабдяването? Днес, въпреки че у нас все още има много трудности, основата на нашето държавно стопанство е вече положена. Ще поработим още през 1943 г. — и тази основа ще укрепне още повече.

Линията на развитие на стопанството е правилна линия, но това развитие не трябва да бъде авантюристично, безпочвено. Някои другари, без да се съобразяват с конкретните условия на дадения момент и на дадената местност, неразумно крещят за „развитие“, като искат например строеж на предприятия на тежката промишленост, излизат за проекти за създаване на големи солодобивни предприятия, големи военни заводи и т. н. Всичко това е нереално и неприемливо. Линията на партията е линия на правилно развитие на стопанството. Необходимо е да водим борба, от една страна, против остарелия, рутинен подход към въпроса, а от друга — против празното и нереално фантазърство. Такава е борбата на двата фронта, която партията води във финансовата и стопанската работа.

Необходимо е да развиваме държавното стопанство, но не трябва да забравяме и важното значение на мощта, която ни оказва населението. Количеството зърнени храни, дадено ни от населението, възлезе през 1940 г. на 90 хиляди дана, през 1941 г. — на 200 хиляди дана, а през 1942 г. — на 160 хиляди дана¹, което осигури с продоволствие армията и сътрудниците от апарата. В миналото, до 1941 г. включително, нашето държавно селско стопанство даваше още твърде малко продоволствие и в областта на продоволственото снабдяване ние зависехме от населението. Макар че по-нататък ние непременно ще увеличим производството на продоволствие от армията, засега все още сме принудени да се опираме в тази работа главно на населението. Наистина, Пограничният район Шенси—Гансу—Нинся се намира в тила и не изпита непосредствено военната разруха, обаче неговата обширна територия е слабо населена, в него живеят едва един и половина милиона души и за него, разбира се, не беше леко да отдели толкова голямо количество продоволствие. А и при това населението тук носи повинност по превозването на солта и внася солен данък в натура или пари; в допълнение към това през 1941 г.

населението получи облигации от заема на сума 5 милиона юана — всичко това заедно бе за него немалко бреме. За воденето на войната против японските завоеватели и за изграждането на държавата народът трябва да носи известно бреме и той напълно съзнава необходимостта от това. В периода, когато нашето правителство преживява изключителни материални трудности, налага се до известна степен да се увеличават тегобите, които народът носи, и народът разбира това. Но като вземаме от населението, ние същевременно трябва да му осигурим такива условия, при които неговото стопанство да може да расте, да може да си набавя онова, което ние вземаме от него. Това означава, че ние трябва да предприемем съответни практически мерки и да намерим съответни начини за оказване помощ на населението в развитието на земеделието, животновъдството, занаятчийските производства, солодобивното производство и търговията, за да може населението, лишавайки се от някои неща, същевременно и да получава някои неща, и то да получава повече, отколкото дава. Само при тези условия ще може да се издържи продължителната война против японските завоеватели.

Някои другари, без да се съобразяват с нуждите на войната, твърдят само, че правителството трябва да провежда „хуманна“ политика. Това е погрешен подход. Та ако ние не победим във войната против японските завоеватели, така наречената „хуманна“ политика ще се окаже „хуманна“ само по отношение на японските империалисти, а на народа няма да даде нищо. От друга страна, макар че тежестите, които народът понася, засега са още доста големи, все пак, когато трудностите, стоящи пред правителството и армията, бъдат преодоленни, когато войната против японските завоеватели бъде доведена докрай и врагът бъде разбит, за народа ще настанат щастливи времена. Истински хуманната политика на революционното правителство може да бъде само такава.

Друг погрешен подход е игнорирането на трудностите, преживявани от населението, стремежът да се държи сметка само за нуждите на правителството и армията, с други думи, такъв подход, при който, „за да ловят риба, изпускат водата от язовира“, безкрайно предявяват на народа

непосилни искания. Това е линията на гоминдана и ние съвсем не можем да ѝ подражаваме. На нас ни се наложи временно да увеличим бремето, което народът носи, но ние веднага се захем със създаването на държавно стопанство. Още през 1941—1942 г. продукцията, получена в резултат на собствената производствена дейност на армията, учрежденията и учебните заведения, задоволи по-голямата част от всички наши нужди. Това е чудо, небивало в цялата история на Китай, това е материалната основа на нашата непобедимост. Успоредно с развитието на стопанството, осигуряващо задоволяване на нашите собствени нужди, ние ще можем да облекчаваме и намаляваме данъчното бреме, което народът носи. В първия етап, през 1937—1939 г., ние вземахме от населението твърде малко, и тогава то имаше възможност да набира сили както следва. Във втория етап, през 1940—1942 г., данъчното облагане на населението беше увеличено. През 1943 г. ние ще можем да навлезем в третия етап. Ако нашето държавно стопанство през 1943 и 1944 г. продължава да се развива ако в течение на тези две години цялата наша армия в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся или по-голямата ѝ част получи възможност да се залови с обработване на земята, то след две години бремето, което тежи върху населението, ще може отново да бъде облекчено и народът ще получи нова възможност да набира сили. Това е напълно осъществимо и ние трябва да бъдем готови да действваме именно в такава насока.

Ние трябва да отхвърлим както едната, така и другата погрешна тенденция и да предложим правилния лозунг на нашата партия, а именно: „да развиваме стопанството за осигуряване на снабдяването“; в областта пък на взаимоотношенията между държавния и частния сектор ние трябва да предложим лозунга: „да вземаме под внимание както обществените, така и частните интереси“, или, с други думи, „да вземаме под внимание както интересите на армията, така и интересите на населението“. Само тия лозунги ние считаме за правилни. Само като развиваме делово държавното стопанство и стопанството на населението, ние ще можем да задоволяваме своите финансови нужди. Даже в периоди на най-големи трудности ние все пак трябва да мислим за ограничаване на данъците с

цел тежестта на бремето, което населението понася, да не му причини вреда, а още при първата възможност трябва да облекчим тежестите, които народът понася, за да набира той сили.

На твърдоглавите елементи в гоминдана им се струва, че строителството в Пограничния район е безнадеждна работа, че трудностите, които стоят пред Пограничния район, са непреодолими. Всеки ден те очакват Пограничният район да се „разпадне“. Няма смисъл да се спори с такива хора; те никога няма да видят деня на нашето „разпадане“. Ние непрекъснато ще растем и ще преуспяваме. Те са неспособни да разберат, че ръководените от комунистическата партия и революционното правителство на Пограничния район народни маси всякога ще подкрепят своята партия и правителство. Партията и правителството положително ще намерят пътища за преодоляване на всякакви сериозни затруднения както в областта на стопанството, така и в областта на финансите. Някои трудности са преодолені вече, други ще бъдат преодолені скоро. В миналото имахме случаи да се натъкваме на трудности многократно по-големи от тези, пред които сме изправени сега, и все пак ние ги преодоляхме. Трудностите, преживявани сега от нашите опорни бази в Северен и Централен Китай, са много по-сериозни от онези, на които се натъкваме в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся. Там се води непрекъснатата тежка война; при все това тези бази се държат вече пет и половина години и, разбира се, ще се държат и по-нататък, до пълната победа. При нас няма никакви основания за песимизъм, тъй като ние сме в състояние да преодолеем всякакви трудности.

След настоящото съвещание на висшите ръководни работници от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся ние ще започнем да осъществяваме политиката на намаляване и укрепяване на армията и управленческия апарат². Необходимо е сега да осъществяваме това мероприятие с най-голяма строгост, последователно и повсеместно, а не как да е, не през пръсти, не частично. В резултат ние трябва да постигнем намаление на армията и управленческия апарат, да ги направим централизирани и резултатни, да постигнем икономия в разходите и изкореняване на

бюрократизма. От изпълнението на тези пет задачи в огромна степен зависи успехът на нашата стопанска и финансова работа. След намаляването и укрепването на армията и управленческия апарат намалението на разходите за потребление и увеличението на доходите от производството не само ще се отразят положително непосредствено на финансите, но и ще облекчат населението и ще повлияят благотворно на неговото стопанство. Необходимо е да ликвидираме това положение, при което липсва централизация в работата на стопанските и финансовите органи, да ликвидираме самостоятелниченето, това положение, при което всеки върши каквото му скимне, и други подобни отвратителни явления и да установим централизирана, гъвкава система на работа, която да осигури последователно осъществяване на нашите политически лозунги и внедряване на нашите порядки. Когато такава централизирана система бъде създадена, ефективността на нашата работа ще нарасне. Режимът на икономии трябва да се намира в центъра на вниманието на всички наши учреждения, особено на стопанските и финансовите. В резултат на провеждането на режима на икономии ние можем да постигнем значително — с десетки милиони юана — намаление на излишните, непроизводителните разходи. Стопанските и финансовите работници трябва освен това да преодолеят бюрократизма, който все още се чувства доста силно, проявявайки се в корупция, високомерие, ненужен формализъм, канцеларско разтакане и тем подобни. Ако ние напълно осъществим посочените пет изисквания в партийния апарат, в органите на властта и в армията, ще можем да смятаме, че сегашната работа по намаляването и укрепването на армията и управленческия апарат е постигнала своята цел; тогава ние, разбира се, ще бъдем в състояние да преодолеем трудностите и ще запушим устата на онези, които се готвят да се посмеят на нашето „разпадане“.

В Е Л Е Ж К И

- ¹ Приведените тук от другари Мао Цзе-дун цифрови данни за събирането на продоволствие представляват общото количество зърнени храни, внесени за елскостопанския налог (т. е. държавните зърнодоставки) през 1940—1942 г. от селяните от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинси.
- ² Вжж произведението „Политическо мероприятие от изключителна важност“ в настоящия том.

КЪМ ВЪПРОСА ЗА МЕТОДИТЕ НА РЪКОВОДСТВО*

(1 юни 1943 година)

* Решение на Централния комитет на Китайската комунистическа партия за методите на ръководство, написано от другаря Мао Цзе-дун.

---

1. Съществуват два метода, които ние, комунистите, трябва да прилагаме във всяка работа: първо, съчетаване на общите призови с конкретно ръководство и, второ, поддържане връзка на ръководството с масите.

2. Ако не издигнем общи призови, които да обхващат всички, не е възможно да мобилизираме широките маси за изпълнение на каквато и да било задача. Но ако се ограничаваме само с общи призови, ако самите ръководители не се занимават в редицата ръководени от тях организации конкретно и задълбочено с работата, за провеждането на която призовават — с оглед, като направят първия пробив на едно място и придобият тук опит, да използват след това този опит за насочване работата на останалите ръководени от тях обекти, — те не ще могат да проверят дали са правилни общите призови, с които те излизат, не ще могат да ги изпълнят с конкретно съдържание и тогава ще възникне опасността тези общи призови да увиснат във въздуха. Например в хода на движението за поправка на стила на работа през 1942 г. там, където използваха метода на съчетаване на общите призови с конкретно ръководство, имаше успехи и, обратно, там, където не използваха този метод, нямаше успехи. При по-нататъшното разгръщане на движението за поправка на стила на работа през 1943 г. всички бюра на Централния комитет и техните отделения, районните и местните комитети на партията, за да придобият нужния опит, трябва наред с издигането на общи призови (планове за разгръщане на движението за поправка на стила на работа за през цялата година да изберат в своето учреждение, както и измежду съседните учрежде-

ния, учебни заведения и войскови части по два-три обекта (не бива да се вземат много) и да пристъпят към тяхното дълбоко изучаване, подробно да се запознаят с това, как се извършва в тези обекти подготвителната работа, свързана с движението за поправяне стила на работа, да изберат там няколко най-типични работници (също не бива да се вземат много) и подробно да се запознаят с това, какво е тяхното политическо минало, какво представляват те в идеологическо отношение, как се отнасят към обучението, как работят; при това трябва лично да насочват дейността на ръководителите на избраните обекти, като им помагат конкретно да разрешават практическите въпроси, които възникват в тези обекти. Всяко отделно учреждение, учебно заведение, войскава част също имат в своя състав известен брой обекти и ръководните работници от съответните учреждения, учебни заведения и войскови части също трябва да действуват по същия начин. За тях това на свой ред ще бъде метод на съчетаване на ръководството със собственото обучение. Нито един ръководен работник не може да осъществява общо ръководство на всички ръководени от него обекти, ако той не придобива конкретен опит в работата в отделните обекти, с отделните дейци, по отделните въпроси. Този метод трябва да се популяризира широко, за да могат ръководните работници от различните звена да го овладеят.

3. Опитът на движението за поправяне стила на работа през 1942 г. свидетелствува също за това, че в хода на движението е необходимо във всеки обект да се създава ръководна група от малък брой активисти, обединени около главния ръководител на дадения обект, и да се поддържа тясна връзка между тази ръководна група и включилите се в обучението маси. Само при това условие движението за поправяне стила на работа може да постигне своята цел. Активността само на ръководната група, ако не се съчетава с активността на широките маси, ще се излее в безплодни усилия на шепа хора. Обаче и активността на широките маси без силна ръководна група, която да организира както трябва тази активност, не може нито дълго да се задържи, нито да се развива в правилна насока и да се издига на още по-високо рав-

нише. Масите, като правило, се състоят от хора по-активни, от хора със средна активност и от хора относително пасивни. Ето защо ръководителите трябва умело да сплотяват малкото на брой активисти в ръководна група и опирайки се на нея, да повдигат активността на средната група и да въвлечат в работа пасивните хора. Истински здраво сплотената и свързана с масите ръководна група трябва да се формира постепенно, в хода на борбата на самите народни маси; тя не може да се формира настрана от тази борба. В повечето случаи в хода на серийната борба, в началния, средния и крайния ѝ етап, ръководната група не трябва и не може да остава неизменна по своя състав. Нужно е непрестанно да се издигат активисти, израсли в хода на борбата, и да се заменят с тях онези участници в ръководната група, които не са се оказали на висотата на изискванията, не са издържали проверката или са се разложили. Главната причина за това, че в редица райони и учреждения не може да се постигне раздвижване на работата, е липсата на такава здрава ръководна група, която да е здраво сплотена и свързана с масите. Ако в едно учебно заведение при наличието на стотина хора в него няма ръководна група, формирала се естествено (а не изкалъпена изкуствено) от преподаватели, служачи, учащи се и състояща се от няколко, понякога от десетина и повече, най-активни, най-устойчиви и способни хора — такова учебно заведение несъмнено ще работи лошо.

Указанието по въпроса за създаването на основна ръководна група, формулирано от И. В. Сталин в деветото от дванадесетте условия за болшевизация на комунистическите партии¹, ние трябва да прилагаме във всички — големи и малки — учреждения, учебни заведения, войскови части, във всички производствени предприятия и във всички села. За критерий при създаването на такава ръководна група трябва да служат четирите условия, които изтъкна Г. Димитров, говорейки за политиката по отношение на кадрите (най-дълбока преданост, свързаност с масите, умение самостоятелно да се ориентираме в обстановката, дисциплинираност)². Във всички случаи, независимо от това, дали се решават централни задачи, свързани с войната, производството, про-

светата (включително движението да поправяне стила на работа), или пък се извършва проверка на работата, проверка на кадрите и т. н. — наред със съчетаването на общите призови с конкретно ръководство трябва да се поддържа връзка между ръководната група и широките маси.

4. В цялата практическа дейност на нашата партия правилното ръководство всякога трябва да се гради върху принципа: да черпим от масите и да носим в масите. Това значи: да сумираме мненията на масите (разпокъсани и безсистемни) и отново да ги носим (обобщени и систематизирани в резултат на изучаването) в масите, да ги пропагандираме и разясняваме, да ги правим идеи на самите маси, та масите да отстояват тези идеи и да ги претворяват в действия; същевременно в действията на масите да проверяваме правилността на тези идеи. След това трябва отново да сумираме мненията на масите и отново да ги носим в масите, та масите да ги отстояват — и така безкрай. Всеки път тези идеи ще стават все по-правилни, по-жизнени, по-пълноценни. Това ни учи марксистката теория на познанието.

5. В хода на сегашното движение за поправяне стила на работа трябва широко да пропагандираме мисълта, че между ръководната група, която води организаторската работа, и широките маси, които водят борбата, трябва да бъдат установени правилни отношения, че правилни ръководни идеи могат да бъдат изработени само като се сумират мненията на масите и отново се носят те в масите, та масите да ги отстояват, както и мисълта, че осъществявайки ръководните идеи на практика, трябва да съчетаваме общите призови с конкретно ръководство — да пропагандираме, та по този начин да поправим погрешните възгледи по този въпрос, съществуващи сред нашите дейци. Мнозина другари не придават значение на сплотяването на активистите в ръководна група и не умеят да правят това както трябва, не придават значение на установяването на тясна връзка между тази основна ръководна група и широките маси и не умеят да правят това както трябва; поради това тяхното ръководство се превръща в бюрократическо ръководство, откъснато от масите. Много другари не придават значение на обобщаването на опита от борбата на масите и не умеят както трябва да го

обобщават; те обичат да изказват с дълбокомислен вид всевъзможни субективистки възгледи; поради това техните съждения се превръщат в резоньорство, откъснато от реалната действителност. Много другари се задоволяват с провъзгласяването на общи призови за изпълнение на едни или други задачи и след като издигнат общи призови, не се стараят непосредствено след това да пристъпват към конкретно ръководство в редица обекти и не умеят да правят това както трябва; поради това техните призови остават призови на думи, на книга, в протоколите на събранията, а тяхното ръководство се превръща в бюрократично ръководство. В сегашното движение за поправяне стила на работа е необходимо да ликвидираме тези недостатъци, необходимо е да се научим да прилагаме в хода на ученето, на проверката на работата и на проверката на кадрите метода на поддържане връзка на ръководството с масите, както и метода на съчетаване на общите призови с конкретно ръководство и по-нататък да прилагаме тези методи в цялата работа.

6. Да сумираме мненията на масите, отново да ги носим в масите, та масите да ги отстояват, и по този начин да изработваме правилни ръководни идеи — такъв е основният метод на ръководство. В процеса на сумирането на мненията на масите и в процеса на отстояването на изработените идеи от масите трябва да прилагаме метода на съчетаване на общите призови с конкретно ръководство — това е съставна част на основния метод. Трябва отначало въз основа на опита на конкретното ръководство на редица отделни обекти да изработваме общи идеи (общи призови), след това да проверяваме тези общи идеи в много обекти на работа (това трябва да вършим не само ние, но и да съветваме другите), а след това да сумираме новия опит (да обобщаваме опита) и да изработваме нови указания за повсеместно ръководство на масите — така трябва да постъпват нашите другари сега в хода на движението за поправяне стила на работа; също така трябва да подходиме и към всяка друга работа. Качеството на ръководството зависи от това, доколко ръководителят е овладял този метод.

7. Като дават някаква задача (отнасяща се до революционната война, производството, просветата или

пък подготовката, свързана с движението за поправяне стила на работа, до проверката на работата, проверката на кадрите или, най-сетне, пропагандистката работа, организационната работа, работата по ликвидиране на вражеската агентура и т. н.), по-горестоящите ръководни организации и техните отдели трябва да действуват чрез главните ръководители на съответните по-нискостоящи организации с оглед тези ръководители с пълно разбиране на своята отговорност да се залавят за възложената им работа и по този начин да се постига целта за разделяне на задълженията при осигуряване на единно ръководство (единоначалие). Не трябва да се допуска някой отдел на по-високостояща организация да установява връзка само със съответния отдел на по-нискостоящата организация (например орготдел с орготдел, агитпропотдел с агитпропотдел, отдел по борбата с вражеската агентура — със съответния отдел на по-нискостоящата организация, в резултат на което главното лице на по-нискостоящата организация (например секретарят, председателят, завеждащият, директорът на учебното заведение и т. н.) ще се окаже неосведомен и не ще може да отговаря за възложената му работа. Необходимо е в по-нискостоящите организации и главният ръководител, и ръководителите на отделните участъци на работата да бъдат осведомени за получената задача и да отговарят за нейното изпълнение. Такова единоначалие със спазване принципа на разделяне на задълженията и на единството на ръководството дава възможност чрез главния ръководител на учреждението да се привличат за изпълнение на задачата голям брой хора, понякога даже целият щат от работници и следователно дава възможност да се справяме с недостига на работници в един или друг отдел, позволява да се направят голям брой хора активни участници в дадената работа. Това е също една от формите на връзка на ръководството с масите. Ако например проверката на кадрите се провежда изолирано от малък брой работници на такъв ръководен орган като орготдела — работата несъмнено не ще бъде изпълнена както трябва. Но ако чрез началника на учреждението или директора на учебното заведение към участие в проверката бъдат привлечени редица работници от дадено-

то учреждение или учащи се от даденото учебно заведение, а понякога даже и целият щат, целият състав на учащите се, при което ръководните работници на по-високостоящия орготдел ръководят както трябва тази проверка и осъществяват на дело принципа на поддържане връзка на ръководството с масите, то целта, преследвана с проверката на кадрите, ще бъде несъмнено напълно постигната.

8. В един район не могат едновременно да се провеждат няколко основни работи; в определено време може да се провежда само една основна работа, допълвана с други — второстепенни и третостепенни. Ето защо, вземайки под внимание историята на борбата в дадения район и сегашните условия на тази борба, ръководството на района трябва да определи на всеки вид работа съответно място, а не да действа без всякакъв план, хвърляйки се от една задача към друга съобразно с тяхното постъпване отгоре, тъй като това довежда до възникване на множество „основни работи“ и до неразбория. По-горестоящите инстанции от своя страна също така не трябва да възлагат на по-нискостоящите учреждения едновременно цяла редица работи, без да ги разграничават по степента на важността и сročността им и да отделят основните от тях, тъй като това дезорганизира работата на по-нискостоящите учреждения и не им дава възможност да постигнат набелязаните резултати. Ръководният работник трябва съобразно с историческите условия и сегашната обстановка, създала се в дадения район, както и вземайки под внимание ситуацията изобщо, правилно да определя най-важната работа и реда на нейното изпълнение във всеки отделен период от време, след което упорито да осъществява взетото решение, като се стреми на всяка цена да постигне набелязаните резултати; в това се състои една от проявите на изкуството да се ръководи. Това е също така въпрос за методите на ръководството; като прилагаме принципите на поддържане връзка на ръководството с масите и на съчетаване на общите призови с конкретно ръководство, необходимо е да спазваме и това изискване.

9. Ние не изчерпахме тук всички детайли на въпроса за методите на ръководство, а очакваме, че другарите по

места, като изхождат от дадената от нас принципна установка, сами добросъвестно ще обмислят тези детайли, ще проявят своята инициатива. Колкото по-тежка е борбата, толкова по-настойчива е необходимостта тясно да се съгласува ръководството, осъществявано от комунистите, с изискванията на широките маси, тясно да се съгласуват общите призови на комунистите с конкретно ръководство, което ще даде възможност да се ликвидират окончателно субективистките и бюрократическите методи на ръководство. Всички комунисти, които се намират на ръководна работа, трябва всякога да противопоставят на субективистките и бюрократическите методи марксистките научни методи на ръководство и с тяхна помощ да преодоляват методите на субективистите и бюрократите. Субективистите и бюрократите, не съобразявайки се с принципите на поддържане на връзка на ръководството с масите и на съчетаване на общите призови с конкретно ръководство, затрудняват извънредно много разгръщането на работата на партията. За да се борим срещу субективистките и бюрократическите методи на ръководство, нужно е широко да разпространяваме и дълбоко да внедряваме марксистките научни методи.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Виж И. В. Сталин, „О перспективата ГКП и о болшевиизация“ (Соч., т. 7, стр. 39—40. Бел. ред. [Бълг. изд., стр. 34—35, Бел. ред.]).
- ² Виж Г. Димитров, Заключително слово пред VII Световен конгрес на Комунистическия интернационал, раздел „За лиарите“ (Г. Димитров, „В борбе за единен фронт против фашизма и войни“, Партидаат ЦК ВКП(б), 1937, стр. 84—85. Бел. ред. [Бълг. изд., Г. Димитров, Съв., т. 10, стр. 163—164. Бел. ред. ред.]).

ЗАПИТВАНЕ ДО ГОМИНДАНА*

(12 юли 1943 година)

* Уводна статия на янвския вестник „Цзе-фангсикао“, написана от другаря Мао Цзе-дун

В лагера на съпротивата срещу японските завоеватели в Китай напоследък се наблюдава ненормално, чудовищно явление: в редица партийни, правителствени и военни органи, ръководени от гоминдана, започна кампания, насочена към подкопаване делото на сплотяване и на война против японските завоеватели. Тази кампания се води под флага на борбата против комунистическата партия, а всъщност тя е насочена против китайската нация, против китайския народ.

Да започнем с гоминданската армия. От основните сили на китайската армия, ръководена от гоминдана, на северозапад са разположени три армейски групи — 34-а, 37-а и 38-а — под общото командване на заместник-командувачия 8-а военна зона Ху Цзун-нан. От тях двете се използват за блокиране на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и само едната — против японските бандити, за отбрана на участъка по брега на река Хуанхе от Ичуан до Тунгуан. Блокадата на Пограничния район продължава повече от четири години, с нея вече привикнахме — стига само да не се идва до военни стълкновеия. Обаче преди няколко дни внезапно стана следната промяна: от трите армии — 1-а, 16-а и 90-а, съставляващи армейската група, която отбраняваше река Хуанхе, двете бяха прехвърлени: 1-та — в района Бинчжоу—Чунхуа и 90-та — в района на Лочуан, при което тези армии започнаха активно да се готвят за настъпление срещу Пограничния район; по този начин фронтът на отбраната по река Хуанхе в по-голямата си част се оказа оголен.

Това не може да не предизвика подозрения — какви отношения в края на краищата съществуват между тези гоминдановци и японците?

Мнозина гоминдановци ежедневно безсрамно тръбят, че комунистическата партия уж „проваля делото на войната против японските завоеватели“ и „проваля сплотяването“. Но няма изтеглянето на основните сили от фронта на отбраната по река Хуанхе може да се нарече активизиране на войната против японските завоеватели? Нима настъплението срещу Пограничния район може да се нарече засилване на сплотяването?

Позволено е да зададем на гоминдановците, които са замислили всичко това, следния въпрос: вие сте подложили на японците гръб, а ето че японците пък са с лице към вас — какво ще правите, ако им скимне да ви нанесат удар в гърба?

И ако след като вие изоставихте голям участък на отбраната по река Хуанхе, японците все пак безмълвно наблюдават това от противоположния бряг и не се придвижват напред, а само ликуват, гледайки с бинокли вашите отдалечаващи се силуети, то защо става това? Защо ли на японците им са тъй мили вашите гръбове, защо ли вие с такова леко сърце оголихте фронта на отбраната, оголихте голям негов участък?

В обществото, основано на частната собственост, е прието нощем вратите да се заключват. На всички е известно, че това се върши не напразно, а за да се предпазим от крадци. А вие сега сте разтворили широко вратите: няма не се боите от крадци? И по каква ли причина крадците не нахълтват в широко разтворените от вас врати?

Ако както вие твърдите, в целия Китай единствено комунистическата партия „проваля делото на войната против японските завоеватели“, а за вас значи „нацията е над всичко“, то какви ли съображения са стояли за вас над всичко, когато сте подлагали гръб на врага?

Ако както вие твърдите, сплотяването се проваля също от комунистическата партия, а вие, значи сте привърженици на „искрено сплотяване“, как тогава да съгласуваме със стремежа към „искрено сплотяване“ факта, че огромните сили на трите армейски групи (с изключение на една армия), снабдени с тежка артилерия, излизат с пушки, го-

тови за бой, в поход срещу населението на Пограничния район?

Или ето, вие казвате също, че не ви е по сърце някакво си там „сплотяване“, че на вас ви дай значи „единство“, в името на което трябва да изравните със земята Пограничния район, да унищожите, както вие наричате, „феодалната раздробеност“ и да избъцете комунистите. А не се ли боите, че японците по своему ще „обединят“ китайската нация, та и вас самите в добавък?

Може би вие разчитате, че в резултат на всички перипетии ще успеете, преминавайки в триумфален марш през Пограничния район, да го „обедините“ и да смажете комунистите, а японците, омаяни от някакво си ваше сънотворно лекарство или омагьосани от вашите хипнотични манипулации, ще бъдат парализирани, така че няма да вземат да „обединяват“ нито нацията, нито самите вас? Ако това е така, то, драги господа гоминдановци, не бива ли да помолим поне що-годе да споделите с нас тайната на това сънотворно лекарство, на тези хипнотични манипулации?

Ако нямате никакво сънотворно лекарство, ако не притежавате хипнотична сила против японците и между вас и японците няма неписано съглашение — позволете тогава да ви кажем открито: не бива да нападате Пограничния район, не трябва да го нападате. Спомнете си: „когато пеликанът уловил стридата — спечелил рибарят“, а „когато богомолката уловила щурца — и двете ги изяло вrabчето“ — нали в тези басни се съдържа истина. Бървете заедно с нас да „обединяваме“ териториите, заграбени от японците, да изгонваме японските дяволи — ето това ще бъде правилно. Защо е нужно толкова да се бърза с „обединяването“ на Пограничния район, който и по големинна е едва колкото една длан? Колко много прекрасни земи на нашата родина се намират в лапите на врага — но тук вие не проявявате нетърпение, не бързате: вие проявявате нетърпение да настъпвате срещу Пограничния район, вие бързате да разгромите комунистическата партия. Колко печално е това! Какъв позор!

Да преминем сега към партийните работи на гоминдана. За борба срещу комунистическата партия гоминданът създаде стотици тайнополицейски отряди, в които вля-

зоха най-гнусните отрепки. И ето през тридесет и втората година от съществуването на Китайската република, т. е. през 1943 г., на 6 юли — в самото навечерие на шестата годишнина от започването на войната против японските завоеватели, — гоминданската агенция „Чжунянше“ публикува съобщение, в което се казваше, че в провинцията Шенси, някъде в Сиан, на събрание на някакви си „културни организации“ било взето решение да се изпрати до Мао Цзе-дун телеграма — да не изпуснеш възможността, която се представя във връзка с разпускането на Коминтерна, и да „разпуснеш“ и Китайската комунистическа партия; в това постановление имаше също така точка за „ликвидиране на обособеното положение на Пограничния район“. На читателя това може да се стори новост, но всъщност тази „новост“ е на повече от почтена възраст.

Цялата работа започнала в един от стотиците тайно-полицейски отряди. Този отряд получил директива от щабвете на тайната полиция (т. е. от „Статистическото бюро при Военния съвет на Националното правителство“ и от „Статистическото бюро при ЦИК на гоминдана“), въз основа на която Чжан Ди-фей, национален предател, троцкист, известен със своите антикомунистически статийки във финансираното от гоминдана списание на националните предатели „Войната против японските завоеватели и културата“, заемащ понастоящем длъжността началник на инструкторския отдел на трудовия лагер в Сиан, още на 12 юни, т. е. двадесет и пет дни преди публикуването на посоченото съобщение на агенция „Чжунянше“, свикал двуминутно събрание с участието само на няколко души. На такова именно, с позволение казано, събрание бил „приет“ текстът на тази телеграма.

В Янан тази телеграма не е получена и до днес, но съдържанието ѝ стана известно. В нея се говори, че тъй като III Интернационал е разпуснат, Китайската комунистическа партия също трябва да бъде „разпусната“; в нея се говори също така, че „марксизмът-ленинизмът е банкрутирал“ и тем подобни.

Така говорят гоминдановци! Ние винаги сме знаели, че гоминдановците от този сорт (а всичко в света се сортира по принципа на сходството) могат да изригнат всякаква гадост. Както трябваше да се очаква, така стана и този път.

В Китай сега съществуват много партии. Дори и гоминданите са цели два. Единият от тях е гоминданът с ванцинвеевска фирма, който се подвизава в Нанкин и на други места също под флага на „синьото небе и бялото слънце“*; той също има някакъв свой централен изпълнителен комитет и свои тайнополицейски отряди. Освен това в окупираните райони навсякъде съществуват създадени от японците фашистки партии.

Драги господа гоминдановци! От разпускането на III Интернационал насам вие настойчиво се занимавате само с едно — с опити да „разпуснете“ комунистическата партия, но същевременно вие не искате и пръста си да помръднете, за да разпуснете едни или други партии на националните предатели и японските партии. Защо това е така? Защо в телеграмата, която Джан Ди-фей е писал под ваша диктовка, след искането да разпуснем комунистическата партия не е добавена поне една фраза в смисъл че партиите на националните предатели и японските партии също трябва да се разпуснат?

Нима вие смятате, че комунистическата партия е излишна? Но нали в целия Китай съществува само една комунистическа партия, а гоминдани — цели два. Та кой в края на краищата тук е излишен?

Господа гоминдановци! Замисляли ли сте се вие над такъв въпрос: защо разгромяването на комунистическата партия се иска с всички сили и в един глас редом с вас и от японците, и от Ван Цзин-вей, защо те в един глас тръбят, че комунистическата партия е излишна и затова трябва да бъде разгромена, защо те не смятат гоминдана за излишен, а, напротив, смятат, че един гоминдан е съвсем недостатъчен и затова повсеместно насаждат и всячески се грижат за гоминдана с ванцинвеевска фирма? Каква може да бъде причината за това?

Господа гоминдановци! Позволете ни да се потрудим да ви разясним, че японците и Ван Цзин-вей обичат така нежно гоминдана и последователите на трите народни принципа именно защото от тази партия и от тези принципи те има какво да поизползват. След първата световна война, само в периода 1924—1927 г., когато реор-

---

* Гоминданският партийен флаг.

ганизираният от Сун Ят-сен гоминдан прие в своя състав комунистите, когато се сформира общонационалният блок, който придоби формата на сътрудничество между гоминдана и комунистическата партия, само тогава империалистите и предателите ненавиждаха гоминдана, не искаха да го търпят и с всички сили се опитваха да го смажат. Империалистите и предателите ненавиждаха трите народни принципа, не искаха да ги търпят и с всички сили се опитваха да ги унищожат също така само през периода, когато преработени от Сун Ят-сен, те станаха трите народни принципа, изложени в Манифеста на I-я общокитайски конгрес на гоминдана, т. е. революционни три народни принципа. По-късно, когато комунистите бяха изтласкани от гоминдана, когато от трите народни принципа бе изтръгнат революционният дух на Сун Ят-сен, тази партия и тези принципи си спечелиха нежната любов на всички империалисти и национални предатели. Ето защо японските фашисти и предателят Ван Цзин-вей така нежно ги залюбиха и като се вкопчиха в тях като в безценно съкровище, полагат за тях грижи и ги насаждат. По-рано в левия ъгъл на флага на ванцинвеевския гоминдан имаше и отличителен знак — жълт белег. Сега той чисто и просто е смет, за да не бode очите, и флагите станаха съвсем еднакви. Ето докъде стига тази нежна любов.

Не само в окупираните райони, но и в „големия тил“* се навъдиха голямо множество гоминдански организации с ванцинвеевска фирма. Едни от тях са законспирирани — това е петата колона на врага. Други са легални — в тях влизат хора, които се хранят за сметка на гоминдана, за сметка на тайната полиция, но не правят нищо за отпор срещу японските завоеватели и се специализират само за борба с комунистите. На челото на тези хора няма ванцинвеевски белег, но фактически те принадлежат към ванцинвеевската фирма. Тези хора също съставляват пета колона на врага. Между тях и първата група съществува само малка, чисто формална разлика, която има за цел да замаскира работата и да отвлече вниманието, нищо повече.

---

* Виж бележка 11 към произведението „Изказвания на съвещанието по въпросите на литературата и изкуството в Янан“ в този том.

Сега въпросът е вече съвсем ясен. Когато Чжан Ди-фей под ваша диктовка е писал своята телеграма, вие решително не сте пожелали да добавите към искането за „разпускане“ на комунистическата партия поне една фраза в смисъл че японските партии и партиите на националните предатели също трябва да бъдат разпуснати — не сте пожелали именно защото между вас и тях в идеологическо, политическо и организационно отношение има много общо. И основната обща за вас и за тях идея е идеята за борба против комунистите, против народа.

Има още един въпрос, който трябва да задам на вас, гоминдановците: вие смятате, че е „банкрутирал“ в целия свят и в Китай единствено марксизмът-ленинизмът, а всичко друго^е наред. Относно ванцинвеевските три народни принципа споменахме вече по-горе. Добре, а как стои въпросът с фашизма на Хитлер, Мусолини и Тоджко? Как стои въпросът с троцкизма на Чжан Ди-фей? Как стои, най-сетне, въпросът с контрареволуционните принципи на контрареволуционните тайни полиции, независимо от това, към каква форма спадат тези тайни полиции?

Драги господа гоминдановци! Защо когато Чжан Ди-фей под ваша диктовка е писал своята телеграма, вие не сте отронили нито дума, не сте направили ни най-малка уговорка относно всички тези, с позволение, „принципи“ — тази зараза, тази нечистотия, този буклук? Нима според вас цялата тази контрареволуционна смет е прекрасна и непорочна и единствено марксизмът-ленинизмът е „банкрутирал“ напълно?

Ще кажем направо: ние твърде много подозираме, че вие сте в съюз с японските партии и с партиите на националните предатели; затова именно вие тъй добре сте се сдушили с тях, затова вашите думи и дела съвпадат с думите и делата на японските завоеватели и националните предатели, ни най-малко не са в разрез с тях, нито на йота не се различават от тях. Враговете и предателите искат разформирание на Новата 4-а армия — и вие решихте да я разформирате; враговете и предателите искат разпускане на комунистическата партия — и вие също искате да бъде тя разпусната; враговете и предателите искат ликвидирание на Пограничния район — и вие също искате да

го ликвидирате; враговете и предателите страстно желяеха да вдигнете отбраната по река Хуанхе — и вие вдигнахте тази отбрана; враговете и предателите водят настъпление срещу Пограничния район (в течение на шест години неприятелските войски, разположени на противоположния бряг на реката, на линията Суйде—Мичжи—Цзясян—Убао—Цинцзян, непрестанно водят артилерийски обстрел срещу отбранителните позиции на 8-а армия по река Хуанхе) — и вие също се готвите да започнете настъпление срещу Пограничния район; враговете и предателите водят борба против комунистите — и вие също водите такава; враговете и предателите хулят комунизма и либералните идеи — и вие вършите същото; враговете и предателите насилствено залавят комунисти и насилствено ги заставят да публикуват във вестниците изявления, че доброволно са се признали за виновни — и вие правите същото; враговете и предателите изпращат агенти на контрареволуционната тайна полиция като провокатори в комунистическата партия, в 8-а и Новата 4-а армия за подривна работа — и вие се занимавате със същото. С какво да се обясни такова пълно тъждество, такова трогателно единодушие, такава пълна липса на каквито и да било различия между вас и тях? Щом думите и делата ви са едни и същи с тях на враговете и предателите, щом те в ни най-малка степен не са в разрез с тях и не се различават с нищо от тях — как тогава искате да не ви подозират в сговор с японските завоеватели и с националните предатели, да не подозират, че между вас и тях има ня какво неписано съглашение?

Ние изказваме пред ЦИК на гоминдана нашия официален протест против изтеглянето на основните сили от фронта на отбраната по река Хуанхе, против подготовката за настъпление срещу Пограничния район, против разпалването на гражданската война. Всички тези действия са във висша степен неправилни и съвсем нетърпими. Публикуваното от агенция „Чжунянше“ на 6 юли съобщение подкопава сплотяването и оскърбява комунистическата партия. Този акт е също така във висша степен неправилен и съвсем нетърпим. И тези действия, и този акт са неправилни действия, крещящи престъпни действия, които с нищо не се различават от действията и актовете

на враговете и предателите. Необходимо е вие да правите тези грешки.

Ние предявяваме на г-н Чан Кай-ши, върховен лидер на гоминдана, официално искане да заповяда на войските на Ху Цзун-нан да се върнат на отбранителната линия по река Хуанхе, да призове агенция „Чжунянше“ да спазва реда и да накаже националния предател Чжан Ди-фей.

Ние се обръщаме с призив към всички онези членове на гоминдана — истински патриоти, които не одобряват ликвидацията на фронта на отбраната по река Хуанхе и настъплението срещу Пограничния район, не одобряват искането за разпускане на комунистическата партия: почвайте да действувате, предотвратете опасността от гражданска война. Ние сме готови да сътрудничим с вас докрай, готови сме да се борим заедно с вас за спасяването на нацията от гибел.

Ние сме убедени, че всички тези наши искания са съвсем справедливи.

Б Е Л Е Ж К И

Другарят Мао Цзе-дун тук има предвид книгата на Чан Кай-ши „Съдбините на Китай“. В тази книга Чан Кай-ши открито издига безразсъдното искане за борба против комунизма и против либералните идеи.

ДА РАЗГЪРНЕМ В ТЕРИТОРИЯТА
НА ОПОРНИТЕ БАЗИ ДВИЖЕНИЕ
ЗА НАМАЛЕНИЕ НА АРЕНДАТА,
ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО,
ЗА ПОДДЪРЖАНЕ ОРГАНИТЕ НА ВЛАСТТА
И ГРИЖИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО*

(1 октомври 1943 година)

* Директива на Централния комитет на Китайската комунистическа партия до партийните организации, написана от другаря Мао Цзе-дун.

---

1. Наближи времето на есенното прибиране на реколтата и ръководните органи във всички опорни бази трябва да задължат партийните органи и органите на властта от всички степени да проверят как се провежда на дело политиката на намаление на арендата за земята. Във всички без изключение места, където още не са се заловили сериозно за снижение на арендата, е необходимо да се проведе намалението през тази година, а там, където това мероприятие е започнато, но не е доведено докрай, то трябва да бъде завършено през тази година. Партийните комитети трябва незабавно да дадат съответни указания, като изхождат от аграрната политика на Централния комитет и обстановката по места, непосредствено да проверят няколко села, да отделят сред тях челните и да разпространят техния опит в другите. Наред с това във вестниците трябва да се публикуват уводни статии, посветени на снижението на арендата, и да се поместват кореспонденции, осветляващи челния опит в тази област. Намалението на арендата се завоюва от селските маси в борба; партийните органи със своите директиви и органите на властта със своите разпоредби насочват тази борба на масите и я подпомагат, а съвсем не даряват на народа намаление на арендата като милост. Всяко намаление на арендата, дарено отгоре, без разгръщане активността на масите, е неправилно, а неговите резултати не ще бъдат трайни. В хода на борбата за снижение на арендата е необходимо да се създават нови или да се преустройват вече съществуващите селски организации. Органите на властта трябва да водят борба за изпълнение на разпоредбите за

намаление на арендата и при това да съгласуват интересите на притежателите на земя с интересите на арендаторите. В сегашните условия, когато територията на опорните бази е намалена, задачата на нашата партия, заключаваща се в това, да печелим грижливо; истински, последователно масите в районите на опорните бази, да делим с тях радости и скърби, да бъдем в трудния час с масите — тази задача придоби още по-актуално значение от онова, което имаше през предишните шест години. Ако през тази есен успеем да проверим как се провежда на практика политиката на намаление на арендата и осъществим това намаление напълно, то идущата година ние можем да повдигнем активността на селските маси, да засилим борбата против врага и още по-широко да разгърнем движението за развитие на производството.

2. Мнозинството от нашите ръководни работници в територията на опорните бази в тила на врага още не са се научили да въвличат в широка производствена дейност личния състав на партийните, държавните и военните организации и широките народни маси (всички без изключение мъже и жени, стари и млади, независимо от това, дали те са заети в частни или обществени предприятия, дали са военни или граждански лица). През есента и зимата на настоящата година партийните комитети, органите на властта и войсковите части трябва да се подготвят идущата година да разгърнат в цялата територия на опорните бази движение за развитие на производството в широки мащаби за преодоляване на трудностите със собствени сили (лозунгът за пълно самоосигуряване с облекло и продоволствие засега не бива да се издига никъде освен в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся), за развитие на селското стопанство, промишлеността, занаятите, транспорта, животновъдството и търговията — както обществени, така и частни, — като на първо място се постави развитието на селското стопанство. Нужно е да се въведат индивидуални планове за всяко домакинство, да се организира трудова взаимопомощ във вид на „бригади за трудова взаимопомощ“¹, както се наричат те в северната част на провинцията Шенси, или „бригади за разораване на земята“ и „сдружения за трудова взаимопомощ“, както ги наричаха в миналото в районите на червената власт в провинцията

Цаянси, да се поощряват и награждават героите на труда, да се разгръща производствено съревнование, да се развива кооперацията, която обслужва народните маси. Решавайки финансово-икономическите въпроси, работниците от партийните органи и от органите на властта в околиците и районите трябва да отдават девет десети от своите сили и енергия за подпомагане на селяните в увеличаването на производството и само една десета — за събиране на данъци от селяните. Упоритата работа по изпълнението на първата задача до голяма степен ще облекчи изпълнението на втората. В условията на войната всички учреждения, учебни заведения и войскове части трябва интензивно да се занимават с градинарство, развъждане на свине, доставяне на дърва, горене на дървени въглища, занаяти, а отчасти и с обработване на земя. Като задължаваме всички без изключение големи и малки организации да развиват колективно производство, необходимо е едновременно да поощряваме личния състав на тези учреждения и учебни заведения (но не войсковите части) през свободното от работа време да се занимава индивидуално в неголеми размери със селско стопанство и занаяти (но не с търговия) с оглед целият доход от това да отива в лична собственост на работещия. Навсякъде трябва да се открият 7—10-дневни курсове по градинарство, свиневъдство, както и курсове за готвачи за повишаване качеството на общественото хранене. Във всички партийни, държавни и военни организации трябва да се провежда строга икономия, да се води борба с разточителството, да се пресичат разхищенията и рушветчийството. Ръководните работници от всички партийни, държавни и военни организации и учебни заведения трябва да се научат да ръководят производствената дейност на масите. Онези, които не отделя достатъчно внимание на изучаването на производството, не може да се смята за добър ръководител. Онези военнослужащи, онези граждани, които не отделят внимание на развитието на производството и безделничат, не могат да се смятат за добри военнослужащи, не могат да се смятат за честни граждани. Личният пример на комуниста, който се занимава със селското стопанство с цел да увеличи производството, е необходимо условие, за да осъществява той авангардна роля сред масите.

Трябва да се счита за погрешен рутинният, тясно книговодителски подход, когато в хода на движението за развитие на производството, вместо да слагат ударението на развитието на стопанството, хората едностранчиво съсредоточават цялото си внимание върху икономията за сметка на намаляването на разходите.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато вместо да слагат тежестта върху широката организация на работната сила в партийните, държавните и военните организации, както и сред населението с цел да се разгърне масово движение за развитие на производството, хората едностранчиво съсредоточават цялото си внимание върху събирането на продоволствени доставки и налози, върху намирането на средства и продоволствие със силите на малък брой пребиващи се от работа дейци от правителствените учреждения.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход (госминдански подход), когато вместо с всички сили да помагат на масите да развиват производството, хората знаят само едно — да искат продоволствие и пари от населението.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато вместо да съсредоточат своето внимание върху всестранното разгръщане на масово движение за развитие на производството, хората едностранчиво го съсредоточават само върху това, посредством малък брой стопански учреждения да организират ограничен брой хора за производствена дейност.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато хората смятат за срамен и осъдителен стремежа на комуниста да се занимава със свое стопанство, за да осигури своето семейство (селските комунисти), или да работи в извънслужебно време в индивидуалния си участък, за да подобри условията на своя живот (комунистите от учрежденията и учебните заведения), и по тоя начин да принася полза на делото на революцията.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато при наличността на опорни бази, вместо да призовават към развитие на производството и към борба за подобряване на материалните условия на живота чрез развитие на производството, хората едностранчиво се ограничават само с призови да се търпят лишения в името на борбата,

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато вместо да разглеждат кооперативите като стопански организации, които обслужват масите, хората ги разглеждат като източник на печалба за малка група работници или като държавни търговски предприятия.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато вместо да внедряват прогресивните методи (трудовата взаимопомощ, многократното оране и плевене, широката употреба на торове), прилагани от героите на труда в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, хората твърдят, че за някои опорни бази тези методи не са пригодни.

Трябва да се счита за погрешен такъв подход, когато в движението за развитие на производството, вместо да се придържат към такива принципи като отговорност на ръководителя, проява на инициатива, поддържане на връзка на ръководната група с широките маси, съчетаване на общите призови с конкретно ръководство, обследване и изучаване на обстановката, разграничаване на задачите по степента на тяхната важност и срочност, привличане на цялото население — мъже и жени, стари и млади, — както и елементите, които нямат определено занятие, към участие в производството, възпитание на кадрите, възпитание на масите — когато вместо това хората се ограничават с разпращане на производствени задачи до началниците на сгронтелните управления, до началниците на отделите за снабдяване и до административните началници.

В днешните условия централно звено в развитието на производството е организацията на работната сила. Даже в условията на воденето на военните действия не само е възможно, но е и съвсем необходимо да организираме в територията на всяка опорна база десетки хиляди работници от партийните и държавните организации, военнослужащи и стотици хиляди хора от местното население за участие в производството (да организираме въз основа на принципите на доброволността и на заплащането според труда цялата работна сила, включително и онези, които могат да отдават за производствена дейност само част от времето си, като използваме за това такива форми като съставяне на индивидуални планове за всяко домакинство, организиране на бригади за трудова взаимопомощ, трайно-спортни бригади, сдружения за взаимопомощ, кооперати-

ви и т. н.). Комунистите са длъжни да усвоят в най-голяма степен тази политика на организация на работната сила и методите на осъществяване на такава организация. Провеждането докрай на намалението на арендата през настоящата година в територията на всички без изключение опорни бази ще бъде стимул за по-нататъшно значително развитие на производството през идущата година. А участието през идущата година на всички работници от партийните и държавните организации, на военнослужащите и цялото население — мъже и жени, стари и млади — във великото движение за развитие на производството, което ще доведе до увеличаване количеството на продоволствието и на стоките за широко потребление и ще ни помогне да се подготвим за борба със стихийните бедствия — ще създаде материалната основа за по-нататъшно укрепяване на опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели. В противен случай ще ни се наложи да се натъкнем на огромни трудности.

3. За да сплотят партийните органи, органите на властта и армията с народните маси за успешно разгръщане на борбата срещу врага и на движението за развитие на производството през идущата година, партийните комитети, ръководните военни органи и органите на властта във всяка опорна база трябва да се подготвят да провеждат през първия месец на идущата година навсякъде без изключение широка масова кампания под лозунгите „да поддържаме органите на властта, да се грижим за населението“ и „да поддържаме армията, да се грижим за семействата на военнослужащите“. Военните части трябва отново да поемат и доведат до всеобщо знание задълженията да поддържат органите на властта и да се грижат за населението, трябва да свикват събрания, посветени на самокритика, както и вечери на сближение с населението (с участието на представители на местните партийни органи и на органите на властта); във всички случаи, когато войсковите части причинят вреда на населението, те трябва да дават обезщетение за причинените щети и да искат извинение. Населението пък трябва под ръководството на местните партийни органи, на органите на властта и масовите организации отново да поеме и доведе до всеобщо знание задължението да поддържа армията и да се грижи

за семействата на военнослужащите, трябва с въодушевление да осъществява шефство над войсковите части. В хода на тези две големи кампании — по поддържането на органите на властта и грижата за населението, по поддържането на армията и грижата за семействата на военнослужащите — трябва докрай да разкриваме недостатъците и грешките, допуснати през 1943 г. от войсковите части, местните партийни органи и органите на властта, и решително да поправим тези недостатъци и грешки през идущата 1944 г. Занапред през първия месец на всяка година трябва повсеместно да се провеждат многократни четения на задълженията както по поддържането на органите на властта и грижата за населението, така и по поддържането на армията и грижата за семействата на военнослужащите; трябва да се осъществява открита, широка самокритика (всяка страна трябва да критикува само себе си, а не другата страна), да се критикуват недостатъците и грешките, които съществуват в територията на дадена опорна база и които се заключават в накърняване интересите на местните партийни органи, органите на властта и населението от страна на военнослужащите и в недостатъчна грижа за войските от страна на местните партийни органи, органите на властта и населението, и да се вземат мерки за тяхното радикално изкореняване.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Виж бележка 4 към произведението „Организирайте се!“ в този том.

**ОТНОСНО ЕДИНАДЕСЕТЯ ПЛЕНУМ НА
ЦИК НА ГОМИНДАНА И ВТОРАТА СЕСИЯ
НА ТРЕТИЯ НАЦИОНАЛЕН ПОЛИТИЧЕСКИ
СЪВЕТ***

(5 октомври 1943 година)

* Уводна статия на японския вестник „Цзе-фанжибао“, написана от другаря Мао Цзе-дун.

Сега ние вече разполагаме с всички материали на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана, състоял се от 6 до 13 септември, и втората сесия на Третия национален политически съвет, проведена от гоминданското правителство от 18 до 27 септември, и имаме възможност да ги оценим в тяхната цялост.

В международната обстановка се започват велики промени, които още отсега се чувствуват буквално от всички. Те се чувствуват от европейските държави от оста; Хитлер прави последни конвулсивни усилия. Тези промени са главно резултат от борбата на Съветския Съюз. Съветският Съюз вече използва плодовете от тези промени: Червената армия, помитайки всичко по своя път, стремително излезе на Днепър. Още едно зимно настъпление—и ако не достигне новата държавна граница на СССР, то във всеки случай сигурно ще излезе на старата. Англия и САЩ също използват плодовете от тези промени. Рузвелт и Чърчил изчакват момента, в който обезсиленият Хитлер ще се окаже пред гибел, за да нахлуят във Франция. С една дума, герmano-фашистката военна машина всеки момент може да се разпадне, войната против фашизма в Европа се приближава към развързка, при което главната сила, която унищожава фашизма, е Съветският Съюз. Централният възел на световната война против фашизма се намира в Европа; когато в Европа въпросът се реши, ще бъде решена и съдбата на двата лагера — фашисткия и антифашисткия — в целия свят. Японските империалисти вече чувствуват цялата безизходност на своето положение и на тях също не им остава нищо друго, освен да събират всичките си сили за последна отчаяна схватка. А що се отнася до тяхната политика по отношение на Китай — тя се за-

ключава в „изстребителни походи“ против комунистите и в опити да се склони гоминданът да капитулира.

Чувствуват тези промени и гоминдановци. Създалата се обстановка и ги радва, и ги плаши. Радва ги, тъй като те смятат, че с разрешаването на въпроса в Европа ръцете на Англия и САЩ ще бъдат развързани за разбиване на Япония в полза на тях — и тогава гоминдановци ще получат възможност, без да са употребили никакви усилия, отново да се прехвърлят в Нанкин. Плаши ги, защото с краха и на трите фашистки държави в целия свят ще настъпи небивала в историята на човечеството велика ера на освобождение и гоминданската фашистка диктатура на компрадорите и феодалите ще стане мъничко изолирано островче в необятния световен океан на свободата и демокрацията. Те се боят, че този океан ще залее като вълна и техния фашистки режим с неговите „една партия, едно учение, един водач“.

Намеренията на гоминдановци собствено се състояха в това, да оставят Съветския Съюз сам да се сражава срещу Хитлер и като провокират нападение на японските бандити срещу СССР, да унищожат по този начин или да отслабят мощта на социалистическата държава в тази борба, да подбудят Англия и САЩ да не се залавят с откриване на втори или трети фронт в Европа, а като насочат всички сили на Изток, отначало да разбият Япония, после да се разправят с Китайската комунистическа партия и след това вече да се заемат с всичко останало. Именно за тази цел, за която се бояха да говорят открито, гоминдановци най-напред крещяха „отначало Азия, после Европа“, а след това започнаха да проповядват теорията за „еднакво внимание към Европа и Азия“. След като през август тази година, към края на Квебекската конференция, Рузвелт и Чърчил извикаха в Квебек министъра на външните работи на гоминданското правителство Сун Цзи-вен и поговориха с него, гоминдановци отново възликуваха и се заеха с шумна самореклама, като крещяха, че „погледите на Рузвелт и Чърчил се обърнаха на Изток“, планът „отначало Европа, после Азия“ бил вече заменен с друг и „Квебекската конференция била конференция на трите велики държави — Англия, Америка и Китай“. Но това бе последното им ликуване. Оттогава тях-

ното настроение се промени, лозунгите „отначало Азия, после Европа“ и „еднакво внимание към Европа и Азия“ са вече задржани в архивата на историята, а на самите гоминданци очевидно ще се наложи да изобретят нещо ново. Възможно е единадесетият пленум на ЦИК на гоминдана и последната сесия на Националния политически съвет, която работи под диктовката на гоминдана, да представяват начало на това „ново“.

Като отправи срещу комунистическата партия клеветническото обвинение в „проваляне делото на войната срещу японските завоеватели и подкопаване на държавата“, единадесетият пленум на ЦИК на гоминдана същевременно установи необходимостта от „разрешаване на въпроса с политически средства“ и от „подготовка за въвеждане на конституционно управление“. Последната сесия на Националния политически съвет под натиска и под диктовката на гоминданското мнозинство прие резолюция за политика по отношение на комунистическата партия, общо взето съвпадаща с решенията на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана. Освен това, за да се укрепи механизъмът на диктатурата, единадесетият пленум „избра“ Чан Кай-ши за председател на гоминданското правителство.

Какъв път могат да изберат гоминдановци след пленума? Само един от трите: 1) да капитулират пред японския империализъм, 2) да продължават политиката на протакане, 3) да изменят политическия курс.

Пораженците и капитулантите в редовете на гоминдана, приспособявайки се към политиката на японския империализъм — политика на „удари по комунистите и кокетиране с гоминдана“, — са неизменно за капитулация. Те непрекъснато се опитват да разпалят гражданска война против комунистите, а достатъчно е само да започне гражданска война — и бърбата против японските завоеватели естествено ще стане невъзможна и ще остане само един път — пътят на капитулацията. Гоминданът концентрира на северозапад огромна армия от 400—500 хиляди души и сега още продължава тайно да прехвърля на северозапад войски от другите фронтове. Говори се, че генералите били настроени твърде воинствено. Те заявявали: „Да се завземе Янан не е проблема!“ И това се говори, след като те бяха изслушали на пленума речта на

г-н Чан Кай-ши, в която се казваше, че въпросът за комунистическата партия е „политически въпрос и трябва да бъде разрешен с политически средства“, а пленумът прие решение, общо взето съвпадащо с онова, което говореше Чан Кай-ши! Впрочем и десетият пленум на ЦИК на гоминдана, който се състоя миналата година, също прие аналогична резолюция, но не беше успяло да изсъхне мастилото, с което тя бе написана — и генералите по заповед отгоре съставиха план на военните операции за ликвидиране на Пограничния район. През юни—юли тази година се извършваше прехвърляне на войски, подготвяше се мълниеносна война против Пограничния район и само в резултат на протестите на обществеността както вътре в страната, така и в чужбина осъществяването на този подъл план бе временно отложено. А сега едва успя единадесетият пленум да подпише своята резолюция — и отново се чуват войнствени генералски речи, отново се извършва прехвърляне на войски. Какво значи „да се вземе Янан не е проблема“? Това значи, че е решено да се капитулира пред японския империализъм. Не е задължително всеки гоминдановец, който одобрява похода срещу Янан, да е субективно капитулант и убедено да държи за капитулация. Някои от тях може би разсъждават така: ние значи едновременно и ще се борим против комунистите, и ще продължаваме борбата против японските завоеватели. Може би именно така разсъждават мнозина военни, които принадлежат към групировката Вампу¹. Но ние, комунистите, трябва да зададем на тези господа някой въпроси: та не сте ли забравили опита от десетгодишната гражданска война? Ако започне гражданска война, нима убедените капитуланти ще ви дадат възможност да продължавате борбата против японските завоеватели? Нима ще ви дадат тази възможност самите японци и Ван Цзин-вей? А и ще ви стигнат ли силиците да водите гражданска война и същевременно да се борите против външния враг? Защото вашата, както вие се хвалите, тримилонна армия фактически вече е съвсем деморализирана; сравняват я с кошница яйца: удариш ли ги — от тях ще остане само едно мокро място. Така и стана в сраженията в планините Чжунтяошан, в планините Тяйханшан, на границата между провинциите Чжецзян и Цзянси, в за-

падната част на провинцията Хубей и в планините Дабешан. А всичко това се обяснява с обстоятелството, че вие провеждате две пагубни линии: на активна борба с комунистите и на пасивно водене на войната против японските завоеватели. Колкото по-дълго водите своята активна борба срещу комунистите и пасивна война срещу японските завоеватели сега, когато националният враг е нахлул дълбоко в нашата територия, толкова по-ниско ще пада духът на вашите войски и ако вие така лошо воювате против външния враг, възможно ли е в борбата срещу комунистите, в борбата срещу народа вашите войски изведнаж да добият храброст? Това не може да бъде. Достатъчно е да разпалите гражданска война — и ще бъдете принудени да затънете в нея изцяло, а мисълта за едновременна борба против японските завоеватели ще трябва да избиете от главата си. В резултат ще ви остане само един изход, един „курс“ — курсът към безусловна капитулация пред японския империализъм. Ние предупреждаваме онези членове на гоминдана, които в действителност не искат капитулация: запомнете, че — безразлично дали ще бъдете активни инициатори на гражданската война или само участници в нея — вие така или иначе неизбежно ще се превърнете в капитуланти. Именно това неизбежно ще се случи, ако вие, вслушвайки се във внушенията на капитулантите, започнете да използвате решенията на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана и на сесията на Националния политически съвет като средство за мобилизиране на общественото мнение и за подготовка за започване на гражданска война против комунистите. Дори и ако самите вие не се готвите да капитулирате, но се вслушате във внушенията на капитулантите и направите погрешна стъпка, в края на краищата ще ви остане само това — да тръгнете по техните стъпки, да капитулирате заедно с тях. Такъв е първият път, по който може да тръгне гоминданът след единадесетия пленум, и тази опасност е твърде сериозна. За капитулантите „разрешаването на въпроса с политически средства“ и „подготовката за въвеждане на конституционно управление“ е най-добрата димна завеса за прикриване на подготовката на гражданска война, т. е. подготовката на капитулация. Всички комунисти, всички патриотично настроени членове на гоминдана, вси-

чки партии и групи, всички съотечественици, които стоят на позициите на борбата против японските завоеватели, трябва зорко да следят създаването се крайно сериозно положение и да не позволяват капитулантите да ги подведат с никакви димни завеси. Трябва да помним, че именно след единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана опасността от гражданска война се засили както никога.

Решенията на единадесетия пленум и на сесията на Националния политически съвет могат да доведат и до друг „курс“ — „засега да се води политика на протакания, а след това да се започне гражданска война“. Този курс донякъде се различава от курса на капитулантите. Това е курсът на хората, които външно засега още са склонни да поддържат войната против японските завоеватели, но същевременно съвсем не желаят да се откажат от борбата против комунистите и от своето диктаторство. Тези хора могат да тръгнат по такъв път, защото виждат неизбежността на големите промени в международната обстановка, неизбежността на поражението на японския империализъм, виждат, че гражданската война означава капитулация, че народът е за борба против японските завоеватели и е против гражданската война, виждат цялата сериозност на кризата, в която се оказва гоминданът, откъснал се от народните маси и загубил доверието на народа, и в която се оказаха те самите, като изпаднаха в небивала досега изолация, виждат, че САЩ, Англия и СССР единодушно възразяват против разпалването на гражданска война от страна на китайското правителство; всичко това принуждава тези хора да бавят осъществяването на своите тъмни планове за разпалване на гражданска война и като средство на политиката на протакания да прибегват до празни обещания за „разрешаване на въпроса с политически средства“ и „подготовка за въвеждане на конституционно управление“. Любими похвати на тези хора винаги са били мошеничеството и протаканията. Дори и на сън тях не ги напуска мисълта, за „поход към Янан“ и за „унищожаване на комунистическата партия“. В това отношение те с нищо не се различават от капитулантите. Разликата между едните и другите е само в това, че хората, за които става дума сега, още са склонни да се прикриват под фирмата на войната против

японските завоеватели, на тях не им се иска окончателно да уронят международния престиж на гоминдана и те понякога още изпитват известен страх от осъждане от страна на обществеността в чужбина и вътре в страната. Ето защо не е изключено те да тръгнат временно по пътя на протаканията и да изчакват настъпването на благоприятни условия, използвайки като параван за протаканията приказките за „разрешаване на въпроса с политически средства“ и „подготовка за въвеждане на конституционно управление“. Те съвсем нямат искрено желание да постигнат „разрешаване на въпроса с политически средства“ и „да въведат конституционно управление“ — поне сега такова желание съвсем им липсва. Миналата година в периода преди и след десетия пленум на ЦИК на гоминдана др. Лин Бяо, изпратен от Централния комитет на Китайската комунистическа партия в Чунцин, за да се срещне с г-н Чан Кай-ши, прекара там цели десет месеца, обаче нито Чан Кай-ши, нито ЦИК на гоминдана пожелаха да обсъдят с него поне един конкретен въпрос. През март тази година г-н Чан Кай-ши публикува книгата „Съдбините на Китай“, в която се опълчва против комунизма и либералните идеи, опитва се да стовари цялата отговорност за десетгодишната война върху комунистическата партия, клеветнически нарича комунистите, 8-а и Новата 4-а армия „нови милитаристи“ и „господари на нови феодални мушии“ и намеква, че през следващите две години той непременно ще ликвидира с комунистическата партия. На 28 юни тази година г-н Чан Кай-ши се изказа за връщане на другарите Чжоу Ен-лай и Лин Бяо в Янан, в същото време той издаде заповед за прехвърляне на войските, които държаха отбраната по река Хуанхе, към границите на Пограничния район и се разпореди, като се използва разпускането на III Интернационал, из цялата страна да се издигне от името на „масовите организации“ искане за разпускане на Китайската комунистическа партия. В тези условия ние, комунистите, бяхме принудени да се обърнем към гоминдана и към целия народ с призив да се прекрати разпалването на гражданска война, принудени бяхме да разобличим гнусните машинации на гоминдана, насочени към проваляне на делото на войната против японските завоеватели и към подкопаване на дър-

жавата. За това, че ние проявихме максимум търпение, свидетелствуват исторически факти. След падането на Ухан в Северен и Централен Китай не се прекратяваха големите и малки операции против комунистите. В течение на двете години, изминали от започването на войната в Тихия океан, гоминданът продължаваше непрекъснато да води военни действия против комунистическата партия в Централен и Северен Китай; при това в допълнение към войските, които действуваха по-рано там, гоминданът прехвърли в провинциите Цзянсу и Шандун за операции против комунистите армейските групи на Ван Чжун-лян и Ли Сян-чжоу. На армейската група Пан-Бин-сюн, разположена в района на Тайханшан, бе заповядано да се занимава изключително с борба против комунистите; гоминданските войски в провинциите Анхуй и Хубей също бяха получили заповед да водят борба против комунистите. Дълго време ние не давахме гласност на тези факти. Всички гоминдански вестници и вестничета, целият гоминдански печат непрестанно оскърбяваше и хулеше комунистическата партия, а ние дълго време не им отговаряхме с нито една дума. Гоминданът издаде — без каквито и да било основания за това — заповед за реформиране на Новата 4-а армия, която се сражаваше героически против японските завоеватели, по негова заповед бе устроено клане, в което загинаха повече от девет хиляди души от състава на частите на Новата 4-а армия, разположени в южната част на провинцията Анхуй, бе арестуван Е Тин и убит Сян Ин, стотици хора от ръководния състав на Новата 4-а армия бяха хвърлени в затвора. Това бе чудовищно злодеяние, измяна спрямо народа, измяна спрямо нацията, и все пак в интерес на родината ние изтърпяхме и това, като се ограничихме само с протест до гоминдана и с предявяване на конкретни условия за уреждане на конфликта. През юни—юли 1937 г. през време на срещите в Лушан на представителя на комунистическата партия др. Чжоу Ен-лай с г-н Чан Кай-ши последният обеща да издаде заповед за превръщане на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся в административна единица, непосредствено подчинена на Изпълнителния юан на Националното правителство, и за утвърждаване на съответни длъжностни лица. Но г-н Чан Кай-

ши не само цинично наруши дадената от него дума, но и прехвърли почти половинмилионна армия за обкръжаване на Пограничния район и за осъществяване на неговата военна и икономическа блокада, като си постави за цел на всяка цена да погуби населението на Пограничния район и личния състав на тиловите учреждения на 8-а армия. Нещо повече, както е известно на цялата общественост, снабдяването на 8-а армия е напълно прекратено, комунистическата партия бива наричана „предателска партия“, Новата 4-а армия — „метежна армия“, а 8-а армия — „предателска армия“. С една дума, гоминдановци, които вършат всичко това, се отнасят към комунистическата партия като към враг. В очите на гоминдановци комунистическата партия е враг десетки и стотици пъти по-омразен от японците. Цялата си омраза гоминданът съсредоточи срещу комунистите; а що се отнася до японците — по отношение на тях той запази най-малка омраза, ако въобще може да се говори за такава. Тук съществува пълна аналогия с отношението към гоминдана и към комунистическата партия, което виждаме у японските фашисти. Японските фашисти съсредоточават цялата си омраза срещу Китайската комунистическа партия, а към гоминдана те се отнасят с всеки изминат ден все по-миролюбиво; от двата лозунга — „борба против комунистите“ и „унищожаване на гоминдана“ — сега им е останал вече само един — „борба против комунистите“. Японският и ванцинвейевският печат вече и дума не споменават за такива лозунги като „долу гоминданът“, „долу Чан Кай-ши“. Япония упражнява натиск върху Китайската комунистическа партия, като използва само 42% от своите войски за „надзор“ над гоминдана. За да могат по-лесно да склонят гоминдана да капитулира, японските завоеватели неотдавна намалиха дори и тези войски за „надзор“, като изтеглиха още редица войскови съединения от провинциите Чжецзян и Хубей. Японските империалисти не смеят и да припарят до комунистическата партия с предложение за капитулация, а на гоминдана те смело изпращат цели купища послания, досадно повтаряйки, че е необходимо да капитулира. Само пред комунистическата партия и пред народа гоминданът още си придава храброст, а по отношение на Япония той вече не е в състояние да се

перчи. Фактически той отдавна вече не само премина от отпор срещу японските завоеватели към ролята на пасивен наблюдател във войната, но даже и на думи не смее да даде поне що-годе рязък отговор на японските империалисти, които го увещават да капитулира и си позволяват различни оскърбителни изказвания. Японците заявяват: „Ходът на мислите в книгата на Чан Кай-ши „Съдбините на Китай“ е съвсем правилен“. А дадоха ли някакъв отговор на тези думи г-н Чан Кай-ши и неговите поддръжници? Не, не дадоха, а и не смеят да дадат.

Японските империалисти виждат, че г-н Чан Кай-ши и гоминданът само по адрес на комунистическата партия крещат за нарушение на „военните заповеди“ и „правителствените разпоредби“, за „нарушения на дисциплината“, а що се отнася до двадесетте члена на ЦИК на гоминдана и петдесетте и осем гоминдански генерали, които преминаха на страната на врага — тук гоминдановците не искат, а и не смеят да поставят въпроса за „военните заповеди“ и „правителствените разпоредби“, въпроса за дисциплината; и как след това японските империалисти да не се отнасят към гоминдана пренебрежително? Пред очите на целия китайски народ и на приятелските държави в целия свят г-н Чан Кай-ши и гоминданът издадоха заповед за разформиране на Новата 4-а армия, извършват нападения срещу 8-а армия, блокират Пограничния район, пускат в обръщение клеветническите прозвища „предателска партия“, „предателска армия“, „нови милитаристи“, „нови феодални муши“, клеветят Китайската комунистическа партия, че тя уж „проваля делото на войната против японските завоеватели“ и „подкопава държавата“, непрестанно крещат, че нарушавала „военните заповеди“ и „правителствените разпоредби“, „нарушавала дисциплината“; а що се отнася до двадесетте члена на ЦИК на гоминдана и петдесетте и осем гоминдански генерали, които преминаха на страната на врага — по отношение на тях не се издават нито военни заповеди, нито правителствени разпоредби, не се вземат по отношение на тях никакви дисциплинарни мерки. Дори и на сегашния единадесети пленум на ЦИК на гоминдана и на последната сесия на Националния политически съвет бяха приети както по-рано само резолю-

ции, насочени против комунистическата партия, а не бевзето никакво решение за мерки против голяма група членове на същия този ЦИК на гоминдана и гоминдански генерали, които измениха на родината и преминаха на страната на врага. И как след това трябва да изглежда гоминданът за нашия народ и за приятелските страни в целия свят? Наистина на единадесетия пленум се говореше за „разрешаване на въпроса с политически средства“ и за „подготовка за въвеждане на конституционно управление“. Че както, това е прекрасно и ние можем само да приветствуваме подобни изявления. Обаче като вземаме под внимание политическата линия, която гоминданът неизменно провежда в течение на много години, ние смятаме, че всичко това не е нищо друго освен демагогски брътвеж, целта на който всъщност се състои в това, да се спечели време, необходимо за подготовката на гражданска война и за утвърждаване на антинародния диктаторски режим за вечни времена.

Но не може ли развоят на събитията да тръгне по трети път? Може, и част от членовете на гоминдана, целият наш народ и ние, комунистите, се надяваме, че именно така и ще бъде. Какво разбираме ние под трети път? Това е справедливото и разумно уреждане на взаимоотношенията между гоминдана и комунистическата партия с политически средства, въвеждането на дело на истински демократично, свободно, конституционно управление, премахване на фашисткия диктаторски режим на „една партия, едно учение, един водач“ и свикването през време на войната против японските завоеватели на Национално събрание, действително избрано от народа. Ние, комунистите, всякога сме били и сме за този курс. С този курс ще се съгласят и част от членовете на гоминдана. Дълго време ние неизменно се надявахме, че даже г-н Чан Кай-ши заедно със своята групировка в гоминдана също ще провежда този курс. Обаче и историята на последните години, и сегашната действителност не съдържат нито, един факт, който да свидетелствува за готовност на г-н Чан Кай-ши и на мнозинството намиращи се на власт гоминдановци да осъществяват този курс.

За осъществяването на този курс са необходими редица международни и вътрешни условия. Сега условията

на международната обстановка (фашизмът в Европа се намира пред пълен крах) благоприятствуват борбата на Китай против японските завоеватели, но същевременно това застава капитулантите още по-силно да се стремят именно сега да разпалят гражданска война, за да улеснят капитулацията, застава японците и Ван Цзин-вей още по-силно да се стремят именно сега да разпалят гражданска война, за да може по-лесно да бъде заставен Китай да капитулира. „Родните братя в края на крайщата ще останат братя“, заяви Ван Цзин-вей, „Чунцин безусловно ще тръгне по един път с нас, но ние бихме желали това да се случи колкото се може по-скоро“ (съобщение на агенция „Домей цусин“ от 1 октомври). Каква задушевност, увереност, както и нетърпение звучат в тези думи! Ето защо сега от гоминдана в най-добрия случай може да се очаква допитка на протакания и съществува твърде сериозна опасност от рязко влошаване на полсжението. Всички условия за реализиране на третия път засега още не са налице, те могат да бъдат завоювани само с усилията на патриотите от всички партии и групи, с усилията, полагащи от целия китайски народ и във всички области на обществения живот.

Пред единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана г-н Чан Кай-ши каза: „Необходимо е да заявим напълно ясно, че ЦИК на гоминдана не предявява към комунистическата партия никакви други искания и се надява само, че тя ще се откаже от въоръжено откъсване на територии и ще прекрати нападенията срещу националната армия, които извършваше по-рано повсеместно, ще се откаже от действия, които водят до проваляне делото на войната против японските завоеватели, а също така, че тя на дело ще осъществи своята декларация от 1937 г. за обединение на усилията за спасяване на родината, като изпълни четирите обещания, които се съдържат в посочената декларация.“

Обвинението в „нападения срещу националната армия, в проваляне делото на войната против японските завоеватели“, за които говореше г-н Чан Кай-ши, той би трябвало да адресира до гоминдана; за съжаление той е предпочел несправедливо и злбно да клевети комунистическата партия. И наистина след падането на Ухан гоминданът проведе три антикомунистически кампании, в хода на които

всеки път имахме нападения на гоминданските войски срещу комунистическите.

За пръв път това стана през периода на зимата 1939 г. — пролетта 1940 г., когато гоминданските войски атакуваха и завладяха пет града в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, а именно: Чунхуа, Сюни, Чженин, Нинсян и Чженюан, в които бяха разположени частите на 8-а армия. При това гоминданът използва авиация. В Северен Китай войските на Чжу Хуай-бин бяха изпратени да нападнат частите на 8-а армия в района на Танханшан, при което последните се ограничиха само с необходимите отбранителни действия.

Втори път това стана през януари 1941 г. Започна се с това, че Хе Ин-цин и Бай Чун-си с телеграма от 19 октомври 1940 г., адресираха до Чжу Де, Пин Де-хуай, Е Тин и Сян Ин, в категорична форма поискаха частите на 8-а и на Новата 4-а армия, които (части) се намираха южно от река Хуанке, да бъдат изтеглени в едномесечен срок на северния бряг на реката. Ние дадохме тогава съгласието си за прехвърляне на север частите, разположени в южната част на провинцията Анхуей; а що се отнася до останалите части — за тяхното прехвърляне нямаше никаква практическа възможност. Но дори и по отношение на тези части ние дадохме обещание да ги прехвърлим в посочените за тях пунктове след победата във войната против японските завоеватели. На 5 януари частите, разположени в южната част на провинцията Анхуей, възлизали на повече от девет хиляди души, в изпълнение на заповедта се обявиха за преминаване в друг пункт и ето тук именно стана ясно, че още отдавна е имало друга заповед на г-н Чан Кай-ши — за „унищожаване с един удар“. От 6 до 14 януари всички гоминдански войски, разположени в южната част на провинцията Анхуей, действително осъществиха плана за „унищожаване с един удар“ по отношение на тези части на Новата 4-а армия; освен това на 17 януари г-н Чан Кай-ши издаде заповед за разформиране на Новата 4-а армия и за даване на Е Тин под съд. Оттогава в територията на всички опорни бази на съпротивата срещу японските завоеватели в Централен и Северен Китай, където имаше гоминдански войски, не остана нито една част на 8-а или на Новата

4-а армия, която да не бе подлагана на нападения от страна на гоминданските войски; а 8-а и Новата 4-а армия се ограничаваха само със самоотбрана.

За трети път това започна през март тази година и продължава и досега. Освен в непрекъснатите се нападения на гоминданските войски в Централен и Северен Китай срещу частите на 8-а и Новата 4-а армия тази антикомунистическа кампания намери израз в това, че г-н Чан Кай-ши публикува антикомунистическата, антинаrodnата книга „Съдбините на Китай“, прехвърли големи войскови сили, които държаха отбраната по река Хуанхе, за подготвяния светкавичен удар срещу Пограничния район, инспирира из цялата страна кампания, в която така наречените „масови организации“ искаха разпускането на комунистическата партия, мобилизира членовете на гоминдана, които са преобладаващо мнозинство в Националния политически съвет, за одобряване на пълния с клевети срещу 8-а армия отчетен доклад на Хе Ин-цин по военния въпрос от страна на Съвета и за прокарване на антикомунистическа резолюция, като превърна Националния политически съвет, който трябва да бъде орган за сплотяване в името на борбата против японските завоеватели, в спомагателен орган на гоминдана, който служи за раздухване на антикомунистически настроения и за подготовка на гражданска война, в резултат на което членът на Националния политически съвет от комунистическата партия др. Дун Би-у бе принуден в знак на протест да заяви, че се отказва да участва в работата на Съвета.

Общо и за трите антикомунистически кампании бе това, че всички те се провеждаха от гоминдана по определен план и след предварителна подготовка. Та позволете да попитаме — какво е това, ако не „действия, насочени към проваляне делото на войната против японските завоеватели“?

На 22 септември 1937 г. Централният комитет на Китайската комунистическа партия публикува декларация, която призоваваше към обединяване на усилията за спасяване на родината. В тази декларация се казваше:

„За да отстрани всякакъв повод, който може да бъде използван от врага за неговите тъмни цели, за да разсея съмненията на онези, които добросъвестно се заблуж-

дават, Централният комитет на Китайската комунистическа партия смята за необходимо да изложи най-искрено на всеуслышание своята позиция по въпроса за националното освобождение на Китай. Ето защо Централният комитет на Китайската комунистическа партия още веднаж тържествено заявява пред целия наш народ: 1. Трите народни принципа на Сун Ят-сен са необходими за съвременен Китай и нашата партия е готова да води борба за тяхното пълно осъществяване. 2. Провеждането на политиката на насилствено събаряне властта на гоминдана и на политиката на насилствено конфискуване на помещиците земи се прекратява. 3. В името на обединяването на властта в страната сегашното червено правителство се реорганизира в демократично правителство на Специалния район. 4. Наименованието на Червената армия и номерацията на нейните части се изменят. Червената армия се преобразува в Националнореволюционна армия, приема върховното ръководство на Военния съвет на Националното правителство и очаква заповед за излизане на фронта на войната против японските завоеватели за изпълнение на своя дълг.“

Ние изпълнихме изцяло тези четири обещания: нито г-н Чан Кай-ши, нито който и да било друг от членовете на гоминдана не ще могат да посочат нито една точка, която да не е била изпълнена от нас.

Първо, политиката, провеждана от комунистическата партия в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и в територията на опорните бази за съпротива в тила на врага, напълно съответствува на трите народни принципа на Сун Ят-сен и там не се провежда нито едно мероприятие, което да е в разрез с тези три принципа.

Второ, ние всякога сме били верни на своето обещание да не се стремим към насилствено събаряне на властта на гоминдана и да не конфискуваме земята на помещиците, при условие че гоминданът няма да се съгласи да капитулира пред националния враг, няма да допусне проваляне на сътрудничеството с комунистическата партия и няма да разпалва гражданска война против комунистите. Така стоеше работата в миналото, така тя стои и сега и ние сме готови да провеждаме тази политика и занаяпред. Това значи, че само ако гоминданът се съгласи да капитулира

пред врага и допусне проваляне на сътрудничеството с комунистическата партия и започне гражданска война, ние ще бъдем поставени в такова положение, че ще загубим възможността да продължаваме изпълнението на даденото от нас обещание и следователно само в този единствен случай ние не ще можем да продължаваме да го изпълняваме.

Трето, червената власт, която съществуваше по-рано, бе реорганизирана още през първата година на войната против японските завоеватели; демократичният режим, основан на принципа на „трите трети“*, също така отдавна вече е осъществен, а гоминданът не само че и до ден днешен не е изпълнил своето обещание да признае Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, но още и крещи, че това било „феодална мушия“!

Г-н Чан Кай-ши и членове на гоминдана, вие трябва да разберете, че ако Пограничният район Шенси—Гансу—Нинся и опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели и досега не са признати от гоминданското правителство, то тези, както вие ги наричате, „мушии“ възникнаха съвсем не по наша воля; вие самите ни наложихте това. Вие цинично нарушихте своята дума, не признахте този район, който по-рано сами обещавахте да признаете, не признахте този демократичен режим и отгоре на всичко ни и обвинявате в създаване на „мушии“. Пита се, на какво прилича това? Ние всеки ден искаме от вас да признаете Пограничния район, а вие все не го признавате — та върху кого в края на краищата лежи отговорността за това? На какво прилича това г-н Чан Кай-ши — ръководителят на гоминдана и лицето, което носи отговорността за гоминданското правителство — в своята книга „Съдбините на Китай“ да крещи за създаване на „мушии“, а сам да не чувства ни най-малка отговорност? Сега, като се възползуваме от това, че г-н Чан Кай-ши на единадесетия пленум отново поиска от нас да изпълним своите обещания, ние на свой ред искаме вие, г-н Чан Кай-ши, да изпълните даденото от вас обещание: със законодателен акт да признаете Пограничния район Шен-

---

* Виж произведението „За сплотяване докрай“ в 3-я том на това издание, стр. 319.

си—Гансу—Нинся, където отдавна вече е осъществен принципът на народовластието, както и да признаете демократичните опорни бази за съпротива срещу японските завоеватели в тила на врага. А ако вие продължавате вашата политика на непризнаване, това ще означава, че ни принуждавате да поддържаме състоянието на „раздробеност“ на страната, и отговорността за това, както и по-рано, изцяло пада върху вас, а съвсем не върху нас.

Четвърто, „наименованието на Червената армия и номерацията на нейните части“ отдавна вече са изменени. Червената армия отдавна вече е „преобразувана в Национално-революционна армия“, отдавна вече „прие върховното ръководство на Военния съвет на Националното правителство“; следователно това обещание отдавна вече е изпълнено. Единствено Новата 4-а армия на Национално-революционната армия понастоящем непосредствено е подчинена на върховното ръководство на Централния комитет на Китайската комунистическа партия, а не на Военния съвет на Националното правителство. Това стана, защото Военният съвет на Националното правителство на 17 януари 1941 година издаде контрареволюционна заповед, насочена към проваляне на делото на войната, против завоевателите, към подкопаване на държавата — заповед за „разформиране“ на тази армия като „метежна“ — и всеки ден организира нападения на гоминданските войски срещу тази армия. И въпреки това тази армия не само никога не е прекратявала и не прекратява своята борба против японските завоеватели в Централен Китай, но и неизменно изпълнява първите три от четирите наши обещания, изразява желание отново да приеме „върховното ръководство на Военния съвет на Националното правителство“ и иска г-н Чан Кай-ши да отмени заповедта за нейното разформиране, да възстанови официалния статус на тази армия и по този начин да ѝ даде възможност да изпълни и последната, четвъртата точка от нашите обещания.

В документите на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана, които се отнасят до въпроса за комунистическата партия, освен гореизложеното, ние намираме и следното изявление: „Що се отнася до другите въпроси, пленумът взе решение, че когато в едногодишен срок след

завършването на войната бъде свикано Националното събрание, бъде изработена и обнародвана конституцията, тези въпроси ще могат напълно да бъдат поставени, обсъдени и разрешени в Националното събрание“. Онова, което тук се нарича „другите въпроси“ — то е премахването на гоминданската диктатура, премахването на фашистката тайна полиция, установяването на демократичен режим в общонационален мащаб, отменяването на политиката на диктат в икономиката, отменяването на тежките данъци и налози, които подкопават народното благосъстояние, провеждането на аграрна политика в цялата страна, която се заключава в намаление на арендата и лихвения процент, и икономическа политика, насочена към поддържане на средната и дребната промишленост и към подобряване живота на работниците.

В декларацията на нашата партия от 22 септември 1937 г., призоваваща към обединение на усилията за спасяване на родината, се говори за необходимостта „да се установи режим, основан на принципа на народовластието, да се свика Националното събрание, за да изработи конституция и да набележи път за спасяване на родината; да се даде на китайския народ щастлив и радостен живот, на първо място да се оказва действена помощ на пострадалите от стихийните бедствия, да се дадат на народа солидни източници на благосъстояние и да се развоят отраслите на икономиката, които имат отбранително значение, да се избави народът от страдания и да се повиши благосъстоянието на народа“.

Тъй като г-н Чан Кай-ши в беседата, публикувана на втория ден след обнародването на тази декларация (23 септември), заяви, че я одобрява напълно, той би трябвало не само да иска от комунистическата партия изпълнение на четирите обещания, които се съдържаха в тази декларация, но да поиска и от самия себе си, от гоминдана и гоминданското правителство изпълнение на горензложените точки на декларацията. Г-н Чан Кай-ши сега вече е не само ръководител на гоминдана, но и председател на гоминданското правителство (официално именувано Национално правителство), и той трябва сериозно да се залови за изпълнение на изложените по-горе искания, които съответствуват на принципите на демокрацията и на на-

родното благосъстояние, както и за изпълнение на всички неизброими обещания, които самият г-н Чан Кай-ши е давал на нас, комунистите, и на целия наш народ; той не трябва вече, след като се отказа от всички свои обещания, упорито да провежда политика на грубата сила, не трябва да говори едно, а да върши съвсем друго. Ние, комунистите, и целият наш народ искаме да виждаме факти и не желаем вече да слушаме празен демагогски брътвеж. Ако се появят такива факти, ние ще ги приветствуваме, а с празни обещания, ако те не бъдат подкрепени с факти, хората не могат да бъдат мамени дълго време. Да се сражавате против японските завоеватели докрай и да предотвратите опасността от капитулация, да продължавате сътрудничеството и да предотвратите опасността от гражданска война, да признаете демократичния режим, който съществува в Пограничния район и в територията на опорните бази за съпротива срещу японските завоеватели в тила на врага, да възстановите правата на Новата 4-а армия, да сложите край на антикомунистическите кампании, да изтеглите почти половинмилионната армия, която съществува обкръжаването на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, да прекратите използването на Националния политически съвет като спомагателен орган на гоминдана за раздухване на антикомунистически настроения, да дадете на народа свобода на словото, събранията и организирането, да премахнете гоминданската еднопартийна диктатура, да намалите арендата и кредитната ляхва, да подобрите материалното положение на работниците, да поддържате средната и дребната промишленост, да премахнете тайната полиция, да се откажете от фашизирането на училищното образование и да въведете демократично образование — такива са нашите искания към вас, г-н Чан Кай-ши, и към гоминдана. По-голямата част от тях са пак вашите собствени обещания. Ако вие изпълните тези искания и обещания, ние ви гарантираме, че ще изпълняваме и занапред своите обещания. Ако пожелае това г-н Чан Кай-ши и гоминданът, ние сме готови всеки момент да възобновим преговорите с гоминдана.

Да обобщим. От трите пътища, които гоминданът може да избере, първият път — пътят на капитулацията и на

гражданската война — е за г-н Чан Кай-ши и за гоминдана път на смъртта. Вторият път — пътят на опити чрез лемагогски приказки да се удължи времето, като тайно се кроят планове за запазване на фашистката диктатура и активно се подготвя гражданска война — също не може да се смята, че е път на живот за г-н Чан Кай-ши и за гоминдана. Само третият път — пълното отказване от порочната политика на фашистка диктатура и на гражданска война, осъществяването на правилна политика на демокрация и сътрудничество — това е път на живот за г-н Чан Кай-ши и за гоминдана. Обаче днес още няма никакви факти, които да свидетелствуват, че г-н Чан Кай-ши и гоминданът възнамеряват да тръгнат по този път; те още никого не са успели да убедят в това. Ето защо целият наш народ трябва както по-рано да бъде нащрек пред лицето на крайно сериозната опасност от капитулация и от гражданска война.

Всички патриотично настроени членове на гоминдана трябва да се сплотят, за да попречат на гоминданските управници да тръгнат по първия път, да не им позволят да вървят по-нататък по втория път и да им наложат да тръгнат по третия път.

Всички патриотични партии и групи и всички граждани, които се борят против японските завоеватели, трябва да се сплотят, за да попречат на гоминданските управници да тръгнат по първия път, да не им позволят да вървят по-нататък по втория път и да им наложат да тръгнат по третия път.

В целия свят приближават велики, небивали промени и ние се надяваме, че г-н Чан Кай-ши и членовете на гоминдана в този велик исторически момент ще намерят правилната линия на поведение. Надяваме се, че такава линия ще намерят всички патриотични партии и групи, всички патриоти на нашата родина.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Имат се предвид гоминданските генерали и офицери, които на времето са преподавали или са се учили във военната академия Вампу. Групировката Вампу е групировката на личните почитатели на Чан Кай-ши в гоминданската армия.

ОРГАНИЗИРАЙТЕ СЕ!*

(29 ноември 1943 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун на приема в чест на героите на труда в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся

Днес Централният комитет на Китайската комунистическа партия даде прием в чест на вас — героите на труда и отличниците в производството от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, издигнати от селските маси в производствените предприятия, във войсковите части, учрежденията и учебните заведения. От името на Централния комитет бих желал да ви кажа няколко думи.

Смисълът на моята реч може да бъде изразен накратко с една дума: „Организирайте се!“ Измина вече една година, откакто съобразно с решенията на съвещанието на висшите ръководни работници, свикано от Северозападното бюро на Централния комитет на Китайската комунистическа партия през зимата на миналата година, сред селяните, във войсковите части, учрежденията, учебните заведения и в предприятията на Пограничния район се разгърна движение за развитие на производството. През изтеклата година това движение вече направи значителни успехи, доведе до големи раздвижвания във всички области на производството, които напълно измениха целия облик на Пограничния район. Фактите изцяло потвърдиха, че курсът, набелязан на съвещанието на висшите ръководни работници, е правилен. Главното в този курс е организирането на масите, мобилизирането и организирането по възможност на цялото население без изключение, на всички войкови части, на всички учреждения и учебни заведения, на всички мъже и жени, на стари и млади, както и на онези, които могат да отдават за производствена дейност цялото си време, така и на онези, които могат да й отдават само част от времето си, в една голяма трудова армия.

Ние имаме сражаваща се армия и имаме армия на труда. Нашата сражаваща се армия се състои от 8-а и

Новата 4-а армия. Но и сражаващата се армия се използва в две насоки: тя и се сражава, и се занимава с производствена дейност.

Имайки две такива армии като сражаващата се армия и армията на труда, при което сражаващата се армия е способна да води война и да се труди в производството, а отгоре на това и да работи сред масите, ние можем да преодолеем всички трудности, можем да разгромим японските империалисти. Ако успехите на движението за развитие на производството в Пограничния район до миналата година още не бяха толкова големи и толкова забележими, още не бяха достатъчни, за да потвърдят това положение, то успехите през тази година вече напълно го потвърждават; сега всички виждат това със собствените си очи.

Във всички войскове части, разквартирувани в Пограничния район, на които през тази година са придадени участъци земя, всеки боец е обработил средно по 18 му земя. В резултат на разгърнатото се в армията движение за развитие на производството зеленчуци, месо, масло, ватени дрехи, вълнено облекло, обувки и мъжки чорапи, къщи и пещери за живсене, помещения за събрания, предмети за широка употреба — маси, столове и пейки, хартия и писмени принадлежности, дърва, дървени и каменни въглища, — всичко това се произвежда и се добива почти изключително със собствените сили на войсковите части. Чрез личното участие на бойците в производството ние постигнахме пълното им осигуряване с облекло и храна. Налага се боецът да се занимава с производствена дейност само три месеца в годината, а останалите девет месеца той се занимава с военна подготовка и участва в бойни действия. Нашите войски нямат нужда да получават прехрана нито от гоминданското правителство, нито от правителството на Пограничния район, нито от населението; те напълно се самоснабдяват. Какво огромно значение има това начинание за делото на нашето национално освобождение! В течение на шест и половина години война против японските завоеватели врагът провеждаше по отношение на всички опорни бази за съпротива политика на „трите докрай“: падеше всичко докрай, колеше всичко докрай, грабеше всичко докрай. Що се отнася до Пограничния

район Шенси—Гансу—Нинся, то в резултат на безмилостната блокада, организирана от гоминдана, този район се намираше в извънредно тежко финансово и икономическо положение. Ако нашата армия умееше само да воюва, ние нямаше да можем да преодолеем всички тези трудности. Сега войските, разквартирувани в Пограничния район, вече се научиха да се занимават с производствена дейност. Войските, които се сражават на фронта, частично също се научиха на това, останалите войски също започват да се учат. Когато всеки боец от нашите героични, доблестно сражаващи се 8-а и Новата 4-а армия ще умее не само да воюва и да върши масова работа, но и да работи в производството, никакви трудности не ще бъдат страшни за нас и както казваше Мин-цзи, „на земята няма да има противник, равен на нас по сила“¹. Нашите учреждения и учебни заведения през тази година също направиха голяма крачка напред в тази насока. От общата сума на техните разходи само незначителна част се покрива със средства, получавани от правителството; а преобладаващата част от разходите се покрива от доходите от тяхната собствена производствена дейност. Докато миналата година те можаха да се осигурят със зеленчуци само 50% — тази година те се осигуриха вече стопроцентово; в резултат на развъждането на свине и овце значително се увеличи месната дажба. Организирани са също така редица работилници за производство на предмети за широко потребление. Тъй като въпросите на материалното осигуряване на армията, учрежденията и учебните заведения напълно или в значителна степен се разрешават със собствените им сили, то процентът на произвежданата от населението продукция, която се извеза във вид на налози, сега е намален, а процентът на продукцията, която остава на населението за задоволяване на неговите нужди, нарасна. Фактът, че и армията, и населението развиват производството и напълно се осигуриха с облекло и храна, извиква всеобщо задоволство. По-натък: като увеличиха производството и се очистиха от вражеската агентура, нашите предприятия значително повишиха през това време производителността на труда. Навсякъде в Пограничния район израснаха много герои на труда в селското стопанство, в промишлеността, в учреж-

денията и учебните заведения; много герои на труда даде и армията. Може да се каже, че производството в Пограничния район вече е излязло на широк път. Всичко това е резултат от провеждането на курса към организиране силите на народните маси.

Организиране силите на народните маси — такъв е единият курс. Има ли друг противоположен курс? Да, има. Това е курсът, при който хората не се ориентират към масите, не се опират на масите, не организират масите, не отделят внимание на организирането на широките маси в селото, във войсковите части, в учрежденията, в учебните заведения и в предприятията, а съсредоточават цялото си внимание върху организирането на работата на тясна група работници от финансовите органи, от органите на снабдяването и търговията, разглеждайки стопанската дейност не като широко движение, не като широк боен фронт, а само като осъществяване на временни мероприятия, насочени към покриване недостига на парични средства. Такъв е другият курс — погрешният курс. Такъв курс действително съществуваше в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся в миналото. А сега, след усилията, които се полагаха в течение на редица години за поправяне на този курс, и особено след миналогодишното съвещание на висшите ръководни работници и след като тази година се разгърна масово движение, очевидно малко остават хората, които стоят на този неправилен път. В територията на опорните бази в Северен и Централен Китай поради това, че в тези райони се водят напрегнати бойни действия, както и поради недостатъчно внимание от страна на ръководните органи, движението на масите за развитие на производството досега още не е получило широк размах. Обаче след директивата на Централния комитет от 1 октомври тази година² там също започна подготовка за разгръщане на движение за развитие на производството през идущата година. Обстановката във фронтните райони е още по-сложна, отколкото в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, тъй като там не само се водят напрегнати боеве, но тук-таме имаше и сериозни стихийни бедствия. За да се подкрепи фронтът, за да се даде отпор на вражеската политика на „трите докрай“, за да се окаже помощ на пострадалите

от стихийните бедствия, няма друг път освен мобилизирането на всички сили на партийните и държавните организации, на войсковите части и на народните маси както за война с врага, така и за организиране на производствената дейност. За няколко години фронтите райони вече натрупаха известен опит в развитието на производството; ако през тази зима ние проведем и съответна разяснителна работа, организационна и материална подготовка, то през идущата година тук ще може да се разгърне широко движение за развитие на производството и такова движение ще трябва да бъде разгърнато. В обстановката на фронтите райони засега още не можем да поставяме задачата за пълно самоосигуряване с облекло и продоволствие, но да поставим задачата за преодоляване на трудностите със собствени сили е напълно възможно и трябва да се стремим към това.

Днес много важна форма на организиране стопанската дейност на масите е кооперацията. Макар и да не е задължително да наричаме кооперация всяка производствена дейност на масите в нашите войскове части, учреждения и учебни заведения, то доколкото тази производствена дейност на масите се осъществява във формата на взаимопомощ в съвместния труд, има централизирано ръководство и е насочена към задоволяване на материалните потребности на всяко отделно ведомство, всяка организация и всеки отделен работник, тя има кооперативен характер. Това е своего рода кооперация.

Селските маси хилядилетия наред водят еднолично стопанство, при което всяко семейство, всяко домакинство образува отделна стопанска единица. Това разпокъсано индивидуално производство представлява икономическа основа на феодализма режим, а самите селяни то обрива на вечна мизерия. Единственият начин за премахване на това положение е постепенната колективизация, а единственият път към колективизацията, както учи Ленин, минава през кооперацията³. В Пограничния район ние вече създадохме много селски кооперативи, но засега това е още само начална форма на кооперация, която едва в бъдеще, след като мине редица етапи на развитие, ще може да се превърне в пълна форма на коопе-

рация, която съществува в **Съветския Съюз** под названието колхози. Нашата икономика е икономиката на новата демокрация. Нашата кооперация днес още представлява организация на колективния труд на базата на едноличното стопанство (на базата на частната собственост). Тук също така имаме няколко форми. Една категория организации за трудова взаимопомощ в селското стопанство са „бригадите за трудова взаимопомощ“ и „трудовете артели“⁴. В миналото в червените райони на провинцията Цзянси те се наричаха „сдружения за трудова взаимопомощ“ и „бригади за разораване на земята“⁵. Днес на редица места във фронтните райони те също се наричат „сдружения за взаимопомощ“. Но никак не е важно как се наричат тези организации, дали се състоят от няколко души, от няколко десетки или няколко стотин души, дали в техния състав влизат хора които имат възможност да отдават за производствена дейност цялото си време, или сред тях има и хора, които могат да отдават само част от времето си, дали взаимопомощта се изразява във форма на колективен труд на хората, във форма на предоставяне на работен добитък, на инвентар или пък във форма на организиране на съвместно хранене и живеене през време на усилна полска работа, дали тези организации имат временен или постоянен характер — важно е само те да бъдат построени на доброволни начала (без всякаква принуда) организации за колективна взаимопомощ. Тези форми на колективна взаимопомощ са изнамерени от самите народни маси. В миналото ние обобщихме опита на масите в организирането на колективна взаимопомощ в провинцията Цзянси, а сега обобщихме този опит и в северната част на провинцията Шенси. Благодарение на подкрепата, която миналогодишното съвещание на висшите ръководни работници оказа на делото на трудовата взаимопомощ, през последната година в Пограничния район трудовата взаимопомощ получи по-нататъшно организационно оформление и широко разпространение. През тази година в Пограничния район много бригади за трудова взаимопомощ колективно провеждаха разораването, сеенето, плевенето и прибирането на реколтата и получиха двойно по-голяма реколта от минало-

годишната. Народните маси видяха огромната резултатност на тази система и няма съмнение, че през идущата година тя ще бъде прилагана от още по-голям брой хора. Ние не смятаме, че ще организираме в кооперацията стотиците хиляди хора в територията на Пограничния район, които имат възможност да отдават за производствена дейност цялото или част от времето си, само през идущата година, но в течение на няколко години тази цел може да бъде постигната. Необходимо е да привлечем и цялата маса на жените към такова участие в производството, което им е по силите. Необходимо е също така да превъзпитаем всички ония, които нямат определени занятия, да ги въвлечем в производството и да им помогнем да станат полезни хора. В територията на опорните бази за съпротива в Северен и Централен Китай трябва широко да организираме на доброволни начала производствени кооперативи за колективна взаимопомощ.

Освен тази производствена кооперация в селското стопанство, основана на колективната взаимопомощ, има още три вида кооперация: комбинирани кооперативи, по типа на кооператива в южния район на околията Янан, който обединява производствен, потребителски, транспортен (превозване на сол) и кредитен кооперативи; след това транспортни кооперативи (кертвани за превозване на сол) и, най-сетне, занаятчийски кооперативи.

Като използваме всички тези четири вида кооперация, които обединяват масите на населението, както и основаните на колективен труд кооперативи във войсковите части, учрежденията и учебните заведения, ние ще можем да организираме народните маси в една голяма армия на труда. Това е плът, по който трябва да вървим, за да могат народните маси да постигнат своето освобождение, за да можем от мизерията да стигнем до заможен живот и да одържим победа във войната против японските завоеватели. Всеки комунист е длъжен да се научи да организира труда на масите. Партийните членове, които произхождат от интелигенцията, също така са длъжни да се научат на това. Стига само да има решителност — и ние ще можем да усвоим това в течение на половин година или на една година. Комунистите могат да помагат на масите да организират про-

изводството, да помагат на масите да обобщават своя опит. Когато нашите другари се научат да организират труда на масите, да помагат на селяните в съставянето на производствени планове за всяко домакинство, да създават бригади за трудова взаимопомощ, кервани за превозване на сол и комбинирани кооперативи, когато се научат да организират производствената дейност във войсковите части, учрежденията, учебните заведения, да организират производството в предприятията, когато се научат да разгръщат производственото съревнование и да поощряват героите на труда, да устройват производствени изложби, да повдигат творческата инициатива и активността на масите, тогава, ако се вземат под внимание и редица други навици, които те вече имат, ние безусловно ще можем да изхвърлим японските империалисти от нашата страна и съвместно с целия наш народ да изградим нов Китай.

Ние, комунистите, трябва да умеем да вършим всяко нещо в тясно единение с масите. Ще могат ли членовете на нашата партия, ако те през целия си живот седят между четирите стени, криейки се от бурите и не виждайки живота, да принесат на китайския народ някаква полза? Разбира се, не. Такива членове на партията не са ни нужни. Ние, комунистите, трябва да сме готови да посрещаме бурите, трябва да отиваме сред живота. Тези бури са великите бури на борбата на масите, този живот е великият живот на борещите се маси. Сред нашия народ се говори, че „трима прости обущари струват колкото един Чжуге Лян.“* Това значи, че в масите се крият големи творчески сили. Сред китайския народ действително има безброй много чжугеляновци. Всяко село, всяко градче си има своите чжугеляновци. Ние трябва да отиваме сред масите, да се учим от масите, да обобщаваме техния опит, да извеждаме от него още по-хубави, още по-съвършени житейски правила и методи на действие и след това отново да ги занасяме

---

* Чжуге Лян — пръв министър и пълководец на царството Шу (III век от н. е.), прославил се в борба за укрепване на своето царство — е герой на редица романи и песни, благодарение на които името му е станало нарицателно сред народа: то олицетворява остър ум, народна съобразителност и военен талант.

сред масите (да ги пропагандираме), да призоваваме масите да ги следват, да разрешаваме жизнено важните за масите въпроси, за да постигнат масите освобождение и щастие. Ако нашите другари, които работят по места, са откъснати от масите, не разбират настроението на масите, не умеят да помагат на масите да организират производството и да подобряват своя живот, а знаят само едно — да събират продоволствие за „обществения фонд за спасяване на родината“, като забравят при това, че девет десети от своите усилия те трябва да употребяват за това, да помагат на масите да разрешат въпроса за „частните фондове за спасяване на народа“, а след това вече да посветят останалата десета част от усилията си — при което това ще се окаже тогава напълно достатъчно — на събирането на продоволствие за „обществения фонд за спасяване на родината“, — това значи, че те са заразени от гоминданския стил на работа, че те са се покрили с праха на бюрократизма. Гоминданът знае само едно — да иска от народа, а самият той не му дава абсолютно нищо. Ако така постъпват и комунистите, значи стилът на работата на такива партийни членове е гоминдански стил, значи върху такива партийни членове лежи дебел слой бюрократически прах, от който ще трябва хубавичко да ги измиваме с гореща вода. Струва ми се, че този бюрократически стил се проявява в работата в територията на всички опорни бази за съпротива: навсякъде се намират такива партийни членове, които не се ориентират към масите и затова са откъснати от масите. Трябва най-решително да ликвидираме този стил в работата и само тогава ще можем да постигнем тясно единение с масите.

Освен това в работата на нашите другари в армията се наблюдава своеобразен милитаристки стил. Това е също гоминдански стил, защото гоминданските войски са откъснати от масите. Нашата армия в своите взаимоотношения с населението, с правителствените учреждения, с партийните организации, в отношенията между командири и бойци, в съчетаването на военната и политическата работа, във взаимоотношенията между командния състав трябва да се ръководи от правилни принципи и в никой случай да не се заразява от милитарист-

ки дух. Командирите трябва да се грижат за бойците, да не се отнасят към тях бездушно, да не се занимават с бой. Армията трябва да се грижи за населението, не трябва да уврежда интересите на населението. Армията трябва да уважава правителствените и партийните органи, тя не трябва да самостоятелни. Нашите 8-а и Новата 4-а армия са армия на народа; те бяха и си остават отлична армия, 'най-добрата' армия в Китай. Но през последните години в нея се появи някакъв милитаристки дух; някои другари, които работят в армията, са се заразили от големство, държат се безобразно с бойците, с населението, с правителствените и партийните органи. Във всичко те обвиняват другарите, които работят по места, а себе си не винят в нищо, забелязват само успехите си, а не виждат недостатъците си; обичат само славословието и не търпят никаква критика. Такива явления се наблюдаваха например в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся. След миналогодишните съвещания на висшите ръководни работници и на командно-политическия състав, след проведената в дните на празника на пролетта кампания в армията за подкрепа на органите на властта и грижи за населението, както и кампания сред населението за подкрепа на армията, тези тенденции бяха общо взето преодоленни, но някои остатъци от тях още са се запазили и иие трябва да ги изкореняваме докрай. Същите тези недостатъци се наблюдават и в територията на нашите опорни бази в Северен и Централен Китай. Партийните организации в тези райони и намиращите се там войскови части трябва сериозно да се заемат с тяхното изкореняване. Такива пороци като бюрократически тенденции у местните дейци и милитаристки тенденции у армейските работници по природата си са еднакви — те са последица от откъсването от масите. Нашите другари в огромното си мнозинство са прекрасни хора. Онези, които имат недостатъци, също могат да ги поправят, ако бъде разгърната критика и ако бъдат разкрити техните грешки. Необходимо е да разгръщаме самокритиката, да не си затваряме очите пред собствените си грешки, а истински да ги поправяме. Който, работейки в местните органи, не критикува проявите на бюрократически тенденции в тях, или работейки в армията, не

критикува проявите на милитаристки тенденции в нея, той иска да запази гоминданския стил в работата, иска да запази покриващия го прах на бюрократизма и прах на милитаризма и е лош партиен член. Ако ние ликвидираме бюрократическите тенденции в работата на местните органи и милитаристките тенденции в армията — цялата наша работа ще се развива успешно, като, разбира се, ще се разгърне и движението за развитие на производството.

Ние постигнахме значителни успехи в разгръщането на производствената дейност както сред селските маси, така и в учрежденията, учебните заведения, войсковите части и в предприятията в Пограничния район. Взаимоотношенията между армията и населението значително се подобриха. Целият облик на Пограничния район рязко се измени. Всичко това показва, че нашите другари са започнали повече да се ориентират към масите и са направили голяма крачка напред в постигането на тясно единение с масите. Но ние не трябва да почиваме на лаврите — ние трябва и занапред да разгръщаме самокритиката и да постигаме нови успехи. В производството ние също трябва да се борим за нови успехи. Щом лицето се покрива с прах, трябва да се мием всеки ден; щом по пода се събира прах, трябва да метем пода всеки ден. Макар бюрократическите тенденции в работата на местните органи и милитаристките тенденции в армията общо взето да са преодолені, тези вредни тенденции могат да се появят отново. Нас ни окръжават в здрав обръч японският империализъм и силите на китайската реакция, окръжава ни дребната буржоазия със свойствената ѝ неустойчивост. Отвратителният прах на бюрократизма и милитаризма ежедневно се полепя на дебел слой по нашите лица. Ето защо ние не трябва да се успокояваме още при първия успех, ние трябва да отпъждаме от себе си самодоволството, постоянно да критикуваме своите недостатъци, както всекидневно се мием и метем пода за поддържане на чистота.

Вие сте герои на труда и отличници в производството, вие сте водачи на масите, в своята работа вие сте постигнали големи успехи. Надявам се, че няма да почивате на лаврите. Надявам се, че след като се върнете

долу по места — в Гуанчжун*, в източната част на Гансу, в Санбян**, в Суйде или в околните, непосредствено подчинени на Янан, след като се върнете в своите учреждения, учебни заведения, войскови части и в предприятията, като възглавите народа, като възглавите масите, вие ще организирате работата още по-добре и на първо място ще организирате масите на началата на доброволността в кооперацията, ще разгърнете тази дейност още по-широко, още по-добре. Надявам се, че след като се върнете долу по места, вие ще се заемете с разрешаването на тази задача, ще я пропагандирате, за да можем да посрещнем новия конгрес на героите на труда догодина с още по-големи успехи.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Цитат от „Мин-ци“ (IV век преди н. е.), една от книгите на конфуцианското „Четирикнижие“.
- 2 Има се предвид произведението „Да разгърнем в територията на опорните бази движение за намаление на арендата, за развитие на производството, за поддържане органите на властта и грижи за населението“, поместено в този том.
- 3 Виж В. И. Ленин, „О кооперации“ (Соч., т. 33. Бел. ред. [Бълг. изд., „За кооперацията“. Бълг. ред.]).
- 4 „Бригади за трудова взаимопомощ“ и „трудова артели“ — организации за колективна взаимопомощ в селското стопанство, създадени в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся. Бригадата за трудова взаимопомощ е основана на принципа на взаимната помощ чрез труд и теглова сила. Селяните, влизащи в бригада за трудова взаимопомощ, предоставят своя труд и теглова сила за колективна работа на нивата на всеки от членовете на бригадата поред. При уреждането на сметките се изчислява трудът, вложен от всеки член на бригадата. Селяните, чийто влог в труд или в теглова сила превишава влога на другите, получават парично възнаграждение от онези, които са вложили по-малко. „Трудовият артел“ като правило е обединение на маломотни селяни. Селяните, влизащи в артела, си оказват взаимно помощ в труд и главно колективно се наемат в стопанства, където са необходими работни ръце.
- 5 Виж бележка 2 към произведението „Нашата икономическа политика“ в 1-я том на това издание.

* Местно название на провинцията Шенси.

** Район, намиращ се между провинциите Шенси, Гансу и Нинся.

НАШАТА ПРОСВЕТНА РАБОТА И ТЕКУЩИЯТ МОМЕНТ*

(12 април 1944 година)

* Проведените в централните ръководни органи и сред висшите ръководни работници на Китайската комунистическа партия през 1942—1944 г. дискусии по въпросите на историята на партията, специално по въпросите, отнасящи се до периода от началото на 1931 г. до края на 1934 г., в значител-

на степен помогнаха да се постигне идеологическо единство в партията върху основата на марксизма-ленинизма. Въпреки че свиканото през януари 1935 година в град Цзуни, провинция Гуйчжоу, разширено съвещание на Политбюро на Централния комитет на партията поправи съществуващата от началото на 1931 година до края на 1934 година порочна „лево“-уклонистка линия, измени състава на централните ръководни органи, формира ръководство начело с другаря Мао Цзе-дун и изведе партията на правилния марксистко-ленински път, много партийни работници все пак не направиха за себе си окончателни изводи относно характера на грешките, присъщи на уклонистките линии, които съществуваха в миналото. За по-нататъшно повишаване на марксистко-ленинската подготовка на партийните кадри Политбюро на Централния комитет на партията проведе през периода 1942—1943 г. няколко дискусии по въпросите на историята на партията; по-късно, през периода 1943 — 1944 г., Политбюро проведе също такава дискусия сред висшите ръководни работници на партията. Тази дискусия изигра важна роля в подготовката за VII конгрес на партията, който се състоя в 1945 г. и спомогна да се постигне на конгреса небивало в историята на Китайската комунистическа партия идейно-политическо единство. „Нашата просветна работа и текущият момент“ представлява посветена на тази дискусия реч на другаря Мао Цзе-дун пред събранието на висшите ръководни работници в Янан. Подробните изводи на Централния комитет на партията за грешките на „лево“-уклонистката опортюнистическа линия, която съществуваше от началото на 1931 г. до края на 1944 г., виж в приложеното към настоящото произведение „Решение по някои въпроси на историята на нашата партия“, прието на седмия разширен пленум на VI-ия ЦК на ККП.

I

Като се почне от зимата на миналата година, висшите ръководни работници на нашата партия изучаваха въпроса за двете линии, които съществуваха в нашата партия в миналото. Това значително повиши политическото равнище на широките кръгове на нашите ръководни работници. В процеса на това изучаване другарите поставиха редица въпроси. По някои най-важни от тях Политбюро на Централния комитет направи своите изводи. Тези изводи са следните:

1. *Въпросът, как трябва да подходим към изучаването на опита от миналото.* Централният комитет смята за необходимо партийните кадри дълбоко да осмислят идейното съдържание на протеклата в историята на нашата партия борба и същевременно да проявяват снизходителност по отношение на другарите, които са вършили грешки в миналото, за да можем, от една страна, да си изясним докрай поуките от историята на нашата партия и да избягваме повтаряне на грешките и, от друга страна, да получим възможност да сплотим всички другари за съвместна работа. В историята на нашата партия по-рано имаше борба — взела широк размах — против порочните линии на Чен Ду-сю и Ли Ли-сан; и в двата случая тази борба беше съвсем необходима. Но в методите на провеждане на тази борба имаше недостатъци: от една страна, борбата не доведе партийните кадри до пълно теоретическо осмисляне на причините, които са породили грешките, на обстановката, в която те са били извършени, до изясняване във всички подробности начините за поправяне на тези грешки, а

това оставяше възможност за повтаряне на аналогични грешки впоследствие; от друга страна, твърде много се подчертаваше отговорността на отделни лица, което не спомагаше за сплотяването на още по-голям брой другари за съвместна работа. Тези два недостатъка трябва да ни служат като предупреждение. Като правим сега равностметка на дискусиите по някои въпроси на историята на нашата партия, ние трябва да подчертаваме значението не на личната отговорност на някои отделни другари, а на анализа на тогавашната обстановка, на съдържанието на грешките, на социалните, историческите и идеологическите корени на тези грешки и да се придържаме към курса: „да търсим сметка за миналото като назидание за бъдещето“ и „да лекуваме, за да спасим болния“, за да постигнем две цели — напълно да изясним идейната страна на въпроса и да се сплотим с другарите. Към разрешаването на персоналните въпроси трябва да подходдаме внимателно и осъществено: не да гледаме през пръсти на простъпките, но и не да погубваме другарите — такъв подход е един от признаците на разцвета на силите, на зрелостта на нашата партия.

2. За необходимостта да подходдаме към всеки въпрос аналитично, а не да отхвърляме всичко. Така например, като разглеждаме въпроса за линията на ръководството на ЦК през периода от четвъртия пленум¹ до съвещанието в Цзунни², трябва да виждаме в него две страни: от една страна, трябва да посочваме, че провежданите от централните ръководни органи на партията в оня период политическа линия, военна линия и политика по отношение на кадрите в основата си бяха погрешни; от друга страна, трябва да отбележим и това, че другарите, които грешаха по онова време, нямаха разногласия с нас по такива основни въпроси като борбата против Чан Кай-ши, необходимостта от аграрна революция и военни действия на Червената армия. Към въпросите на тактиката също трябва да подходдаме аналитично. Например по въпроса за земята грешката по онова време се заключаваше в това, че се провеждаше левицарска политика на пълно лишаване на помешчика от земя и даване на кулака най-лошата земя, обаче другарите, които допуснаха тези грешки по въпроса за не-

обходимостта да се конфискува помещническата земя и да се разпредели тя между безимотните и малоимотните селяни, бяха на едно мнение с нас. Ленин казва, че конкретният анализ на конкретната ситуация е „онова, в което е самата същност, в което е живата душа на марксизма“³. Много наши другари нямат способност да мислят аналитично, при вида на сложни неща и явления у тях не възниква желание всестранно и дълбоко да ги анализират и изучават, те предпочитат да правят опростени изводи — или абсолютно положителни, или абсолютно отрицателни. За наличността на този недостатък говори и това, че в нашите вестници има малко аналитични статии, че в партията ние още не сме създали достатъчно навик към анализ. Занапред това трябва да се поправи.

3. *По повод на обсъждането на материалите от VI конгрес на партията.* Необходимо е да изтъкваме, че линията на VI конгрес общо взето бе правилна, тъй като конгресът определи, че по своя характер сегашната революция е буржоазнодемократическа революция, определи създалата се по онова време обстановка като обстановка на период между два подема на революцията, осъди опортюнизма и путчизма и публикува програма от десет точки⁴; всичко това бе правилно. В решенията на VI конгрес имаше и недостатъци: в тях например няма указание за прекомерно продължителния характер на революцията в Китай и за огромната важност на опорните бази в селото за китайската революция. В тези решения имаше и някои други недостатъци и грешки. Но във всеки случай VI конгрес изигра прогресивна роля в историята на нашата партия.

4. *Относно законността на шанхайския Временен централен комитет от 1931 година и на свикания от този Временен централен комитет пети пленум*⁵. Централният комитет ги счита за законни, но намира за необходимо да посочи, че процедурата на изборите не беше напълно спазена, и това трябва да ни послужи като урок

5. *По въпроса за затворените секти, които съществуват в нашата партия.* Трябва да отбележим, че сектите, които съществуват в миналото в нашата партия и изиграха в нея отрицателна роля, сега, след редицата промени, които станаха след съвещанието в Цзуни, вече не

съществуват. Сега при изучаването на историята на борбата на двете линии в нашата партия е съвсем необходимо да посочваме, че в партията такива затворени секти са съществували и са изиграли отрицателна роля. Но би било неправилно да смятаме, че такива секти с техните предишни неправилни политически програми и организационни форми съществуват още и сега, след промените, които станаха в резултат на вътрешно-партийната борба по време на съвещанието в Цзуни през януари 1935 г., на шестия пленум на VI-ия Централен комитет през октомври 1938 г., на разширеното заседание на Политбюро през септември 1941 г.⁶ в хода на движението за поправка на стила на партийната работа през 1942 г. и в хода на започналото през зимата на 1943 г. изучаване на историята на борбата на двете линии в нашата партия. Предишните затворени секти сега вече не съществуват. Сега са се запазили само остатъци от догматичните и емпирични възгледи; продължаването на задълбочената просветна работа и на работата по поправка на стила ще ни даде възможност да преодолеем и тях. Сега в нашата партия съществува такова сериозно, почти повсеместно разпространено явление като „планинското“ местничество⁷, което се характеризира с политическа слепота. Например макар липсата на взаимно разбиране, на взаимно уважение и на спойка между различните групи другари — пораздана от това, че хората имат нееднакво бойно минало, че работят в различни райони (една опорна база се различава от друга, условията в районите, окупирани от врага, в районите на гоминданското господство и в територията на опорните бази на революцията не са еднакви помежду си) или в различни участъци (едно войсково съединение се различава от друго, един вид работа не прилича на друг) — на пръв поглед и да не прави впечатление на нещо ненормално всъщност сериозно пречи на единството на партията и на засилването на нейната боеспособност. Социално-историческите корени на „планинското“ местничество се крият в това, че дребната буржоазия в Китай е изключително многобройна, както и в това, че опорните революционни бази в селото за дълъг период биват отрязани от врага от околните райони; а недостатъчната възпитателна работа вътре в партията е

субективна причина за възникването на тези тенденции. Да посочваме тези причини, да убеждаваме другарите да се освободят от политическата слепота, да повишаваме тяхното самосъзнание, да се стремим да постигнем идейно единство между другарите, да ратуваме за установяване на взаимно разбиране, на взаимно уважение в името на великото дело на сплотяването на цялата партия — таква са извънредно важните задачи, които стоят пред нас.

Ако приведените по-горе положения бъдат ясно разбрани от всички партийни членове, това ще може да обезпечи не само сигурен успех на сегашната партийна просветна работа, но и сигурна победа на революцията в Китай.

II

Днешното положение се характеризира с две особености: първата от тях се състои в засилването на антифашисткия лагер и отслабването на лагера на фашизма; втората — в растежа на народните сили и упадък на антинародните сили вътре в антифашисткия лагер. Първата особеност е съвсем очевидна и е забележима за всички. Хитлер скоро ще бъде разгромен, японските бандити също са пред крах. Втората особеност още не е толкова очевидна за всички, тя още не може да бъде забелязана толкова лесно. Но с всеки изминат ден става все по-забележима в Европа, в Англия и Америка, в Китай.

Растежът на народните сили в Китай трябва да се показва преди всичко чрез примера на нашата партия.

Процесът на развитието на нашата партия през периода на войната против японските завоеватели може да се раздели на три етапа.

Първият етап е от 1937 г. до 1940 г. През първите две години на този етап, т. е. през 1937 и 1938 г., японските милитаристи високо оценяваха силите на гоминдана и се отпасаха с пренебрежение към комунистическата партия и поради това хвърлиха главните си сили в настъпление срещу гоминданския фронт, като прилагаха в своята политика по отношение на гоминдана военния натиск като

главно средство, а политическите обещания с цел да бъдат склонени гоминдановци да капитулират — като спомагателно; а на ръководените от комунистическата партия опорни бази за съпротива японските милитаристи не придаваха значение, като смятаха, че там се занимават с партизанска дейност само малка група комунисти. Но от октомври 1938 г., след като японските империалисти завладяха Ухан, те започнаха да изменят своята политика, главното си внимание започнаха да насочват към комунистическата партия, а към гоминдана започнаха да се отнасят пренебрежително, като използваха политическите обещания с цел да склонят гоминдана да капитулира като главно средство в своята политика, а военния натиск — като спомагателно средство; а основните свои сили те постепенно насочиха срещу комунистическата партия. По това време японските империалисти вече почувствуваха, че няма защо да се боят от гоминдана, че от него трябва да се бои комунистическата партия. През 1937 и 1938 г. гоминданът беше доста активен във войната против японските завоеватели и поддържаше сравнително добри отношения с нашата партия; въпреки че в много отношения ограничаваше народното антияпонско движение, същевременно той допускаше относителна свобода на действие. След падането на Ухан, във връзка с военните поражения, както и във връзка с нарастването на враждебността на гоминдана към комунистическата партия, действията на гоминдана стават все по-реакционни, той става все по-активен в борбата против комунистите и все по-пасивен във войната против японските завоеватели. През 1937 г. поради несполуките, които претърпя в периода на гражданската война, комунистическата партия имаше едва около 40 хиляди организирани партийни членове и малко повече от 30-хилядна армия — и затова японските милитаристи се отнасяха към нея пренебрежително. Обаче към 1940 г. броят на членовете на нашата партия достигна вече 800 хиляди, а численият състав на армията — почти 500 хиляди, броят на населението на опорните бази, включително и районите, които плащаха данъци и на двете страни⁸, достигна приблизително 100 милиона души. През тези няколко години нашата партия разгъна широк фронт в осво-

бодените райони, благодарение на което в продължение на цели пет и половина години тя не позволяваше на основните сили на японските бандити да водят стратегическо настъпление срещу гоминданския фронт, отвлечаше главните сили на японската армия срещу себе си, спаси гоминданския фронт и осигури възможността за водене на продължителна война против завоевателите. Но в този етап част от другарите в нашата партия изпаднаха в грешки, които се състояха в подценяване силите на японския империализъм (вследствие на което тези другари не придаваха значение на това, че войната ще има продължителен и жесток характер, твърдяха, че главна форма на войната трябва да бъдат маневрените действия на големите войскови съединения, пренебрегваха партизанската война) и в надценяване силите на гоминдана: на тези другари им липсваше трезвост на ума, липсваше им независимост в политиката (това породило капитуланство по отношение на гоминдана и колебания в осъществяването на политиката на широка мобилизация на масите за създаване на демократични опорни бази за съпротива в тила на врага, както и в осъществяването на политиката на значително увеличаване числения състав на войските, ръководени от нашата партия). Същевременно нашата партия привлече в своите редове огромен брой нови членове, които още нямаха опит, а и всички опорни бази в тила на врага бяха създадени едва неотдавна и още не бяха успели да укрепнат. В този етап, във връзка с това разгъване на събитията и с растежа на партията и армията, в партията се появи възгордяване, мнозина си въобразиха, че за тях сега всичко е много лесно. В този етап ние преодоляхме десния уклон в партията, отстояхме провеждането на независима политика и не само бихме японските империалисти, не само създадохме опорни бази, увеличихме числения състав на 8-а и Новата 4-а армия, но и отбихме първата антикомунистическа кампания на гоминдана.

1941 и 1942 г. бяха вторият етап. Японските империалисти, подготвяйки война против Англия и САЩ и след това осигурявайки воденето на тази война, започнаха още по-настойчиво да провеждат възприетата от тях след падането на Ухан политика, при която главен техен про-

тивник бе вече не гоминданът, а комунистическата партия: те започнаха още по-енергично да съсредоточават своите основни сили около всички ръководени от комунистическата партия опорни бази, провеждаха един след друг „изстребителни походи“, жестока политика на „трите докрай“, съсредоточиха цялата сила на своя удар срещу нашата партия. Вследствие на това нашата партия през 1941 и 1942 г. се оказа в крайно тежко положение. В този етап територията на ръководените от нашата партия опорни бази се стесни, тяхното население съответно се намали и съставляваше по-малко от 50 милиона души, численият състав на 8-а армия също се намали почти на 300 хиляди бойци, бяха понесени много големи загуби в кадри, ние изпитвахме извънредно големи трудности в областта на финансите и икономиката. В същото време гоминданът, като реши, че ръцете му сега са развързани, започна да прилага всички средства за борба против нашата партия, организира втора антикомунистическа кампания и предприе срещу нас настъпление заедно с японските империалисти. Обаче тези трудности бяха за комунистите добра школа, те ни научиха на много неща. Ние се научихме да се борим против вражеските „изстребителни походи“, против политиката на „огризване“⁹, и кампаниите „за усилено въвеждане на ред“¹⁰, против политиката на „трите докрай“ и политиката на поощряване „признаването на вината“; ние овладяхме или започнахме да овладяваме уменията истински да осъществяваме системата на „трите трети“ в органите на властта на единния фронт, нашата аграрна политика, да работим за поправяне на стила в партията, за намаляване и укрепване на армията и управленческия апарат, да осъществяваме единно ръководство, да разгръщаме движението за поддържане органите на властта от страна на населението и за грижа на органите на властта за населението, за развитие на производството; ние се избавихме от много недостатъци и преодоляхме появилото се в първия етап възгордяване на мнозина другари, които си въобразиха, че за тях всичко е много лесно. Въпреки че в този етап понесохме големи загуби, ние успяхме все пак да устоим, като отблъснахме едновременно и настъплението на японските бандити, и втората антикомунистическа кампания на го-

миндана. Във връзка с това, че гоминданът активизира своята антикомунистическа политика, като ни принуди в отговор да прибегнем до самоотбрана, в партията отново възникна левичарска забегка: така например някои започнаха да смятат, че скоро ще настъпи край на сътрудничеството между гоминдана и комунистическата партия, и поради това започнаха прекалено да притискат помещика и да пренебрегват делото на сплотяването с безпартийната общественост. Но ние успяхме да преодолеем и тая левичарска забегка. Ние издигнахме принципите на правотата, пресметливостта и самообладанието* в борбата против предизвикването на търкания, посочихме необходимостта в единния фронт да се осъществява и сплотяване, и борба и да се постига сплотяване чрез борба, запазихме единния антияпонски национален фронт в територията на опорните бази и в цялата страна.

От 1943 г. до днес продължава третият етап. Нашата политика във всички области донесе още по-големи плодове; особено значителни успехи бяха постигнати в работата по поправянето на стила и по развитието на производството и това доведе дотам, че идейните основи и материалната база на нашата партия станаха неуязвими. Освен това миналата година ние овладяхме или започнахме да овладяваме уменията да проверяваме кадрите и да се борим против вражеската агентура. При това положение на нещата територията на нашите опорни бази отново се разшири, броят на населението на опорните бази, включително и на районите, които плащаха данъци и на двете страни, отново надмина 80 милиона, армията нарасна на 470 хиляди бойци, народното опълчение — на 2,270,000 души, броят на партийните членове достигна повече от 900 хиляди души.

През 1943 г. в политиката на японските милитаристи по отношение на Китай не станаха никакви промени, борбата против комунистите както по-рано заема в нея първо място. Като се почне от 1941 г., включително и до днес, в течение на повече от три години, над 60% от всички японски войски в Китай напират върху ръководените от

---

* Виж произведението „Сегашната тактика на партията в единния антияпонски фронт“ в 3-я том на това издание.

нашата партия бази за съпротива срещу завоевателите. В течение на повече от 3 години около половината от гоминданските войски, оставени в тила на врага и наброяващи няколко стотин хиляди души, като не можаха да издържат удара на японските империалисти, капитулираха пред врага, а другата половина бе унищожена от него и само съвсем незначителни остатъци от тези войски продължават да се намират в тила на врага или се евакуираха. Капитулиралите пред врага гоминдански войски обърнаха оръжието и водят настъпление против опорните бази, ръководени от нашата партия; същевременно ние сме принудени да отбиваме натиска на повече от 90% от марионетната армия. Що се отнася до гоминдана — той задържа само по-малко от 40% от японските и по-малко от 10% от марионетните войски. От октомври 1938 г., т. е. от момента на падането на Ухан, в течение на пет и половина години, японските милитаристи не предприеха срещу гоминданския фронт нито едно настъпление от стратегически мащаб, като се ограничи само с няколко относително големи сражения от оперативен мащаб (Чжецзян—Цзянси, Чанша, Западен Хубей, Южен Хенан, Чанде), предприети повечето про форма; а главното си внимание те съсредоточиха върху ръководените от нашата партия опорни бази за съпротива. В тази обстановка гоминданът се придържаеше към политиката на „оттегляне в планините“ и наблюдаване хода на войната от страни. Ако врагът нападаше гоминданските войски, те все още оказваха известна съпротива; а когато врагът се отдалечаваше, те отново заемаха позата на страничен наблюдател. През 1943 г. вътрешната политика на гоминдана стана още по-реакционна, той разгърна трета антикомунистическа кампания, но и тази кампания бе отбита от нас.

Като се почне от 1943 г. та до пролетта на настоящата година японските банди на тихоокеанския фронт търпят несполуки, контранастъплението на САЩ се засилва; на запад хитлеристкият фронт вече се разпада под съкрушителните удари на Червената армия на Съветския Съюз. За да се спасят от гибел, японските империалисти решиха да овладеят Бейпин-Ханкоуската и Кантон-Ханкоуската железопътни линии по цялото им протежение; от друга

страна поради това, че политиката на обещания към гоминданските власти в Чунцин с цел да бъдат склонени те да капитулират, все още не донасяше очакваните резултати, японските империалисти счетоха за необходимо да нанесат на гоминдана още един удар. Така у тях възникна планът за широко настъпление срещу гоминданския фронт през тази година. Хенанската операция¹¹ продължава повече от един месец. От страна на противника там действуват само няколко дивизии, а гоминданската армия, наброяваща няколко стотин хиляди щика, бе разгромена още в първите стълкновения. И само намиращите се там „пъстри войски“* засега все още се държат. Във войските на Тан Ен-бо цареше невероятен хаос, офицерите бяха откъснати от войниците, армията — от народа; тези войски загубиха повече от две трети от своя личен състав. Няколкото дивизии на Ху Цзун-нан, изпратени в Хенян, също бяха разгромени още при първата среща с врага. Всичко това е изключително последица от реакционната политика, нестклонно провеждана от гоминдана през всичките последни години. В продължение на пет и половина години, изминали от падането на Ухан, фронтът на ръководените от комунистическата партия освободени райони носи тежко бреме, като отблъсква натиска на основните сили на японските и марionетните войски. Макар занаяпред в обстановката и да могат да станат някои изменения, те могат да носят само временен характер, тъй като състоянието на крайно разложение, в което се намира гоминданът — състояние, което бе последица от осъществяваната от него в течение на пет и половина години реакционна политика на пасивност във войната против японските завоеватели и активност в борбата против комунистическата партия, — неизбежно ще го доведе до сериозно поражение и тогава стоящата пред нашата партия задача за противодействие срещу натиска на японските и марionетните войски ще стане още по-отговорна. В резултат на това, че в течение на пет и половина години гоминданът беше безучастен наблюдател във войната, той

* Виж бележка 9 към произведението „Смело да разгръщаме силите, които водят борба против японските грабителци, да отбиваме нападенията на антикомунистическата клика на твърдоглавите“ в 3-я том на това издание.

загуби своята боеспособност. В резултат на жестоките боеве, които комунистическата партия води през тези пет и половина години, тя повиши своята боеспособност. Това обстоятелство ще реши и по-нататъшната съдба на Китай.

Както виждате, другари, през седемгодишния период, като се почне от юли 1937 г. и до днес, ръководените от нашата партия демократични сили на народа минаха през подем, спадане и нов подем. Нашата партия отби жестокото настъпление на японските бандити, създаде обширни революционни опорни бази, многократно увеличи числеността на своите редове и на своята армия, отблъсна прouveжданите от гоминдана в широки мащаби три антикомунистически кампании, преодоля появилите се в партията десни и „леви“ погрешни възгледи; цялата партия придоби голям и неоченим опит. Такива са резултатите от нашата работа през седемте години.

Сега задачата се заключава в това, да се подготвим за изпълнението на още по-отговорна мисия. Ние трябва да бъдем готови при всякакви обстоятелства да изгоним японските бандити от Китай. За да може нашата партия да поеме такава отговорна мисия, необходимо е да постигнем още по-голям растеж и още по-голямо укрепване на нашата партия, на нашата армия и на нашите опорни бази. Необходимо е да насочим нашето внимание към работата в големите градове и в главните съобщителни линии, необходимо е да издигнем работата в града, като ѝ придадем също такава важно значение като на работата в опорните бази.

Що се отнася до опорните бази, то през първия етап в резултат на нашата работа те силно пораснаха, но още не са станали здрави и затова през втория етап тяхната територия се стесни още при първите силни удари на врага. През втория етап всички ръководени от нашата партия бази за съпротива срещу завзевателите минаха сурова школа, те станаха много по-здрави, отколкото през първия етап; идейно-политическото равнище на партийните работници и на обикновените партийни членове значително се повиши, те научиха доста много неща, които по-рано не знаеха. Обаче ще е нужно още време, за да се постигне пълно идейно единство на всички партийни членове и за да си изяснят те политиката на пар-

тията. Ние трябва да научим още много неща. Нашата партия още не е толкова силна, сплотена и не е толкова здрава, за да поеме още по-отговорна мисия от тази, която лежи върху нея понастоящем. Сега работата се заключава в това, в по-нататъшния ход на войната против японските грабителни още повече да разширим и укрепим редовете на нашата партия и на нашата армия, както и нашите опорни бази. Това е първото, което трябва да изпълним в областта на идеологическата и материалната подготовка, необходима за огромната работа, която ни предстои в бъдеще. Без такава подготовка ние не ще можем да изгоним японските бандити, не ще можем да освободим целия Китай.

Що се отнася до работата в големите градове и в главните съобщителни линии — у нас досега тя бе поставена много слабо. Ако ние и сега не завоюваме на своя страна потисканите от японския империализъм многомилионни маси на трудещите се в градовете и главните съобщителни линии, ако не сплотим тези маси около нашата партия и не ги подготвим за въоръжено въстание, може да се случи нашата армия и нашите опорни бази в селото да не бъдат своевременно подкрепени от града и да се натъкнат на многобройни трудности. В течение на повече от десет години, които прекарахме в село, ние всякога сме рагували да опознаем добре селото и да създадем там опорни бази — това беше необходимо. Поставената от VI конгрес на партията задача за подготовка на въстание в градовете не бе изпълнена, а и не можеше да се изпълнява в тези повече от десет години. Но сега положението се измени: решенията на VI конгрес ще се изпълняват след VII конгрес. В недалечно бъдеще ще се окаже възможно да свикаме VII конгрес на нашата партия и този конгрес ще обсъди въпросите за засилване на работата в градовете и за завоюване на победа в цялата страна.

Много важно значение има съвещанието на дейците от промишлеността, което се провежда вече от няколко дни при нас в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся. През 1937 г. в Пограничния район имаше всичко 700 промишлени работници, през 1942 г. техният брой се увеличи на 7 хиляди, а понастоящем достигнаха 12 хи-

ляди. Това обстоятелство съвсем не бива да се пренебрегва. В територията на опорните бази ние трябва да се научим да управляваме промишлеността, търговията и транспорта в големите градове, в противен случай в решаващия момент можем да изпаднем в състояние на обърканост. Подготовка на въоръжено въстание в големите градове и в главните съобщителни линии, както и овладяване на уменията да управляваме търговията и промишлеността — такава е втората наша задача в областта на идеологическата и материалната подготовка. Без това ние също не ще можем да изгоним японските бандити, не ще можем да освободим целия Китай.

III

За завоюването на нови победи трябва да призовем нашите партийни кадри да се отърсят от товара и да заставят ума си да работи. „Да се отърсим от товара“ — това значи да се избавим от затрудняващото ни морално бреме. Има доста много неща, които, ако подхождаме към тях слепешката, несъзнателно, могат да станат за нас товар, бреме. Например: един е извършил грешка и смята, че сега така или иначе си е причинил вреда, в резултат на което той се чувства потиснат; друг не е правил грешки и затова се смята за безупречен и у него се появява възгордяване. В работата на едного няма успехи и затова той може да падне духом; в работата на другото има успехи и затова той може да вирне нос. Един едва неотдавна се е включил в революционната борба и затова още не се е пръзникнал в необходимата степен от чувството на отговорност; а друг поради своето богато бойно минало може да се почувствува непогрешим. Работникът или селянинът, гордеейки се със своя славен произход, може да гледа на интелигента отвисок; а интелигентът, гордеейки се с известна своя образованост, може да гледа отвисоко на работниците и селяните. Наличността на специални знания може да доведе до високомерие и пренебрежително отношение към другите. Даже възрастта, и тя може да бъде използвана като предлог за пустолавие: младежът, считайки се за умен и способен, може

да се отнася презрително към старците, а старецът, парадрайки със своя богат жизнен опит, може да се отнася презрително към младежта. Ако към всички подобни неща не подхождаме съзнателно, те могат да станат бремене, товар. Някои другари са се възгордели много, откъснали са се от масите и правят грешка след грешка главно защото носят подобен товар. Затова да схванеш какъв товар носиш, да се отърсиш от този товар и по такъв начин да се освободиш от моралното бремене — ето една от предпоставките, необходими за да поддържаш тясна връзка с масите и да правиш по-малко грешки.

Ние знаем няколко случая, когато в нашата партия в миналото се проявяваше голямо възгордяване, и всеки път това причиняваше вреда на партията. За пръв път това се случи през първата половина на 1927 г. По онова време войските от Северния поход бяха вече в Ухан и някои другари се възгордяха, решиха, че за тях сега всичко е много лесно, забравиха, че гоминданът се готви да ни нападне. В резултат възникна порочната линия на Чен Ду-сю, която доведе революцията до поражение. За втори път това стана в 1930 г. Като се възползува от положението, създадо се във връзка с войната между Чан Кай-ши, от една страна, и Фин Юй-сян и Ян Си-шан, от друга¹², Червената армия одържа няколко победи, и отново някои другари се възгордяха, решиха, че за тях сега всичко е много лесно. В резултат възникна порочната линия на Ли Ли-сан, поради която силите на революцията също така понесоха известни загуби. За трети път това стана през 1931 г. Червената армия разгроми третия „поход“, а след това китайският народ при наличието на японското настъпление разгърна грандиозно антияпонско движение и отново някои другари се възгордяха, решиха, че за тях сега всичко е много лесно. В резултат възникна още по-пагубна порочна линия, която доведе до това, че девет десети от силите на революцията, натрупани от нас с такъв труд, бяха загубени. За четвърти път това бе в 1938 г. Започна войната против японските завоеватели, създаден бе единният фронт, някои другари отново се възгордяха, решиха, че сега за тях всичко е много лесно, и в резултат допуснаха грешки, в известно отношение сходни с линията на Чен Ду-сю. Този път на делото на

революцията бе нанесена много голяма вреда в ония места, където влиянието на погрешните възгледи на тези другари бе особено силно. Всички членове на партията трябва да извлекат поука от тези нееднократни случаи на възгордяване, от тези нееднократни грешки. Неотдавна ние отпечатахме статията на Го Мо-жо за Ли Ци-чен¹³ пак за да могат другарите да извлекат съответна поука и да не повтарят грешките, пораждани от възгордяване в момент на успех.

„Да заставим ума си да работи“ — това значи да се научим правилно да използваме своя мисловен апарат. Някои хора, макар и да не са обременени с никакъв товар и да имат достойнството, че са свързани с масите, все пак не умеят да мислят, не искат много-много да размишляват, да си блъскат главата и в резултат работата им все някак не върви. Има и такива хора, които поради това, че ги обременява товар, не искат да работят с мозъците си. Техният разум е потиснат от този товар. Ленин и Сталин постоянно съветват да овладяваме уменията да мислим и ние ще съветваме същото. Човешкият мозък съществува специално за мислене. Мин-цзи казва: „Предназначението на разума е да мисли“¹⁴. С това той дава правилно определение на функцията на мозъка. За всяко нещо трябва да заставим мозъка си да поработи. Народът казва: „Щом навъснеш вежди — в главата се ражда план“, т. е. размишлението ражда мъдрост. За да се избавим от разпространения в нашата партия навик да действваме слепешката, трябва да ратуваме за това, хората да мислят, трябва да владеем метода на анализране на нещата и явленията, да създадем навик да анализираме. А такъв навик липсва на мнозина в нашата партия. Ако се отърсим от товара и заставим своя ум да работи, ако не бъдем обременени с нищо и се научим да мислим — ще стигнем до победа.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Става дума за четвъртия пленум на VI-я Централен комитет на Китайската комунистическа партия, състоял се през януари 1931 г. Виж приложението към поместеното в този том произведение: „Решение по някои въпроси от историята на нашата партия“, част 3.
- 2 Виж приложението към произведението: „Решение по някои въпроси от историята на нашата партия“, част 3.
- 3 В. И. Ленин, „Комунизъм“ (Соч., т. 31, стр. 143. *Бел. ред.* [Бълг. изд., стр. 156. *Бълг. ред.*]). Виж също така бележка 10 към произведението „Относно противоречието“ във 2-я том на това издание.
- 4 Виж бележка 27 към произведението „За тактиката на борбата против японския империализъм“ в 1-я том на това издание.
- 5 Става дума за петия пленум на VI-я Централен комитет на Китайската комунистическа партия, състоял се през януари 1934 г. Виж приложението към произведението: „Решение по някои въпроси от историята на нашата партия“, част 3, в този том.
- 6 На това заседание бяха разгледани въпросите на политическата линия на партията през различните етапи на нейната история, особено през периода на втората гражданска революционна война.
- 7 „Планинско“ местничество — тенденция към груповщина. Тя съществуваше главно по времето на продължителната партизанска война, в условията на разпръснатостта и разпокъсаността на революционните опорни бази в селото. Тези опорни бази в началото се създаваха най-често в планинските райони и всяка групировка сякаш представляваше отделна планина. Това именно послужи като основание тази тенденция да се нарече „планинско“ местничество.
- 8 Районите, които плащаха данъци и на двете страни, са районите при границите на опорните бази и партизанските райони. Поради това, че противникът постоянно тревожеше тези райони, населението освен данъците, които внасяше за антияпонските демократични власти, биваше принудено да внася и някои данъци за японските и марionетните власти.
- 9 Метод, към който японските империалисти започнаха да прибегват, след като техните опити да ликвидират опорните бази за съпротива срещу завоевателите чрез широки настъпателни операции претърпяха провал. От метода на бързо „поглъщане“ японските империалисти преминаха към метода на продължителното, постепенно „огризване“. Те се опитваха чрез планомерно закрепяване на територията и навсяване на грижливо подготвени удари, отряз-

вайки къс по къс, да стесняват територията на опорните бази и да разширяват окупираните от тях райони.

- 10 През март 1941 г. японските бандити и националните предатели в Северен Китай издигнаха лозунга „усилено въвеждане на ред“. Тази кампания се състоеше в провеждане на обиски, в установяване на системата на взаимното поръчителство, „баоцзя“, в проверка на жителите по жилищните книги, в организиране на марионетни войски. Всички тези мероприятия имаха за цел да смажат силите, които се бореха против японските завоеватели.
- 11 През март 1944 г. японските бандити пристъпиха към осъществяване на така наречената Хенанска операция, в която от тяхна страна участваха около 60 хиляди души. Гоминданските войски, възлизали на 400 хиляди души, които се намираха под командването на Цзян Дин-вен, Тан Ен-бо и Ху Цзун-нан, бяха разбити още при първата среща с врага. 38 околии, включително Чженчжоу и Лоян, една след друга бяха завладени от врага. Загубите в частите на Тан Ен-бо възлязоха на 200 хиляди души.
- 12 Тази война се водеше в района на Лунхайската и Тянцизи-Пукоуската железопътни линии. Войната започна през май 1930 г. и продължи половин година — до октомври 1930 г. Загубите на двете страни в убити и ранени възлязоха на 300 хиляди души.
- 13 В 1944 г. Го Мо-жо написа своя труд „По случай тристагодишнината от събитията през 1644 г.“, посветен на тристагодишнината от победата на селското въстание, проведено под ръководството на Ли Цзи-чен през последната година от управлението на мниската династия. В този труд се излагат събитията, станали след като селската въстаническа армия на Ли Цзи-чен през 1644 г. влязла в Пекин. В резултат на разложението на някои ръководители на въстанието и на борбата между отделните групи в ръководството въстанието в 1645 г. претърпяло поражение. Този труд бе публикуван най-напред във вестник „Синхуажиабао“, който излезе в Чунцин, а след това излезе в отделно издание в Янан и във всички освободени райони.
- 14 Цитат от „Мин-цзи“ (една от книгите на конфуцианското „Четирикнижие“. Бел. на руската ред.).

**РЕШЕНИЕ ПО НЯКОИ ВЪПРОСИ
ОТ ИСТОРИЯТА НА НАШАТА ПАРТИЯ**

*(Прието от седмия разширен пленум на VI-я Централен
комитет на ККП на 20 април 1945 година)*

1

От момента на своето възникване през 1921 г. Китайската комунистическа партия се ръководи в цялата своя работа от принципа на тясното съединяване на теорията на марксизма-ленинизма с конкретната практика на китайската революция. Теоретическата и практическата дейност на другаря Мао Цзе-дун в китайската революция е въплъщение именно на такова тясно съединение.

От момента на създаването на нашата партия започна нов етап на китайската революция, който е според определението на другаря Мао Цзе-дун етап на новодемократическата революция. През своята двадесет и четири годишна борба за осъществяване на новата демокрация (1921—1945 г.), т. е. в течение на три исторически периода — първата велика революция, революционната аграрна война и войната против японските завоеватели, — нашата партия неизменно и последователно ръководи широките маси на китайския народ в тяхната невиджано тежка революционна борба против враговете на китайския народ — империализма и феодализма; в тази борба тя постигна забележителни успехи и натрупа извънредно богат опит.

В процеса на тази борба партията издигна свой вожд в лицето на другаря Мао Цзе-дун. Другарят Мао Цзе-дун като представител на китайския пролетариат и на целия китайски народ творчески приложи най-великото постижение на човешката мисъл — научната теория на марксизма-ленинизма, в такава голяма полуфеодална и полуколониална страна като Китай, където основната маса на населението са селяните, където непосредствена за-

дача е борбата против империализма и феодализма, в страна, която притежава огромна територия с многомилионно население, в страна, където обстановката е извънредно сложна и борбата протича в изключително тежки условия; другарят Мао Цзе-дун блестящо разви учението на Ленин—Сталин за революционното движение в колониалните и полуколониалните страни и учението на Сталин за китайската революция.

Само благодарение на това, че партията упорито отстояваше правилната марксистко-ленинска линия и успешно се бореше против всички погрешни възгледи, които противоречат на тази линия, тя постигна в продължение на трите исторически периода от развитието на китайската революция извънредно големи успехи, постигна своята сегашна небивала идейна, политическа и организационна здравина и единство, израсна в мощна революционна сила, наброява в своите редове над 1,200,000 комунисти и ръководи освободените райони на Китай с население около 100 милиона души и с почти милионна армия — райони, които станаха велик център на войната на целия китайски народ против японските завоеватели и на неговата борба за освобождение.

2

През първия период на китайската новодемократическа революция, през 1921—1927 г. и особено през 1924—1927 г., великата революция на китайския народ против империализма и феодализма под правилното ръководство на Комунистическия интернационал и благодарение на влиянието, въздействието и организиращата роля на правилното ръководство на Китайската комунистическа партия се развиваше с изключителна бързина и достигна огромни успехи. Всички членове на Китайската комунистическа партия, участвайки в тази велика революция, водеха грандиозна революционна работа, разгърнаха в цялата страна работническо движение, движение на младежта и селско движение, съдействаха и оказаха подкрепа за реорганизирането на гоминдана и за създаването на Националнореволюционната армия, образуваха полити-

ческия скелет на революционната армия през време на походите на изток* и на Северния поход, възглавиха великата борба на целия народ против империализма и феодализма и с това вписаха бляскава глава в историята на китайската революция. Обаче в крайна сметка революцията претърпя поражение. Това стана поради обстоятелството, че реакционната клика в гоминдана, който през оня период бе наш съюзник, в 1927 г. предаде революцията, поради обстоятелството, че обединените сили на империалистите и реакционната клика в гоминдана по онова време бяха още твърде мощни, и особено поради обстоятелството, че през последния (траял около половин година) период на тази революция десноуклонистките идеи в партията, изразител на които беше Чен Ду-сю, в своето развитие се изляха в капитулантска линия, а проводниците на тази линия заеха господстващо положение в ръководните органи, отказаха се от изпълнението на редица мъдри указания на Коминтерна и на другаря Сталин, не пожелаха да се вслушат в правилните изказвания на другаря Мао Цзе-дун и на други другари, което лиши партията и народа от възможността да организират действена съпротива срещу гоминдана, когато последният предаде революцията и нанесе на народа удар в гърба.

В продължение на десет години, като се почне от 1927 г., когато революцията претърпя поражение, та до 1937 г., когато избухна войната против японските завоеватели, единствено Китайската комунистическа партия в условията на най-жесток терор на контрареволуцията, сплотена в едно, продължаваше високо да държи великото знаме на борбата против империализма и феодализма, възглавяваше широките маси на работниците, селяните, войниците, революционно настроената интелигенция и други революционни слоеве на населението и водеше велика борба на политическия, военния и идеологическия фронт. В тази борба Китайската комунистическа партия създаде Червената армия, учреди властта на Събранията на работническите, селските и войнишките депутати, създаде революционните опорни бази, даде земя на най-бедното селя-

---

* Виж бележка 2 към произведението „Войната и въпросите на стратегията“ във 2-я том на това издание.

чество, даде отпор на настъпленията на тогавашното реакционно правителство на гоминдана и на агресията на японския империализъм, която започна на 18 септември 1931 г.; всичко това даде възможност да се постигнат огромни успехи в новодемократическата революция, в делото на националното и социалното освобождение на китайския народ. Цялата партия също така единодушно се бореше против контрареволуционните действия на троцкистко-чендусюистката група¹, Ло Чжан-лун², Чжан Го-тао³ и други, които се опитваха да разцепят партията и предателстваха по отношение на нея; тази борба осигури единството на партията на базата на основните принципи на марксизма-ленинизма.

Този общ курс, към който партията се придържаше в течение на десет години, в героичната борба на партията за провеждането му на дело бяха напълно правилни и необходими. Безброй много членове на партията, неизброими маси от простия народ, както и мнозина революционни дейци, които не се числяха в редовете на нашата партия, водиха по онова време на различните фронтове доблестна революционна борба; тяхното самопожертвуване, непреклонният им дух, решителността им, с която заставаха на мястото на падналите, техните подвизи ще влязат в историята на китайския народ за вечни времена. Ако всичко това не съществуваше, невъзможна щеше да бъде и войната против японските завоеватели, и дори ако тази война започнеше, то без такова ядро като комунистическата партия, която притежава извънредно голям опит в народната война, щеше да бъде невъзможно да се води упорито войната и да се спечели в нея победа. В това няма никакво съмнение.

Особено радостно е за нас това, че нашата партия в лицето на другаря Мао-Цзе-дун през тези десет години извърши огромна работа по творческото прилагане на революционното учение на Маркс—Енгелс—Ленин—Сталин в условията на Китай. През последния период на революционната аграрна война ръководството на другаря Мао-Цзе-дун най-сетне се утвърди в Централния комитет и в цялата наша партия. Това беше извънредно голям успех на Китайската комунистическа партия в дадения период и е най-сигурната гаранция за освобождението на китайския народ.

Но трябва да изтъкнем, че макар през тези десет години нашата партия да постигна големи успехи, все пак в известни периоди тя правеше и някои грешки. Най-сериозни от тях бяха „лево“-уклонистките грешки по политическите, военните и организационните въпроси през периода от четвъртия пленум на VI-я Централен комитет, състоял се през януари 1931 г., до разширеното съвещание на Политбюро на Централния комитет на ККП (съвещанието в Цзуни), състояло се през януари 1935 г. В резултат на тези грешки беше нанесена тежка вреда на нашата партия и на китайската революция.

За усвояване на историческите уроци на китайската революция с оглед, както се казва, „да наказваме за миналото като назидание за бъдещето“, „да лекуваме, за да спасим болния“, с оглед „нешастието с каруцата, която върви напред, да послужи като предупреждение за онези, които вървят подир нея“, с оглед да сплотим цялата партия върху основата на марксистко-ленинското идейно единство в едно дружно, здраво като стомана семейство за борба за окончателна победа във войната против японските завоеватели и за пълно освобождение на китайския народ, седмият разширен пленум на VI-я Централен комитет на ККП смята за полезно и необходимо да направи официални изводи по някои въпроси от историята на нашата партия през посочените десет години и особено по въпросите за линията на ръководството на Централния комитет през периода от четвъртия пленум на VI-я Централен комитет до съвещанието в Цзуни.

3

След поражението на революцията през 1927 г. в нашата партия се появиха „ляв“ и десен уклон.

Представляваната от Чен Ду-сю групичка капитуланти от периода на първата велика революция, загубила всякаква вяра в перспективите на революцията, постепенно се превърна в ликвидаторска. Като застанаха на реакционна, троцкистка платформа, капитулантите смятаха, че след революцията в 1927 г. китайската буржоазия вече е завоювала победа над империализма и феодалните сили

и е заздравила своето господство над народа, че в китайското общество вече преобладава капитализмът и то ще тръгне по пътя на мирното развитие. Като изхождаха от това, те категорично твърдяха, че в Китай буржоазно-демократическата революция е вече завършена и че на китайския пролетариат остава само да чака деня, когато ще може да започне „социалистическата революция“, а дотогава да се ограничава с така нареченото легално движение, основен лозунг на което трябва да бъде свикване на Национално събрание; те бяха за ликвидиране на революционното движение и затова се бореа против всички революционни акции, организирани от партията, и хулеха разгърнатото се по онова време движение на Червената армия като „движение на разбойна волница“*. Те не само не пожелаха да се вслушат в мнението на партията и да се откажат от своите антипартийни, опортюнистически, ликвидаторски възгледи, но нещо повече, сблизиха се с реакционерите-троцкисти и създадоха своя антипартийна групичка, поради което партията не можеше да не ги изгони от своите редове. По-късно те окончателно преминаха в лагера на контрареволуцията.

От друга страна, в партията се проявяваше и дребно-буржоазна революционна разпаленост, подсилена от ненавистта към гоминданската политика на кървави разправи и от гневния протест срещу капитулантството на Чен Дусю, което спомогна за бързия растеж на „левите“ настроения в партията. Тези „леви“ настроения се проявиха още на извънредното съвещание на Централния комитет на партията на 7 август 1927 г. („съвещанието от 7 август“). „Съвещанието от 7 август“ оказа голяма помощ на партията. В критическия момент на китайската революция то решително изправи линията, която капитулантът Чен Дусю провеждаше, и сложи край на капитулантството, определи общия курс към аграрна революция и към въоръжена съпротива срещу политиката на кървави разправи, която гоминданските реакционери осъществяваха, призова партията и народните маси да продължат революционната борба. Всичко това беше правилно; това е глав-

---

* Виж бележка 2 към произведението „За изкореняване погрешните възгледи“ в 1-я том на това издание. *Бълг. ред.*

ното, което характеризира „съвещанието от 7 август“. Обаче „съвещанието от 7 август“, водейки борба срещу десните грешки, същевременно отвори път на „левите“ грешки. В политическо отношение това се изрази в неразбирането, че по онова време бе нужно, съобразявайки се с конкретната обстановка по места, или да организираме целесъобразни контрастъпления, или да осъществяваме необходимите тактически отстъпления с оглед планомерно да одържаме позициите на революцията и да трупаме сили. Вместо това съвещанието допусна съществуването на тенденции към авантюризм и администриране (проявило се преди всичко в принуждаването на работниците към стачки) и допринесе за нарастването на тези тенденции. В организационно отношение това се изрази в обстоятелството, че в хода на вътрешно-партийната борба, началото на която бе сложено на „съвещанието от 7 август“, се прилагаха сектантски методи и се допускаха забегки. Съвещанието прекомерно и неуместно изтъкна значението на пролетарския произход за ръководните партийни кадри и доведе до възникване на ултрадемократизъм в партията в доста широки размери. Тези левичарски настроения продължаваха да растат и след „съвещанието от 7 август“, а по време на разширеното съвещание на Централния комитет, състояло се през ноември 1927 г., те се оформиха в левичарска, путчистка (т. е. авантюристическа) линия. Така „лево“-уклонистката линия за пръв път взе връх в централните ръководни органи на партията. Путчистите смятаха тогава, че китайската революция има характер на така наречената „непрекъсната революция“ (те смесваха демократическата революция със социалистическата), че революционната ситуация в Китай е в „непрекъснат подем“ (те отричаха поражението на революцията в 1927 г.); ето защо те както и преди не само не се занимаваха с организиране на планомерно отстъпление, а, напротив, като не вземаха под внимание мощта на врага и настроенията на масите след поражението на революцията, започнаха под формата на заповеди, със силите на шепи комунисти и немногочислени групи от населението да организират местни въоръжени въстания, които нямаха ни най-малка надежда за успех. Наред с този политически авантюризм в организационния живот на партията получи

развитие също така сектантската политика на избиване на кадрите. Но поради това, че тази порочна линия още от самото начало предизвика справедлива критика и осъждане от страна на другаря Мао Цзе-дун и на мнозина другари, които работеха в белите райони, тъй като при прилагането ѝ в практическата работа тя нанасяше значителна вреда, към началото на 1928 г. провеждането на тази „лево“-уклонистка линия в много райони се прекрати, а към април същата година (т. е. по-малко от половин година, след като тя започна да се провежда) провеждането на тази линия в практическата работа общо взето бе прекратено в целия Китай.

Политическата линия, приета от VI конгрес на Китайската комунистическа партия, състоял се през юли 1928 г., бе общо взето правилна. Конгресът правилно посочи, че китайското общество е полуколониално и полуфеодално и че нито едно от основните противоречия, които доведоха до днешната китайска революция, не е разрешено; ето защо конгресът констатира, че китайската революция в съвременния етап остава както и досега буржоазнодемократическа революция, и публикува програма на демократическата революция, която се състоеше от десет точки*. Конгресът правилно характеризира тогавашната политическа обстановка като обстановка на период между два подема на революцията, той посочи, че революцията се развива неравномерно и че основната задача на партията за онова време се заключаваше не в настъпление, не в организиране на въстания, а в завоюване на масите. Конгресът водеше борба на два фронта: той осъди както десния чендусюнзъм, така и „левия“ путчизъм, като особено подчерта, че основна опасност за партията представляват путчизмът, военният авантюризъм и голото администриране, които откъсват партията от масите. Всички тези решения бяха съвършено необходими. От друга страна, в работата на VI конгрес имаше също така недостатъци и грешки. Конгресът не даде завършена правилна оценка на двойствената позиция на междинните слоеве и на вътрешните противоречия в средата на реакционните сили и

---

* Виж бележка 27 към произведението „За тактиката на борбата против японския империализъм“ в 1-я том на това издание.

не набеляза правилна политика по отношение на едните и другите, както и не прояви необходимото разбиране, че след поражението на великата революция на партията бе необходимо организирано да проведе тактическо отстъпление, не разбра цялата важност на опорните бази в селото и на обстоятелството, че демократическата революция ще има продължителен характер.

Въпреки че поради тези недостатъци и грешки „лево“-уклонистките идеи, появили се след „съвещанието от 7 август“, не можаха да бъдат изживени напълно, въпреки че тези недостатъци и грешки по-късно бяха раздути и рязко задълбочени от привържениците на новия „ляв“ уклон, все пак те не можаха да засенчат правилните решения на VI конгрес по основните въпроси.

След този конгрес в течение на определен период работата на партията протичаше успешно. Другарят Мао Цзедун през този период не само практически разви правилните-установки на VI конгрес и правилно разреши много въпроси, които или не получиха разрешение на конгреса, или бяха разрешени неправилно, но и по-конкретно и по-пълно теоретически обоснова от марксистко-ленински научни позиции по-нататъшната насока на развитието на китайската революция. Под негово ръководство и влияние движението на Червената армия постепенно се превърна във важен политически фактор в живота на страната. Партийните организации и партийната работа в белите райони бяха също така до известна степен възстановени.

Но през периода, който обхваща втората половина на 1929 г. и първата половина на 1930 г., някои запазили се в партията „лево“-уклонистки идеи и „лево“-уклонистки полигигически лозунги отново получиха известно развитие и на тази почва в момента на изменението на ситуацията в благоприятна за революцията насока се изляха във втора по ред „лево“-уклонистка линия. Под влияние на ситуацията, създадена се в страната след избухването на войната между Чан Кай-ши, от една страна, и Фин Юй-сян и Ян Си-шан — от друга, през май 1930 г. Политбюро на Централния комитет, което бе възглавявано от др. Ли Ли-сан, прие на 11 юни 1930 г. левичарската резолюция „За новия революционен подем и за необходимостта да се завоева победа на революцията отна-

чало в една или в няколко провинции“, и това доведе за втори път до господство на „лево“-уклонистката линия в централните ръководни органи на партията. Причините, които породиха тази погрешна линия (лилисаневската линия), са следните: др. Ли Ли-сан и други не признаваха, че за революцията е необходимо да се подготвят достатъчно организирани революционни сили, а смятаха, че „масите искат да вършат големи, а не малки дела“; и като следствие от това смятаха, че непрекъснатите се по онова време войни между милитаристите, както и първите успехи, завоювани от Червената армия, и първите успехи във възобновяването на нашата дейност в белите райони вече са подготвили условията за тези „големи дела“ (въоръжени въстания) в целия Китай; те не признаваха неравномерния характер на развитието на китайската революция, а смятаха, че революционната криза назрява еднакво във всички райони на Китай и че е нужно да се подготвят незабавни въстания в целия Китай и да се започнат тези въстания преди всичко в най-големите градове, за да се създадат там центрове на революционния подем в цялата страна; а идеята на другаря Мао Цзедун, който твърдеше, че е необходимо дълго време да се насочват главните усилия към създаване на опорни бази в селото, да се обкръжи градът със селото и опирайки се на тези бази, да се подпомага революционният подем в цялата страна, те хулеха като „крайно погрешна“ идея, като „местничество и консерватизъм, свойствени на селското съзнание“; те не признаваха неравномерния характер на развитието на световната революция, а смятаха, че общият революционен взрив в Китай непременно ще повлече след себе си общ революционен взрив в целия свят, при което китайската революция на свой ред може да се увенчае с успех само при условие на общ революционен взрив в целия свят; те не признаваха продължителния характер на буржоазнодемократическата революция в Китай, а смятаха, че извоюването на победа на революцията отначало в една или в няколко провинции ще бъде начало на преминаването към социалистическа революция. Вследствие на всичко това именно те изработиха редица несвоевременни, левичарски политически установки. Като изхождаха от тези свои погрешни въз-

гледи, ръководителите на лилисаневското направление разработиха авантюристичния план за организиране на въоръжени въстания в най-големите градове на страната и за привличане на силите на Червената армия от територията на целия Китай за настъпление срещу тези градове. След това те обединиха ръководните партийни, комсомолски и профсъюзни органи от всички степени в съответни комитети за действие, като им възложиха задачата да подготвят въоръжени въстания, и по този начин парализираха цялата текуща работа на посочените органи. В процеса на окончателното разработване и провеждане на тези погрешни решения др. Ли Ли-сан отхвърли правилната критика и предложенията на много други другари и с особено усърдие водеше борба против така наречения „десен уклон“ в партията. Под лозунга борба против „десния уклон“ той започна да провежда политика на избиване на партийните кадри, несъгласни с неговата платформа, в резултат на което в партията отново се разви сектантство. Така че лилисаневската линия се оказва по-ясно оформена, отколкото първата „лево“-уклонистка линия.

Обаче лилисаневската линия господства в партията също така доста кратко време (по-малко от четири месеца). Навсякъде, където тя се провеждаше, партийните организации и революционните сили отслабваха; поради това ширеки кръгове партийни работници и редови членове на партията искаха изправяне на тази линия. Особено искаше това другарят Мао Цзе-дун; той не само никога не поддържаше лилисаневската линия, но с изключително търпение изправяше левичарските грешки, които съществуваха в частите от 1-я фронт на Червената армия⁴, благодарение на което частите на Червената армия, които действаха в територията на революционната опорна база в провинцията Цзянси, не само не понесоха през този период никакви загуби, но, напротив, използвайки благоприятната ситуация, създадена се по онова време във връзка с войната между Чан Кай-ши, от една страна, и Фин Юй-сян и Ян Си-шан, от друга, постигнаха нови успехи и победоносно разгромиха първия „поход“ на врага, проведен в края на 1930 г. и началото на 1931 г. Частите на Червената армия, които действаха в терито-

рията на другите революционни бази, с изключение на отделни райони, също така постигнаха общо взето аналогични резултати. В белите райони мнозина другари, които се занимаваха там с практическа работа, също започнаха да се обявяват против лилисаневската линия чрез своите партийни организации.

Третият пленум на VI-ия Централен комитет на партията, състоял се през септември 1930 г., както и дейността на Централния комитет след този пленум, изиграха активна роля в ликвидирането на лилисаневската линия. Макар документите на третия пленум все още да бяха проникнати от духа на примиренството и съглашателството по отношение на лилисаневската линия (например в тях се отричаше погрешността на лилисаневската линия като цяло, а се признаваха само „тактически грешки“ и т. н.), макар третият пленум и да не избягна сектантските грешки по организационните въпроси, все пак, доколкото този пленум поправи лилисаневската „ултралява“ оценка на революционната ситуация в Китай, отмени плана за организиране на всеобщо въстание и привличане на всички сили на Червената армия за настъпление срещу големите градове и възстанови организационната самостоятелност и нормалната работа на партийните, комсомолските и профсъюзните организации, с това той сложи край на грешките, които общо взето характеризираха лилисаневската линия. И самият др. Ли Ли-сан на този пленум призна грешките, които му бяха посочени, и след това се оттегли от ръководството на Централния комитет на партията. След третия пленум Централният комитет на Китайската комунистическа партия в допълнителната резолюция, приета през ноември 1930 г., и в декемврийския циркуляр № 96 от същата година още по-ясно посочи погрешността на линията на др. Ли Ли-сан и други и грешките от примиренческо естество, допуснати от третия пленум. Наистина нито третият пленум, нито след него Централният комитет не разкри докрай идейната същност на лилисаневската линия и не поправи положението в тоя смисъл, поради което в партията все още продължаваха да процъфтяват някои „лево“-уклонистки идеи и „лево“-уклонистки, политически лозунги, които съществуваха още от времето на „съвещанието от 7 август“ 1927 г. и особено от 1929 г.

Така или иначе, понеже Централният комитет на третия пленум и в своята по-нататъшна работа след пленума предприе редица действени мерки, за да сложи край на провеждането на лилисаневската линия, всички членове на партията трябваше въз основа на тези мерки да продължават своите усилия, за да ликвидират напълно с левичарските грешки. Обаче в същото това време възглавяваната от др. Чен Шао-юй (Ван Мин) група партийни членове, които нямаша опит в практическата революционна борба и допускаха левичарски грешки от догматично естество, под знамето на „борба против лилисаневската линия“ и „борба против примиренческата линия“ се опълчи против Централния комитет още след третия пленум, при което позициите на тази група имаха още по-рязко изразен сектантски характер, отколкото позициите на привържениците на лилисаневската линия. Тяхната борба не преследваше целта да се помогне на тогавашния състав на Централния комитет да ликвидира окончателно идеологическите корени на лилисаневската линия и някои още неизживени „лево“-уклонистки идеи и „лево“-уклонистки политически лозунги, които съществуваха в партията от времето на „съвещанието от 7 август“ и особено от 1929 г. В публикуваната по онова време брошура на др. Чан Шао-юй „Двете линии“ („Борба за по-нататъшна болшевизация на Китайската комунистическа партия“) фактически бе издигната нова политическа програма, която в нови форми възстановяваше, продължаваше или развиваше лилисаневската линия и други „лево“-уклонистки идеи и политически лозунги. По този начин „лево“-уклонистките идеи получиха в партията по-нататъшно развитие и се оформиха в нова „лево“-уклонистка линия.

Макар че привържениците на новата „лево“-уклонистка линия, възглавявани от др. Чен Шао-юй, също критикуваха левичарските грешки на лилисаневската линия и примиренческите грешки на третия пленум на Централния комитет, все пак тяхната линия се характеризираше главно с това, че те критикуваха лилисаневската линия не като „лява“, а, напротив, като „дясна“; те обвиняваха третия пленум на Централния комитет в това, че „изцяло десноопортюнистическата теория и практика на привържениците на лилисаневската линия съвсем не бяха разкрити

и осъдени“, че в циркуляр № 96 не беше посочено, че „настоящем главна опасност както и преди е десният уклон“. Като засягаха характера на китайското общество и класовите отношения в Кигай, привържениците на новата „лево“-уклонистка линия преувеличаваха значението на капитализма в икономиката на Китай, преувеличаваха значението на борбата против буржоазията и кулачеството и значението на така наречените „елементи на социалистическа революция“ при съвременния етап на китайската революция, отричаха съществуването на междинен лагер и трето направление. Като говореха за революционна ситуация и за задачите на партията, те продължаваха да изтъкват формулата за наличие на „революционен подем“ в целия Китай и за „настъпателна линия“ на партията в мащаба на цялата страна и смятаха, че така наречената „непосредствена революционна ситуация“ скоро ще обхване една или няколко най-важни провинции с най-големи градове. Като изхождаха от своите леви-чарски възгледи, те правеха клеветнически изявления, че по онова време в Китай още нямало „истински“ Червена Армия и власт на Събранията на работническите, селските и войнишките депутати и особено настойчиво подчертаваха, че основна опасност в партията по онова време били, както те ги наричаха, „десният опортюнизъм“, „опортюнизъмът в тактическата работа“ и „кулашката линия“. В организационно отношение представителите на тази нова „лево“-уклонистка линия нарушаваха партийната дисциплина, отказваха се от възлаганата им работа и като групираха около себе си част от партийните членове, се заловиха с порочна сектантска дейност, насочена против Централния комитет; като застанаха на неправилен път, те призоваваха партийните членове към създаване на временни централни ръководни органи на партията, изискваха „бойните кадри“, които „активно поддържат и провеждат“ тяхната линия, „да реорганизират и попълнят ръководните органи от всички степени“ и т. н. В резултат на това в партията назря сериозна криза. Така че макар и представителите на новата „лево“-уклонистка линия да не настояваха за организиране на въстания в големите градове и по едно време да не настояваха за привличане на силите на Червената армия за настъпление срещу го-

лемите градове, все пак, ако говорим за тази линия като цяло, в сравнение с лилисаневската левичарска линия тя се провеждаше още по-решително и по-упорито, беше по-„теоретично“ обоснована и по-ясно оформена.

Под всестраниния натиск на тези „леви“ догматици-сектанти, възглавявани от др. Чен Шао-юй, и при толериране и поддръжка от страна на част от членовете на Централния комитет, които допускаха грешки от емпирично естество, през януари 1931 г. бе свикан четвъртият пленум на VI-я Централен комитет. Този пленум не изигра никаква положителна, гравивна роля. Той доведе до това, че новата „лѐво“-уклонистка линия бе приета, че тя одържа победа в централните ръководни органи на партията, и по този начин за трети път през периода на революционната аграрна война в партията започна да господствува левичарската линия. На четвъртия пленум на Централния комитет бе приета и започна да се провежда програмата, която съдържаеше двете взаимносвързани порочни искания на новите „леви“ уклонисти: борба против така наречения „десен уклон“ като „главна опасност“ в партията на дадения етап и „реорганизация и попълване на ръководните органи от всички степени“. При все че формално този пленум мина под знамето на борбата против лилисаневската линия и против „примиренчеството“, по същество обаче основа на неговата политическа програма беше именно „борбата против десния уклон“. Като не даде в своите решения анализ на политическата ситуация и определение на конкретните политически задачи на партията, а само общо се обяви против „десния уклон“ и „опортюнизма в практическата работа“, този пленум същевременно на дело одобри брошурата на др. Чен Шао-юй „Двете линии“ („Борба за по-нататъшна болшевизация на Китайската комунистическа партия“), която изразяваше идеите на новите „леви“ уклонисти; по онова време и през следващите повече от десет години някои смятаха тази брошура за документ, който играе роля на „правилна програма“. А в основата си тази брошура, както бе посочено по-горе, предствляваше съвсем порочна обща програма на „левия“ опортюнизъм, насочена против „десния уклон“. Въз основа на тази „програма“ Централният комитет на своя четвърти пленум, както и в своята

по-нататъшна дейност, от една страна, издигна на ръководна работа в Централния комитет редица „леви“ догматици и сектанти, а от друга — прекалено рязко се разправяше с партийните членове, които провеждаха погрешната лилисаневска линия; той неправилно беше, по партийните членове, които бяха извършили така наречените „примиренчески грешки“ и начело на които стоеше др. Цюй Цю-бо⁵. По-късно след закриването на четвъртия пленум, Централният комитет неправилно се нахвърли върху абсолютното мнозинство на така наречените „десноуклонисти“. В действителност този така наречен „десен уклон“ по онова време беше измислен главно от сектантите, които разгърнаха борба на четвъртия пленум на Централния комитет под лозунга „борба против десния уклон“. Сред така наречените „десноуклонисти“ по-късно изпъкна нищожна групичка разколници начело с Ло Чжан-лун, които действително станаха десни уклонисти, преминаха в лагера на контрареволуцията и бяха изгонени от партията завинаги; против тях несъмнено трябваше да се води решителна борба; създаването от тях на втора партия и стремежът им на всяка цена да запазят нейните организации от гледна точка на партийната дисциплина беше абсолютно недопустимо. А що се отнася до другарите Лин Юй-нан⁶, Ли цю-ши⁷, Хе Миң-сион⁸ и още над двадесет отговорни ръководни партийни работници — те извършиха твърде много полезни неща за партията и народа и бяха тясно свързани с масите. Наскоро след четвъртия пленум на Централния комитет те бяха заловени от враговете, проявиха мъжество и твърдост и загинаха като герои. Обвиненият в „примиренчески“ грешки др. Цюй Цю-бо бе по онова време един от авторитетните ръководители на партията; дори след като бе подложен на нападки, той продължаваше да върши голяма и полезна работа (главно на културния фронт); през юни 1935 г. той също така загина геройски в ръцете на гоминданските палачи. Героичните образи на всички тези другари — борци на пролетариата — ще живеят вечно в нашите сърца.

„Реорганизацията“ на централните органи, проведена от четвъртия пленум на Централния комитет, беше разпростряна също така и върху местните организации в те-

риторията на всички революционни опорни бази и в белите райони. Централният комитет, образуван на четвъртия пленум, още по-енергично и системно, отколкото ЦК в периода на третия пленум и след него, разпращаше из цялата страна свои представители, назначаваше нови ръководни работници, учредяваше свои представителства, стараяйки се по този път да доведе „борбата против десния уклон“ докрай.

Решението на Централния комитет, публикувано на 9 май 1931 г., наскоро след четвъртия пленум, показва, че новата „лево“-уклонистка линия вече е получила конкретно приложение и по-нататъшно развитие в практическата работа. След това в Китай станаха едно след друго важни събития. Червената армия от Централния район в провинцията Цзянси благодарение на правилното ръководство на другаря Мао Цзе-дун и на енергичните усилия на всички партийни членове — преди още Централният комитет, образуван на четвъртия пленум, да бе успял да отиде далече в провеждането на своята погрешна линия — постигна огромни победи, като разгроми втория и третия „поход“ на врага; другите революционни бази и формации на Червената армия в своето болшинство през същия период и при същите обстоятелства също постигнаха многобройни победи и значително нараснаха. От друга страна, започнатото от японските империалисти на 18 септември 1931 г. настъпление срещу Китай предизвика нов подем на националното и демократичното движение в цялата страна. Новият Централен комитет от самото начало даде съвсем погрешна оценка на ситуацията, създаде се в резултат на тези събития. Той твърде много надцени размерите на кризата на гоминданския режим и на растежа на революционните сили в страната, пренебрегна нарастването на националните противоречия между Китай и Япония след 18 септември 1931 г. и демократическите искания на междинните слоеве, които настъпяваха за съпротива срещу японската агресия; новият Централен комитет упорито твърдеше, че империалистическа Япония и другите империалистически страни ще предприемат съвместно настъпление срещу Съветския Съюз, че империалистите от различните страни и всички контрареволуционни и даже междинни групи в Китай ще започнат съвместно на-

стъпление срещу китайската революция и че междинните групи са „най-опасните врагове на китайската революция“. Като изхождаше от това, новият Централен комитет продължаваше да настоява, че трябва да се води борба против всичко и всички, и твърдеше, че „извънредно важен въпрос на политическата ситуация в Китай е решителната — на живот и на смърт — борба между контра-революцията и революцията“; той отново издигна също така редица авантюристически лозунги, които предвиждаха завземането на големите градове от силите на Червената армия с оглед да се постигне завоюване на победа отначало в една или няколко провинции, както и повсеместно въоръжаване на работниците и селяните, организиране на всеобща стачки във всички предприятия в белите райони и т. н. Тези грешки намериха израз преди всичко в приетата от Централния комитет на 20 септември 1931 г. „Резолюция за неотложните задачи, произтичащи от разгромяването на третия „поход“ на врага от работническо-селската Червена армия и от постепенното назряване на революционната криза“; те бяха продължени и развити в съставените по-късно от Временния централен комитет или под негово ръководство документи, като например „Резолюция по въпроса за завоевателните действия на японския империализъм в Манчжурия“ (22 септември 1931 г.), „Резолюция за завоюване на победа на революцията отначало в една или няколко провинции“ (9 януари 1932 г.), „Резолюция за „събитията от 28 януари““ (26 февруари 1932 г.), „Опортунистически колебания в редовете на Китайската комунистическа партия по въпроса за завоюване на победа на революцията отначало в една или няколко провинции“ (4 април 1932 г.), „Резолюция на бюрото на ЦК на ККП в Централния район по въпроса за ръководството и участието в Седмичата на борбата против настъпването на империализма срещу СССР, против разделянето на Китай от империалистите и за разширяване на националнореволюционната война“ (11 май 1932 г.), „Нарастване на революционната криза и задачите на партийните организации в Северен Китай“ (24 юни 1932 г.).

Периодът от създаването на Временния централен комитет начело с др. Цин Бан-сян (Бо Гу)⁹ през септември

1931 г. до съвещанието в Цзуни през януари 1935 г. беше период на по-нататъшно развитие на третата „лево“-уклонистка линия. Именно през този период, в началото на 1933 г., във връзка с това, че на работата в белите райони в резултат на провеждането на порочната линия беше нанесен тежък удар, Временният централен комитет премина в територията на опорната база в южната част на провинцията Цзянси и това му даде възможност да продължи с още по-голяма настойчивост провеждането на тази порочна линия в територията на опорната база, в която се намираше, както и в територията на близките бази. Макар правилната линия, която бе провеждана в миналото в територията на опорните бази в южната част на провинцията Цзянси и в западната част на провинцията Фуцзян, да бе опорочена още на партийната конференция на южноцзянсийската опорна база през ноември 1931 г. и на съвещанието на Централния комитет в Нинду през август 1932 г., където тя въз основа на порочната програма за „борба против десния уклон“ и „реорганизиране на ръководните органи от всички степени“, приета на четвъртия пленум на Централния комитет, бе квалифицирана като „кулашка линия“ и като „крайно погрешна, изцяло десноопортюнистическа линия“, а партийното ръководство и военното командване, които провеждаха правилната линия, бяха отстранени, все пак благодарение на голямото влияние на правилните стратегически указания на другаря Мао Цзе-дун в частите на Червената армия военните действия по отблъсването на четвъртия „поход“ на врага през пролетта на 1933 г., когато провеждането на порочната линия на временния ЦК в Червената армия още не бе разгърнато напълно, завършиха с победа. А през време на военните действия против петия „поход“, които започнаха в края на 1933 г., порочните стратегически схващания бяха вече напълно преодолены. По много други политически въпроси и особено в политиката по отношение на фуцзянските събития порочната „лява“ линия също така се провеждаше с пълна последователност.

Свиканият през януари 1934 г. по инициатива на Временния ЦК пети пленум на VI-я Централен комитет бе кулминационната точка в развитието на третата „лево“-

уклонистка линия. Въпреки несполуките на китайското революционно движение и на народното антияпонско демократично движение, което се разгърна в районите на гоминданското господство след „събитията от 18 септември“ и „събитията от 28 януари“, т. е. въпреки несполуките, които бяха последица от провеждането на левичарската линия, петият пленум сялапо твърдеше, че „революционната криза в Китай е навлязла вече в нов етап, в етап на изостряне — в Китай вече съществува непосредствена революционна ситуация“, че борбата против петия „поход“ е именно „борба за пълна победа на китайската революция“ и че тази борба окончателно ще реши за Китай „въпроса „кой кого“ или в полза на революционния, или в полза на колониалния път“. Пленумът отново застана на гледището на лилисаневската линия, заявявайки, че „когато ние разпрострем работническо-селската демократическа революция върху най-важните части на Китай, тогава осъществяването на социалистическата революция ще стане основна задача на комунистическата партия и само върху тази основа Китай ще може да се обедини, а китайският народ — да постигне национално освобождение“ и т. н. Под лозунгите за борба против „десния опортюнизъм като главна опасност“, против „примиренческото отношение към десния опортюнизъм“, против „двуличното саботиране на партийната линия в практическата работа“ и т. н. Пленумът още по-широко разгърна борбата, която се характеризираше с прилагането на сектантски методи и със забегки, и продължи политиката на избиване на кадрите.

Най-пагубната последица от провеждането на третата „лево“-уклонистка линия в територията на революционните опорни бази беше поражението, понесено във военните действия по отблъскването на петия „поход“ в района, в който се намираше Централният комитет, и оттеглянето оттам на главните сили на Червената армия. Представителите на „лево“-уклонистката линия през време на военните действия при оттеглянето от Цзянси и през време на Великия поход отново допуснаха грешка, която се изрази в курса на бягство, и това доведе до нови загуби в Червената армия. В по-голямата част от другите революционни опорни бази (Фуцзян—Чжецзян—Цзянсийския район, Хубей—Хенан—Анхуйския район, Хунан—Хубей—Цзян-

сийския район, Хунан—Цзюсийския район, района в западната част на провинциите Хунан и Хубей, Сичуан—Шенсийския район) и в обширната територия на белите райони работата на партията в резултат на господството на левичарската линия също така търпеше провали. Линията на Чжан Го-тао, която господствуваше в Хубей—Хенан—Анхуйския и Сичуан—Шенсийския район, се проявяваше освен в обикновените левичарски грешки, още и в особено рязко изразения милитаризъм и в курса на бягството при настъпление на врага.

Такова беше главното съдържание на третата порочна „лево“-уклонистка линия, която господствуваше в партията и бе възглавявана от догматиците другарите Чен Шао-юй и Цин Ван-сян.

Другарите, които правеха догматични грешки, надяваха тогата на „теоретици“ на марксизма-ленинизма и се опираха на престижа си по политическите и организационните въпроси, който им бе създаден на четвъртия пленум на Централния комитет. В резултат на това третата „лево“-уклонистка линия господствува в партията цели четири години; именно тази линия получи най-пълно и завършен израз в идеологическата, политическата, военната и организационната област. Тя оказа най-дълбоко влияние върху партията, а поради това причини и най-голяма вреда. Обаче другарите, които провеждаха тази порочна линия, безапелационно вярваха, че „Китайската комунистическа партия още повече се е болшевизирала“, кресливо наричаха себе си „стопроцентови болшевики“, в пълно противоречие с фактите дълго време с всички сили възхваляваха „правилността“ на ръководната линия на Централния комитет след четвъртия пленум, раздуваха неговите „непомръкващи заслуги“ и по този начин напълно изопачиха историята на партията.

През периода на господството на третата „лево“-уклонистка линия партийните членове, които бяха за правилната линия, представлявана от другаря Мао Цзе-дун, заемаха позиция диаметрално противоположна на линията на „левите“ уклонисти. Те не се съгласяваха с тази линия и искаха тя да бъде поправена; но Централният комитет, образуван на четвъртия пленум, и неговите представителства и пълномощници отстраняваха тези другари от ръковод-

ството по места, където те провеждаха правилната линия. Обаче във връзка с това, че привържениците на левичарската линия непрекъснато търпяха провал след провал в практическата дейност и особено във връзка с непрекъснатите поражения при отблъсването на петия „поход“ срещу района, в който се намираше Централният комитет, порочността на тази линия ставаше очевидна за все по-голям брой ръководни дейци и редовни партийни членове, като пораждаше в тяхната среда съмнения и недоволство.

След започването на Великия поход на Червената армия от района, в който се намираше Централният комитет, тези съмнения и недоволство се засилиха; даже част от другарите, които по-рано допускаха левичарски грешки, по това време започнаха да проглеждат и да преминават на позициите на борба против тези грешки. По този начин широките маси на партийните работници и редовите партийни членове, които се бореа против левичарската линия, се сплотиха около другаря Мао Цзе-дун, и разширеното съвещание на Политбюро на Централния комитет, свикано под ръководството на другаря Мао Цзе-Дун през януари 1935 г. в град Цзуни в провинцията Гуйчжоу, сложи край на господството на левичарската линия в Централния комитет на партията. Партията бе спасена в най-критичния момент.

На съвещанието в Цзуни цялото внимание бе съсредоточено върху поправянето на грешките във военната и организационната област, които имаха по онова време решаващо значение, и това беше съвсем правилно. На това съвещание бе образувано новото ръководство на Централния комитет начело с другаря Мао Цзе-дун. Това бе прелом в живота на Китайската комунистическа партия, който имаше извънредно голямо историческо значение. Именно благодарение на този прелом нашата партия се оказа в състояние да завърши победоносно Великия поход, в изключително опасните и тежки условия на този поход да запази и закали основните кадри на партията и на Червената армия, успешно да преодолее линията на Чжан Го-тао, който упорито провеждаше курс на отстъпление и бягство и създаваше своя, втора партия, да изведе революционните опорни бази в северната част на провин-

цията Шенси от кризата, която те преживяваха в резултат на провеждането на „лево“-уклонистката линия¹⁰, правилно да ръководи патриотичното „движение от 9 декември“ за спасение на родината, правилно да уреди сианския инцидент от 1936 г.; да създаде единен национален антияпонски фронт и да ускори избухването на свещената война против японските грабители.

След съвещанието в Цзунни политическата линия на Централния комитет на Китайската комунистическа партия, ръководен от другаря Мао Цзе-дун, беше съвсем правилна. Левичарските грешки в политическата, военната и организационната област бяха постепенно изживени. Започналите в цялата партия от 1942 г. под ръководството на другаря Мао Цзе-дун движение за поправяне на стила и движение за изучаване историята на партията, които имаха за цел да се борят против субективизма, сектанството и шаблонните схеми в партията, доведоха до това, че бяха ликвидирани и идеологическите корени на „лево“-уклонистките и десноуклонистките грешки, които дотогава нееднократно се повтаряха в партията. Партийните членове, които в миналото допускаха „лево“- и десноуклонистки грешки, в преобладаващото си мнозинство в резултат на продължителен личен опит значително израснаха и чрез своята дейност принесоха голяма полза на партията и на народа. Тези другари се сплотиха с цялата маса на партийните членове върху основата на общите политически възгледи. Седмият разширен пленум на VI-я Централен комитет със задоволство констатира: като изпита и успехи, и несполуки, нашата партия в края на краищата под ръководството на другаря Мао Цзе-дун за пръв път постигна онази изключителна здравина и онова единство в идеологическо, политическо, организационно и военно отношение, които я характеризират днес. Това е партия, която наскоро ще извоюва победа, това е партия, която никаква сила не ще бъде в състояние да победи.

Седмият разширен пленум на Централния комитет счита, че е целесъобразно обобщението по някои въпроси на историята на нашата партия през периода на войната против японските завоеватели да бъде отложено за в бъдеще, тъй като етапът на войната срещу японските завоеватели още не е завършен.

За да дадем възможност на членовете на нашата партия по-дълбоко да разберат погрешността на всички „лево“-уклонистки линии, и особено на третата от тях, и по този начин да им помогнем да извлекат поуки от миналото и да предотвратят повтаряне на аналогични грешки в по-нататъшната си работа, трябва да покажем главните различия между тези уклони и правилната линия на партията в политическата, военната, организационната и идеологическата област.

а) В ПОЛИТИЧЕСКАТА ОБЛАСТ

Както посочва другарят Сталин¹¹ и както бе подробно показано от другаря Мао Цзе-дун, Китай в съвременния етап на своето развитие представлява полуколониална, полуфеодална страна (след „събитията от 18 септември“ част от неговата територия е превърната в колония), в която революцията след първата световна война е национална и демократическа революция, протичаща в епоха, когато международният пролетариат вече одържа победа в СССР, а китайският пролетариат придоби политическа съзнателност. Това именно и определя характера на китайската революция в съвременния етап като антиимпериалистическа и антифеодална революция, чийто хегемон е пролетариатът и която се осъществява от работниците и селяните като основна сила при участието на други широки слоеве на обществото. С други думи, тя е новодемократическа революция, различаваща се както от демократическите революции от стария тип, така и от социалистическата революция. Но силата на това, че съвременен Китай е голяма полуколониална и полуфеодална страна, намираща се под господството на няколко мощни империалистически държави, между които съществуват взаимни противоречия, както и под господството на вътрешните феодални сили, икономическото и политическото развитие на Китай се характеризира с крайна неравномерност и разпокъсаност. Това на свой ред определя крайната неравномерност на развитието на новодемократическата революция в Китай,

поради което на китайската революция, за да постигне победа в цялата страна, неизбежно ѝ предстои да измине дълъг и криволичещ път на борба; но същевременно това дава и възможност широко да използваме в хода на борбата противоречията в лагера на враговете, дава възможност в обширни райони, където господството на врага е относително слабо, предварително да създадем и да задържаме в свои ръце въоръжените опорни бази на революцията. Ето тези именно основни особености и основни закономерности на китайската революция, потвърдени от практиката на тази революция, не бяха разбрани и бяха отричани от представителите на всички уклонистки линии — както на десните, така и на „левите“, — и особено от представителите на третата „лево“-уклонистка линия. По силата на това в политическата област „левите“ уклонисти допускаха грешки по следните три основни въпроса:

Първо, всички „леви“ уклонисти преди всичко грешеха по въпроса за задачите на революцията и за класовите отношения в страната.

Подобно на другаря Сталин другарят Мао Цзе-дун още в периода на първата велика революция не само посочваше, че задача на китайската революция в съвременния етап е борбата против империализма и феодалните сили, но и особено подчертаваше, че борбата на селячеството за земя съставлява основното съдържание на антиимпериалистическата и антифеодалната борба в Китай, че буржоазнодемократическата революция в Китай е всъщност селска революция и поради това основна задача на китайския пролетариат в буржоазнодемократическата революция е да възглави борбата на селячеството¹². В началния период на революционната аграрна война другарят Мао Цзе-дун отново посочваше, че Китай все още се нуждае от буржоазнодемократическа революция, че само когато той премине през такава демократическа революция, ще може да се говори за перспективи за преминаване към социализма¹³; посочваше, че във връзка с поражението на революцията в градовете аграрната революция е придобила още по-голямо значение, че „в условията на полуколониален Китай е възможно борбата на селяните да претърпи поражение поради отсъствие на ръководство от страна на работниците, но е невъзможно разгръщащата се борба на селя-

чеството да залее силите на работническата класа и да се отрази неблагоприятно върху самата революция¹⁴; посочваше, че и след измяната на едрата буржоазия на делото на революцията различieto между либералната буржоазия и компрадорската буржоазия се запазва, че слоевете от населението, които искат демокрация, и още повече слоевете, които искат борба против империализма; си остават както и преди доста широки и затова е необходимо да намерим правилен подход към различните междинни слоеве, като се стараем с всички сили да се обединим с тях или да ги неутрализираме; що се отнася до селото — необходимо е там да подходим правилно към средняка и кулака („да вземаме от онези, които имат много, в полза на онези, които имат малко, да вземаме от богатия в полза на бедния“, но заедно с това решително да се сплотяваме със средняка, да осигурим интересите на заможните средняци, да предоставим известни стопански възможности на кулака, да дадем известни възможности на обикновения помешчик с оглед той също да има с какво да живее¹⁵).

Всичко това са основни идеи на новата демокрация, но „левите“ уклонисти не разбираха тези идеи и се бореха против тях. Въпреки че много от задачите на революцията, които се поставяха от представителите на всички „лево“-уклонистки линии, по своя характер също бяха демократически, все пак уклонистите неизменно заличаваха определената граница, която съществува между демократическата революция и социалистическата революция, и проявявайки субективистична прибързаност, се стремяха да излязат извън рамките на демократическата революция; те неизменно подценяваха решаващата роля на антифеодалната борба на селячеството в китайската революция, неизменно предявяваха искане за борба против буржоазията изобщо и даже против върхушката на дребната буржоазия. Представителите на третата „лево“-уклонистка линия отидоха още по-нататък, приравнявайки борбата против буржоазията към антиимпериалистическата и антифеодалната борба, отричайки наличността на междинен лагер и на трето направление и, нещо повече, отдавайки голямо значение на борбата против кулака. Нещо повече, когато след „събитията от 18 септември“ в класовите отношения в Китай станаха явни и доста значителни изменения, пред-

ставителите на третия „ляв“ уклон не само не забелязаха тези изменения, но, напротив, охарактеризираха междинните групировки, които по онова време се бяха активизирали, поради това че между тях и гоминданския реакционен режим съществуваша противоречия, като „най-опасни врагове“.

Трябва да се посочи, че представителите на третата „лево“-уклонистка линия също ръководеха борбата на селството за разделяне на земята, за създаване органи на властта, ръководеха въоръжения отпор срещу настъплението, предприето от тогавашното гоминданско правителство; но макар и да определиха правилно тези задачи, по силата на своите левичарски възгледи, за които споменахме по-горе, представителите на „лево“-уклонистката линия, като застанаха на погрешен път, се бояха да признаят, че движението на Червената армия беше селско движение, възглавявано от пролетариата; водеха борба против онова, което те наричаха „специфично селска революционност“, „селски капитализъм“ и „кулашка линия“; провеждаха своята така наречена „класова линия“, т. е. цяла редица политически схващания, които излизаха извън рамките на демократическата революция. Така например те провеждаха линия на ликвидиране на кулашкото стопанство и редица други левичарски линии по въпросите на икономиката и труда; по въпроса за властта те провеждаха линия на лишаване на всички представители на експлоататорските класи от правото на участие в органите на властта; в областта на народната просвета издигаха на пръв план лозунга за комунистическо по съдържание образование; провеждаха левичарска политика по отношение на интелигенцията; в работата по разлагането на армията на противника се ориентираха към спечелване на наша страна само войниците на противника, но не и офицерите, провеждаха левичарска политика по изкореняването на контрареволуционните елементи и т. н. Всичко това довеждаше до положението, че задачите, които стояха пред революцията, се решаваха от тях неправилно, довеждаше до изолиране на революционните сили, в резултат на което движението на Червената армия търпеше несполуки.

Трябва също да се посочи, че в районите на гоминданското господство нашата партия от момента на поражение

нието на революцията през 1927 г. неизменно твърдо възглавяваше националното и демократичното движение на народа, възглавяваше икономическата борба на работниците и на другите слоеве на трудещите се, както и революционното движение в областта на културата. Тя се бореше против политиката на предателство на националните интереси и на потискане на народа, провеждана от гоминданското правителство. По-специално след „събитията от 18 септември“ партията възглави Обединената североизточна антияпонска армия, подкрепи военните действия през време на „събитията от 28 януари“*, оказа помощ на войските на Съединената антияпонска армия в северната част на провинцията Чахар. Тя сключи с Фуцзянското народно правителство** съюз, който си поставяше за цел да оказва отпор на японските завоеватели и да се бори за демокрация, постави три условия, при които Червената армия бе готова да окаже отпор на завоевателите съвместно с войските на гоминдана¹⁶, и шест условия за създаване — съвместно с всички слоеве на народа — на Национален комитет за въоръжена самоотбрана¹⁷. На 1 август 1935 г. партията публикува „Въззвание към всички съотечественици във връзка със задачите на съпротивата срещу Япония и на спасяването на родината“, в което призоваваше към създаване на правителство на националната отбрана, на обединена антияпонска армия и т. н. Всичко това също беше правилно. Обаче всички „леви“ уклонисти, и особено представителите на третата „лево“-уклонистка линия, в периода на господството на тяхната политическа линия поради порочността на своите ръководни принципи се оказаха безсилни да решат правилно стоящите тогава пред тях задачи, в резултат на което работата на партията в районите на гоминданското господство не донасяше необходимите резултати или въобще търпеше пълен провал. Разбира се, що се отнася до въпроса за отпор срещу японските завоеватели — тогава още не беше възможно да се предвиди, че в позицията на главната господстваща групировка на гоминдана, която представлява интересите на

* Виж бележка 9 към произведението „За тактиката на борбата против японския империализъм“ в I-я том на това издание.

** Виж същата бележка.

основната част от едрите помешчици и едрата буржоазия, ще станат онези изменения, които станаха след събитията от 1935 г. в Северен Китай и особено след сианските събития от 1936 г. Обаче в позицията на междинните слоеве и на местните групировки, които представляваха интересите на известна част от едрите помешчици и едрата буржоазия, още тогава станаха изменения, които ги правеха наши съюзници в борбата против японските завоеватели. Тези изменения бяха очевидни даже за широките маси на редовите партийни членове и на народа, но представителите на третия „ляв“ уклон пренебрегваха тези изменения или пък отричаха тяхната наличност и така плътно се затвориха в собствената си черупка, че далеч изостанаха от политическия живот на китайския народ. Изоляцията и изоставането, породени от тази сектантска затвореност, общо взето не бяха преодолені чак до съвещанието в Цзунни.

Второ, всички „леви“ уклонисти грешеха също и по въпроса за революционната война и за опорните бази на революцията.

Другарят Сталин казва: „В Китай въоръжената революция се бори против въоръжената контрареволюция. Това е една от особеностите и едно от предимствата на китайската революция.“¹⁵ Подобно на другаря Сталин другарят Мао Цзе-дун още в началния период на революционната аграрна война правилно посочваше, че доколкото полуколониален, полуфеодален Китай представлява голяма и разпокъсана страна, в която няма демокрация и в която е слабо развита промишлеността, дотолкова в кигайската революция въоръжената борба е главна форма на борбата, а армията, която общо взето се състои от селяни, е главна форма на организация. Другарят Мао Цзе-дун посочваше също така, че обширните селски райони, в които живеят широките маси на селячеството, представляват важни и необходими позиции на китайската революция (революционното село може да окръжи града, революционните градове не могат да се откъсват от селото); в Китай може и трябва да се създават въоръжени опорни бази на революцията като изходни позиции за победа в цялата страна (т. е. за демократично обединение на цялата страна)¹⁹. В периода на революцията от 1924—1927 г. благодарение на наличността на коалиционно правителство, съз-

дадено от сътрудническите тогава гоминдан и комунистическа партия, като центрове на опорните бази на революцията служеха някои големи градове; но дори и тогава беше необходимо да се създаде под ръководството на пролетариата народна армия, състояща се общо взето от селяни, и да се разреши аграрният въпрос в селото, та по този начин да се заздрави основата на опорните бази. А в периода на революционната аграрна война поради това, че мощните сили на контрареволуцията бяха овладели всички градове в страната, опорни бази можеше да се създават, разширяват и укрепват само в селото (а не в най-големите градове), където властта на контрареволуцията беше слаба, и главно по пътя на селската партизанска война (а не на позиционната война). Другарят Мао Цзедун посочваше, че в Китай възможността за съществуване на такива въоръжени бази на революцията в селските райони исторически е обусловена от „раздробеността на страната на затворени райони със селскостопанска икономика (единна за цялата страна капиталистическа икономика у нас не съществува) и . . . империалистическата политика на разцепление и експлоатация на Китай чрез разделянето му на сфери на влияние“ и като последица от това от „продължителното разногласие и войни в лагера на бялата власт“²⁰. Той посочваше също така, че историческото значение на такива опорни бази за китайската революция се състои в това, че „само по такъв начин е възможно да се внуши на революционно настроените маси в цялата страна такава вяра, каквато внушава Съветският Съюз на целия свят. Само по такъв начин е възможно да се поставят реакционните господстващи класи пред лицето на огромни трудности, да се разклати почвата под техните крака и да се ускори тяхното вътрешно разпадане. И само по такъв начин е възможно на дело да се създаде Червена армия, която да се превърне в най-мощното оръжие на идващата велика революция. С една дума, само по такъв начин е възможно да се ускори настъпването на революционния подем.“²¹ А що се отнася до работата сред масите в градовете, то като основен курс в оня период трябваше, както и искаше работилият в белите райони привърженик на правилната линия другарят Лю Шао-ци, да поставим на първо място отбраната (а не настъплението),

всемерно да използваме за работа легалните възможности (а не да се отказваме от тяхното използване), за да дадем възможност на партийните организации дълбоко да пуснат корени в масите, задълго да минат в нелегалност, да натрупваме сили, своевременно да изпращаме част от своите кадри в селото, за да разгръщат там въоръжена борба, и по този начин да поддържаме борбата в селото и да съдействуваме за развитието на революционната ситуация. Ето защо, докато цялата обстановка изобщо не започне отново да осигурява условия за създаване на демократична власт в градовете, работата в селото трябва да играе господстваща роля в китайското революционно движение, а работата в града — спомагателна. Успехи на революцията в селото и временна невъзможност да се печелят също такива успехи в града, настъпление в селото и, като правило, отбрана в града, нещо повече, успехи и настъпление в един селски район и несполуки, отстъпление, отбрана в друг — такава е сложната картина на борбата на революцията и контрареволуцията в Китай през този период и именно така се прокарва оня необходим път, по който революцията в дадена обстановка ще дойде от поражение до победа.

Обаче представителите на всички „лево“-уклонистки линии не разбираха особеностите на полуколониалното и полуфеодалното китайско общество, не разбираха, че буржоазнодемократическата революция в Китай е всъщност селска революция, не разбираха, че китайската революция се развива неравномерно, върви по криволинеен път и има продължителен характер и поради това именно подценяваха важността на въоръжената борба и особено важността на селската партизанска война и на опорните бази в селото и поведоха борба против, както те се изразяваха, „пушкоманията“ и „местничеството и консерватизма, свойствени на селското съзнание“. Те неизменно се надяваха, че въпреки жестоките репресии от страна на врага борбата на работниците и другите трудещи се в града внезапно ще се разгори, че ще могат да се вдигнат въоръжени въстания в най-големите градове, че по този начин ще бъде спечелена „победа отначало в една или няколко провинции“, а това ще доведе значи до революционен подем в цялата страна и ще донесе победа в

целия Китай. Цялата своя практическа работа те изграждаха именно върху тази химера. Но на практика в условията на онова общо съотношение на класовите сили, което се създаде след поражението на революцията в 1927 г. резултат от тези мечтания бе преди всичко само провалът на самата работа в града. Именно така банкрутираха привържениците на първата „лево“-уклонистка линия, но привържениците на втората „лево“-уклонистка линия продължаваха да правят същите грешки. Те се отличаваха от първите само по това, че искаха поддръжка от страна на Червената армия, тъй като Червената армия по това време вече постепенно израсна в значителна сила. Банкрутираха и вторите, но привържениците на третата „лево“-уклонистка линия продължаваха да настояват да се подготвят „както трябва“ въоръжени въстания в големите градове. Те се отличаваха от своите предшественици по това, че поставяха задачата за завземане на градовете преди всичко пред Червената армия, тъй като по онова време Червената армия беше станала още по-силна, а работата в градовете се беше стеснила още повече. По този начин, вместо да подчинят работата в града на работата в селото — подчиняваха работата в селото на работата в града, в резултат на което след провалянето на работата в града бе провалена в повечето случаи и работата в селото.

Трябва да се посочи, че след 1932 г., поради това че Червената армия не беше в състояние да завземе или задържи в свои ръце най-големите градове, и особено във връзка с широкото настъпление, което гоминданът предприе, действията на Червената армия по овладяването на големите градове бяха всъщност прекратени; а след 1933 г., пак в резултат на още по-големите провали в работата в града и самият Временен ЦК се премести от града в селото; в територията на опорната база, като направи известен поврат в своята политика. Обаче този поврат, доколкото става дума за членовете на партията, които по онова време представляваха „лево“-уклонистката линия, не бе извършен съзнателно, не се яви като резултат на правилни изводи, направени въз основа на изучаването на особеностите на китайската революция; ето защо тези другари започнаха да ръководят всички области на ра-

ботата в Червената армия и в територията на опорните бази, изхождайки както и по-рано от своите погрешни възгледи за господстващата роля на града, и провалиха тази работа. Като убедително доказателство за това може да служи например обстоятелството, че те настояваха за позиционна война и се бореа против партизанската война и против партизанския характер, който имаха маневрените действия на редовните части; че те погрешно подчертаваха необходимостта от „редовност“ и се бореа против, както те се изразяваха, „партизанщината“ в Червената армия; че те не се опитваха да се приспособят към условията на селото с присъщата му откъснатост и към условията на продължителната партизанска война в отделните, откъснати от противника един от друг райони, за да използват икономично човешките и материалните ресурси на опорните бази и да прибегват до други необходими контрамерки; най-сетне, и обстоятелството, че през време на петия „поход“ на гоминдана те издигнаха такива погрешни лозунги като: „да държим курс към решителна схватка между двете линии на развитието на Китай“, „да не отстъпваме нито педя територия от опорните бази“ и т. н. и т. н.

Седмият разширен пленум на VI-я Централен комитет подчертава, че сега ние стоим пред прага на изменения в обстановката на характеризирания по-горе период — изменения, за настъпването на които трябваше да съдейства работата в селото и които ние трябваше да изчакваме при нашата работа в града. Едва сега, в последния етап на войната против японските завоеватели, когато армията, ръководена от нашата партия, стана мощна сила, която ще расте и по-нататък — едва сега ще бъде правилно да се подемe работата в градовете на окупираните от врага райони, като ѝ се придаде също такава значение като на работата в освободените райони, и да се пристъпи към активно подготвяне на всички условия, за да може с координирани удари отвътре и отвън да бъдат унищожени японските агресори в най-големите градове и след това да се пренесе центърът на тежестта на нашата работа в града. За нашата партия, която след поражението на революцията в 1927 г. с такъв труд пренесе центъра на тежестта на работата в селото, това ще бъде нов исторически поврат; всички членове на нашата партия трябва

напълно съзнателно да се готвят за този поврат, за да не повтарят грешките, които през периода на революционната аграрна война бяха допуснати от „левите“ уклонисти по въпроса за пренасянето на центъра на тежестта на работата от града в селото; отначало те се обявяваха против такъв поврат, съпротивяваха се срещу него; а когато, най-сетне, се съгласиха, тръгнаха със скрибуцане, по принуда, а не съзнателно. Що се отнася до районите, намиращи се под гоминданско господство, там работата стои по-иначе: там нашата задача оега се състои в това, както в селото, така и в града смело да мобилизираме масите, решително да се борим против гражданската война и разцеплението, за вътрешен мир и сплотяване, да искаме засилване на военните действия против Япония, премахване на еднопартийната диктатура и гоминдана и създаване на единно за цялата страна демократично коалиционно правителство. Когато завзетите от врага градове бъдат освободени от народа, когато единното за цялата страна демократично коалиционно правителство бъде създадено и се заздравя — виж, тогава ще може да се каже, че опорните бази в селото са изпълнили своята историческа мисия.

Трето, всички „леви“ уклонисти допускаха грешки също така и в тактическото ръководство, по въпросите на настъплението и отбраната. За правилно тактическо ръководство, както посочва другарят Сталин, е необходим правилен анализ на ситуацията (правилно да оценяваме съотношението на класовите сили и да определяме дали има прилив или отлив на движението), необходимо е да издигаме обусловени от нея правилни форми на борба и организация, необходимо е „умение да използваме всяка пукнатина в лагера на противника, умение да си намерим съюзници“²²; най-добър пример за такова правилно ръководство на революционното движение в Китай е ръководството на другаря Мао Цзе-дун. След поражението на революцията в 1927 г. другарят Мао Цзе-дун правилно посочи спадането на революционната вълна в страната. това, че в общонационален мащаб противникът е по-силен от нас, че авантюристичното настъпление неизбежно ще доведе до поражение, но че наред с това, при наличността на такива общи условия като непрекъснатите се разногласия и войни в лагера на реакционната власт и по-

степенното възраждане и нарастване на революционните искания на народа, при такива специфични условия като наличността на народни маси, които вече са минали през горнилото на първата велика революция, както и на достатъчно силна Червена армия и комунистическа партия, която провежда правилна политика, е възможно „съществуване в страната на един или няколко неголеми райони с червена власт, обкръжени от всички страни от райони с бяла власт“²³. По-нататък той посочваше, че в периоди на разцепление в средата на господстващите класи за разширяване районите на червената власт можем „да провеждаме курс към по-стремително придвижване; разширяване на територията на революционните бази чрез прилагане на въоръжена сила може да се провежда в сравнително голям мащаб“. А в периоди на относителна стабилизация на властта на господстващите класи трябва „да провеждаме курс на постепенно придвижване. Във военните действия през такива периоди трябва повече от всичко да се пазим от разпиляване на силите и от безогледни действия. А по отношение на работата по места (разпределяне на земята, създаване на органи на властта, разширяване на партийните организации и формиране на местни въоръжени сили) най-голяма опасност представлява разпиляването на силите и необръщане внимание на задачата за създаване на здрава база в Централния червен район.“²⁴ Даже в един и същи период нашата тактика трябва да се различава в зависимост от това, дали нашият враг е силен или слаб. Ето защо политиката на Пограничния район Хунан—Цзянси се заключаваше навремето „в провеждане на отбранителна тактика по отношение на провинцията Хунан, където властта на господстващите класи е сравнително силна, и настъпателна тактика по отношение на провинцията Цзянси, където тяхната власт е по-слаба“²⁵. Когато по-късно Червената армия на Пограничния район Хунан — Цзянси излезе на границата на провинциите Цзянси и Фуцзян, тя също така предложи план за борба „за овладяване на провинцията Цзянси и западните части на провинциите Фуцзян и Чжецзян“²⁶. Интересите на различните противници засягат революцията различно и това е важно основание, за да се прилага по отношение на тях раз-

лична тактика. Ето защо другарят Мао Цзе-дун неизменно изискваше „да се използва всеки конфликт в лагера на контрареволуцията и активно да се разширява всяка пукнатина в нейния лагер“²⁷, изискваше „борба против политиката на самоизолация и признаване на необходимостта да се завоюват на своя страна всички възможни съюзници“²⁸. „Да използваме противоречията, да завоюваме мнозинството, да се борим против малцинството, да разбиваме противниците поотделно“²⁹ — тези тактически принципи получиха широко приложение и по-нататъшно блестящо развитие в хода на ръководените от другаря Мао Цзе-дун военни действия против нееднократните гоминдански „походи“ и особено през време на Великия поход (след съвещанието в Цзуни), както и в нашата дейност в единния антияпонски национален фронт. Като пример могат да служат също така тактическите възгледи на другаря Лю Шао-ци, към които той се придържаше в работата си в белите райони. Другарят Лю Шао-ци правилно отчете крайно неблагоприятното за нас съотношение на силите, което се създаде в белите райони и особено в градовете след поражението на революцията в 1927 г. Ето защо той настояваше, че е необходимо да се заемем със системна работа по организирането на отстъплението и отбраната; „докато обстановката и условията са неблагоприятни за нас, временно да избягваме решителни схватки с врага“, за да „се подготвим за настъпление и решителни схватки в бъдещите революционни боеве“³⁰. Той настояваше, че е нужно да се заемем с планомерна работа по превеждането на партийните организации, които действаха легално през периода на революцията от 1924—1927 г., към строго конспиративно положение; що се отнася до работата сред масите, той настояваше „всемерно да използваме откритите, легалните пътища“, за да могат нелегалните организации на партията в хода на тая работа сред масите дълго време да укриват своите сили, дълбоко да се враснат в масите, „да натрупват и укрепват силите на масите, да повдигат равнището на тяхната съзнателност“³¹. Що се отнася до ръководенето на борбата на масите, др. Лю Шао-ци смяташе, че трябва „съобразно с обстановката и условията на дадена местност и на даден момент и с отчитането на

равнището на съзнателността на масите да издигаме приемливи за масите частични лозунги и искания и да прилагаме съответстващите на тях форми на борба, за да мобилизираме масите за борба, при което в зависимост от изменението на условията в хода на борбата или постепенно да превеждаме борбата на масите на по-високо стъпало, или в нужния момент да я спираме временно, за да се подготвим за следващото, по-високо стъпало и за по-широк размах“. По въпроса за използването на противоречията в лагера на врага и за завоюването на временни съюзници той смяташе, че трябва „да съдействуваме за избухването на тези противоречия и, за да се борим срещу главния враг, да влизаме във временни блокове с онези елементи във вражеския лагер, които могат да се съгласят да сътрудничат с нас или днес още не са наши главни врагове“, че трябва да правим необходимите отстъпки на онези съюзници, които са склонни да сътрудничат с нас, да ги привличаме към участие в съвместни действия и тогава да им влияем и да печелим на своя страна намиращите се под тяхно влияние низини“³². Успехът на „движението от 9 декември“ доказва правилността на тези тактически принципи за работата в белите райони.

Действайки против тези правилни тактически схващания, партийните членове, които стояха на позициите на „лево“-уклонистките линии, като не умееха обективно да преценяват съотношението между нашите сили и силите на врага — като не умееха да намират отговарящи на това съотношение форми на борба и форми на организация, като отричаха наличността на противоречия в лагера на врага и не им придаваха особено значение, в моменти, когато трябваше да се отбраняваме, без да се съобразяват с нищо, провеждаха своята „линия на настъпление“ и, разбира се, търпяха провали; но и в моменти, когато действително трябваше да се настъпва, те пак търпяха провали, тъй като не умееха да организират успешно настъпление. Техният метод на „преценяване на обстановката се състоеше в това, че някои единични, зачатъчни, странични, едностранчиви и повърхностни, но отговарящи тогава на техните възгледи явления, те представяха като нещо масово, развито, основно, всестранно и съществено; а що се отнася до реалните факти, които не от-

говаряха на техните възгледи (като например силата на врага и неговите временни успехи, нашата слабост и нашите временни неуспехи, недостатъчното равнище на съзнателността на масите, наличността на противоречия в лагера на врага, наличността на прогресивни страни при междинните групировки и т. н.) — те или се бояха да ги признават, или просто не ги забелязваха. Те никога не изхождаха от най-трудната, най-сложната възможна обстановка, а винаги мечтаеха за най-благоприятна и проста обстановка, каквато в живота не съществува, а що се отнася до движението на Червената армия, те неизменно представяха врага, който обкръжаваше революционните опорни бази, като „крайно колебаещ се“, „смъртно уплашен“, „стоящ пред прага на гибел“, „бързо отиващ към разложение“, „намиращ се в състояние на общо разложение“ и тем подобни. Представителите на третата „лево“-уклонистка линия смятаха дори, че Червената армия е по-силна от цялата гоминданска армия изобщо, макар че последната я превъзхождаше многократно. Като изхождаха от това, те през всичкото време искаха Червената армия при всички условия стремително да върви напред без всякакъв отдих. Те отричаха създалата се в резултат на революцията от 1924—1927 г. неравномерност в развитието на революцията в южната и в северната част на страната (тази неравномерност се измени в обратна посока едва през време на войната против японските завоеватели) и като застагнаха на неправилен път, водеха борба против, както те се изразяваха, „теорията за изостаналостта на Севера“, искайки повсеместно създаване в селските райони на Севера органи на червената власт, искайки организиране навсякъде в Севера бунтове в белите войскове части и създаване формации на Червената армия. Те отричаха също така разликата в положението във вътрешните и в граничните райони на опорните бази и изпадайки в грешка, се бореха против така наречената „линия на Ло Мин“³³. Те отказваха да използват противоречията между отделните милитаристи, които настъпваха срещу Червената армия, отказваха се от споразумение с войските, които проявяваха склонност да прекратят това настъпление. В работата в белите райони — в града, където революционната вълна вече се бе оттекла

и където властта на контрареволуцията беше много силна, те отказваха да провеждат необходимите мероприятия по организирането на отстъпление и отбрана, отказваха се от използване на всички легални възможности; вместо това те продължаваха да прибегват до настъпателни форми на борба, които създалата се по онова време обстановка вече не допускаше, продължаваха да създават големи, нямащи необходимото прикритие партийни органи и откънати от широките народни маси така наречени „червени масови организации“, които напомняха втора партия. Те постоянно, без да се съобразяват с условията, призоваваха работниците към политически и всеобща стачки, учащите се — към прекратяване на занятията, търговците — към прекратяване на търговията, войниците — към отказ да излизат на учение, полиците — към напускане на постовете, призоваваха към демонстрации, летящи митинги и дори към въоръжени въстания и т. н. Те организираха такива действия, макар че да се привлекат масите към участие в тях или към тяхното поддържане не беше лесно или беше дори невъзможно; при това провалите, с които завършваха подобни действия, те представяха като „победи“. Накратко казано, партийните членове, които бяха привърженици на „лево“-уклонистките линии и особено на третата от тях, затънаха в сектантска затвореност и авантюризъм и сляпо вярвайки, че „борбата е над всичко — всичко за борбата“, че трябва непрекъснато да се разширява и засилва борбата, непрекъснато търпяха поражения, които можеха да се избягнат.

Б) ВЪВ ВОЕННАТА ОБЛАСТ

В днешния етап на китайската революция въоръжената борба е главна форма на политическата борба. През периода на революционната аграрна война този въпрос стана най-насыщен от всички въпроси на политиката на партията. Другарят Мао Цзе-дун, основавайки се на марксистко-ленинското учение, определи не само правилната политическа линия на китайската революция, но в годините на революционната аграрна война определи — също така въз основа на марксистко-ленинското учение —

и подчинената на тази политическа линия правилна военна линия. Военната линия на другаря Мао Цзе-дун изхожда от две основни положения: първо, нашата армия е и може да бъде само такава армия, която следва идейното ръководство на пролетариата и служи като оръдие в борбата на народа, като оръдие за създаване на опорни бази на революцията; второ, нашата война е и може да бъде само такава война, в която е необходимо, признавайки наличността на такива условия като мощта на врага и нашата слабост, многобройността на войските на врага и малобройността на нашите войски, напълно да използваме слабите страни на врага и нашите предимства, напълно да се опираме на силите на народните маси и по този начин да осигурим възможност за нашето съществуване, успехи и растеж.

Изхождайки от първото положение, Червената армия (сега 8-а армия, Новата 4-а армия и други народни войски) трябва беззаветно да се бори за линията, програмата и политиката на партията, с други думи, за интересите на целия народ, трябва да се бори против всевъзможните несъвместими с тях милитаристки тенденции. Това означава, че Червената армия трябва да се бори против психологията на военщината, чиито посетители смятат, че военното дело не трябва да се подчинява на политиката или даже, че военните трябва да командуват политиката, както и против настроенята на разбойната волница; Червената армия трябва едновременно да изпълнява триединна задача: да воюва, да работи сред масите и да издирва средства (а сега — да участва в производството). Да работи сред масите — това значи да стане пропагандист и организатор на партията и на народната власт, т. е. да помага по места на народните маси в разделянето на земята (сега — в намаляването на арендата и лихвения процент), в създаването на въоръжени отряди, в създаването на органи на властта и даже в създаването на партийни организации. Ето защо Червената армия в своите отношения с органите на властта и с народа трябва строго да изисква от своите хора уважение към органите на народната власт и към масовите народни организации, трябва да укрепва техния авторитет, трябва строго да спазва „Трите заповеди за дисциплина“ и „Напътствие

от осем точки³⁴. В самата армия трябва да се създават правилни взаимоотношения между командири и бойци, да се създаде определен демократичен начин на живот и съзнателна, изградена върху авторитета на старшия военна дисциплина. В работата сред войските на врага трябва да се провежда правилна политика на разлагане на вражеската армия и на завоюване пленниците на своя страна.

Изхождайки от второто положение, Червената армия трябва да признае, че в периода на революционната аграрна война партизанската война и имащите партизански характер маневрени действия на редовните части са главна форма на водене на военните действия, да признае, че да се победи един числено многократно превъзхождащ противник е възможно само в народна война, в която съществува взаимодействие между съединенията на основните сили на армията и местните войсковы формирования, между редовните войски и партизаните, между армията и народа, между въоръжените и невъоръжените маси. Ето защо Червената армия трябва да се бори против становището за стратегия на бързотечната война и за продължителни операции от оперативен мащаб, трябва твърдо да се придържа към становището за стратегия на продължителната война, за стремителни действия от оперативен мащаб, а в тактиката да се бори против становището в операции и боеве с малки сили да се побеждават големи и да отстоява становището с големи сили да се побеждават малки. Ето защо Червената армия трябваше да се придържа към такива стратегически и тактически принципи като „да се разсредоточават войските, за да се вдигат масите, и да се съсредоточават войските, за да се справяме с противника“, „врагът настъпва — ние отстъпваме, врагът е спрял — ние го безпокоим, врагът се е уморил — ние го бием, врагът отстъпва — ние го преследваме“, „при създаването на стабилни откъснати райони“* да се прилага тактиката на вълнообразно придвижване; в случай на преследване от силен противник да се обикаля, без да се отива далече от базата³⁵, „увличане на противника навътре в територията“³⁶, „да съсре-

---

* Виж бележка 10 към произведението „От искрата може да се разгори пожар“ в 1-я том на това издание.

доточаваш превъзхождащи сили, да избираш слабите места на врага; действуйки сигурно, в хода на маневрените операции да унищожаваш част или по-голямата част от противника, да биеш враговете поотделно“ и т. н.³⁷

По военния въпрос всички „леви“ уклонисти стояха на позиции, диаметрално противоположни на позициите на другаря Мао Цзе-дун: путчизмът на първата „лево“-уклонистка линия откъсваше Червената армия от народните маси; втората „лево“-уклонистка линия я тласкаше към осъществяване на авантюристични настъпления; обаче нито едната, нито другата имаше по военния въпрос цялостна система от възгледи; такава система имаха привържениците на третата „лево“-уклонистка линия. По въпросите на изграждането на армията представителите на третия „ляв“ уклон свеждаха триединната задача на Червената армия към просто водене на военни действия и пренебрегваха възпитанието на армията в дух на поддържане на правилни отношения с народа, с органите на властта и на правилни взаимоотношения между командири и бойци; те искаха ненужна „редовност“, разглеждаха отговарящия на тогавашните изисквания партизански характер на Червената армия като „партизанщина“ и водеха борба против него; в политическата работа те култивираха формализъм. По въпросите на воденето на военните действия те отричаха обстоятелството, че врагът е силен, а ние сме слаби, настояваха за позиционна война и за така наречената „редовна“ война, която трябвало да бъде водена само от основните сили на Червената армия; те бяха за стратегия на бързотечната война и за продължителни действия от оперативен мащаб; те искаха „да нанасяме удари по целия фронт“, „да бием противника с два юмука“, бореха се против увеличаването на противника навътре в територията, разглеждаха необходимите преобразования като „курс към отстъпление и бягство“, искаха стабилни линии на фронта и абсолютна централизация на командването. С една дума, като не разбираха що е истинска народна война, те отхвърляха партизанската война и маневрените действия от партизански характер, осъществявани от редовните части. През време на операциите по отблъскването на петия „поход“ те първоначално взеха курс към авантюристично настъ-

пление, като искаха „отбрана отвъд вратите на своята държава“, след това в отбраната започнаха да провеждат курс към запазване територията на всяка цена, настояваха за децентрализация на отбраната и за нанасяне на „кратки-внезапни удари“, искаха да си мерим силите с противника — „кой кого ще изтощи“; и най-сетне, когато се наложи да се изостави опорната база в Цзянси, те възприеха курс към най-чистопробно бягство. До такива резултати доведоха опитите да се заменят партизанската война и маневрените действия на редовните части с позиционна война, да се замени истински народната война с така наречената „редовна“ война.

Във войната против японските завоеватели в етапите на стратегическото отстъпление и стратегическото равновесие във връзка с това, че превесът на силите на противника е още по-значителен, правилното становище на 8-а армия и на Новата 4-а армия се състои в това, „да се води главно партизанска война, но да не се отказваме и от маневрени действия на редовните войски при наличието на благоприятни условия“*. Излишният стремеж към маневрени действия на редовните войски е грешка. Обаче в приближаващия се етап на стратегическо контра-настъпление едновременно с преместването на центъра на тежестта на работата на цялата партия от селото в града и нашата армия — при условие че ще бъде снабдена със съвременен въоръжение — ще трябва да премине от стратегията, в която главно място заема партизанската война, към стратегия, в която главно място ще заемат маневрените действия на редовните войски и позиционната война. И за този поврат, който ще настъпи в недалечно бъдеще, цялата наша партия трябва да се готви напълно съзнателно.

в) В ОРГАНИЗАЦИОННАТА ОБЛАСТ

Както посочва другарят Мао Цзе-дун, правилната политическа линия трябва да се гради върху това, „да черпим от масите и да носим в масите“. А за да изпълняваме това — истински да черпим от масите и, главно,

* Виж произведението „За продължителната война“, 2-и том на това издание, стр. 158.

истински да носим в масите, — необходимо е не само партията да бъде тясно свързана с безпартийните маси (с класата и народа), но преди всичко ръководните органи на партията да бъдат тясно свързани с партийните маси (с актива и редовите членове на партията), с други думи, необходимо е да провеждаме правилна организационна линия. Ето защо другарят Мао Цзе-дун за всеки период от историята на нашата партия определяше едновременно както политическата линия, която представлява интересите на народните маси, така и организационната линия, която обслужва тази политическа линия и осигурява връзката с масите вътре в партията и вън от нея. Дейността на другаря Мао Цзе-дун в тази насока получи значително развитие през периода на революционната аграрна война и намери своя концентриран израз в постановлението на 9-та партийна конференция на 4-я корпус на Червената армия през 1929 г.³⁸ От една страна, в това постановление въпросите на партийното строителство бяха издигнати на голяма идейно-политическа принципна висота, в него се отстояваше цялостното ръководство на пролетарската идеология, беше, както и подобаваше, нанесен удар върху психологията на военщината, върху субективизма, индивидуализма, уравниловските тенденции, настроенията на разбойническата волница, путчизма и другите погрешни тенденции, бяха посочени причините за тяхното възникване, нанасяната от тях вреда и пътищата за тяхното изкореняване. От друга страна, в постановлението се отстояваше строгото спазване на принципите на демократическия централизъм, осъждаше се както прекомерното ограничаване на демократията, така и прекомерното ограничаване на централизма.

В интерес на осигуряването на сплотеност на партийните редове другарят Мао Цзе-дун отстояваше също така принципа на подчиняване частта на цялото и изхождайки от конкретните особености на китайската революция, определи правилните взаимоотношения между новите и старите кадри, между кадрите, дошли отвън, и местните кадри, между армейските и местните работници, както и между работниците от различните ведомства и различните административни райони. По този начин другарят Мао

Цзе-дун даде образец как трябва да съчетаваме принципността, която се изразява в настойчива борба за правда, с дисциплинираността, която се изразява в подчинение на партийната организация, как правилно да водим вътрешно-партийната борба и да пазим сплотеността на партийните редове. В противоположност на това господството на погрешна политическа линия в партията всеки път неизменно довеждаше и до появяване на погрешна организационна линия. При това колкото по-дълго господствуваше в партията такава погрешна политическа линия, толкова по-голяма вреда нанасяше съответстващата на нея погрешна организационна линия. Така че всички „леви“ уклонисти от периода на революционната аграрна война се бореха не само против политическата линия на другаря Мао Цзе-дун, но и против неговата организационна линия. Те създадоха не само сектантство, което се изразяваше в откъсване от безпартийните маси (те не считаха партията за изразител на интересите на народните маси и за средоточие на тяхната воля), но и сектантство, което се изразяваше в откъсване от партийните маси (те не подчиняваха частните интереси на отделните групи партийни членове на интересите на партията като цяло и не считаха ръководните партийни органи за средоточие на волята на всички нейни членове). Това се отнася особено до представителите на третата „лево“-уклонистка линия. Тези „леви“ уклонисти в името на постигането на своите цели, без да се съобразяват с нищо, безогледно и несправедливо клеймяха като „десни опортюнисти“, „привърженици на кулашката линия“, на „линията на Ло мин“, като „примиренци“, „двуличници“ и т. н. всички онези членове на партията, които във връзка с практическата несъстоятелност на порочната „лява“ линия изразяваха своите съмнения, своето несъгласие с нея, недоволство от нея, всички, които недостатъчно активно я поддържаха или недостатъчно решително я провеждаха. При това те водеха против такива партийни членове „жестока борба“, нанасяха им „безпощадни удари“ и даже прибегваха в тази „вътрешно-партийна борба“ до такива средства, които са допустими само по отношение на престъпници и врагове. Воденето на такава неправилна „вътрешно-партийна борба“ стана за партийните чле-

нове, които възглавяваха или осъществяваха „лево“-уклонистката линия, постоянен метод на издигане на собствения си престиж, на осъществяване на своите искания и на сплашване на редовите членове на партията и на партийните работници. Тази борба подкопа основните принципи на демократическия централизъм вътре в партията, изкорени демократичния дух на критика и самокритика в партията, превърна партийната дисциплина в механическа дисциплина, разви в партията тенденцията към сляпо подчинение и послушание и по този начин нанесе удар на развитието на жизнелюбивостта, творчески марксистки дух в партията, забави неговото развитие. Неправилните методи на вътрешно-партийна борба се съчетаваха със сектантска политика по отношение на кадрите. Сектантите не считаха старите кадри за златен фонд на партията; както в центъра, така и по места те безразборно избиваха, подлагаха на наказания и отстраняваха всички опитни и свързани с масите стари дейци, които не им бяха по вкуса или не желаеха сляпо да им се подчиняват или да им вървят по водата. Те не се занимаваха и с правилно възпитание на новите кадри. Вместо да се заемат сериозно с работата по издигане на нови кадри (особено из средата на работниците), на мястото на старите кадри в центъра и по места те необмислено издигаха всички ония нови дейци и дейци, дошли от други места, които им бяха по вкуса, които сляпо им се подчиняваха и им вървяха по водата, макар че тези работници и нямаха опит в работата и не бяха свързани с масите. Така че те едновременно избиваха старите кадри и пакостяха на новите. Нещо повече, в много райони погрешната политика в работата по изкореняването на контрареволуционните елементи се преплиташе със сектантска политика по отношение на кадрите; по отношение на мнозина наши добри другари бяха взети неправилни мерки и те бяха погубени, без да имат вина. В резултат партията понесе крайно тежки загуби. Тези сектантски грешки породиха в партията разрыв между ръководството и масите и множество други ненормални явления, което отслаби партията извънредно много.

Седмият разширен пленум на VI-я Централен комитет заявява: наказанията на всички другари, които са

били неправилно наказани през време на господството на погрешните линии, трябва да бъдат в зависимост от обстоятелствата снети или напълно, или в онази част, в която те са били наложени неправилно. Всички другари, погубени, без да имат вина, в резултат на неправилни решения, след потвърждаване чрез разследване на тяхната невинност трябва да бъдат напълно реабилитирани и техните имена възстановени в списъците на партията. Партията ще тачи тяхната памет.

г) В ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ОБЛАСТ

Правилността на всяка политическа, военна и организационна линия се определя от това, дали в своята идейна основа тя изхожда от марксистко-ленинския диалектически и исторически материализъм, дали тя изхожда от обективната действителност на китайската революция и обективните пужди на китайския народ. Другарят Мао Цзе-дун още от първия ден на своето участие в китайското революционно движение отделяше огромно внимание на изследването и изучаването на действителното състояние на китайското общество в светлината на учението на марксизма-ленинизма. През периода на революционната аграрна война той много пъти е подчертавал положението, че „който не е изследвал — няма право да се изказва“, и неведнаж се е опълчвал против пагубното влияние на догматизма и субективизма.

Изработената от другаря Мао Цзе-дун през периода на революционната аграрна война линия по политическите, военните и организационните въпроси е блестящ резултат, именно на такъв конкретен анализ на тогавашната реална обстановка в страната и вън от нея, в партията и вън от нея, на всички особености на тази обстановка, конкретно обобщение на историческия опит на китайската революция и особено на историческия опит на революцията от 1924—1927 г. — анализ и обобщение, извършено от другаря Мао Цзе-дун въз основа на учението на марксизма-ленинизма, въз основа на диалектическия и историческия материализъм. Китайските комунисти, които живеят и се борят в Китай, изучавайки диалектическия и истори

ческият материализъм, трябва, както прави другарят Мао Цзе-дун, да си поставят за цел да прилагат диалектическия и историческият материализъм при изследването и разрешаването на практическите въпроси на китайската революция.

Обаче този подход на другаря Мао Цзе-дун по онова време беше, разбира се, непонятен и неприемлив за всички партийни членове, които страдаха от левичарски грешки. Нещо повече, представителите на третата „лево“-уклонистка линия хулеха другаря Мао Цзе-дун като привърженик на „тесен емпиризмъ“. Това се обяснява с обстоятелството, че в самата основа на възгледите на „левите“, уклонисти лежах субективизмът и формализмът, които през периода на господството на третата „лево“-уклонистка линия намериха особено релефен израз в догматизма. Характерната черта на догматизма се състои в това, че неговите носители изхождат не от реалната обстановка, а от отделни цитати, взети оттук-оттам из книгите. Вместо сериозно да изучават политическия, военния, икономическия и културния живот на Китай в миналото и днес от марксистко-ленински позиции, въз основа на марксистко-ленинския метод, вместо сериозно да изучават практическия опит на китайската революция, да правят съответни изводи и да ги използват като ръководство за действие в китайската революция, а след това въз основа на практическата дейност на масите да провървяват правилността на своите изводи, догматиците действуват обратно: отхвърляйки самата същност на марксизма-ленинизма, те пренасят върху Китай някои отделни формулировки, взети пак оттук-оттам от марксистко-ленинската литература, и се отнасят към тях като към догми, без да си правят труд да проучват дали тези формулировки отговарят на днешната китайска действителност. В резултат съвсем неизбежно е откъсването на техните „теории“ от практиката, откъсването на тяхното ръководство от масите; в резултат вместо добросъвестен, сериозен подход към работата те проявяват убеденост в собствената си непогрешимост, високомерие, фразьорство, страх от справедливата критика и самокритика.

Емпиризмът, който в периода на господството на догматизма действуваше ръка за ръка с догматизма и

беше негов верен помощник, е също така своеобразна проява на субективизма и формализма. Емпириците се отличават от догматиците по това, че те изхождат не от сведения, почерпени от книгите, а от ограничен, тесен опит. Трябва да се подчертае, че целият полезен опит на широките кръгове на нашите другари, които вършат практическа работа, представлява извънредно голямо богатство. Научно да обобщаваш този опит, за да се ръководиш от него в по-нататъшните си действия, съвсем не значи да бъдеш емпирик; това значи да действуваш в съответствие с марксистко-ленинското учение, тъй както да приемаш марксистко-ленинските положения и принципи като ръководство за революционно действие, а не като догма, съвсем не значи да бъдеш догматик, а значи да действуваш в съответствие с марксистко-ленинското учение. Ако някой от нашите другари, който има опит в практическа работа, се задоволява със своя ограничен опит или, нещо по-лошо, отказва да признава нещо друго и разглежда този опит като догма, приложима навсякъде, не разбирайки и не желаейки да признава, че „без революционна теория не може да има и революционно движение“³⁹, и „за да се ръководи, трябва да се предвижда“⁴⁰, и следователно пренебрегва изучаването на марксизма-ленинизма, който е обобщение на опита на световното революционно движение; ако някой се опита от своя безпринципен „практицизъм“ и безмозъчно, лишено от перспективи тесногърдие и оказал се на команден пост, започва да се представя за герой, да се перчи със своя голям стаж, не желае да се вслуша в критиката от страна на другарите и да разгръща самокритиката, такъв другар става емпирик. Ето защо, въпреки че изходните позиции на емпириците и догматиците са различни — начинът на мислене у едните и другите е по същество еднакъв. Както догматиците, така и емпириците откъсват теорията на марксизма-ленинизма от конкретната практика на китайската революция, въпреки изискванията на диалектическия и историческия материализъм издигат частните и относителните истини до всеобщи и абсолютни; техните идеи не отговарят на обективната действителност в цялата ѝ пълнота. Затова както едните, така и другите имат много погрешни представи за китайското общество и китайската рево-

люция (например порочните концепции за господстваща роля на града и за господстваща роля на работата в белите райони, както и откъснатата от реалната действителност концепция за „редовната“ война и т. н.). Такава е идейната основа, върху която и двете тези групи другари градяха своето сътрудничество. Въпреки че мнозинството от емпириците поради ограничеността, теснотата на своя опит често пъти нямаха самостоятелно, ясно цялостно мнение по въпросите от общ характер и поради това в съюза с догматиците, като правило, те само им пригласяха, все пак историята на нашата партия показва, че без сътрудничество с емпириците за догматиците не би било лесно да заразят със своята отрова цялата партия. Нещо повече, след разгромяването на догматизма емпиризмът стана главна пречка в партията за разпространението на марксизма-ленинизма. Ето защо ние трябва да преодолеем не само субективисткия догматизъм, но и субективисткия емпиризм. Само при условие че напълно преодолеем догматизма и емпиризма, ще можем широко да разпространим и дълбоко да внедрим в цялата партия идеите, линията и стила на марксизма-ленинизма.

Посочените по-горе грешки в политическата, военната, организационната и идейната област представляват основните грешки на всички „лево“-уклонистки линии и особено на третата от тях, при което всички грешки в политическата, военната и организационната област се обясняват с отдалечаването от марксистко-ленинската идеология, от диалектичния и историческия материализъм, всички те бяха породени от субективизма и формализма, от догматизма и емпиризма.

Седмият разширен пленум на VI-ия Централен комитет посочва: осъждайки грешките на всички „лево“-уклонистки линии, ние същевременно трябва твърдо да помним и да провеждаме на дело указанията на другаря Мао Цзе-дун за „необходимостта да подхождаме към всеки въпрос аналитично, като не отхвърляме всъщност и вся“⁴¹. Трябва да се посочи, че във възгледите на другарите, които правеха тези грешки, съвсем не всичко беше порочно. По редица въпроси, като например борбата против империализма и феодалните сили, аграрната революция и войната против Чан Кай-ши, те бяха на еднакво мнение с

другарите, които отстояваха правилната линия. Трябва също така да се посочи, че третата „лево“-уклонистка линия, която господства особено дълго, нанесе на партията и революцията особено тежка вреда. Обаче и през този период благодарение на това, че широки кръгове партийни работници и редови партийни членове активно работиха и героично се бориха задружно с широките армейски и народни маси, партията в много райони и в много области на практическата работа все пак постигна големи успехи (например във воденето на войната, във военното строителство, в мобилизирането на масите за война, в работата по създаване органи на властта, в работата в белите райони). Именно тези успехи осигуриха възможността в течение на редица години да устояваме във войната против настъпващия враг и да му нанасяме тежки удари. И само господството на уклонистите в края на краищата подкопа тези успехи. Партията и народът вечно ще тачат паметта на всички партийни и извънпартийни лидери, ръководители, активисти, на всички редови партийни членове и обикновени хора от народа, загинали геройски за интересите на народа през време на господството на уклонистките линии, тъй както тачи паметта на загиналите през другите периоди от историята на нашата партия.

5

Грешките, допуснати от „левите“ уклонисти в четирите изброени области, не бяха случайни. Те имаха дълбоки социални корени.

Тъй както правилната линия на другаря Мао Цзе-дун отразяваше идеологията на челната част на китайския пролетариат, „лево“-уклонистките линии отразяваха идеологията на дребнобуржоазните демократи в Китай. Полуколониалният, полуфеодалният Китай представлява страна, където дребната буржоазия е изключително многобройна. Нашата партия не само е заобиколена отвън от тази широка обществена прослойка, но и вътре в нея пришълците от дребната буржоазия съставляват огромно мнозинство; това се обяснява с обстоятелството, че великите победи, които след Октомврийската революция мар-

ксизмът-ленинизмът печели в целия свят, както и обществено-политическите условия в съвременен Китай и особено ходът на историческото развитие на гоминдана и на комунистическата партия обусловиха невъзможността в Китай да съществува силна дребнобуржоазна партия, в резултат на което множество революционни демократи из средата на дребната буржоазия, търсейки изход, отиват при пролетариата. Освен това даже работническите маси и партийните членове-работници и те в икономическите условия на Китай лесно се покриват с дребнобуржоазна плесен. Ето защо дребнобуржоазната идеология от всички оттенъци често намира отражение в нашата партия. Това е неизбежно и в това няма нищо чудно.

Ако вземем извънпартийните дребнобуржоазни маси, то в тяхната среда освен селячеството, което е главната сила на китайската буржоазнодемократическа революция, ние намираме градската дребна буржоазия, която в Китай в своето мнозинство също така е подложена на тежък гнет, постоянно, бързо и масово бива лишавана от работа, обеднява и се разорява. Тя настойчиво иска демократични преобразования от икономически и политически характер. Ето защо в днешния етап на революцията градската дребна буржоазия е също така една от движещите сили на революцията. Обаче на дребната буржоазия, като на преходна класа, е присъща двойственост: нейната положителна страна, нейната революционност се състои в това, че в своето огромно мнозинство тя се поддава на политическо, организационно и дори идейно въздействие от страна на пролетариата, днес е за демократическа революция, способна е да се сплотява и да се бори за нея, а в бъдеще може да тръгне с пролетариата и към социализъм; обаче нейната отрицателна страна, нейната назадничавост се състои не само в това, че са ѝ присъщи такива слабости, каквито пролетариатът няма, но и в това, че в моменти, когато бива лишена от ръководството на пролетариата, тя обикновено изпада под влиянието на либералната и даже на едрата буржоазия, оказва се в тежък плен. Ето защо пролетариатът и неговият член отряд — Китайската комунистическа партия — в своите отношения с масите на извънпартийната дребна буржоазия в днешния етап трябва на базата на решителен и широк

съюз с нея, от една страна, да проявяват търпимост и да се примиряват с нейните либерални идеи и стил, при условие че това не ще пречи на борбата с враговете и на съвместната обществена дейност, а, от друга страна, по съответния начин да я възпитават, за да укрепват съюза с нея.

А що се отнася до онези пришълци от средата на дребната буржоазия, които сами се отказват от своите предишни позиции и влизат в редовете на пролетарската партия — с тях работата стои съвсем иначе. Политиката на партията по отношение на тях трябва да бъде принципно различна от политиката, която се провежда по отношение на извънпартийните дребнобуржоазни маси. Доколкото те и преди това са били близки до пролетариата и при това доброволно са влезли в партията на пролетариата, тези хора могат, след като получат марксистко-ленинско възпитание в партията и практическа закалка в революционната борба на масите, постепенно да преминат върху идейните позиции на пролетариата и да му принесат голяма полза. И наистина, повечето пришълци от дребната буржоазия, влезли в нашата партия, храбро се борят за делото на партията и народа, дават живота си за него. Тези хора идейно са пораснали и мнозина от тях вече са станали марксистко-ленински. Обаче необходимо е да се подчертае, че революционността на всеки пришълец от дребната буржоазия, непреминал на идейните позиции на пролетариата, по самата си същност се различава от революционността на пролетариата, при което това различие често пъти може да прерасне в антагонизъм. Макар партийните членове, на които е присъща дребнобуржоазната революционност, да са влезли в партията организационно, идейно те още не са влезли или пък не са напълно влезли в нея. Често пъти те представляват труфещи се в марксистко-ленинска тога либерали, реформисти, анархисти, бланкисти¹² и т. н., следователно те са неспособни да доведат до победа не само бъдещото комунистическо движение за осъществяване на комунизма в Китай, но и днешното движение за нова демокрация. Ако челниците на пролетариата не прокарат най-решително ясна граница между марксистко-ленинската идеология и предишната идеология на партийните членове-

пришълци от дребната буржоазия, ако те не ги възпитават и не се борят сурово, но правилно и търпеливо против тази тяхна предишна идеология, то не само ще се окаже невъзможно да преодолеем тази дребнобуржоазна идеология, но нещо повече, дребнобуржоазните елементи несъмнено ще се опитат да изменят облика на партията — този челен отряд на пролетариата — по свой образ и подобие и да я заграбят в свои ръце, което ще навреди на делото на партията и народа. Колкото по-плътното е дребнобуржоазното обкръжение на партията, колкото повече пришълци от средата на дребната буржоазия има в партията, толкова по-строго партията трябва да бди за чистотата на своите редове — редове на челия отряд на пролетариата; в противен случай настъплението на дребнобуржоазната идеология срещу партията ще става все по-ожесточено и на делото на партията неизбежно ще се нанася все по-голяма вреда. Борбата, която нееднократно бе водена в миналото между различните уклонистки линии и правилната линия на партията, беше по същество отражение в партията на онази класова борба, която се водеше във от партията. А избрзените грешки на „левите“ уклонисти в политическата, военната, организационната и идейната области бяха отражение на дребнобуржоазната идеология в партията.

Дребнобуржоазната идеология се проявява в три области. Първо — начинът на мислене. Дребнобуржоазният начин на мислене се изразява главно в субективния и едностранчив подход към разглежданите въпроси; т. е. вместо да изхождат от обективна и всеотнашна оценка на съотношението на класовите сили, дребнобуржоазните елементи приемат своите субективни желания, впечатления и празнодумство за действителност, едностранчивото приемат за нещо всеотнашно, частното — за цяло, дървото — за гора. Начинът на мислене на дребнобуржоазната интелигенция, откъсната от реалния производствен процес, поради това, че тя има само книжни знания и няма практически знания, обикновено се характеризира с догматизъм, за който говорихме по-горе. А що се отнася до дребнобуржоазните елементи, свързани с производството, макар те и да имат някои практически знания, обаче поради своята ограниченост, обусловена от теснотата, разпръсна-

тостта, изолираността и консерватизма на дребното производство, техният начин на мислене най-често се характеризира с емпиризъм, за който също говорихме по-горе.

Второ — политическите тенденции. Политическите тенденции на дребната буржоазия поради начина на нейния живот и обусловения от него субективен, едностранчив начин на мислене обикновено намират своя израз в мятането ту наляво, ту надясно. Мнозина типични представители на дребнобуржоазните революционери се надяват на незабавна победа на революцията, която да измени коренно тяхното сегашно положение. Ето защо на тях им липсва търпение за продължителни усилия в революционната борба, те имат слабост към „леви“ революционни фрази и лозунги и са склонни към сектантска затвореност и авантюризъм, към сектантски и авантюристични действия. Именно отражението на тези дребнобуржоазни тенденции в партията доведе до всевъзможните грешки на изброените по-горе „лево“-уклонистки линии по въпросите за задачите на революцията, за революционните опорни бази, за тактическото ръководство и за военната линия.

Обаче тези дребнобуржоазни революционери в друга обстановка, тъй както и другата част от дребнобуржоазните революционери, могат да изпаднат в песимизъм и да станат изразители на десни настроения и десни възгледи, влачещи се в опашката на буржоазията. Позициите на Чен Ду-сю през последния период на революцията от 1924—1927 г., позициите на Чжан Го-тао през последния период на аграрната революция и курсът към бягство през първия период на Великия поход — всичко това беше отражение на такива десноопортюнистически дребнобуржоазни възгледи в партията. А през периода на войната против японските завоеватели съществуваше и капитуланство. Изобщо в периоди на разрыв между буржоазията и пролетариата най-често възникват „леви“ грешки (например през периода на аграрната революция „левите“ уклонисти три пъти вземаха връх в ръководните органи на партията); а в периоди на съюз между буржоазията и пролетариата възникват предимно десни грешки (както например през последния период на революцията от 1924—1927 г. и в началото на войната против японските завоеватели). Но както „левиат“, така и десният уклони

не са в интерес на революцията, те са изгодни само за контрареволюцията. Поражвано от измененията на обстановката мятане ту наляво, ту надясно, екстремистки тенденции, празнодумство и политически карьеризъм — такива са отрицателните особености на дребнобуржоазната идеология. Всичко това представлява отражение на неустойчивото икономическо положение на дребната буржоазия в идеологията.

Трето — отношението към организацията. Свързана с условията на начина на живот и с начина на мислене, характерни за дребната буржоазия въобще, и особено поради изостаналостта и раздробеността на китайското общество с неговата патриархална и цехова затвореност, в своето отношение към организацията дребната буржоазия е склонна да проявява индивидуалистически и сектантски тенденции, които се изразяват в откъсване от масите. Намирайки своето отражение в живота на партията, тези тенденции именно доведоха до възникването на онези порочни становища по организационните въпроси, към които се придържаха привържениците на изброените по-горе „лево“-уклонистки линии. Обстановката, в която партията водí дълго време партизанска война в условията на селото със свойствената му изолираност, още повече благоприятствуваше за развитието на тези тенденции. Тези тенденции се проявяват в това, че вместо самоотвержено служене на партията и народа носителите на тези тенденции използват силите на партията и народа във вреда на интересите на партията и народа, в името на своите лични или тесногрупови цели. Поради това тези тенденции са несъвместими с принципа за поддържане връзка на партията с масите, с принципа за демократическия централизъм в партията, с партийната дисциплина. Тези тенденции, приемайки най-разнообразни форми — като например: бюрократизъм, патриархален деспотизъм, злоупотреба с дисциплинарни наказания, администриране, ламтеж за лична слава, полуанархизъм, либерализъм, ултрадемократизъм, сепаратизъм, цеховщина, „планинско“ местничество, взаимно поръчителство на земяци и другари от училище, груповщина, гангстерски похвати на борба и т. н., — подкопават връзката на партията с масите и сплотеността на партийните редове.

Това са трите области, в които се проявява дребнобуржоазната идеология. Нееднократните прояви в нашата партия на субективизъм в идеологията, „левите“ и десните уклони в политиката, сектантство по организационните въпроси бяха — независимо дали се е създавала при това оформена линия и дали ръководството на партията е било заграбвано от привържениците на тези уклони — явно антимакистски, антиленински, антипролетарски прояви на дребнобуржоазната идеология. В интерес на партията и народа напълно необходимо е да прибегнем до възпитателни мерки, да разкрием същността на проникналата в партията дребнобуржоазна идеология и да я преодолеем, да помогнем на нейните носители да преминат на пролетарски позиции.

6

От гореизложеното става ясно, че всички господствували в партията „лево“-уклонистки линии, и особено третата от тях, не са били нещо случайно; те бяха продукт на определени общественно-исторически условия. Значи, в работата по преодоляване на порочните „лево“ и десноуклонистки възгледи не бива да допускаме нито небрежност, нито прибръзаност; необходимо е по пътя на задълбочаване на марксистко-ленинското възпитание да повишим способността на всички партийни членове да отличават пролетарската идеология от дребнобуржоазната и да развият в партията демокрацията, да разгръщаме критиката и самокритиката, търпеливо да работим за убеждаването и възпитаването на партийните членове, с конкретни примери да разкриваме същината на грешките и да показваме тяхната вреда, да показваме историческите и идейните корени на грешките и да посочваме пътищата за тяхното поправяне. Така трябва да се отнасят марксисте-ленинци към преодоляването на грешките в партията.

Седмият разширен пленум на VI-ия Централен комитет посочва: курсът, взет от другаря Мао Цзе-дун в разгърналото се сега в цялата партия движение за поправяне на стила в работата и в движението за изучаване историята на партията, т. е. курсът, изразен с думите „да наказваме за миналото като назидание за бъдещето“, „да леку-

ваме, за да спасим болния“, и „напълно да изясним идейната страна на работата и да се сплотим с другарите“⁴⁹, дава образец на правилно марксистко-ленинско отношение към преодоляването на допуснатите в партията грешки. Благодарение на този курс в идейния, политическия и организационния растеж на партията и в сплотяването на нейните редове са постигнати големи успехи.

Седмият разширен пленум на Централния комитет понататък посочва: борбата против чендусюизма и лилисаневщината, която навремето се водеше в нашата партия, беше напълно необходима. Обаче и в двата случая тази борба имаше недостатъка, че не бе съзнателно превърната във важно средство за преодоляване на широко разпространените се дребнобуржоазни идеи и поради това не бяха докрай разкрити идейната същност на грешките и техните корени и не бяха посочени както трябва пътищата за поправяне на допуснатите грешки, в резултат на което грешките често се повтаряха. Наред с това в хода на борбата против чендусюизма и лилисаневщината прекомерно се изтъкваше значението на личната отговорност, смяташе се, че е достатъчно само да се удари по онези, които правят грешки, и въпросът ще бъде изчерпан. Като анализира и осъди грешките, допуснати след четвъртия пленум на VI-ия Централен комитет, партията смята, че занаяпред във всяка идейна борба вътре в партията трябва да премахваме подобен род недостатъци и твърдо да се придържаме о курса, посочен от другаря Мао Цзе-дун. Трябва без всякакво предубеждение да приветствуваме и да приличаваме за работа в полза на партията всички другари, допуснали грешки в миналото, стига само те да са разбрали своите грешки и да са пристъпили към тяхното поправяне. Дори и на другарите, които още не са разбрали както трябва своите грешки и не ги поправят, но и не ги защитават, трябва искрено, другарски да помогнем да вникнат в своите грешки и да ги поправят.

Сега цялата партия единодушно разбира порочността на погрешните линии, които съществуваха в миналото, и е сплотена около своя Централен комитет, възглавяван от другаря Мао Цзе-дун. Ето защо занаяпред задачата на всички партийни членове се състои в това, въз основа на пълно изясняване на идейната страна на работата и въз

основа на твърдата принципност да укрепваме единството на партията и както е казано във втората част на настоящото решение, „да сплотим цялата партия... в едно дружнo, здраво като стомана семейство за борба за окончателна победа във войната против японските завоеватели и за пълно освобождение на китайския народ“. Всяко изследване на въпросите от историята на нашата партия, всяка критика и дискусии в тази област трябва да изхождат от интересите на сплотяването и да довеждат до сплотяване. Да се нарушава този принцип би било неправилно. Като взема под внимание същевременно, че в партията са още живи социалните корени на дребнобуржоазната идеология и че партията от дълго време живее в условията на партизанска война в селото, в условията на изолираност, овойствена на селото, като взема под внимание също така, че в партията все още се запазват отживелици на догматизма и емпиризма и особено, че емпиризмът все още не е разобличен достатъчно, като взема под внимание, най-сетне, че макар сектантството като сериозно явление вътре в партията, общо взето да е преодоляно, но такава разновидност на сектантските тенденции като „планинското“ местничество все още е значително разпространена — като взема под внимание всичко това, партията трябва да бъде нащрек и да помни, че за пълното идейно обединение под знамето на марксизма-ленинизма ще е нужен още дълъг процес на борба, насочен към по-нататъшно преодоляване на погрешните идеи. Във връзка с това седмият разширен пленум на Централния комитет постановява: за по-нататъшно възпитаване на дух на партийност в партията и за окончателно преодоляване на такива уклони като догматизма, емпиризма, сектантството и „планинското“ местничество в цялата партия трябва да се засили работата по марксистко-ленинското възпитание, като при това се обръща особено внимание на връзката и с практиката на китайската революция.

7

Седмият разширен пленум на VI-ия Централен комитет подчертава: двадесет и четири годишният опит на китайската революция потвърди и продължава да потвържда-

дава, че онова направление на борбата на нашата партия и на широките народни маси, изразител на което е другарят Мао Цзе-дун, е съвсем правилно. Големите успехи, спечелени до днес от нашата партия в хода на войната против японските завоеватели, и решаващата роля, която партията играе в тази война, са живо свидетелство за правилността на тази линия. Ако разглеждаме като цяло китайската революция, революция, която под ръководството на нашата партия бурно се развива вече двадесет и четири години и в хода на която през това време са постигнати големи успехи и е натрупан богат опит, то „лево“- и десноуклонистките грешки, допуснати в партията през отделни периоди на нейната история, са само частни явления. През периода, когато партията още нямаше достатъчен опит и съзнателност, тези явления трудно можеха да бъдат избягвани напълно. При това именно в борбата против подобни грешки партията още повече укрепна; сега цялата партия с небивало единодушие призна правилността на линията на другаря Мао Цзе-дун и с небивала съзнателност се сплоти под знамето на Мао Цзе-дун. Когато марксистко-ленинските идеи, чийто изразител е другарят Мао Цзе-дун, още по-широко и по-дълбоко овладеят партийния актив, редовите членове на партията и народните маси, те ще тласнат партията и китайската революция далеч напред и ще им придадат непреодолима сила.

Седмият разширен пленум на Централния комитет е твърдо уверен, че Китайската комунистическа партия, която има богатия опит на три такива революционни битки като Северния поход, революционната аграрна война и войната против японските завоеватели, под правилното ръководство на своя Централен комитет, възглавяван от другаря Мао Цзе-дун, непременно ще доведе китайската революция до окончателна победа.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Виж бележка 3 към произведенното „Стратегическите въпроси на революционната война в Китай“ в 1-я том на това издание.
- 2 Ло Чжан-лун беше член на Китайската комунистическа партия в началния период на нейното съществуване; по-късно той предаде китайската революция. През периода, който предшест-

уваше четвъртия пленум на VI Централен комитет през 1931 г. и след този пленум той оценяваше песимистично перспективите на китайската революция, като ги смяташе за безнадеждни, открито се обявяваше за контрареволуционната платформа на троцкистите-чендусюисти, против линията на VI конгрес на партията, клеветнически хулеше Червената армия и червените опорни бази и чрез разпространение на позиви издаде на бандата на Чан Кай-ши списъка на ръководните партийни кадри. За да подкопае ръководената от партията революционна борба, Ло Чжан-лун се зае с разколническа дейност и създаде свои организации: „извънреден централен комитет“, „втори провинциални комитети“, „втори районни комитети“, „втори партийни фракции в профсъюзите“ и т. н. Изключен е от партията през януари 1931 г.

3. Виж бележки 20 и 21 към произведението „За тактиката на борбата срещу японския империализъм“ в 1-я том на това издание.
4. През септември 1930 г. частите от 1-я фронт на Червената армия предприеха за втори път настъпление срещу Чанша. Тъй като противникът упорито се отбраняваше зад фортификационните съоръжения и се ползуваше с подкрепата на авиация и военни кораби, Червената армия дълго време не можа да завземе града; през това време противникът докара подкрепления и за Червената армия се създаде неблагоприятна обстановка. Другарят Мао Цзе-дун убеди ръководния състав от 1-я фронт на Червената армия да оттегли частите, които обкръжаваха Чанша, а след това ги убеди също така да се откажат от курса към завземане на големия център Цзю-зиян и други големи градове и да вземат курс към завземане околните Чалин, Юсян, Лилин, Пинсян и Цзян с децентрализирани сили, което даде възможност на 1-я фронт на Червената армия значително да увеличи своите сили.
5. Др. Цюй Цю-бо е един от най-старите членове и ръководители на Китайската комунистическа партия. От III до VI конгрес на ККП (от 1923 до 1928 г.) той неизменно е избран за член на Централния комитет. През периода на първата революционна гражданска война др. Цюй Цю-бо активно се бореше против „идеите“ на Дай Цзи-гао, представител на дясното крило на гоминдана, което се обявяваше против комунистическата партия и народа; др. Цюй Цю-бо се бореше и против десния опортюнизъм, чийто изразител в Китайската комунистическа партия беше Чен Ду-сю. След като гоминданът предаде революцията през 1927 г., др. Цюй Цю-бо беше организатор на свикването на извънредното съвещание на Централния комитет на ККП, което се състоя на 7 август 1927 г. и сложи край на господството на чендусюизма в партията. През периода от зимата на 1927 г. до пролетта на 1928 г., когато др. Цюй Цю-бо се намираше на ръководна работа в Централния комитет, той допусна левичарски, путчистки грешки. През септември 1930 г. др. Цюй Цю-бо беше организатор на свикването на третия пленум на Централния

комитет, който сложи край на пръвждането на вредната за партията дилижанска линия. Обаче на 4-я пленум на VI-ия Централен комитет през януари 1931 г. той бе подложен на нападки от страна на „левите“ догматици и сектанти и беше отстранен от работа в централните ръководни органи на партията. От този момент до 1933 г. включително др. Цюй Цю-бо в сътрудничество с Лу Син се занимаваше в Шанхай с революционна дейност на културния фронт. През 1933 г. той пристигна в територията на червената опорна база в провинцията Цзянси, където беше народен комисар на просветата в Централното работническо-селско демократично правителство. През време на Великия поход на основните сили на Червената армия др. Цюй-Цю-бо бе оставен в територията на цзянсийската опорна база. През март 1935 г. той бе заловен от чанкайшистки бандити в партизанския район на провинцията Фуцзян и на 18 юли същата година геройски загина в ръцете на палачите в град Чандин в провинцията Фуцзян.

- 6 Др. Ли Юй-пан, член на Китайската комунистическа партия, един от ръководителите и организаторите на китайското профсъюзно движение в неговия ранен период. Навремето бе завеждащ Уханския отдел при секретариата на Общокитайската конфедерация на труда, член на Изпълнителния комитет и отговорен секретар на Общокитайската федерация на профсъюзите. През 1931 г. бе заловен от чанкайшистки бандити в Шанхай и екзекутиран в Лунхуа (едни от районите на Шанхай).
- 7 Др. Ли Цю-ши, член на Китайската комунистическа партия, през 1928 г. беше член на ЦК на Китайския комунистически младежки съюз, завеждащ отдел пропаганда при ЦК на КМС и редактор на органа на ЦК на КМС „Чжунго цинян“ („Китайска младеж“). През 1931 г., когато др. Ли Цю-ши работеше в отдел пропаганда при ЦК на партията, той бе заловен от чанкайшистки бандити в Шанхай и екзекутиран в Лунхуа.
- 8 Др. Хе Мин-сюн, член на Китайската комунистическа партия, един от организаторите на профсъюзното движение в северната част на страната през ранния период на това движение, основател на профсъюза на железничарите от Пекин-Суйюанската железопътна линия. След като гоминданът предаде революцията, през 1927 г., той работеше в Шанхай на поста член на провинциалния комитет на ККП в провинцията Цзянсу и секретар на селския отдел при този комитет. През 1931 г. беше заловен от чанкайшистки бандити и екзекутиран в Лунхуа.
- 9 Др. Цин Бан-сян, или Бо Гу, член на Китайската комунистическа партия, от септември 1931 г. до януари 1935 г. възглавяваше отначало Бюрото на Временния централен комитет в Шанхай, а след това Бюрото на Централния комитет в червените райони. През този период той извърши сериозни „лево“-уклонистки грешки. В началния период на войната против японските завоеватели ра-

ботеше в Южното бюро на Централния комитет на партията. След 1941 г. под ръководството на другаря Мао Цзе-дун основа в Янан вестник „Цзефанжибао“ и телеграфната агенция „Синхуа“ и ги възглавяваше. На VII конгрес на партията през 1945 г. беше отново избран за член на Централния комитет. През февруари 1946 г. замина за Чунцин да участва в преговорите с гоминдана. На път обратно за Янан през април същата година загина при самолетна катастрофа.

- 10 През есента на 1935 г. в територията на революционната опорна база в северната част на Шанси (която се състоеше от района, разположен на границата между провинциите Шенси и Гансу, и северната част на провинцията Шенси) пристигна като представител на Централния комитет привърженикът на погрешните „леви“ възгледи др. Чжу Ли-чжи. Заедно с другия „ляв“ уклонист др. Го Хун-тао, който вече работеше тук, те започнаха последователно да провеждат „лево“-опортюнистическата линия във всички области на дейност — политическата, военната, организационната, — като изтласкаха от ръководството другарите Лю Чжи-дан, Гао Ган и др., които провеждаха правилна линия и бяха създали в северната част на провинцията Шенси Червена армия, а също и опорна база на революцията. По-късно в хода на работата по изкореняване на контрареволуцията Чжу Ли-чжи и Го Хун-тао, тръгнаха по крайно погрешен път, арестуваха голяма група партийни работници — привърженици на правилната линия, с което създадоха в района на революционната опорна база в северната част на провинцията Шенси сериозна криза. През ноември Централният комитет на партията след завършването на Великия поход пристигна в северната част на провинцията Шенси, поправи тези „лево“-уклонистки грешки, освободи от затвора другарите Лю Чжи-дан, Гао Ган и други и по този начин изведе революционната опорна база в северната част на Шенси от опасното положение, в което тя се намиреше.
- 11 Виж „И. В. Сталин, Вопросы китайской революции“ (Соч., т. 9 — Бел. ред.), „Революция в Китае и задачи Коминтерна“, раздел II (Соч., т. 9. — Бел. ред.) и „О перспективах революции в Китае“ (Соч., т. 8. — Бел. ред.).
- 12 Виж „Доклад за обследването на селското движение в провинцията Хунан“ в 1-я том на това издание.
- 13 Виж произведението „Борбата в Цзинганшан“, раздела „За характера на революцията“, в 1-я том на това издание.
- 14 Виж „Писмо на Цзинганшанския фронт комитет до Централния комитет“ (април 1929 г.) Цитат от това писмо е поместен и произведението „От искрата може да се разгори пожар“ (1-я том на това издание, стр. 166 — Бел. ред.).
- 15 Виж произведенията „Защо в Китай може да съществува Червена власт?“ и „Борбата в Цзинганшан“ в 1-я том на това издание.

- 16 През януари 1933 г. Китайската комунистическа партия публикува декларация, в която предлагаше на всички гоминдански войски, настъпващи срещу опорната база на революцията и срещу Червената армия, да сключат спогодба за прекратяване на военните действия при три условия, за да дадат задружен отпор на японските завоеватели. Тези условия бяха следните: 1) прекратяване на настъплението срещу опорната база на революцията и срещу Червената армия, 2) даване демократични свободи на народа, 3) въоръжаване на народа.
- 17 Виж бележка 14 към произведението „За тактиката на борбата срещу японския империализъм“ в 1-я том на това издание.
- 18 И. В. Сталин, „О перспективях революции в Китае“ (Соч., т. 8, стр. 363. — Бел. ред. [Бълг. изд., стр. 297 — Бълг. ред.]).
- 19 Виж произведенията „Защо в Китай може да съществува червена власт?“ и „От искрата може да се разгори пожар“ в 1-я том на това издание.
- 20 Виж произведението „Защо в Китай може да съществува черве на власт?“ (1-я том на това издание, стр. 81 — Бълг. ред.).
- 21 Виж произведението „От искрата може да се разгори пожар“ (1-я том на това издание, стр. 161 — Бълг. ред.).
- 22 Виж И. В. Сталин, „Об основах ленинизма“, раздел VII, „Стратегия и тактика“ и „Заметки на современные темы“, раздел II, „О Китае“. Тук се цитира второто произведение (Соч., т. 9, стр. 339. — Бел. ред. [Бълг. изд., стр. 279 — Бълг. ред.]).
- 23 Виж произведението „Борбата в Цзинганшан“ (1-я том на това издание, стр. 95 — Бълг. ред.).
- 24 Виж произведението „Борбата в Цзинганшан“ (1-я том на това издание, стр. 95—96 — Бълг. ред.).
- 25 Виж произведението „Борбата в Цзинганшан“ (1-я том на това издание, стр. 98—99 — Бълг. ред.).
- 26 Виж „Писмо на Цзинганшанския фронт комитет до Централния комитет“ (април 1929 г.). Цитат от това писмо е поместен в произведението „От искрата може да се разгори пожар“ (1-я том на това издание, стр. 170 — Бълг. ред.).
- 27 Виж „Обща резолюция на ЦК на ККП по въпроса за борбата против петия „поход“ на врага“ (Резолюция на съвещанието в Цзунни).
- 28 Виж произведението „Стратегическите въпроси на революционната война в Китай“ (1-я том на това издание, стр. 279 — Бълг. ред.).

- 29 Виж произведението „За нашата политика“ (3-я том на това издание, стр. 329 — *Бълг. ред.*).
- 30 Лю Шао-ци „Да сложим край на сектантската затвореност и на авантюризма“.
- 31 Лю Шао-ци, „Писмо до Централния комитет за работата в белите райони.“
- 32 Лю Шао-ци, „Да сложим край на сектантската затвореност и на авантюризма“.
- 33 Ло Мин навремето беше член на Китайската комунистическа партия. През 1933 г. той изпълняваше длъжността секретар на Фуцзянския провинциален комитет в територията на Централната червена опорна база. Ло Мин счита, че в пограничните райони в западната част на провинцията Фуцзян (Шанхан, Юндин и др.) съществуват по-трудни условия и поради това политиката на партията в тези райони трябва да се отличава от нейната политика в стабилните райони на опорната база. Заради това „левите“ уклонисти се нахвърлиха срещу Ло Мин. Те преувеличиха работата, обявиха неговото становище уж за „опортюнистическа, ликвидаторска линия, която дава позиция на отстъпление и бягство и изразява неверие в делото на революцията“, и разгърнаха „борба против линията на Ло Мин“, като предприеха редица организационни мероприятия.
- 34 „Трите заповеди за дисциплина“ и „Напътствие от осем точки“ — правила, съставени от другаря Мао Цзе-дун за Китайската работническо-селска червена армия през периода на революционната аграрна война. По-късно те станаха правила за дисциплината на 8-а и Новата 4-а армия, а сега — на Китайската народноосвободителна армия. Поради това, че в различните райони и войскови съединения тези правила по своето съдържание до известна степен се различаваха, през октомври 1947 г. генералният щаб на Народноосвободителната армия ги унифицира. „Трите заповеди за дисциплината“ са следните: 1) във всичко да се подчиняваме на командира; 2) нищо да не отнемаме на населението; 3) всички трофеи да предаваме на държавното съкровище. Осемте точки на „Напътствието“ гласят 1) бъди вежлив; 2) честно заплащай купеното; 3) върни взетата в заем вещ; 4) възстанови повредената вещ; 5) не се бий и не говори неприлични думи; 6) не повреждай посевите; 7) не задявай жените; 8) не се гаври с пленниците.
- 35 Виж „Писмо на Цзинганшанския фронтов комитет до Централния комитет (април 1929 г.). Цитат от това писмо е поместен в произведението „От искрата може да се разгори пожар“ (1-я том на това издание, стр. 168 — *Бълг. ред.*).
- 36 Виж произведението „Стратегическите въпроси на революционната война в Китай“ (1-я том на това издание), стр. 296 — *Бълг. ред.*).

- 37 Виж „Решение на ЦК на ККП за резултатите от борбата за пробиване на обкръжението през време на петия „поход““ (февруари 1935 г.).
- 38 Има се предвид произведението „За изкореняване погрешните възгледи в партията“, поместено в 1-я том на това издание.
- 39 В. И. Ленин, „Какво да се прави?“, глава I (Соч., т. 5, стр. 341. *Бел. ред.* [Бълг. изд., стр. 384 — *Бълг. ред.*]).
- 40 И. В. Сталин, „За работата на априлския обединен пленум на ЦК и ЦКК“ (Соч., т. 11, стр. 35 — *Бел. ред.* [Бълг. изд., стр. 31 — *Бълг. ред.*]).
- 41 Виж произведението „Нашата просветна работа и текущият момент“ (в този том, стр. 246 — *Бълг. ред.*).
- 42 Бланкизъм — един от видовете революционен авантюризъм; негов изразител беше французинът Бланки (1805—1881). Бланкистите отричаха класовата борба, като си въобразяваха, че и без класова борба на пролетариата, чрез заговорнически действия на малка група интелегенти е възможно да се избави човечеството от капиталистическата експлоатация.
- 43 Виж произведението „Нашата просветна работа и текущият момент“ (в този том, стр. 246 — *Бълг. ред.*).

ДА СЛУЖИМ НА НАРОДА!*

(8 септември 1944 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун на траурния митинг на работниците от учрежденията, непосредствено подчинени на Централния комитет на Китайската комунистическа партия, посветен на

Нашата комунистическа партия и 8-а и Новата 4-а армия, ръководени от комунистическата партия — са армия на революцията. Тази наша армия съществува изключително за освобождение на народа и действа последователно и докрай в интерес на народа. Др. Чжан Си-де¹ беше един от бойците на тази наша армия.

На всекиго е съдено да умре, но не всяка смърт има еднакво значение. Древният китайски писател Сима Цян казваше: „Умира всеки, но смъртта на едного е по-тежка от планината Тайшан, смъртта на другого е по-лека от лебедов пух“². Смъртта за интересите на народа е по-тежка от планината Тайшан, смъртта на фашисткия наемник, смъртта за интересите на експлоататорите и потисниците на народа е по-лека от лебедов пух. Др. Чжан Си-де умря за интересите на народа и неговата смърт е по-тежка от планината Тайшан.

Ние служим на народа и затова не се боим, когато други критикуват нашите недостатъци. Ние сме готови да приемем критика на своите недостатъци от всекиго. Нека само правилно ни ги посочват — и ние сме готови да поправяме своите недостатъци. Нека само предложението бъде насочено за благо на народа — и ние ще го приемем. Предложението за намаляване и укрепване на армията и на управленческия апарат бе издигнато от г-н Ли Дин-мин³, деец, който не е член на нашата партия. Той внесе правилно предложение, то беше насочено към благо на народа и ние го приехме. Нужно е само в интерес на народа да се придържаме към всичко онова, което е правилно. в интерес на народа да поправяме всичко онова,

което е неправилно, и тогава нашата армия на революцията несъмнено ще расте и крепне.

Ние сме дошли тук от най-различни кътища на страната, събрали сме се за обща революционна цел. А сега ни предстои заедно с огромното мнозинство на китайския народ да продължаваме да вървим към тази цел. Днес ние вече ръководим опорни бази с население 91 милиона души¹ — по това още не е достатъчно: за нас е нужно да продължаваме да се разширяваме и тогава ще можем да постигнем освобождение на цялата нация. Когато ни става тежко, нужно е да умеем да виждаме своите успехи, нужно е да умеем да виждаме светлото, нужно е да умеем да мобилизираме своето мъжество. Сега китайският народ преживява бедствия; наш дълг е да го спасим и на тази борба ние трябва да отдадем всичките си сили. А в борбата всякога има жертви и смъртта на човека е обикновено явление. Но ние умираме за народа, като мислим за интересите на народа, като мислим за страданията на огромното мнозинство на народа; значи умираме от достойна смърт. Разбира се, ние трябва всемерно да намаляваме броя на ненужните жертви. Нашите ръководни кадри трябва да се грижат за всеки боец; всички бойци от армията на революцията трябва да се грижат един за друг, трябва взаимно да се пазят, взаимно да си помагат.

Отсега нататък който и да загине в нашите редове — бил той кашавар или боец, стига само да е вършил някакво полезно дело — ние ще го изпращаме в последния му път, ще тачим неговата памет на траурен митинг. Това трябва да стане правило. Това трябва да се внедри и в битата на населението. Ако в селото някой умре, нужно е да проведем в негова памет траурен митинг. Така, изразявайки своята скърб, ние ще съдействуваме за сплотяване на целия народ.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Др. Чжан Си-де — боец от охраната на Централния комитет на Китайската комунистическа партия. От 1932 г. взема участие в революционното движение, участва във Великия поход и бива раняван. Др. Чжан Си-де беше комунист и честно служеше на интересите на народа. На 5 септември 1944 г., горейки дървени

въглища в планините на околията Ансай в северната част на провинцията Шенси, др. Чжан Си-де загина при срутване на въглищна яма.

- 1 Сима Цян — виден писател и историк от II век преди н. е., автор на „Исторически записки“, които се състоят от 130 глави. Тук е приведен цитат от неговото „Писмо до Жен Шао-цин“.
- 3 Ли Дин-мин — един от челните шенши в северната част на провинцията Шенси. Избран бе за подпредседател на правителството на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся.
- 4 Такъв бе по онова време общият брой на населението на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и на освободените райони в Северен, Централен и Южен Китай.

**ЗА РЕЧТА НА ЧАН КАЙ-ШИ
НА ПРАЗНИКА 10 ОКТОМВРИ***

(11 октомври 1944 година)

* Статия, написана от другаря Мао Цзе-дун
за агенция „Сунхуа“.

Безпредметни многоглаголствувания, липса на отговор, макар и на един от вълнуващите народа въпроси — такава е една от отличителните черти на речта на Чан Кай-ши на 10 октомври*. Чан Кай-ши казва, че в „Големия тил“ още има обширна територия и няма защо да се боим от врага. До ден днешен гоминданските ръководители, осъществяващи диктатура на шепа хора, не проявяват ни най-малко желание и ни най-малко способност да проведат политически реформи и да дадат отпор на врага; единственият наличен капитал, на който те могат да залагат — това е „територията“. Но за всекиго е ясно, че само този капитал не е достатъчен, че ако не бъде взет правилен политически курс и не бъдат положени усилия от хората — японският империализъм всекидневно ще застрашава тази оцеляла територия. Чан Кай-ши очевидно е почувствувал остро тази опасност от страна на врага; вече самият факт, че той натрапчиво твърди пред народа, че липсва опасност, и даже заявява, че „през двадесетте години, изминали от времето, когато във Вампу** ние основахме армията, положението на революцията никога още не е било тъй здраво, както е сега“, свидетелствува, че той чуествува тази опасност. Неоднократните му призови „да не губим вяра в себе си“ показват именно, че в редовете на гоминдана и сред обществените дейци в районите на гоминданското господ-

---

* 10 октомври — годишнината на въстанието в Учан, което бе начало на революцията от 1911 г.

** Виж бележка 10 към произведението „Войната и въпросите на стратегията“ във 2-я том на това издание.

ство мнозина вече са загубили тази вяра. Чан Кай-ши търси средства да я възстанови. Но той търси тези средства не в някакъв определен курс или в определена дейност в политическата, военната и икономическата област или в областта на културата; той е намерил такова средство в игнорирането на добрите съвети и в замазването на грешките. Той казва, че „чуждестранните наблюдатели не са схванали в какво се състои същността на работата“, че „чуждестранната общественост се впуска във всевъзможни неправилни тълкувания по повод на нашето военно и политическо положение“, защото е повярвала на „коварните измислици на врага и на националните предатели“. Странно нещо! Такива чужденци като Рузвелт, такива членове на гоминдана като Сун Цин-лин, мнозина членове на Националния политически съвет и всички честни китайци не вярват на сладкодумните доводи на Чан Кай-ши и неговите приближени и „се впускат във всевъзможни неправилни тълкувания по повод на нашето военно и политическо положение“! Разсърден от това, Чан Кай-ши досега никак не можа да намери убедителни от негово гледище аргументи и едва тази година, на празника 10 октомври, намерил такива; оказва се, че тези хора са повярвали на „коварните измислици на врага и на националните предатели“! И ето Чан Кай-ши в своята реч се нахвърля срещу тези така наречени „коварни измислици на врага и на националните предатели“. Той смята, че по такъв начин ще успее да запуши устата на всички китайци и на всички чужденци. Който занапред „се впуска във всевъзможни неправилни тълкувания“ по повод на нашето военно и политическо положение, той следователно е повярвал на „коварните измислици на врага и на националните предатели“!

Ние смятаме тези упреци от страна на Чан Кай-ши във висша степен смехотворни. Работата е там, че врагът и националните предатели не само никога не са крикували гоминданската диктатура на една малка групичка, пасивността на гоминдана във войната против японските завоеватели, неговата гнилост и безсилне, фашистките правителствени разпореждания и пораженските военни заповеди на гоминданското правителство, а, напротив, изцяло и напълно приветствуват всичко това. Японските

империалисти неведнаж от цялото си сърце превъзнасяха извикалата всеобщо недоволство книга на Чан Кай-ши „Съдбините на Китай“. Не се чува също така врагът и националните предатели да промълвят макар половин дума за реорганизация на националното правителство и неговото върховно командване, тъй като запазването именно на такова всекидневно потискащо народа правителство и всекидневно губещо сраженията върховно командване, каквито съществуват у нас сега, отговаря на възжеланията на врага и на националните предатели. Нима не е факт, че японските империалисти отдавна вече се ориентират към Чан Кай-ши и неговата клика, опитвайки се да ги склонят да капитулират? Нима не е факт, че от двата лозунга, издигнати първоначално от японските империалисти — „борба против комунизма“ и „ликвидиране на гоминдана“, — лозунгът „ликвидиране на гоминдана“ отдавна вече е отхвърлен и остана само лозунгът „борба против комунизма“? Японските империалисти до ден днешен все още не са обявили война на гоминданското правителство; те заявяват, че между Япония и гоминданското правителство още няма състояние на война! Имуществото на гоминданските главатари в района Шанхай — Нанкин — Нинбо досега грижливо се пази от врага и от националните предатели. Японският атаман Хата изпрати свой представител във Финхуа да извърши жертвоприношение на гробовете на прадедите на Чан Кай-ши. Приблизени на Чан Кай-ши тайно изпращат свои посланици в Шанхай и други пунктове, като почти непрекъснато поддържат контакт с японските бандити и водят с тях тайни преговори. Тези срещи и преговори особено зачестяват, когато настъплението на японските бандити става по-енергично. Нима всичко това не са факти? В светлината на това може ли да се говори, че хората, които „се впускат във всевъзможни неправилни тълкувания“ по повод на военното положение и политиката на Чан кай-ши и неговата клика, „не са схванали в какво се състои същността на работата“, не е ли по-правилно да се предположи, че те, напротив, са схванали тази същност? А къде е тук „същността“ — в „коварните измислици на врага и на националните предатели“, или пък в самия Чан Кай-ши и неговата клика?

В речта на Чан Кай-ши се съдържа още едно твърдение, а именно — той отрича, че в Китай има опасност от гражданска война. Но при това той добавя: „Никой вече занапред няма да посмее да изменя на републиката и да проваля делото на войната против японските завоеватели, както направиха Ван Цзин-вей и нему подобните“. Тук Чан Кай-ши търси предлог за гражданска война и го намира. Нито един китаец, който има памет, не може да забрави, че през 1941 г., когато предателите на Китай обявиха за разформирането на Новата 4-та армия и китайският народ се вдигна, за да предотврати гражданската война, Чан Кай-ши в една от своите речи каза, че занапред никакви военни операции за „ликвидиране на комунистическата партия“ няма да бъдат предприети, а дори и да възникнат военни действия — то ще бъде само във формата на наказателни походи против бунтовниците. Онези, които са чели „Съдбините на Китай“, могат също да си спомнят, че Чан Кай-ши твърди там, че в периода на Уханското правителство през 1927 г. китайските комунисти „бяха в съюз“ с Ван Цзин-вей. В решението на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана през 1943 г. Китайската комунистическа партия също така се обвинява, че „проваля делото на войната против японските завоеватели и подкопава държавата“. И сега, след прочитането на новата реч на Чан Кай-ши, се появява чувството, че опасността от гражданска война не само съществува, но и нараства. Китайският народ сега вече трябва добре да запомни, че когато някой прекрасен ден Чан Кай-ши издаде заповед за наказателен поход срещу така наречените „бунтовници“, той ще издигне именно обвинение в „измяна на републиката и проваляне делото на войната против японските завоеватели, както направиха това Ван Цзин-вей и нему подобните“. Чан Кай-ши е майстор на такива работи; той не е майстор да обявява за бунтовници такива хора като Пан Бин-сюн, Сун Лян-чен, Чен Сю-цян¹, не е майстор да организира наказателни походи против такива хора, но затова пък е майстор да обявява за „бунтовници“ Новата 4-а армия в Централен Китай или „отрядите на смъртта“ в Шанси², майстор да организира наказателни походи против тях. Китайският народ в никой случай не трябва да забравя, че докато Чан

Кай-ши уверява, че няма да разпали гражданска война, той вече е изпратил войски, наброяващи 775 хиляди души, които са заети сега изключително с обкръжаване или атакуване на 8-а армия, Новата 4-а армия и народните партизански отряди в Южен Китай.

Речта на Чан Кай-ши е празна: тя съдържа само безпредметни многоглаголствувания и с нищо не се отзовава на горещото желание на китайския народ да подобри положението в лагера на войната против японските завоеватели. А що се отнася до нейното негативно значение, то цялата тази реч предвещава всевъзможни опасности. Колкото по-нататък се отива, толкова повече позицията на Чан Кай-ши се отдалечава от здравия смисъл, неговата упорита борба против исканите от народа политически преобразования, неговото рязко враждебно отношение към Китайската комунистическа партия говорят от какъв предлог той иска да се възползува, за да разпали подготвяната от него гражданска война против комунистите. Обаче всички тези опити на Чан Кай-ши не могат да му донесат успех. Ако той не поиска да измени своя начин на действие, то, както се казва, „като вдигне камък, ще счупи собствените си крака“. Ние искрено се надяваме, че той ще измени сегашния си начин на действие, защото този начин на действие е обречен на пълен провал. След като обяви за „разширяване рамките на свободата на словото“¹, той не трябва да прибегва до мръсната клевета срещу хората, които са повярвали „коварните измислици на врага и на националните предатели“, да заплашва и да запущва устата на хората, които „се впускат във всевъзможни неправилни тълкувания“. След като обяви за „скъсяване срока на политическата опека“, той не трябва да отхвърля искането за реорганизиране на правителството и на върховното командване. След като провъзгласи „разрешаване на въпроса за комунистическата партия с политически средства“, той не трябва отново да търси предлози за разпадане на гражданска война.

Б Е Л Е Ж К И

¹ Пан Бин-сюн, Сун Лян-чен, Чен Сяо-цян — гоминдански генерали, които в различно време открито преминаха на страната на японските бандити.

- 2 „Отрядите на смъртта“ в Шанси — антияпонски въоръжени отряди на населението от провинцията Шанси, възникнали в началния период на войната против японските завоеватели под ръководството и влиянието на комунистическата партия. Виж бележка 3 към произведението „Да сплотим всички сили, които са за борба против японските окупатори, да се борим против антикомунистическата клика на твърдоглавите“ в 3-я том на това издание.
- 3 Към 1944 г. ликвидирането на диктаторския режим на гоминдана, осъществяването на демокрация и осигуряването на свобода на словото станаха искания на цялото население от районите на гоминданското господство. За да се отърве от настойчивите искания на народа, през април 1944 г. гоминданът провъзгласи така нареченото „разширяване рамките на свободата на словото“; през май дванадесетият пленум на ЦИК на гоминдана също така декларира „осигуряване свобода на словото“. Обаче всички тези принудени декларации на гоминдана така си и останаха на книга, а успоредно с растежа на демократическото движение на народа гоминданът се специализираше в изобретяване на все нови мероприятия, насочени към задушаване свободата на словото.

ЕДИННИЯТ ФРОНТ В КУЛТУРНАТА РАБОТА*

(30 октомври 1944 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун на съвещанието на дейците по културата и просветата от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся.

Цялата наша работа е подчинена на целта за разгромяване на японския империализъм. Японските империалисти, както и Хитлер, скоро ще бъдат унищожени. Но ние ще можем да ги унищожим окончателно само при условие че ще продължаваме своите усилия. В нашата работа на първо място стои войната, след това производството, след това културата. Армия без култура е сляпа армия, а сляпата армия е неспособна да одържи победа над врага.

В културата на освободените райони има две страни: вече зародила се, прогресивна страна и отмираща, изостанала страна. В освободените райони вече съществува нова, народна култура, но още широко разпространено е и наследството от феодалното минало. В Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся сред 1½-милионното население досега се наброяват повече от един милион неграмотни, две хиляди знахари; суеверията все още оказват влияние върху широките маси. Това е враг, закрепил се в съзнанието на масите. А борбата с враг, закрепил се в съзнанието на масите, често бива по-трудна, отколкото борбата против японския империализъм. Ние трябва да кажем на масите те сами да се вдигнат на борба против собствената си неграмотност, суеверия, антисанитарни привички. За воденето на тази борба е необходим най-широк единен фронт. А в такъв слабонаселен и беден откъм съобщителни пътища район като Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся, който по-рано се намиреше на ниско културно равнище, при това, като вземем под внимание военновременните условия, този единен фронт трябва да бъде особено широк. Ето защо в областта на

народното образование ние трябва да имаме не само първоначални и средни училища от нормалния тип, обслужващи голям брой учащи се, но и пръснати из разните места селски училища от опростен тип, кръжоци за четене на вестници и групи по ликвидиране на неграмотността. На нас са ни нужни не само училища от нов тип; необходимо е също така да използваме, като ги реорганизираме, и селските училища от стария тип. В областта на изкуството ние се нуждаем не само от съвременна драма, но и от „цински мелодии“¹ и „янге“*. Ние се нуждаем не само от нови „цински мелодии“ и от нов тип „янге“, необходимо е също така да използваме, като постепенно ги преустройваме, трупите на стария класически театър и колективите „янге“ от стария тип, съставляващи деветдесет процента от всички колективи „янге“.

Казаното в още по-голяма степен се отнася до медицината. В Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся е много висок процентът на смъртността сред населението, много висок е процентът на мора по добитъка, много хора и досега вярват на знахарите. Използвайки в таква условия само новата медицина, ние нищо не ще можем да направим. Новата медицина, разбира се, е по-съвършена от старата, но ако новата медицина минава покрай страданията на народа, не обучава медицинския персонал за служене на народа, ако нейните представители не се обединят с намиращите се сега в Пограничния район лекари и ветеринари от стария тип, които са повече от хиляда души, ако не им помогнат да вървят напред, в резултат те фактически ще помагат на знахарите, ще гледат равнодушно на масовото измиране на хора, на масовия мор по добитъка.

Единният фронт се гради на два принципа: първо, на принципа на сплотяването, второ, на принципа на критиката, просвещаването и превъзпитаването. Би било неправилно да заемаме в единния фронт капитулантска позиция, но не бива да заемаме и сектантска позиция, за която са характерни отблъскването на хората и презрителното

---

* „Янге“ — старинно народно музикално-танцово представление. През периода на войната против японските завоеватели в освободените райони получиха развитие „янге“ от нов тип, т. е. „янге“, отразяващи новата действителност.

отношение към тях. Нашата задача се заключава в това, да се обединим с всички онези представители на старата интелигенция, на старото изкуство, на старата медицина, които могат да бъдат полезни, да им помагаме, да ги превъзпитаваме, да ги преподковаваме. За да ги превъзпитаваме, трябва преди всичко да се сплотим с тях. Ако ние правилно се заемем с това, те с радост ще приемат нашата помощ.

Нашата култура е народна култура. Културните дейци трябва горещо и вдъхновено да служат на народа, трябва да бъдат тясно свързани с масите, а не да се откъсват от тях. За да установим тясна връзка с масите, трябва да изхождаме от нуждите на масите, от техните желания. Във всяка работа за масите трябва да изхождаме от техните нужди, а не от някакви си — па дори и най-хубави — лични подбуди. Често се случва така, че сред масите обективно вече съществува нужда от определени преобразования, а субективното осъзнаване на тази необходимост в масите още не е узряло, у тях още няма решителност, още няма желание да се осъществят тези преобразования, и тогава ние трябва търпеливо да чакаме; само когато в резултат на нашата работа масите в своето мнозинство ще се проникнат от съзнанието за необходимостта, от решителност и желание да осъществят дадените преобразования — само тогава трябва да ги осъществяваме; като действуваш иначе, рискуваш да се откъснеш от масите. Всяка работа, която изисква участие на масите, ще се излее в празна формалност и ще завърши с провал, ако масите не са осъзнали необходимостта от тази работа и не са проявили желание да участвуват доброволно в нея. „Избързаш ли — няма да постигнеш целта.“ Това, разбира се, не значи, че не трябва да действуваме бързо, то значи само, че не бива да се впускаме в авантюри, тъй като авантюризмът неизбежно довежда до провал. Казаното е правилно по отношение на всяка работа и особено по отношение на културно-възпитателната работа по преустройство съзнанието на масите. Тук действуват два принципа: принципът на реалната нужда на масите, а не на измислената нужда, която съществува само в нашите глави, и принципът на доброволното желание на масите, на решителността, проявявана от самите маси, а не на решителността, която ние проявяваме заради тях.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 „Цински мелодии“ — един от видовете стари оперни представления, разпространени в провинцията Шенси. Тъй като в древни времена в територията на сегашната провинция Шенси се е намирало княжеството Цин — тези представления са получили названието „цински мелодии“.
- 2 Думи на Конфуций от книгата „Лунюй“.

ДА СЕ НАУЧИМ ДА РЪКОВОДИМ СТОПАНСКАТА РАБОТА*

(10 януари 1945 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун на съвещанието на героите на труда и отличниците в производството от Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся.

Другари герои на труда и отличници в производството!
На вашето съвещание вие обобщихте опита от работата, за която всички ви приветствуват и почитат. Вас ви отличават три достойнства, вие играете тройка роля. Това, първо, е ролята на водачи. Вие поработихте много усърдно, проявихте голяма творческа изобретателност, вашата работа стана пример за другите, вие дадохте високи производствени показатели, извикахте стремеж у хората да се учат от вас. Второ — ролята на гръбнак на масите. Болшинството от вас засега още не са ръководители, но вие вече станяхте гръбнак на масите, тяхно ядро и благодарение на вас ще бъде по-лесно да се движи работата напред. В бъдеще вие ще можете да станете ръководители, а засега сте резерв за издигане на ръководна работа. Трето — ролята на свързващо звено. Вие сте свързващо звено между ръководството и широките маси. Чрез вас мненията на масите се предават на ръководството, а мнението на ръководството — на масите.

Вие имате много достойнства, вие имате големи заслуги, само че помнете — никак не бива да се възгордявате. Всички ви почитат и това е правилно, но именно това лесно може да предизвика възгордяване. А ако вие се възгордявате, отслабите вискателността към себе си, престанете да се стараете, не се съобразявате с другите, не се съобразявате с ръководителите, не се съобразявате с масите, не ще оправдаете званието герои на труда и отличници в производството. По-рано с някои хора у нас подобно нещо се случваше, но трябва да се надяваме, че вие няма да тръгнете по стъпките на такива хора.

Съвещанието обобщи вашия опит. Както хубаво е казано в документите на съвещанието, той може да бъде приложен не само тук, но и в другите райони и по това аз сега няма да говоря. Искам да кажа само няколко думи за нашата стопанска работа.

През последните години ние започнахме да овладяваме уменията да ръководим стопанската работа и постигнахме в нея значителни успехи. Но това е още само началото. За нас е необходимо в течение на две-три години да постигнем положение, при което в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и във всички освободени райони в тила на врага нашите потребности от продоволствие и промишлени стоки напълно или в значителна степен да се задоволяват със собствени сили, и нещо повече, да ни остават и известни излишъци. Ние трябва да постигнем нови, още по-големи успехи в нашето селско стопанство, промишленост и търговия. Само тогава ще може да се каже, че сме научили още нещо, че сме се научили да работим още по-добре. Ако в някой район условията на живота на армията и на населението не се подобряват, ако подготвената там материална база за контранастъпление е нездрава, ако селското стопанство, промишлеността и търговията не се развиват от година на година все повече, а тъпчат на място или даже вървят неусдържимо надолу, това доказва, че местните партийни, административни и военни работници още не са се научили да вършат стопанска работа, и такъв район неизбежно ще се натъкне на огромни трудности.

Има един въпрос, към който е необходимо още веднаж да привлечем общото внимание: нашите възгледи трябва да съответствуват на обстановката, в която живеем. Сега ние живеем в условията на селото. Това като че ли не предизвиква съмнение. И наистина, на кого не е известно, че живеем именно в село? А на практика се получава съвсем друго: въпреки че мнозина наши другари постоянно работят в село и дори смятат, че разбират селото, в действителност те не познават селото или, в най-добрия случай, не го разбират дълбоко. Като забравят, че животът на селото е основан на индивидуалното стопанство, че селските райони са разпокъсани от врага и водят партизанска война, такива другари често пъти вземат неправилни или не съвсем правилни решения по политически, военни, икономи-

чески въпроси, по въпроси на културата, на партийната работа, на работническото, селското, младежкото и женското движение. Те подхождат към селото с градска мярка, субективистично съставят купища безсмислени планове, опитват се да ги провеждат по принудителен начин и постоянно изпадат в задънена улица. През последните години, благодарение на движението за поправка на стила на работа, както и в резултат на това, че някои се понатъртиха в работата, нашите другари видимо пораснаха. Въпреки това ние все още трябва да следим нашите възгледи напълно да съответствуват на обстановката, в която живеем: само тогава ще съумеем да постигнем успех във всяка работа, и то бърз успех. Наистина, ако ние, като разберем истински, че живеем сега в условията на опорните бази в селото, животът на което е основан на индивидуалното стопанство, че селските райони са разпокъсани от врага и водят партизанска война, ако започнем да градим цялата своя работа, изхождайки от тази обстановка, то на някои на пръв поглед може би ще се стори, че резултатите от нашата работа се проявяват много бавно, че в нея няма нищо ярко. Обаче нека видим как ще изглеждат плодовете на такава работа, ако ги съпоставим с плодовете от работата на онези, които не се съобразяват с посочената обстановка, а изхождат от друга гледна точка, подхождат към работата, да речем, с градска мярка. Ще се окаже, че работата съвсем не върви бавно, а, напротив, много бързо. Защото ако подхождаме към работата с градска мярка, ако се откъсваме от реалната действителност, ще трябва да говорим вече не за това, дали бързо или бавно се проявяват резултатите в нашата работа, а за това, че през всичкото време ние си блъскаме главите и нашата работа въобще не дава никакви резултати.

Ярко доказателство за това, за което говорих по-горе, е например организираното по наша инициатива в армията и сред населението движение за развитие на производството в неговите сегашни форми — движение, което вече донесе големи успехи.

Ние трябва да бием японските завоеватели и да се подготвим да завземеме градове и да освобождаваме окупиранията територия. Как можем да постигнем това, намирайки се в условията на селските райони с тяхното индивиду-

ално стопанство, райони, разпокъсани от врага и водещи партизанска война? Ние не можем да вървим по стъпките на гоминдана, който сам не проявява никаква инициатива, а се опира изключително на чужденците, който зависи от чужбина дори в снабдяването с такива предмети за широко потребление като памучните тъкани. Ние искаме да се издигнем със собствени сили. Ние бихме искали да получаваме помощ отвън, но не трябва да се облягаме на нея. Ние се опираме на собствените си сили, на творческите сили на цялата наша армия и на целия народ. А какви пътища имаме ние за това? Нашият път — това е разгръщането както в армията, така и сред населението на широко движение за развитие на производството.

Поради това че ни се налага да имаме работа със селото, където човешките и материалните ресурси са разпръснати, по въпросите на производството и снабдяването ние взехме курс към единно ръководство при децентрализирано водене на стопанството.

Поради това че ни се налага да имаме работа със селото, със селячеството, което представлява разпръсната маса от индивидуални производители, които използват примитивни оръдия за производство, със селото, в което по-голямата част от земята все още принадлежи на помещика, а селянинът бива подлаган на феодална експлоатация чрез изсмукване на аренда от него, за да повдигнем заинтересоваността на селяните в производството и за да повишим производителността на труда в селското стопанство, ние взехме курс към намаляване на арендата и на лихвения процент и курс към организиране на трудова взаимопомощ. Намаляването на арендата повиши заинтересоваността на селяните в производството, а трудовата взаимопомощ повиши производителността на труда в селското стопанство. Сведенията, които получих от различните райони на Северен и Централен Китай, показват, че след намаляването на арендата заинтересоваността на селяните в производството рязко се е увеличила и те охотно създават организации за взаимопомощ, наподобяващи нашите бригади за трудова взаимопомощ. В такива организации трима вършат повече, отколкото по-рано вършеха четирма. А щом това е така, то трудът на 90 милиона души сега може да даде повече, отколкото даваше по-рано тру-

дът на 120 милиона. Има и такива случаи, когато двама вършат повече, отколкото по-рано вършеха трима. Ако ние действаме не с методите на принудата и заповедта, не скорострелно, а с методите на търпеливото убеждаване и нагледното показване, в течение на няколко години ние ще съумеем да въвлечем мнозинството селяни в селско-стопанските и занаятчийските производствени организации за взаимопомощ. Когато такива производствени организации влязат в бита, то не само значително ще нарасне продукцията, но ще се развива и творческата инициатива в различните области, ще порасне политическата съзнателност на масите, тяхното културно равнище, те ще започнат да отделят внимание на хигиената; декласираните елементи също така ще се превъзпитат; ще се променят и самите нрави; няма да мине много време — и оръдията за производство също ще се усъвършенствуват. Когато това време настъпи, нашето село ще започне постепенно да се преустройва на нова основа.

Ако нашите работници усърдно овладяват тази област на работата и с цялата си енергия помагат на селското население да разгръща движението за развитие на производството, то в селото още след няколко години ще се появи много продоволствие и предмети за широко потребление, което на свой ред ще даде възможност не само упорито да се бием с враговете и да се държим през неурожайните години, но и да създадем значителни запаси от продоволствие и предмети за широко потребление за в бъдеще.

Движение за развитие на производството трябва да се организира не само сред селяните, но и сред личния състав на войсковите части и на учрежденията.

Предвид на това, че имаме работа със селото, че това село бива системно разорявано от врага, че то живее в обстановка на продължителна война, необходимо е нашите войскове части и учреждения да се занимават с производство, а обстоятелството, че войната у нас има характер на децентрализирани партизански действия, дава на нашите войскове части и учреждения възможност да се занимават с производство. А що се отнася до нашия Пограничен район Шенси—Гансу—Нинся, където военнослужащите и служащите в учрежденията съставляват твър-

де висок процент по отношение на общия брой на населението — тук движението за развитие на производството е още по-необходимо; ако нашите войскови части и учреждения сами не се занимават с производство — те ще бъдат обречени на глад. И населението, ако вземаме от него прекалено много, не ще издържи такова бреме и също ще бъде обречено на глад. Затова именно ние решихме да разгърнем широко движение за развитие на производството. В Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся годишната потребност на войсковите части и на учрежденията от зърно (чумиза*) съставлява 260 хиляди дана (по 300 цзина в 1 дан). От тях 160 хиляди дана постъпват от населението, а останалите 100 хиляди дана произвеждаме ние самите. Ако ние самите не се занимавахме с производство, то или армията, или населението биха гладували. А сега, след като разгърнахме движението за развитие на производството, всички ние — както армията, така и населението — не само не гладуваме, но, може да се каже, се храним добре.

В Пограничния район нашите учреждения в значителна степен — а някои и напълно — сами се осигуряват със средства за всичко необходимо с изключение на зърнени храни и облекло. Редица учреждения частично се осигуряват даже със зърнени храни и облекло.

Още по-значителни са заслугите на войсковите части от Пограничния район. Много войскови части си осигуряват продоволствие, облекло и всичко друго напълно, стопроцентово, без да получават абсолютно нищо от правителството. Това е най-високо постижение, така да се каже показател № 1; той бе постигнат постепенно, в течение на няколко години.

Ние не можем да искаме същия показател от фронтните райони, където войските са принудени да водят боеве. Там трябва да се стремим да постигнем показатели № 2 и № 3. Показател № 2 означава, че с изключение на зърнените храни и облеклото, получавани от правителството, войсковите части със собствени сили, чрез развитие на собствено производство, се снабдяват с всичко останало: мазнини (по 5 цяна на човек дневно), зеленчуци (от 1 до 1.5

---

* — просовидно растение. Бел. пр.

цизна на човек дневно), месо (от 1 до 2 цизна на човек месечно), средства за топливо, за канцеларски принадлежности, за разни дребни разходи, за просвета, здравеопазване, за материали за чистене на оръжието, както и с тютюн, обувки, чорапи, ръкавици, кърпи за лице, четки за зъби и пр. — което съставлява приблизително 50% от всички разходи. Такова положение може да бъде постигнато постепенно в течение на две-три години; тук-там то е постигнато още отсега. Този показател може да се прилага в здраво укрепените от нас райони.

А в крайграничните райони и в партизанските райони може да се прилага показател № 3, който означава, че със собствени сили войсковите части задоволяват своите потребности не 50, а 15—25%. Ако те успеят да постигнат това, ще бъде много добре.

С една дума, всички войскове части и учреждения, с изключение на особените случаи, трябва през свободното от боеве, военна подготовка и работа време да се занимават с производствена дейност. Наред с колективното участие на целия състав на войсковите части и на учрежденията в производствената дейност в часовете, свободни от боеве, военна подготовка и работа, частите и учрежденията трябва да отделят специални хора за организиране на земеделски, градински и скотовъдни стопанства, работилници, дребни промишлени предприятия, транспортни бригади, кооперативи, както и за отглеждане на зърнени култури и зеленчуци съвместно със селяните. В сегашните условия, за да се преодолеят трудностите, всяко учреждение и всяка войскова част трябва да си обзаведат собствено стопанство. Привичките, свойствени на скитниците, които не желаят да си обзаведат собствено стопанство, са позорно явление. Необходимо е да се въведе такава система на разпределение на печалбата, при която частта на всекиго да съответствува на вложения от него труд, така че работниците, които непосредствено участвуват в производствената дейност, да получават доход и по този начин да бъде стимулирано производството. Необходимо е също така ръководителите да се отнасят към работата със съзнание за отговорност, да проявяват инициатива, да поддържат тясна връзка между ръководната група и широките маси и да съчетават общите призови с кон-

кретно ръководство. Само тогава производствената работа ще може успешно да върви напред.

Някои казват, че когато войсковите части се занимават с производствена дейност, те не могат да воюват и да се занимават с военна подготовка, а ако с производство се занимават учрежденията — те не могат да вършат своята работа. Това не е вярно. През последните години нашите войскове части в Пограничния район, занимавайки се с широка производствена дейност, си осигуриха в достатъчно количество храна и облекло и наред с това още по-успешно, откогато по-рано се занимаваха с бойна подготовка, както и с политическа и общообразователна подготовка. Същевременно вътрешната сплотеност на армията и връзката на армията с населението станаха още по-здрави. Във фронтовите райони в течение на цялата минала година широко се разгръщаше движението за развитие на производството; едновременно бяха постигнати големи успехи във воденето на военните операции и повсеместно се разгърна обучение на войските. Условието на живота на служащите от учрежденията в резултат на производствената дейност се подобриха, грижите им станаха по-малко, производителността на техния труд се повиши. Това се отнася както до Пограничния район, така и до фронтовите райони.

Така че когато войсковите части и учреждения, живеят в условията на партизанската война в селото, развиват производство за задоволяване на собствените си нужди, тяхната бойна дейност, бойна подготовка и работа вървят по-енергично, по-живо, а дисциплината, вътрешната сплотеност и връзката с населението се заздравяват. Движението за развитие на производството е рожба на нашата продължителна партизанска война, то е наша гордост. Ако се научим да ръководим тази работа — не ще ни плашат никакви материални трудности. От година на година ще набираме все повече сили и енергия, в хода на войната ще ставаме все по-силни, тогава врагът не ще ни надвие, а ние безусловно ще го надвием.

Необходимо е да обърнем вниманието на нашите другари от фронтовите райони още на едно обстоятелство. Някои от неотдавна освободените от нас райони имат достатъчно ресурси и на това основание местните дейци не

искат да спазват икономия, не искат да се занимават с производство. Това е много лошо и в бъдеще те несъмнено скъпо ще платят за това. Необходимо е навсякъде всемерно да пазим грижливо човешките и материалните ресурси. Не бива да живеем само с днешния ден: не бива да си позволяваме разточителство и пилеене на ресурсите. На всяко място още от първата година на работа трябва да се пресмята за много години напред, да не се забравя, че ще ни се наложи още дълго да водим война, да не се забравя за контрастъпленнието, да не се забравя за строителството, което ще почне след изгонването на врага. Необходимо е, от една страна, в никой случай да не се допуска разточителство и пилеене на средства, а от друга — да се напрегнат всички усилия за развитие на производството. В миналото на някои райони се наложи да платят скъпо за това, че там на хората им липсваше умение да правят сметки за дълги срокове напред, за това, че не се грижеха нито за икономия на човешките и материални ресурси, нито за развитие на производството. От това ние трябва сега да извлечем съответната поука.

Що се отнася до промишлените стоки, в Погранични район Шенси—Гансу—Нинся е решено за две години да се постигне пълно задоволяване на потребностите му със собствено производство на такива стоки като памук, прежда, тъкани, железни изделия, хартия и много други. Всичко онова, което по-рано тук изобщо не е било произвеждано или е било произвеждано в незначителни количества, ние трябва сега да произвеждаме сами на място, напълно освобождавайки се от вноса. Тази задача трябва да се изпълнява от трите стопански сектора — държавния, частния и кооперативния. Трябва да се стремим не само към количествени показатели, но и към добро качество на продукцията, към здравина и трайност. Цялата тази работа енергично се провежда от правителството на Пограничния район, от Обединения щаб на 8-а армия и Северозападното бюро на Централния комитет на партията и това е абсолютно правилно. Би било желателно това да се върши във всички фронтови райони. На много места вече така се и прави и ние желаем успехи на дейците от тези райони.

На нашия Пограничен район и на всички освободени райони ще са необходими още две-три години, за да могат

напълно да се научат да ръководят стопанската работа. Когато ще можем напълно или в значителна степен да задоволяваме своите потребности от продоволствие и промишлени стоки със собствени сили и у нас се появят излишъци, тогава ще можем да кажем, че напълно сме се научили да ръководим стопанската работа в условията на селото. А в бъдеще, когато очистим нашите градове от врага, ние ще съумеем да ръководим стопанската работа и в новите условия. Изграждането на Китай е наше кръвно дело и значи необходимо е упорито да се учим.

**В ПАРТИЗАНСКИТЕ РАЙОНИ СЪЩО
МОЖЕМ ДА СЕ ЗАНИМАВАМЕ С
ПРОИЗВОДСТВО***

(31 януари 1945 година)

** Уводна статия на янанския вестник „Цзефан-
жибао“, написана от другаря Мао Цзе-дун.*

Въпросът за възможността и необходимостта да се организира движение за развитие на производството в територията на сравнително здраво укрепените от нас опорни бази измежду освободените райони в тила на врага е от давна вече решен и в този смисъл е престанал да бъде въпрос. Но въпросът, дали е възможно да се прави същото в дълбокия тил на врага, за мнозина още и досега си оставаше нерешен, тъй като липсваха доказателства за такава възможност.

Сега обаче такива доказателства има. Както се съобщава в напечатаната на 28 януари във вестник „Цзефан-жибао“ кореспонденция на другаря Чжан Пин-кай за движението за развитие на производството в партизанските отряди в района Шанси—Чахар—Хебей, там в много партизански райони в 1944 г. вече е било разгърнато широко движение за развитие на производството, което движение е дало забележителни резултати. Др. Чжан в своята кореспонденция споменава следните райони и отряди: в централната част на провинцията Хебей — 6-и подрайон, 4-и районен отряд, разположен във 2-и подрайон, 8-и районен отряд, разположен в 4-и подрайон, колоната Сюй—Дий, колоната Бао—Ман, колоната Юн-бяо, а в провинцията Шанси отрядите в околните Дайсян и Госян. Обстановката в тези райони е много неблагоприятна. „На всяка стъпка опорни пунктове и укрепления на японските и марионетните войски, непрекъсната мрежа от ровове, валове и шосейни пътища; използвайки своето военно превъзходство и удобните съобщителни средства, противникът постоянно ни атакува, обкръжава, устройва „про-

чесвания“; тази обстановка заставя партизаните постоянно да се местят.“ И все пак те съумели в паузите между боевете да се занимават с производствена дейност. В резултат „продоволственото снабдяване се подобри, дневната норма за мазнини и сол е увеличена на 5 цяна на човек, а за зеленчуци — на 1 цзин; месечно на всекиго започнало да се падат по един и половина цзина месо. При това сега се появиха и такива неща, които не бяха употребявани вече няколко години — четки за зъби, прах за зъби, помагала за ограмотяване.“ Ето виждате ли — и как може след това да се твърди, че в партизанските райони не можем да се занимаваме с производство!

Мнозина казват: в гъсто населените места няма свободна земя. Така ли е всъщност? Да се обърнем към района Шанси—Чахар—Хебей: „Като се изхождаше от обстоятелството, че главното — това е селското стопанство, преди всичко бе разрешен въпросът за земята. Това се правеше по следните девет начина: 1) сриваха се валовите и се засипваха рововете, изградени от противника за блокада; 2) разрушаваха се шосейните пътища, които врагът можеше да използва, и се засяваха ивиците от двете страни на пътищата; 3) използваха се малките пустеещи участъци земя; 4) използваха се участъците, които се намираха пред укрепленията на врага; те се обработваха нощем под прикритието на въоръжените отряди на народното опълчение, на които оказваха съдействие партизаните; 5) съвместно със селяните, в чийто семейства има недостиг на работна ръка, се обработваха техните ниви; 6) преоблечени бойци от партизанските отряди почти открито обработваха земята близо до неприятелските опорни пунктове и укрепления; 7) отвоюваха се участъци земя край реките чрез изграждане на диги в крайречните мочурища и укрепяване на крайбрежните плитчини; 8) оказваше се помощ на селяните в превръщането на неполивните ниви в поливни; 9) оказваше се помощ на селяните от всички села в обсега на действие на отряда в провеждането на полските работи.“

Следователно със селско стопанство можем да се занимаваме, а как стои работата със занаятите или с други видове производства? Вероятно именно с тях не е възможно да се занимаваме. Така ли е всъщност? Да се обърнем

към района Шанси—Чахар—Хебей: „Производствената дейност в отрядите, които се намират вътре в линията на блокадата, не се ограничава със селското стопанство; тук, както и в здраво укрепените райони, е разгърнато занаятчийско производство, уреден е транспортът. 4-и районен отряд организира работилница за правене на плъстени шапки, маслобойна, работилница за производство на ювка и за седем месеца получи печалба 500 хиляди местни юана. Така бяха не само разрешени собствените затруднения, но и задоволени потребностите на населението от партизанския район. Бойците можаха напълно да се осигурят с топли дрехи, вълнени чорапи и други неща.“

Могат да кажат, че в партизанските райони толкова често се водят боеве, че производствената дейност на партизанските отряди може би неизбежно ще се отрази върху бойните действия. Така ли е всъщност? Да се обърнем отново към района Шанси—Чахар—Хебей. В статията се казва, че в този район „се осъществява принципът на съчетаване на трудовата дейност с воденето на бойни операции, на бойните и производствените задачи се придава еднакво значение... Да вземем например 4-и районен отряд, разположен във 2-и подрайон. В началото на пролетната оран бяха изпратени специални отряди за нанасяне на удари върху врага, едновременно бе започнато мощно политическо настъпление. Именно поради това военните действия се активизираха и боеспособността на отряда се повиши. От февруари до началото на септември този малък отряд проведе 71 сражения, завзе опорните пунктове Чжудунше, Шанчжуан, Ечжуан, Финцзячжай, Яйтоу, изкара от строя 165 войника от японските и марионетните войски, взе в плен 91 войника от марионетната армия, взе леки картечници — 3, и пушки и карабини — 101.“ По-нататък се казва: „Наред с военните действия и пропагандирането на широко движение за развитие на производството бе разгърнато политическо настъпление под лозунга „ще бием онези, които се опитат да провалят движението за развитие на производството“. В околийските градове Дайсян и Госян японските завоеватели питаха жителите: „Защо ли 8-а армия напоследък толкова много се е разярила?“ Жителите отговаряха: „Защото вие проваляте движението за развитие на производството в

Пограничния район“. Войниците от марионетните войски разсъждаваха помежду си така: „При тях там се разгръща движение за развитие на производството, по-добре да не им се мяркаме пред очите“.

Може ли населението на партизанските райони също да разгръне движение за развитие на производството? Заинтересовани ли са от увеличаване на производството селяните от тези райони, в които може би намалението на арендата още не е осъществено или не е доведено до край? В района Шанси—Чахар—Хебей е даден утвърдителен отговор и на това. „Разгръщането на движението за развитие на производството в отрядите, които се намират вътре в линията на блокадата, непосредствено помогна и на местното население. Първо, партизаните прикриваха с въоръжена сила местното население през време на работа и, второ, повсеместно му помагаша и със своя труд. Някои отряди установиха такъв ред: да отделят през време на усилената полска работа 50% от своя състав за оказване безплатна помощ на населението в полските работи. В резултат на това рязко се повиши производствената активност на населението, партизанските отряди още по-тясно се сплотиха с масите, населението получи продоволствие. Оттогава още повече нараснаха симпатиите на населението в партизанските райони към комунистическата партия и 8-а армия, засили се поддръжката им от страна на населението.“

Така че не остава вече никакво съмнение, че в партизанските райони войските и населението могат и трябва да разгръщат широко движение за развитие на производството. Ние искаме всички партийни, административни и военни работници в освободените райони, и особено в партизанските райони, да се проникнат напълно от разбирането на това; когато те разберат, че армията и населението могат и трябва да направят това, работата ще може да се разгръне повсеместно. Именно с това започнаха в Пограничния район Шанси—Чахар—Хебей: „Благодарение на това, че в движението за развитие на производството в отрядите, които се намират вътре в линията на блокадата, ръководните кадри психологически се преустроиша, започнаха да отделят сериозно внимание на производството, на съчетаването на производствената дей-

ност с бойните операции, възпитаха сред народните маси герои на труда и отличници в производството (по предварителни данни тук има шестдесет и шест герои на труда и отличници в производството), нашите отряди, които се намират вътре в линията на блокадата, само за пет месеца не само изпълниха в срок своите производствени планове, но и проявиха при това много истински творческа изобретателност“.

През 1945 г. във всички освободени райони е необходимо в още по-големи от по-раншните мащаби да се разгърне движението на армията и населението за развитие на производството, в което да се включат всички до последния човек; а с настъпването на зимата ние ще сравним успехите, постигнати от различните райони.

Войната е състезание не само на военните и политическите, но и на икономическите сили. За да победим японските завоеватели, ние освен всичко друго трябва да положим усилия и в стопанската работа, трябва в двестри години напълно да овладеем това дело; а през сегашната 1945 г. ние трябва да постигнем по-големи успехи от предишните години. Централният комитет на Китайската комунистическа партия е дълбоко убеден, че всички работници и цялото население на освободените райони ще изпълнят тази задача.

ДВЕТЕ СЪДБИ НА КИТАЙ*

(23 април 1945 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун при откриването на VII конгрес на Китайската комунистическа партия.

Другари! Днес се откри VII конгрес на Китайската комунистическа партия.

В какво се състои особеното значение на нашия конгрес? Ние сме в правото си да кажем, че нашият конгрес е конгрес, от който зависи съдбата на целия 450-милионен китайски народ. Китай може да има две съдби: за едната от тях вече е написана книга¹; нашият конгрес олицетворява другата съдба на Китай и за нея ние ще напишем друга книга². Нашият конгрес ще бъде посветен на задачите за разгромяване на японските империалисти и за освобождаване на целия китайски народ; това ще бъде конгрес на разгромяването на японските агресори и на изграждането на нов Китай, конгрес на сплотяването на целия китайски народ, на сплотяването на народа на Китай с народите от целия свят, конгрес на завоюването на окончателна победа.

Сегашният момент е много благоприятен. В Европа Хитлер скоро ще бъде разбит. Главният фронт на световната война против фашизма се намира на Запад; там победата е вече близка и тази победа е резултат от усилията на Червената армия на Съветския Съюз. Берлин вече чува оръдейните залпове на Червената армия и очевидно скоро ще падне. На Изток войната за разгромяване на японския империализъм също така се приближава към победоносен край. Нашият конгрес става в навечерието на окончателната победа във войната против фашизма.

Пред китайския народ лежат два пътя — пътят на светлината и пътят на мрака. Съществуват и две съдби на Китай — светла и мрачна. Японският империализъм още не

е разгромен. Но дори и когато той бъде разгромен, тези две перспективи все пак ще останат: или Китай независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ, т. е. — светъл Китай, нов Китай на освободения народ; или друг Китай, полуколониален и полуфеодален, раздробен, беден и слаб, т. е. — старият Китай. Нов Китай или стар Китай — тези две перспективи както и досега стоят пред китайския народ, пред Китайската комунистическа партия, пред нашия конгрес.

И тъй, как трябва да строим своята работа сега, докато Япония още не е разбита, като имаме предвид, че и след нейното поражение тези две перспективи все пак ще се запазят? В какво се състоят нашите задачи? Нашите задачи се състоят именно в това, смело да вдигаме масите, да заздравяваме и умножаваме силите на народа, да сплотяваме всички сили на страната, които изобщо могат да се сплотят, и под ръководството на нашата партия да се борим за разгромяване на японските завоеватели, за построяване на светъл, нов Китай, за построяване на независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ нов Китай. Ние трябва да отдадем всички сили на борбата за завоюване на светлата перспектива и светлата съдба, против другата, мрачната перспектива и мрачната съдба. Именно такава е нашата задача! Такава е задачата на нашия конгрес, задачата на нашата партия, задачата на целия китайски народ.

Могат ли да се осъществят нашите съкровени желания? Ние смятаме, че могат. Възможност за това има, тъй като са налице следните условия:

първо, ние имаме могъща комунистическа партия, която има богат опит и обединява в своите редове 1,210,000 членове;

второ, ние имаме мощни освободени райони с население 95,500,000 души, с армия, възлизаща на 910 хиляди души, и народно опълчение 2,200,000 души;

трето, ние имаме подкрепата на широките народни маси от цялата страна;

четвърто, ние имаме подкрепата на народите от целия свят и особено на Съветския Съюз;

И така, могъща Китайска комунистическа партия, мощни освободени райони, подкрепа от целия китайски

народ, подкрепя от народите на цял свят — могат ли при тези условия да се осъществят нашите съкровени мечти? Ние смятаме, че могат. Такива условия Китай никога още не е имал. Макар в течение на редица години някои от тези условия и да са съществували, никога още те не са съществували в такъв голям обем като сега. Китайската комунистическа партия никога не е била толкова силна като сега; опорните бази на революцията никога не са имали толкова многобройно население и такава голяма армия като сега; авторитетът на Китайската комунистическа партия сред населението на районите, в които господствуват японските завоеватели, и на районите, в които господствува гоминданът, сега стои по-високо от когато и да било; революционните сили на Съветския Съюз и на народите от другите страни сега са големи като никога. Трябва да се каже, че при наличността на тези условия е напълно възможно да се разгромят агресорите и да се построи нов Китай.

На нас ни е необходима правилна политика. Основите на тази политика са — смело да мобилизираме масите, да заздравяваме и умножаваме силите на народа, та под ръководството на нашата партия да разгромим агресорите и да изградим нов Китай.

От създаването на Китайската комунистическа партия през 1921 г. изминаха вече двадесет и четири години; през това време партията мина през три исторически периода на героична борба — Северния поход, революционната аграрна война и войната против японските завоеватели — и натрупа богат опит. В днешно време нашата партия вече става център на борбата на китайския народ против японските завоеватели, за спасение на родината, център на борбата за освобождение на китайския народ, за победа над завоевателите и за изграждане на нов Китай. Такъв център за Китай е именно нашата партия, а не някой друг.

Ние трябва скромно, сериозно, без възгордяване, без излишна разпаленост, с цялото си сърце и с всичките си помисли да служим на китайския народ; днес — в името на сплотяването на целия народ за победа над японските завоеватели, в бъдеще — в името на сплотяването на целия народ за изграждане на държава на повата демокра-

ция. Ако ние съумеем да действувате именно така, ако ние водим правилна политика, ако отдадем на това всичките си сили, нашата задача ще бъде изпълнена.

Долу японският империализъм!

Да живее освобождението на китайския народ!

Да живее Китайската комунистическа партия!

Да живее VII конгрес на Китайската комунистическа партия!

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Има се предвид издадената през 1943 г. книга на Чан Кай-ши „Съюзните ни Китай“
- 2 Има се предвид докладът на другаря Мао Цзе-дун „За коалиционното правителство“ пред VII конгрес на Китайската комунистическа партия.

ЗА КОАЛИЦИОННОТО ПРАВИТЕЛСТВО*

(24 април 1945 година)

* *Политически отчет на ЦК на ККП пред VII конгрес на Китайската комунистическа партия, направен от другаря Мао Цзе-дун.*

I. ОСНОВНИТЕ ИСКАНИЯ НА КИТАЙСКИЯ НАРОД

Нашият конгрес се провежда в следната обстановка: след почти осемгодишната решителна, героична и беззаветна борба на китайския народ против японските завоеватели, борба, изпълнена с безброй лишения, трудности и жертви, се създаде нова ситуация — в свещената, справедлива война, която се води против фашистките агресори в целия свят, са одържани решаващи победи и сега вече е близък моментът, когато китайският народ съвместно със своите съюзници ще разгроми японските завоеватели.

Но Китай все още не е сплотен, Китай все още преживява сериозна криза. Как прочее трябва да действуваме в тази обстановка? Не подлежи на съмнение, че Китай настоятелно се нуждае от създаване на временно демократично коалиционно правителство, в което да бъдат сплотени в едно представителите на всички партии и групи, както и безпартийните дейци, за да проведем демократични преобразования, да преодолеем съществуващата криза, да мобилизираме и обединим в цялата страна силите, които са за борба против японските завоеватели, и заедно със съюзниците с мощни удари да разгромим японските завоеватели и да дадем на китайския народ възможност да се изтръгне от техните нокти. След това трябва да бъде свикано на широка демократична основа Национално събрание за образуване на постоянно демократично правителство, също имашо коалиционен характер, в което още по-широко да бъдат представени различните партии, групи и безпартийни дейци — правителство, което да ръководи освободения народ в изграждането на независим,

свободен, демократичен, единен, богат и могъщ нов Китай. Накратко казано, чрез сплотяване и демократизация — към разгромяване на японските завоеватели и построяване на нов Китай.

Ние смятаме, че само такава линия на действие ще отговаря на основните искания на китайския народ. Ето защо моят доклад ще бъде посветен главно на тези искания. Въпросът за създаване на демократическо коалиционно правителство в Китай привлича напрегнатото внимание на китайския народ и на демократичната общественост в съюзните страни. Поради това в своя доклад аз особено подробно ще се спра на тоя въпрос.

През осемте години война против японските завоеватели Китайската комунистическа партия вече преодоля в своята работа много трудности и постигна огромни успехи. Обаче в сегашната обстановка пред нашата партия и пред целия народ все още стоят сериозни трудности. Сегашната обстановка изисква нашата партия да работи още по-добре за разрешаването на неотложните задачи, да подхожда още по-деловито към тяхното разрешаване, да продължава да преодолява трудностите, стремейки се към осъществяване на основните искания на китайския народ.

II. МЕЖДУНАРОДНОТО И ВЪТРЕШНОТО ПОЛОЖЕНИЕ

Може ли китайският народ да осъществи основните искания, за които говорих по-горе? Това ще зависи от съннателността, сплотеността и усилията на китайския народ, а сегашното международно и вътрешно положение осигурява на китайския народ изключително благоприятни условия. Ако той може, използвайки умело тези условия, да продължи активната, решителна и все по-упорита борба, без всякакво съмнение ще одържи победа над агресора и ще построи нов Китай. Китайският народ трябва да удвои усилията си в борбата за изпълнение на своите свещени задачи.

Какво е днес международното положение?

Днес военното положение е следното: съветските войски вече шурмуват Берлин; обединените войски на Англия

САЩ и Франция ги поддържат, нанасяйки удари върху остатъците от хитлеристките войски, италианският народ вдигна въстание. Всичко това ще доведе хитлеристите до окончателен разгром. А след разгрома на хитлеристите няма да закъснее и разгромът на японските агресори. Въпреки сметките на реакцията в Китай и в чужбина фашистките агресивни сили безусловно ще бъдат разгромени, а народните демократични сили безусловно ще одържат победа. Човечеството ще тръгне по пътя на прогреса, а в никой случай не по пътя на реакцията. Необходимо е, разбира се, максимално да повишим бдителността и да имаме предвид, че в хода на историческото развитие са възможни още някои временни, понякога резки зигзаги; в много страни силите на реакцията, които не желаят народите на техните и на другите страни да достигнат сплотеност, прогрес и освобождение, са все още големи. Който подценява всичко това, той ще греша в политиката. Обаче общата насока на развитието на историческите събития вече се очерта и не може да бъде изменена. Създалата се обстановка е неизгодна само за фашистите и за реакционните сили от различните страни, които на дело помагат на фашизма; а за народите от всички страни и за техните организирани демократични сили тя е предвестник на щастливо бъдеще. Народът и само народът е движеща сила, която твори световната история. Съветският народ, който израства в могъща сила, изигра главна роля в разгромяването на фашизма. Разгромяването на фашизма стана възможно само благодарение на усилията на съветския народ, както и на народите от другите съюзни антифашистки страни. Войната научи народите на много неща; те ще спечелят войната, ще спечелят мира, ще спечелят и прогреса. Това ново положение рязко се отличава от положението, което съществуваше в периода на първата световна война. По онова време още не съществуваха Съветският Съюз, не бе налице и онази степен на съзнателност, каквато достигнаха народите в много страни сега. Двете световни войни — това са две съвсем различни епохи.

Разгромяването на фашистките агресивни държави, завършването на втората световна война и установяването на мир между народите съвсем не ще означава пре-

кратяване на борбата. Фашистките сили, които още ще се запазят на много места, безусловно ще интригуват. В страните, които влизат в лагера на борбата против фашистката агресия, съществуват сили, които действуват против демокрацията и потискат други народи, сили, които и за-напред ще потискат народните маси в други страни, ще потискат колониалните и полуколониалните страни. Ето защо и след установяването на мир между народите значителна част от земното кълбо ще бъде обхваната от борбата между широките антифашистки народни маси и остатъците от фашистките сили, от борбата между демократичните и антидемократичните сили, между силите на националното освобождение и силите на националното потисничество. Само в резултат на продължителни усилия, когато остатъците от фашистките сили, антидемократичните сили и всички сили на империалистическия лагер бъдат сломенни, победата на широките народни маси ще стане възможна. Това не може да се постигне лесно и бързо, но то непременно ще бъде постигнато. Победата във втората световна война — във войната против фашизма — открива път към победа в следвоенната борба на народните маси. Траен и продължителен мир ще бъде осигурен само след завоюване на победа в тази борба.

Какво е днес вътрешното положение на нашата страна?

Продължителната война, която Китай води, изисква и още ще изисква от китайския народ големи жертви. Но същевременно именно тази война закаля китайския народ. Тази война, като никоя друга от великите битки, които китайският народ е водил през последното столетие, спомага за растежа на неговата съзнателност и сплотеност. На китайския народ противостои не само мощният външен, национален враг, но и мощните сили на вътрешната реакция, които с действията си помагат на националния враг. Това — от една страна. Но, от друга страна, като никога е порасла съзнателността на китайския народ и, нещо повече, в страната се образуваха мощни освободени райони и с всеки изминат ден нараства общонационалното демократично движение. Такива са благоприятните условия вътре в страната.

Ако в течение на последното столетие борбата на китайския народ всеки път завършваше с поражение или

несполука поради липсата на едни или други необходими международни и вътрешни условия, то сега картината съвсем се измени: за разлика от миналите периоди на борбата сега всички необходими условия са налице и има пълна възможност да се избягнат пораженията и да се одържи победа. Ако ние съумеем да сплотим целия народ за активна борба и да осигурим необходимото ръководство — ще победим. Вярата на китайския народ, че като се сплоти, ще може да разбие завоевателите и да построи нов Китай, днес е укрепнала извънредно много. Настана време, когато китайският народ ще може, преодолявайки всички трудности, да осъществи своите основни искания, които имат голямо историческо значение. Може ли да има някакви съмнения в това? Смятам, че не.

Такова е в общи черти сегашното международно и вътрешно положение.

III. ДВЕТЕ ЛИНИИ ВЪВ ВОЙНАТА ПРОТИВ ЯПОНСКИТЕ ЗАВОЕВАТЕЛИ

КЛЮЧЪТ КЪМ ПРОБЛЕМИТЕ НА КИТАИ

Като говорим за вътрешното положение, необходимо е да подложим на конкретен анализ също така и хода на войната на Китай против японските завоеватели.

Китай е една от петте най-големи държави в света, които водят война против фашизма, и главен участник във войната против японските завоеватели на азиатския континент. Китайският народ не само играе огромна роля във войната против японските завоеватели; той ще изиграе огромна роля също така и в осигуряването на следвоенния мир в целия свят; а в осигуряването на мира в Изтока той ще играе решаваща роля. Водейки война вече осем години, Китай полага огромни усилия за своето освобождение и за оказване помощ на съюзниците. Тези усилия се полагат главно от народните маси на Китай. Широките маси на войниците и офицерите от китайската армия проливат кръв на фронта; работниците, селяните, интелигенцията и промишлените кръгове в Китай упорито се трудят в тила; китайските емигранти в чужбина с парични средства оказват помощ за водене на войната;

всички партии, които са за борба против японските завоеватели, всички, с изключение на антинародните елементи, дават своя принос в общото дело на войната. С една дума, цели осем години, проливайки пот и кръв, китайският народ се бори героично против японските агресори. Обаче реакционните елементи в Китай години наред разпространяваха клевети, дезинформираха общественото мнение, стремяйки се да скрият от него действителната роля на китайския народ в тази война. Същевременно никой още не е дал всестранно обобщение на опита, натрупан от китайския народ в течение на осемте години война. Ето защо нашият конгрес трябва да даде необходимото обобщение на този опит, та въз основа на него да възпитаваме народа, да го положим в основата при определянето на политиката на нашата партия.

Засягайки обобщението на този опит, можем да отбележим следното: сега за всички е съвсем очевидно, че в Китай съществуват две различни ръководни линии: едната от тях може да доведе до разгромяване на японските завоеватели, другата не само не може да доведе до тяхното разгромяване, но в известни отношения фактически помага на японските агресори да провалят военните усилия на китайския народ.

Провежданата от гоминданското правителство политика на пасивно водене на войната против японските завоеватели и реакционната политика на активно задушаване на народа вътре в страната доведе до неуспехи във войната, до загубване на значителна част от територията, до финансова и икономическа криза, до потискане на народните маси, причинява им страдания, подкопава националното сплотяване. Тази реакционна политика е пречка за мобилизирането и обединяването на всички сили на китайския народ, които са за съпротива срещу японските завоеватели, за успешно водене на войната, за пробуждане и сплотяване на китайския народ. Но процесът на пробуждане и сплотяване на китайския народ съвсем не е спрял. Той върви напред по кривуличещ път в условията на двоен гнет — гнета на японските завоеватели и гнета на гоминданското правителство.

Двете линии — линията на гоминданското правителство на задушаване на народа и пасивно водене на вой-

ната и линията на пробуждане и сплотяване на китайския народ за водене на народната война — се очертаха в Китай още отдавна и доста отчетливо. В това е ключът към всички проблеми на Китай.

ПО КРИВУЛИЧЕЩ ПЪТ

За да стане ясно защо проблемата за двете линии е ключ към всички проблеми на Китай, необходимо е да се върнем към историята на нашата война против японските завоеватели.

Развитието на войната на китайския народ против японските завоеватели вървеше по кривуличещ път. Тази война започна още през 1931 г. На 18 септември 1931 г. японските агресори завладяха Шенян, а през следващите няколко месеца те завладяха напълно Трите източни провинции. Гоминданското правителство провеждаше политика на непротивене. Но народните маси от Трите източни провинции и част от намиращите се там патриотично настроени войски под ръководството или с помощта на Китайската комунистическа партия, въпреки волята на гоминданското правителство, организираха Антияпонската доброволческа армия и Обединената североизточна антияпонска армия и започнаха героична партизанска война. Тази партизанска война по едно време придоби голям размах и въпреки многобройните трудности и несполуки врагът все пак не успя да я потуши. През 1932 г., когато японските завоеватели нападнаха Шанхай, група патриоти от гоминдана, които стояха начело на 19-а армия, оказаха отново въпреки волята на гоминданското правителство съпротива срещу настъплението на японските завоеватели. През 1933 г., когато японските завоеватели нахлуха в провинциите Жехе и Чахар, друга група патриоти в гоминдана, пак против волята на гоминданското правителство и в сътрудничество с комунистическата партия, организираха Съединената антияпонска армия и оказаха съпротива срещу завоевателите. Обаче всички тези военни действия против японските завоеватели се поддържаха само от китайския народ, Китайската комунистическа партия, другите демократични

групи и китайските емигранти в чужбина, а гоминданското правителство, в съответствие със своята политика на непротивене, не оказваше ни най-малка подкрепа на тези действия. Нещо повече, гоминданското правителство грубо провали военните действия против японските завоеватели в Шанхай и в провинцията Чахар. Гоминданското правителство ликвидира също така Народното правителство, създадено през 1933 г. от 19-а армия в провинцията Фуцзян.

Защо гоминданското правителство провеждаше политика на непротивене? Общо взето затова, защото в 1927 г. гоминданът провали сътрудничеството с комунистическата партия, провали делото на сплотяването на китайския народ.

През 1924 г. по предложение на Китайската комунистическа партия Сун Ят-сен свика 1-я Общокитайски конгрес на гоминдана, в който участваха и комунистите, изработи трите основни политически линии — съюз с Русия, съюз с комунистическата партия и подкрепа на селяните и работниците, — организира военната академия Вампу, създаде единния национален фронт на гоминдана, Китайската комунистическа партия и всички слоеве на населението. В резултат през 1924—1925 г. бяха ликвидирани реакционните сили в провинцията Гуандун, през 1926—1927 г. бе проведен успешно Северният поход, завзета бе значителна част от басейните на реките Янзи и Хуанхе, силите на правителството на северните милитаристи бяха разбити, разгърна се народноосвободителна борба, невиджана в историята на Китай по своя размах. Обаче в края на пролетта и началото на лятото на 1927 г., тъкмо в най-отговорния момент на разгръщането на Северния поход, единният национален фронт на гоминдана, комунистическата партия и всички слоеве на населението, създаден в интерес на делото на освобождението на китайския народ, както и всички революционни политически линии на този единен фронт бяха провалени в резултат на провежданата от гоминданските власти предателска антинародна политика, намерила израз в „чистката на партията“ и в кървавите разправи. Вчерашните съюзници — Китайската комунистическа партия и китайският народ — започнаха да бъдат разглеждани като омразни

врагове; вчерашните врагове — империалистите и феодалите — като съюзници. Така бе нанесен неочаквано вероломен удар на Китайската комунистическа партия и на китайския народ, така пълната с жизнени сили, бурно развиваща се велика китайска революция бе погребана. И ето на смяна на сплотяването дойде гражданската война, на смяна на демокрацията — диктатурата, на смяна на светлината — тъмнината. Обаче Китайската комунистическа партия и китайският народ не можаха нито да бъдат сплашени, нито покорени, нито изстребени. Те се вдигнаха от земята, измиха си кръвта, погребяха загиналите другари и отново продължиха борбата. Те високо вдигнаха знамето на революцията и разгърнаха въоръжена съпротива. В обширни райони на Китай те създадоха органи на народната власт, осъществиха преобразование на аграрната система, създадоха народна армия — китайската Червена армия; те запазиха и умножиха революционните сили на китайския народ. Революционните три народни принципа на Сун Ят-сен, захвърлени от гоминданските реакционери, бяха подхванати от китайския народ, Китайската комунистическа партия и други демократи.

След нахлуването на японските агресори в Трите източни провинции комунистическата партия още през 1933 година се обърна към венчки гоминдански войски, които настъпваха срещу опорните бази на революцията и срещу Червената армия, с предложение да бъде сключено примирие при условие че ще се прекрати настъплението, ще се дадат на народа демократически свободи и ще се въоръжи народът, та заедно да се даде отпор на японските агресори. Обаче гоминданските власти отхвърлиха това предложение.

След това гоминданското правителство започна с още по-голямо ожесточение да провежда политиката на гражданска война. Но едновременно още по-гръмко зазвуча гласът на китайския народ, който искаше прекратяване на гражданската война и оказване на съвместен отпор срещу японските завоеватели. В Шанхай и на редица други места възникнаха различни народни патриотични организации. През 1934—1936 г. основните сили на Червената армия, които се намираха в различни райони южно и се-

верно от река Янцзи, под ръководството на Централния комитет на нашата партия и като преодоляха безбройни трудности, преместиха базата си на северозапад и се обединиха с частите на Червената армия от северозападните райони. Именно през тези две години Китайската комунистическа партия в съответствие с новата обстановка изработи и започна да провежда новата всестранно разработена политическа линия — линията на единен антияпонски национален фронт, — поставяйки си като бойна цел сплотяването на народа за борба против японските завоеватели и създаването на новодемократична република.

На 9 декември 1935 г. студентските маси в Бейпин разгърнаха под ръководството на нашата партия героично патриотично движение и създадоха „Авангарда на борбата за национално освобождение на Китай“¹; това патриотично движение обхвана всички големи градове на страната. На 12 декември 1936 г. двете групи патриоти, членове на гоминдана, които бяха за съпротива срещу японските завоеватели — в Североизточната армия и в 17-а армия, — се обединиха и смело се обявиха против провежданата от гоминданските власти реакционна политика на съглашателство по отношение на японските агресори и на жестоки разправи с народа вътре в страната; това бяха известните сиански събития. Същевременно други патриотично настроени елементи в гоминдана също изразяваха недоволство от тогавашната политика на гоминданските власти. В тази обстановка гоминданските власти бяха принудени да се откажат от политиката на гражданска война и да се отзоват на исканията на народа.

Мирното разрешение на сианския конфликт бе повратен пункт в развитието на събитията: под влиянието на новите условия се установиха отношения на сътрудничество в страната и започна общонационална война против японските завоеватели. Малко преди събитията при Лугоуцяо, през май 1937 г. се състоя историческата конференция на нашата партия, която одобри новата политическа линия, провеждана от Централния комитет от 1935 г.

Като се почне от събитията при Лугоуцяо на 7 юли 1937 г., та до падането на Ухан през октомври 1938 г.

гоминданското правителство водеше войната против японските завоеватели повече или по-малко енергично. В този период широкото настъпление на японските завоеватели и нарастването на справедливия патриотичен гняв на народа принудиха гоминданското правителство до известно време в своята политика да отдава по-голямо значение на борбата срещу японските завоеватели, което до известна степен благоприятствуваше за подема на въоръжената борба на армията и на целия народ. Временно се създаде атмосфера на общ подем. По онова време целият народ, ние, комунистите, и другите демократични партии възлагахме твърде големи надежди на гоминданското правителство: ние се надявахме, че в момента, когато нацията преживява тежка криза и народът се намира във висок морален подем, то енергично ще проведе демократични преобразования и ще претвори в дело революционните три народни принципа на Сун Ят-сен. Но нашите надежди не се оправдаха. Дори в течение на тези две години, макар, от една страна, срещу японските агресори да се оказваше сравнително активна съпротива, от друга страна, обаче, гоминданските власти както и преди действаха против разгръщането на народната война с участието на най-широките народни маси, както и преди ограничаваха народа в неговия стремеж към сплотяване за водене на войната против японските завоеватели и за демократична дейност. От една страна, отношението на гоминданското правителство към Китайската комунистическа партия и към другите антияпонски партии и групи се промени, но, от друга страна, правителството както и преди се отказваше да постави различните партии и групи наравно и всячески ограничаваше тяхната дейност. Много политически затворници, арестувани за патриотична дейност, не бяха освободени. А най-главното — гоминданското правителство както и преди запазваше диктатурата на шепата хора, установена през 1927 г., в момента, когато то разпали гражданската война, и поради това се оказа невъзможно да се създаде общокитайско демократично коалиционно правителство.

Още в началото на този период ние, комунистите, посочвахме наличността на две линии във войната на Китай против японските завоеватели: едната — линията на все-

обща народна война, която ще доведе до победа, другата — на едностранчива война в условията на задушаване на народа, която ще доведе до поражение. Ние също така посочвахме, че войната ще бъде продължителна, че са неизбежни много трудности и лишения, но че благодарение на своите усилия китайският народ непременно ще одържи окончателната победа.

НАРОДНАТА ВОЙНА

През този период основните сили на китайската Червена армия, ръководени от Китайската комунистическа партия и преместили базата си на северозапад, бяха реорганизирани в 8-а армия на китайската Националнореволуционна армия, а партизанските части на китайската Червена армия, оставени на различни места северно и южно от река Янцзи — в Нова 4-а армия и след това прехвърлени в Северен и Централен Китай за водене на бойни операции там. Китайската Червена армия от периода на гражданската война пазеше и развиваше демократичните традиции на военната академия Вампу и на Националнореволуционната армия от времето на Северния поход, а нейната численост по едно време достигаше до няколко стотин хиляди души. В резултат на жестоките разправи, извършени от гоминданското правителство в територията на опорните бази в Южен Китай, в резултат на загубите през време на Великия поход на северозапад и по други причини в началото на войната против японските завоеватели броят на Червената армия намаля и съставляваше едва няколко десетки хиляди души. Ето защо някои започнаха да се отнасят към тази армия пренебрежително, смятайки, че във войната против японските завоеватели трябва да се опираме главно на гоминдана. Обаче най-добрият съдия е народът. Той знаеше, че макар по онова време 8-а и Новата 4-а армия да бяха малобройни, в качествено отношение те стояха много високо, знаеше, че само тези армии са способни да водят истински народна война и че щом те пристигнат на фронта на войната против японските завоеватели и тясно се сплотят с широките маси на местното население, пред

тях ще се открият неограничени перспективи. Народът се оказва прав. Сега, когато аз изнасям този доклад, броят на нашата армия достига 910 хиляди души, а народното опълчение в селото, което носи бойната служба, без да се откъсва от селското стопанство, наброява вече повече от 2,200,000 души. Макар нашите редовни войски по своята численост значително да отстъпват на сегашната гоминданска армия (като смятаме както централните войски, така и местните формации), ако съдим по броя на японските и марionетните войски, които нашите войски ангажирват срещу себе си, по дължината на одържания от тях фронт, по тяхната боеспособност, ако вземем под внимание подкрепата, която им оказват със своята бойна дейност широките маси на населението, както и политическите качества, вътрешното единство и сплотеността на нашите войски, то те вече станаха главната сила във войната на Китай против японските завоеватели.

Тази армия е силна с това, че хората, които влязоха в нея, са хора на съзнателната дисциплина; те се обединиха и се сражават не за користните интереси на шепа хора или на някаква тясна група, а за интересите на широките народни маси, за интересите на цялата нация. Тясно да се сплоти с китайските народни маси, беззаветно да служи на китайския народ — такъв е единственият стремеж, който движи тази армия.

Движена от този стремеж, нашата армия всякога безстрашно върви напред; тя е решила да преодолее всеки враг, а самата тя никога не ще се покори на врага. Във всякакви условия, колкото и тежки да са те, тя се сражава до последния човек.

Движена от този стремеж, нашата армия притежава забележителна вътрешна сплотеност и здрави външни връзки. Вътре в армията — сплотеност между командири и бойци, между началници и подчинени, между командири, политработници и работници от тиловата служба; вън — сплотеност на армията с народа, на армията с органите на властта, на нашите войски с приятелските нам войски. Всичко онова, което вреди на сплотяването, трябва да се отстранява.

Движена от този стремеж, нашата армия провежда правна политика на привличане на своя страна офице-

рите и войниците на противника и политика на съответно отнасяне с военнопленниците. Нашата армия приветствува и по съответен начин превъзпитава всички ония, които доброволно преминават на наша страна, които, вдигнали въстание в редовете на противника, идат при нас, както и онези, които, предали се в плен, изказват желание да вземат участие в борбата против общия враг. Убийства на военнопленници, жестоко отнасяне, издевателства над когото и да било от тях се забраняват.

Движена от този стремеж, нашата армия изработи редица стратегически и тактически положения, които съответствуват на изискванията на народната война. Тя подвижно и гъвкаво, в съответствие с конкретните условия на изменящата се обстановка, майсторски води партизанска война; тя също така майсторски осъществява и маневрените действия на редовните части.

Движена от този стремеж, нашата армия създаде цяла система на политическа работа, която отговаря на изискванията на народната война и си поставя за цел борбата за сплотяване редовете на нашата армия, за сплотяване с приятелските армии, сплотяване с народа, разлагане армията на противника и осигуряване победа във войната.

Движена от този стремеж, цялата армия в условията на партизанската война е в състояние да постигне и вече постига пълно или частично задоволяване на своите нужди от продоволствие и предмети от първа необходимост, като използва паузите в бойните действия и в бойната подготовка за производствена дейност, за да преодолее по този начин стопанските трудности, да подобри материалното положение на армията и да облекчи бремето на народа. Освен това в територията на своите военни бази тя използваше всички възможности за създаване на многобройни дребни предприятия на военната промишленост.

Тази армия е силна също и с това, че я поддържат със своите бойни действия такива широки масови въоръжени организации като народните отряди за самоотбрана и народното опълчение. В освободените райони на Китай цялата младеж, както и възрастни мъже и жени на доброволни демократични начала, без откъсване от своите основни занятия се организират в антияпонски народни отряди за самоотбрана. Най-изпитаните бойци от отрядите

за самоотбрана с изключение на онези, които отиват в армията и в партизанските отряди, се организират в народно опълчение. Без бойната подкрепа от страна на тези въоръжени сили на народните маси би било невъзможно да печелим победи над врага.

Тази армия е силна, най-сетне, и с това, че тя се дели на две части — на съединения на основните сили и на териториални съединения. Първите могат да бъдат използвани във всяко време за изпълнение на оперативни задачи, несвързани с определена територия; задачите на вторите се ограничават със защита на дадена местност или с нанасяне на удари върху противника в даден район съвместно с народното опълчение и отрядите за самоотбрана. Такова деление среща пълна подкрепа от страна на населението. Ако нямаше такова правилно разграничение, ако например всичкото внимание се насочваше само към основните сили и се игнорираше ролята на териториалните съединения, то в условията, в които са принудени да се борят освободените райони на Китай, би било невъзможно да се печелят победи над врага. Териториалните съединения излъчват многочислени въоръжени бригади — групи хора, добре обучени и по-добре от другите подготвени за военна и политическа работа и за работа сред населението. Прониквайки в дълбоките вражески тилове, нанасяйки там удари на врага, разгръщайки борбата на народните маси против японските завоеватели и по този начин поддържайки военните операции в основните фронтове на освободените райони, тези бригади вече постигнаха доста забележителни резултати.

В освободените райони на страната цялото население, което участва в борбата против японските завоеватели под ръководството на демократичните органи на властта, бива въвличано в работническите, селските, младежките, женските, културните, всевъзможните професионални и други обществени организации и с ентузиазъм изпълнява разнообразна работа в помощ на фронта. Тук се отнася не само привличането на хора в армията, организирането на работата по превозването на продоволствието за армията, оказването на помощ на семействата на военнослужещите и съдействие на армията за разрешаването на материалните трудности, но и активизирането на дей-

ността на партизанските отряди, на народното опълчение и на отрядите за самоотбрана по нанасянето на удари върху врага, провеждането на диверсии, разузнаването, унищожаването на предателите и шпионите, превозването и грижите за ранените, както и по оказването на непосредствена помощ на бойните операции на войските. Същевременно цялото население на освободените райони с ентузиазъм върши градивна работа в областта на политическото, икономическото, културното строителство и в областта на здравеопазването. Главното тук е да се мобилизира цялото население за производство на продоволствия и предмети от първа необходимост; при това трябва да се постигне положение, при което всички учреждения и учебни заведения (с редки изключения, допускани в особени случаи) в часовете, свободни от работа и учебна дейност, да вземат участие в производствената дейност и по този начин да се включат в движението на цялото население и на войските за развитие на производството, което движение си поставя за цел задоволяването на собствените пужди. Така ще бъде създаден огромен производствен подем, който ще осигури възможността за водене на продължителна война против японските завоеватели. Причинените от врага разрушения в освободените райони са извънредно сериозни. Тези райони често страдат и от наводнения, суша, селскостопански вредители. Обаче под ръководството на демократичните органи на властта населението на освободените райони организирано преодоляваше и преодолява всички трудности. Широкото масово движение за борба със скакалците, с наводненията и за оказване помощ на пострадалите от стихийните бедствия донесе небивали в историята на Китай успехи, което спомага за воденето на продължителна война против японските завоеватели. Накратко казано, всичко за фронта, всичко за разгромяване на японските агресори и за освобождение на китайския народ — такъв е общият лозунг, такава е общата линия на армията и на населението от освободените райони на Китай.

Ето така се води истински народна война. Само като водим такава война, можем да спечелим победа над националния враг. Гоминданът търпи поражение именно защото се опълчва яростно против народната война.

Когато войските от освободените райони на Китай бъдат снабдени със съвременно оръжие, те ще станат още по-силни и ще съумеят окончателно да разгромят японските завоеватели.

ДВАТА ФРОНТА НА ВОЙНАТА

Театърът на войната против японските завоеватели в Китай от самото начало се раздели на два фронта: гоминдански фронт и фронт на освободените райони.

След падането на Ухан през октомври 1938 г. японските завоеватели прекратиха стратегическото настъпление на гоминданския фронт и постепенно прехвърлиха своите основни сили срещу освободените райони. Заедно с това, използвайки пораженските настроения в гоминданското правителство, японските завоеватели започнаха да проявяват желание да се споразумеят с тях за компромисен мир, подмамиха изменника на родината Ван Цзинвей от Чунцин и провеждайки политика на измамване на китайския народ, създадоха в Нанкин марionетно правителство. От този момент гоминданското правителство започна да променя своя курс, постепенно пренасяйки центъра на тежестта на своята политика от борбата против японските завоеватели върху борбата против комунистите, против народа. Това намери своя израз преди всичко във военната област. Стараейки се да запази въоръжените си сили, гоминданското правителство взе курс на пасивно водене на войната против японските завоеватели, а основната тежест на войната прехвърли върху освободените райони и даде възможност на японските бандити да предприемат срещу освободените райони широки настъпателни операции; а самото гоминданско правителство започна „да следи отвисоко борбата на двата тигра“.

През 1939 г. гоминданското правителство издаде реакционна инструкция: „Мерки по ограничаване дейността на чуждите партии“, като напълно отне на народа и на антияпонските партии и групи дори и онези ограничени права, които те си бяха извоювали в началото на войната. По това време в районите на гоминданското господство правителството принуди всички демократични партии и

групи, преди всичко и главно комунистическата партия, да минат в нелегалност. Затворите и концентрационните лагери в провинциите, подвластни на гоминдана, бяха напълнени с комунисти, патриотично настроени младежи и други борци за демокрация. За пет години, от 1939 г. до есента на 1943 г., гоминданското правителство проведе три големи „антикомунистически кампании“², разлагайки националното единство и създавайки по този начин сериозна опасност от възникване на гражданска война. Именно в този период станаха събития, които разтърсиха целия свят — „разформирането“ на Новата 4-а армия и унищожаването на повече от 9 хиляди души от състава на тази армия в южната част на провинцията Анхуей. И до днес не се прекратяват нападенията на гоминданските войски срещу войските на освободените райони и няма никакви признаци, че тези нападения ще бъдат прекратени. При това гоминданските реакционери изригват цели потоци клевети и хули: прозвищата „предателска партия“, „предателска армия“, „предателски райони“, измислици за така нареченото „проваляне делото на войната против японските завоеватели и подкопаване на държавата“ и тем подобни, пуснати в ход, за да бъдат опорочени комунистическата партия, 8-а армия, Новата 4-а армия и освободените райони — всичко това бе изфабрикувано от тези реакционери. На 7 юли 1939 г. Централният комитет на Китайската комунистическа партия публикува декларация, в която — с цел да преодолее възникналата криза — издигна следните лозунги: „твърдо да се придържаме о курса към упорито водене на войната, да се борим против капитулантството“, „твърдо да държим курс към сплотяване, да се борим против разцеплението“, „твърдо да държим курс към движение напред по пътя на прогреса, да се борим против движението назад“. Действувайки в духа на тези лозунги, които напълно отговаряха на изискванията на момента, в течение на пет години нашата партия успешно отблъсна три реакционни антинародни „антикомунистически кампании“ и преодоля съществуващата тогава криза.

През тези години на гоминданския фронт фактически не се водеха сериозни военни действия. Военните операции на японските завоеватели бяха насочени общо взето

против освободените райони. Към 1943 г. войските и населението на освободените райони бяха принудени да отблъскват натиска на 64% от всички японски войски, нахлули в Китай, и 95% от всички марионетни войски, докато на гоминданския фронт се падаха 36% от японските и 5% от марионетните войски.

През 1944 г., когато японските завоеватели предприеха военни операции, които имаха за цел да им осигурят съобщителна линия на материка*, гоминданската армия показва своята пълна безпомощност и пълна неспособност за съпротива. За няколко месеца в ръцете на врага паднаха обширни райони от провинциите Хенан, Хунан, Гуанси и Гуандун. Едва през този период настъпи известно изменение в съотношението на вражеските сили, заети на двата фронта. Но даже сега, когато аз изнасям своя доклад, от 40-те японски дивизии, нахлули в Китай и наброяващи тогава 580 хиляди души (като не се смятат японските войски в Манчжурия), фронтът на освободените райони отблъсква натиска на 22·5 дивизии с общ брой 320 хиляди души, т. е. 56% от всички войски на противника, докато на гоминданския фронт се намират не повече от 17·5 дивизии на противника, които наброяват 260 хиляди души, т. е. само 44%. А съотношението на марионетните войски остана неизменено.

Трябва също да се посочи, че марионетните войски (включително и редовните части и местните въоръжени сили), възлизали на повече от 800 хиляди души, се състоят предимно от части, отведени от гоминдански генерали, или от части, създадени от предали се на японците гоминдански офицери. Гоминданските реакционери предварително се погрижиха да снабдят тези марионетни войски с абсурдната, предателска теория за „спасяване на родината по околен път“, а след тяхната измяна започнаха да им оказват морална и организационна подкрепа в тяхната съвместна с японските завоеватели борба против освободените райони на Китай. Освен това гоминданските реакционери мобилизираха големи военни сили за

---

* Има се предвид настъпването на японските войски, чиято цел бе завземане на железопътната линия Хаякоу—Кантон и осигуряване на непрекъснатата сухопътна линия за връзка между Северен и Южен Китай.

блокада на Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и други освободени райони и за нападения срещу тези райони. Броят на тези войски достига 797 хиляди души. В резултат на строгата цензура, установена от гоминданското правителство, много китайци, както и чужденци нямат представа колко сериозно е създаването се положение.

ОСВОБОДЕНИТЕ РАЙОНИ НА КИТАЙ

Населението на освободените райони на Китай, ръководени от комунистическата партия, в настоящия момент съставлява 95,500,000 души. Тези райони са разпръснати по територията от Вътрешна Монголия на север до остров Хайнан на юг. В повечето райони, където врагът е успял да проникне, действуват 8-а армия, Новата 4-а армия и другите народни въоръжени сили. Тази обширна освободена територия се състои от 19 големи района, които обхващат по-големи или по-малки части от провинциите Ляонин, Жехе, Чахар, Суйюан, Шенси, Гансу, Нинся, Шанси, Хебей, Хеняи, Шандун, Цзянсу, Чжецзян, Анхуей, Цзянси, Хубей, Хунан, Гуандун и Фуцзян. Янан е ръководен център на всички освободени райони. Пограничният район Шенси—Гансу—Нинся, разположен западно от река Хуанхе, с население, което не надмивава 1,500,000 души, е само един от 19-те района, които съставляват обширната освободена територия, при което по брой на населението той стои на последно място, ако не се смятат два района: единият в източната част на провинцията Чжецзян, другият на остров Хайнан. Мнозина не разбират това, като смятат, че освободените райони на Китай — това са главно Пограничният район Шенси—Гансу—Нинся. Това недоразумение е резултат на строгата цензура, осъществявана от гоминданското правителство. Във всички освободени райони в пълен обем се провеждат мероприятия, които произтичат от политиката на единния антияпонски национален фронт, създадени са или се създават избрани от народа органи на властта, в които сътрудничат комунисти, представители на другите антияпонски партии и групи и безпартийни дейци, т. е. местните коалиционни правителства. В освободените райони са мобилизирани всички сили

на народните маси. Всичко това даде възможност на освободените райони въпреки натиска на силния враг, въпреки блокадата и нападенията от страна на гоминданските войски, въпреки пълната липса на помощ отвън не само да устоят, но и непрекъснато да се развиват, да намаляват територията, окупирана от врага, и да разширяват своята територия, да станат първообраз на демократичен Китай, извънредно важна сила, която, сражавайки се във взаимодействие със съюзните държави, ще изгони японските завоеватели и ще освободи китайския народ. Войските на освободените райони на Китай — 8-а армия, Новата 4-а армия и другите въоръжени сили на народа — служат за пример не само на героизъм в боевете против японските завоеватели; те служат за пример и в провеждането на демократичните мероприятия, произтичащи от политиката на единния антияпонски национален фронт. Декларацията на Централния комитет на Китайската комунистическа партия от 22 септември 1937 г., в която се подчертава, че „трите народни принципа на Сун Ят-сен са необходими за съвременен Китай и нашата партия е готова да води борба за тяхното пълно осъществяване“ — тази декларация в освободените райони е напълно претворена в живота.

РАЙОНИТЕ НА ГОМИНДАНСКОТО ГОСПОДСТВО

Основната господстваща клика в гоминдана, упорито държейки се за своята диктатура, провежда политика на пасивно водене на войната против японските завоеватели и антинародна политика вътре в страната. Това доведе до факта, че броят на нейната армия се съкрати повече от два пъти, при което по-голямата част от тази армия почти напълно загуби боеспособността си; това доведе и до факта, че между споменатата клика и широките народни маси се образува дълбока пропаст и възникна сериозна криза — народът обедня, кипи негодувание, повсеместно избухват вълнения; това, най-сетне, доведе не само до факта, че ролята на основната господстваща клика на гоминдана във войната против японските завоеватели рязко се понижи, но, нещо повече, до факта, че тази клика самата се превърна в препятствие по пътя

на мобилизирането и обединяването на всички сили на китайския народ, които се борят против японските завоеватели.

Защо в резултат на ръководството на основната господстваща клика на гоминдана в Китай възникна таква сериозно положение? Защото тази клика представлява интересите на едрите помешчици, едрите банкери и едрите компрадори в Китай. Тази немногочислена група реакционери е сложила ръка върху всички най-важни военни, политически, икономически и културни институти, които се намират под ведомството на гоминданското правителство. Тези хора поставят защитата на интересите на своята група на първо място, а интересите на войната против японските завоеватели — на второ. Те обичат да казват — „нацията над всичко“, но техните действия не отговарят на исканията на болшинството на нацията. Те обичат да казват — „държавата над всичко“, но държавата, която те имат предвид, е феодално-фашистка държава на диктатурата на едрите помешчици, едрите банкери и едрите компрадори, а не демократична държава на широките народни маси. Ето защо реакционерите се плашат от това, че народът се надига, плашат се от демократичното движение, плашат се от истинската война против японските завоеватели, за която е необходимо истински да бъде мобилизиран целият народ. В това е главният корен на тяхната политика на пасивно водене на войната против японските завоеватели и на тяхната антинародна, антидемократическа и антикомунистическа реакционна политика вътре в страната. Във всички области те провеждат двойствена политика, например: като водят война против японските завоеватели, те същевременно провеждат политика на пасивно водене на войната, при което именно върху тях постоянно въздействуват японските агресори, опитвайки се да склонят гоминданското правителство да капитулира; заявявайки на думи, че желаят да развият икономиката на Китай, те на практика са заети само с умножаване на бюрократическия капитал, т. е. капитала на едрите помешчици, едрите банкери и едрите компрадори, заграбват в свои ръце командните височини в икономиката на Китай и безмилостно потискат селяните, работниците, дребната и

националната буржоазия; провъзгласявайки на думи „осъществяване на демокрация“, „връщане властта на народа“, те на практика жестоко задушават демократическото движение на народа и не желаят да осъществяват ни най-малки демократични преобразования; заявявайки на думи, че „въпросът за комунистическата партия е политически въпрос и трябва да се решава с политически средства“, те на практика упражняват жесток натиск върху комунистическата партия с военни, политически и икономически средства, разглеждайки нея като „враг номер едно“, а японските завоеватели — като второстепенен враг, непрестанно усърдно се готвят за гражданска война и кроят плановете за унищожаване на комунистическата партия; заявявайки на думи, че се стремят да създадат „съвременна държава“, те на практика с всички сили се стремят да запазят феодално-фашистката диктатура на едрите помещици, едрите банкери и едрите компрадори; формално поддържайки дипломатически отношения със СССР, те на практика заемат позиция, враждебна на Съветския Съюз; пригласяйки на американските изолационисти: „отначало Азия, после Европа“, та по този начин да продължат дните на фашистка Германия, а следователно и на всеки друг фашизъм, да продължат дните на своето фашистко господство над китайския народ, те същевременно използват всеки случай, за да се представят пред външния свят като герои на борбата против фашизма. Пита се: отде иде тази противоречива, двойствена политика? Тя възниква в такива социални слоеве като едрите помещици, едрите банкери и едрите компрадори.

Но гоминданът е нееднородна партия. Макар властта и ръководството в гоминдана да принадлежат на споменатата реакционна клика, представляваща едрите помещици, едрите банкери и едрите компрадори, все пак не бива да се отъждествява целият гоминдан с тази клика. Част от лидерите на гоминдана не принадлежат към нея и дори биват подлагани на нападки и притеснения от нейна страна или биват зле третирани от нея. Сред партийните работници на гоминдана, сред неговите редови членове и сред членовете на „Младежкия съюз на трите народни принципа“, има не малко хора, недоволни от ръководството и дори обявяващи се против ръководството

на тази клика. Подобно положение съществува във всички контролирани от тази реакционна клика гоминдански армии, правителствени органи, икономически и културни организации. Във всички тези армии и организации има не малко демократични елементи. А и самата реакционна клика се дели на няколко групи, които водят помежду си борба, и съвсем не е нещо монолитно. Би било безусловно неправилно да разглеждаме гоминдана като еднородна маса, състояща се само от реакционери.

КОНТРАСТИТЕ

Сега китайският народ получи възможност нагледно да види контраста между освободените райони на Китай и районите на гоминданското господство.

Не е ли ясно, че имаме пред себе си две линии — линия на разгръщане на народната война и линия на пасивно водене на войната против японските завоеватели, против разгръщане на народната война. Първата води към победа даже при наличността на такива условия, в които се намират освободените райони, изпитващи в своята борба изключителни трудности и неполучаващи никаква помощ отвън. Втората води към поражение даже при наличността на такива изключително благоприятни условия, в които се намират районите на гоминданското господство, на които при това е осигурена помощ от чужбина.

Гоминданското правителство се опитва да оправдае своите поражения с липса на оръжие. Но позволено е да запитаме, на кого липсва оръжие — на гоминданската армия ли или на армията на освободените райони? От всички въоръжени сили на Китай армията на освободените райони изпитва най-остра нужда от оръжие. Тя се снабдява с оръжие или като залавя такова от врага, или като го произвежда със свои сили в най-неблагоприятни условия.

Нима войските на гоминданското централно правителство не са въоръжени много по-добре от местните групировки на гоминданските войски? Обаче по своята боеспособност повечето от войските на централното прави-

телство значително отстъпват на войските от местните групировки.

Гоминданът разполага с огромни човешки ресурси. Обаче поради порочната система на военната повинност, о която той се придържа, за него е много трудно да намира попълнения за своята армия. Отрязани един от друг от врага и принудени да водят непрекъснати боеве, освободените райони на Китай все пак си осигуряват неизчерпаем източник за попълване с жива сила, като повоеместно създават отговаряща на изискванията на народа система на народно опълчение и отряди за самоотбрана и не допускат излишно изразходване на човешките ресурси, разточително отношение към тях.

Гоминданът разполага с обширни райони, богати със зърнени храни; народът му дава ежегодно 70—100 милиона дана зърно. Обаче по-голямата част от това продоволствие полепва по ръцете и не достига до предназначението си, в резултат на което гоминданската армия постоянно изпитва недостиг на продоволствие, а нейните войници са изтощени от недомядане. Основната част на освободените райони на Китай се намират във вражеския тил; те постоянно са обект на провежданата от врага жестока политика на „трите докрай“. Някои от тези райони се намират в такава неплодородна местност като северната част на провинцията Шенси. И все пак благодарение на това, че ние самите активно се заехме със селскостопанско производство, продоволствената проблема у нас е разрешена успешно.

Гоминданските райони преживяват остра икономическа криза: по-голямата част от промишлените предприятия са разорени; даже такива предмети от първа необходимост като тъкани се внасят от САЩ. А освободените райони на Китай чрез развитие на промишлеността сами задоволяват своите нужди от тъкани и от други предмети от първа необходимост.

В гоминданските райони материалните лишения на работниците, селяните, служащите от търговските заведения, на държавните служители, интелигенцията и дейците на културата са стигнали върхната точка. А в освободените райони на Китай цялото население е осигурено с храна, облекло и работа.

Една от характерните черти на гоминданските райони е това, че там хората използват войната, за да се обогатяват от националното бедствие, чиновниците играят ролята на търговски гешефтари, навсякъде цари продажност, от честността и порядъчността не е останала и следа. Една от характерните черти на освободените райони е това, че тук хората самоотвержено участват в общата борба, дават личен пример, като употребяват свободното си от основната работа време за производствена дейност, честността тук е на почит, продажността е изкоренена.

В гоминданските райони народът е лишен от всички свободи. В освободените райони, напротив, на народа са дадени всички свободи.

Кой е виновен, че гоминданските управници се оказаха в такова срамно положение? Могат ли те да винят когото и да било друго или пък трябва да се сърдят на себе си? Дали с липса на помощ отвън се обяснява създаването се положение, или за това изцяло е виновен диктаторският режим, гнилостта и безпомощността на гоминданското правителство? Нима това още не е ясно?

„КОИ ПРОВАЛЯ ДЕЛОТО НА ВОЙНАТА ПРОТИВ ЯПОНСКИТЕ ЗАВОЕВАТЕЛИ И ПОДКОПАВА ДЪРЖАВАТА“?

Нима още не е напълно потвърдено от фактите, че именно гоминданското правителство проваля делото на войната против японските завоеватели и подкопава държавата на китайския народ? Цели десет години всички усилия на гоминданското правителство бяха насочени към водене на гражданска война, на война против собствените си съотечественици, а делото на националната отбрана то заряза. Нещо повече, провежданата от него политика на непротивене доведе до това, че четири северозточни провинции бяха отстъпени на врага. Когато японските завоеватели нахлуха през Великата стена дълбоко в страната, гоминдановците ги посрещнаха в състояние на пълна обърканост и отстъпвайки една позиция след друга, стигнаха от Лугоуцяо до провинцията Гуйчжоу. И те още заявяват: „Комунистите провалят делото на вой-

ната против японските завоеватели и подкопават държавата“ (виж резолюцията на единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана, който пленум се състоя през септември 1943 г.). Като единствен аргумент те се позовават на това, че комунистическата партия влязла в съюз с всички слоеве на народа и създаде освободените райони, които героично се борят против японските завоеватели. Логиката на тези гоминдановци до такава степен се различава от логиката на китайския народ, та не е чудно, че в много отношения те не могат да намерят общ език.

Възникват два въпроса:

Първият въпрос: по каква причина най-сетне гоминданското правителство отстъпи на врага огромна територия с многобройно население от река Амур до Лугоуцяо и след това от Лугоуцяо до провинцията Гуйчжоу? Не е ли, защото гоминданското правителство провежда политика на непротивенс, политика на пасивно водене на войната против японските завоеватели и политика на борба против собствения си народ вътре в страната?

Вторият въпрос: по каква причина, най-сетне, освободените райони на Китай успешно отблъснаха продължителните и ожесточени нападения на японските и марионетните войски и освободиха от националния враг такава обширна територия, освободиха такава многобройно население? Не ли, защото тук се провежда правилна линия на разгръщане на народната война?

ТАКА НАРЕЧЕНОТО „НЕПОДЧИНЕНИЕ НА ПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ РАЗПОРЕЖДАНЯ И НА ВОЕННИТЕ ЗАПОВЕДИ“

Гоминданското правителство постоянно обвинява Китайската комунистическа партия в „неподчинение на правителствените разпореждания и военните заповеди“. На това ние ще кажем само следното: за щастие комунистите са запазили здравия разум, присъщ на китайския народ, и не се подчиниха на така наречените „правителствени разпореждания и военни заповеди“, които фактически изискваха освободените райони на Китай, които китайският народ с такова усилие изтръгна от лапите на японските

завоеватели, отново да им бъдат доброволно отдадени. Към тези така наречени „правителствени разпореждания или военни заповеди“ се отнасят например „мерките по ограничаване дейността на чуждите партии“, приети през 1939 г., „разформирането на Новата 4-а армия“ и „изтеглянето на войските северно от старото корито на река Хуанхе“ през 1941 г., „разпускането на Китайската комунистическа партия“ през 1943 г., „разформирането на всички войски с изключение на 10 дивизии в строго определен срок“ през 1944 г. и, най-сетне, направеното през време на неотдашните преговори предложение за предаване на всички войски и местни органи на властта под контрола на гоминдана, в замяна на което гоминданът, вместо да даде съгласие за създаване на коалиционно правителство, се съгласяваше само да предостави на комунистите няколко чиновнически поста в правителството на гоминданската диктатура. И това се наричаше „отстъпка“ от страна на гоминданското правителство. За щастие ние не се подчинихме на тези „разпореждания“ и „заповеди“ и запазихме за китайския народ част от неговата земя неосквернена, запазихме армията, която героично се бори против японските завоеватели. Нима китайският народ не трябва да приветствува такова „неподчинение“? Нима за гоминданското правителство още не е достатъчно това, че в резултат на неговите фашистки правителствени разпореждания и пораженски военни заповеди то отстъпи на японските завоеватели обширна територия от река Амур до провинцията Гуйчжоу заедно с цялото население на тази огромна територия? Тези „правителствени разпореждания“ и „военни заповеди“ се одобряват само от японските завоеватели и от китайските реакционери. Нима ще се намери в Китай, макар и един честен патриот, който би ги одобрил? Докато не е създадено коалиционно правителство — коалиционно по същина, а не по форма, истински демократично, а не правителство на фашистката диктатура, — нима може китайският народ да позволи на китайските комунисти сачоволно да предадат тези райони на Китай, постигнали освобождаение, и народните войски, които имат големи заслуги във войната против японските завоеватели, на правителството, което е правителство пораженско, фашистко

правителство на гоминданската фашистка диктатура? Ако не бяха освободените райони и техните армии, какво щеше да стане днес с делото на борбата на китайския народ против японските завоеватели? Какво би очаквало китайската нация в бъдеще?

ОПАСНОСТТА ОТ ГРАЖДАНСКА ВОЙНА

И до днес основната господстваща клика в гоминдана упорито провежда реакционен курс към запазване на диктаторския режим и към разпалване на гражданска война. Има много признаци, че тази клика още отдавна се е готвила, а сега особено усилено се готви да разпали гражданска война, щом като войските на някоя от съюзните държави очистят определена част от континентален Китай от японските завоеватели. Заедно с това тази клика се надява, че генералите на някои съюзни държави ще изпълняват в Китай същите функции, каквито изпълнява английският генерал Скобн² в Гърция. Тя възхвалява практиката на кървави разправи, вършени от генерал Скобн и от гръцкото реакционно правителство. Тя замисля отново да въвлече Китай във вихъра на гражданска война подобна на онази, която бушуваше от 1927 до 1937 г. Зад димната завеса на приказките за „свикване на Национално събрание“ и „разрешаване на въпроса с политически средства“ основната господстваща клика в гоминдана тихомълком провежда подготовка за гражданска война. Ако нашите съотечественици не бъдат нащрек, не разобличат този заговор и не пресекат тази подготовка — ще настъпи ден, когато те ще чуят гърмежа на оръдията на фронта на гражданската война.

ПРЕГОВОРИТЕ

За да бъдат разгромени японските завоеватели и да бъде построен нов Китай, за да бъде предотвратена гражданската война, Китайската комунистическа партия със съгласието на другите демократични групи издигна на сесията на Националния политически съвет през септември

1944 г. искане за незабавно премахване на режима на гоминданската еднопартийна диктатура и за създаване на демократично коалиционно правителство. Това искане беше несъмнено навременно и в течение само на няколко месеца получи признанието на широките народни маси.

Ние нееднократно сме водили с гоминданското правителство преговори за премахване на режима на еднопартийната диктатура, за създаване на коалиционно правителство и провеждане на необходимите демократически преобразования, но всички наши предложения неизменно биваха отхвърляни от гоминданското правителство. Гоминданът не само не желае да премахне режима на еднопартийната диктатура и да създаде коалиционно правителство, но дори и не желае да се съгласи с нито едно от такива неотложни демократически мероприятия като ликвидиране на тайната полиция, отменяване на реакционните закони, насочени към задушаване на демократическите свободи, освобождаване на политическите затворници, легализиране на политическите партии и групи, признаване на освободените райони, изтегляне на войските, които блокират освободените райони и нападат тези райони, и т. н. Ето защо именно в Китай се създаде изключително напрегната политическа обстановка.

ДВЕТЕ ПЕРСПЕКТИВИ

Изхождайки от обстановката изобщо и от анализа на всички изложени по-горе страни на международното и вътрешното положение, аз бих искал да предупредя другарите, че не трябва да се мисли, че всичко у нас ще тръгне гладко и прекрасно. Не, това не е така. В действителност съществуват две възможности, две перспективи — благоприятна и неблагоприятна. Ако режимът на фашистката диктатура съществува и занапред, ако демократически преобразования не бъдат допуснати, а основните усилия бъдат насочени не против японските завоеватели, а против народа, то дори и ако японските завоеватели бъдат разгромени, в страната все пак може да възникне гражданска война и по този начин Китай отново ще бъде вър-

нат назад към своето предишно тежко положение на зависима, несвободна, недемократична, разединена, бедна и слаба държава. Такава е едната възможност, едната перспектива. Такава възможност, такава перспектива все още продължава да съществува, тя съвсем не е изключена, тя съвсем не е отпаднала от само себе си само поради това, че международната обстановка стана по-благоприятна, а вътре в страната съзнателността на народа и неговите организирани сили нараснаха. В осъществяването именно на такава възможност, именно на тази перспектива са заинтересовани вътре в страната антинародната клика в гоминдана, а в чужбина — реакционните елементи, изпълнени с империалистически възжеления. Това е едната страна на въпроса, която ни най-малко не бива да се изпуска изпредвид.

От друга страна обаче, именно обстановката изобщо и анализът на всички изложени по-горе страни на международното и вътрешното положение ни вдъхват още по-голяма увереност, още по-голяма решителност да се борим за втората възможност, за втората перспектива — да преодолеем всички трудности, да сплотим целия народ, да премахнем режима на фашистката диктатура на гоминдана, да проведем демократически преобразования, да укрепим и умножим силите на борбата против японските завоеватели, окончателно да разгромим японските агресори и да изградим независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ нов Китай. В осъществяването именно на такава възможност, именно на тази перспектива са заинтересовани вътре в страната широките народни маси, Китайската комунистическа партия и останалите демократични групи, а в чужбина — всички народи, които се отнасят към нас като към равни, всички прогресивни хора и широките народни маси в другите страни.

Ние добре разбираме, че пред нас и пред целия китайски народ стоят още големи трудности, стоят още много препятствия, че в нашия път ще има още много зигзаги. Но ние също така разбираме, че вървейки заедно с целия китайски народ, ще можем да преодолеем всякакви трудности и препятствия и ще изпълним историческите задачи, които стоят пред Китай. Да се борим с всички сили против първата възможност — за втората възможност, про-

тив първата перспектива — за втората перспектива — такава е великата задача, която стои пред нас и пред целия китайски народ. Главните страни на международната и вътрешната обстановка са благоприятни за нас, са благоприятни за целия наш народ. По това аз вече говорих по-горе. Ние се надяваме, че гоминданското ръководство, вземайки под внимание тенденциите на развитието на международната обстановка и волята на китайския народ, без колебание ще измени своята сегашна погрешна политика, и тогава войната срещу японските завоеватели ще се увенчае с победа, китайският народ не ще бъде принуден да изпитва излишни страдания и нов Китай по-скоро ще се яви на бял свят. Трябва да стане ясно, че каквито и зигзаги да се срещат в нашия път, задачата за извоюване на независимост и свобода на китайския народ все пак ще бъде изпълнена и времето за това е вече настанало. Великите цели, за които в течение на повече от сто години дадохме живота си безброй много герои, ще бъдат осъществени от нашето поколение. Никой и по никакъв начин не ще може да попречи на това.

IV. ПОЛИТИКАТА НА КИТАЙСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

По-горе аз направих анализ на двете линии във войната на Китай против японските завоеватели. Такъв анализ е абсолютно необходим. Та и досега сред широките маси на китайския народ мнозина още не си представят действителното положение на нещата във войната на Китай против японските завоеватели. В резултат на блокадата, осъществявана от гоминданското правителство, мнозина — както в районите на гоминданското господство, така и в чужбина — съвсем не са осведомени за действителното положение на нещата. До посещението на освободените райони на Китай през 1944 г. от група китайски и чуждестранни журналисти мнозина почти нищо не знаеха за тези райони. Гоминданското правителство извънредно много се бои да не би сведенията за действителното положение в освободените райони да си пробият път навън.

Ето защо, след като през 1944 г. тук направиха посещение група журналисти, то незабавно закри напълно достъпа в освободените райони и вече не позволява на нито един журналист да ги посещава. Гоминданското правителство наложи също така строга забрана и върху осветляването на действителното положение в гоминданските райони. Ето защо, струва ми се, ние сме длъжни да направим всичко възможно, за да разкрием пред света истинското положение както в едните, така и в другите райони на Китай. Само като си представим ясно положението в цялата страна, ще можем да разберем защо са толкова големи различията между политиката на двете най-големи партии в Китай — Комунистическата партия и гоминдана, защо между двете линии се води такава остра борба. Само по този начин ще можем да покажем, че спорът между двете партии не е, както твърдят някои, ненужен, дребен спор или дори боричкане, че това е принципиен спор, в който се решава въпросът за живота и смъртта на стотици милиони хора.

В днешния критичен момент от развитието на събитията в Китай китайският народ, всички демократически партии, групи и демократични елементи в страната, както и народите от чужбина, които вземат присърце всичко онова, което става в Китай, се надяват, че на мястото на разединенето в Китай отново ще дойде сплотеността и че в страната ще бъдат проведени демократически преобразования. Всички те искат да знаят каква е политиката на Китайската комунистическа партия по отношение на редица най-важни въпроси, които стоят сега пред страната. Членовете на нашата партия, разбира се, са заинтересовани от това на първо място.

Нашата политика на единен антияпонски национален фронт всякога е била ясна, тя издържало изпитанието на осемгодишната война. Нашият конгрес трябва да направи от това съответните изводи, които ще ни послужат за ръководство в по-нататъшната борба.

Сега аз ще се спра на редица напълно определени изводи, до които дойде нашата партия по отношение на най-важните политически мероприятия, насочени към разрешаване на стоящите пред Китай проблеми.

ОБЩИТЕ ПОЛОЖЕНИЯ НА НАШАТА ПРОГРАМА

За да бъдат мобилизирани и обединени всички сили на китайския народ, които водят борба против японските завоеватели, за да бъдат унищожени напълно японските агресори и да бъде изграден независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ нов Китай — за китайския народ, за Китайската комунистическа партия, както и за всички антияпонски демократични партии е крайно необходима съгласувана обща програма.

Тази програма може да бъде разделена на две части — общи положения и конкретни искания. Отначало аз ще се спра на общите положения на програмата, а след това ще премина към конкретните искания.

Изхождайки от основното искане — искането за пълно разгромяване на японските завоеватели и за изграждането на нов Китай, — ние, комунистите, в сегашния етап на историческото развитие на Китай се сходим в мненията си с преобладаващото мнозинство от населението на страната по следните положения: първо, държавният строй на Китай не трябва да бъде феодален, фашистки, антинароден строй, строй на диктатурата на едрите помещици и едрата буржоазия, тъй като в течение на осемнадесет години властвуване на основната господстваща класа на гоминдана този антинароден държавен строй доказа своята пълна несъстоятелност. Второ, в Китай не е възможно да се построи, а значи и не трябва да се опитваме да строим държава на демократическа диктатура от стария тип, осъществявана единствено от националната буржоазия, тъй като, от една страна, националната буржоазия в Китай икономически и политически е крайно слаба, а, от друга страна, в Китай отдавна вече се появи такъв фактор като съзнателния, показал своята мощ на политическата арена китайски пролетариат, който води след себе си широките маси на селячеството, градската дребна буржоазия, интелигенцията и другите демократични елементи, и неговият вожд — Китайската комунистическа партия. Трето, в сегашния етап, докато задача на китайския народ продължава да бъде борбата с националния и феодалния гнет и докато личват необходимите обществено-икономически условия, китайският народ

не може да въвежда в своята страна социалистически държавен строй.

В такъв случай какво искаме ние? Ние смятаме, че след пълното разгромяване на японските окупатори е необходимо да създадем в Китай държавен строй, основан на демократическия съюз на участниците в единния фронт, който съюз да се опира на преобладаващото мнозинство от населението на цялата страна и да се намира под ръководството на работническата класа. Такъв държавен строй ние наричаме новодемократичен.

Този държавен строй действително отговаря на исканията на по-голямата част от населението на страната, защото, първо, той получи или може да получи одобрението на милионите промишлени работници и десетките милиони занаятчийски работници и ратаи; второ, той получи или може да получи одобрението на селячеството, което съставлява 360 от 450-милионното население на Китай, т. е. 80%, и, трето, той получи или може да получи одобрението на широките слоеве на градската дребна буржоазия, на националната буржоазия, на прогресивните шенши и други патроти.

От само себе си се разбира, че между тези класи както и досега ще съществуват противоречия, от които най-ярко изразено ще бъде противоречието между труда и капитала. Поради това всяка от тези класи ще има и свои особени искания. Да замазваме тези противоречия, да замазваме тези особени искания би било лицемерие, би било грешка. Но тези противоречия, тези особени искания през целия етап на новата демокрация няма да излизат извън рамките на общите искания, а и не бива да се допуска те да излизат извън тези рамки. Тези противоречия и особени искания могат да се регулират; при такова регулиране посочените класи могат заедно да осъществяват с успех всички мероприятия по политическото, икономическото и културното строителство на държавата на новата демокрация.

Новодемократичният политически строй, към установяването на който ние се стремим, предполага събаряне на чуждоземния национален гнет, ликвидиране на феодално-фашисткия гнет вътре в страната и създаване веднага след това на политически строй на демокрацията от

стария тип, а на политически строй, основан на единния фронт, който обединява всички демократични класи. Тези наши искания напълно съвпадат с революционните искания на Сун Ят-сен. Сун Ят-сен писа в манифеста на I-я Общокитайски конгрес на гоминдана: „Днес така нареченото „народовластие“ в различните страни често пъти бива монополизирано от буржоазията и превръщащо в оръдие за угнетяване на простия народ. А гоминданският принцип на народовластието означава, че властта трябва да бъде общо достойние на целия прост народ, а не да се присвоява от шепа хора.“ Такъв е великият политически завет на Сун Ят-сен. Китайският народ, Китайската комунистическа партия и всички други демократични елементи трябва свето да пазят този завет и решително да го претворяват в живота; те трябва решително да се борят против всички лица и групи, които нарушават този завет и се обявяват против него, и по този начин да отстояват и развиват този съвършено правилен политически принцип на новата демокрация.

Новодемократичната власт трябва да се гради върху принципа на демократическия централизъм; при това общият политически курс се определя от конгресите на народните депутати от различни степени, които именно избират органите на тази власт. Такава власт ще бъде и демократична, и централизирана, с други думи, тя ще съедини в себе си централизация върху основата на демокрацията и демокрация при централизирано ръководство. Само такъв строй дава възможност, от една страна, да осъществим широка демокрация и да дадем на конгресите на народните депутати от всички степени пълновластие, а, от друга страна, да решаваме държавните работи централизирано; само той осигурява на органите на властта от всички степени възможност централизирано да решават въпросите, възлагани им от съответните конгреси на народните депутати, и заедно с това гарантира на народа пълна свобода за демократична дейност.

Армията и другите въоръжени сили са важна съставна част на апарата на държавната власт на новата демокрация. Без тях не може да се осигури отбраната на държавата. Всички въоръжени сили на новодемократичната държава, както и всички органи на властта ще принад-

лежат на народа и ще защитават народа. Те коренно ще се различават от старата армия, старата полиция и пр., които принадлежат на шепата хора и потискат народа.

Икономическият строй на новата демокрация, към който ние се стремим, също съответствува на принципите на Сун Ят-сен. По аграрния въпрос Сун Ят-сен издигаше искането: „на всеки орач — собствена нива“. По въпроса за промишлеността и търговията Сун Ят-сен писа в манифеста на 1-я конгрес на гоминдана: „Всички, принадлежащи на китайци и на чужденци, предприятия, които или носят монополистичен характер, или са много големи по своите мащаби и не могат да се управляват от частни лица като например банките, железниците, въздушните съобщения и пр. се експлоатират и се управляват от държавата, за да не може частният капитал да държи в свои ръце живота на народа. Ето в какво се състои основният смисъл на ограничаването на капитала.“ В дадения етап в областта на икономиката ние сме напълно съгласни с тези искания на Сун Ят-сен.

Някои мислят, че китайските комунисти са против развитието на личната инициатива, против развитието на частния капитал, против защитата на частната собственост. В действителност това не е така. Чуждестранният национален гнет и феодалният гнет вътре в страната жестоко сковават развитието на личната инициатива на китайците, сковават развитието на частния капитал и разрушават имота на широките слоеве на населението. А задачата на новодемократичния строй, към чието установяване ние се стремим, се състои именно в това, да премахне тези окови, да сложи край на тези разрушения и да осигури на широките кръгове китайци възможност свободно да развиват лична инициатива в обществото, свободно да развиват частнокапиталистическо стопанство, което обаче не трябва „да държи в свои ръце живота на народа“, а трябва да му принася полза, както и в това, да осигури защита на цялата частна собственост, придобита по законен път.

Съгласно принципите на Сун Ят-сен и опита на китайската революция народното стопанство на Китай в съвременния етап трябва да се състои от държавен, частен и кооперативен сектор. Държавата, която ние имаме пред-

вид, като говорим за държавен сектор, в никой случай не трябва да бъде държава, в която властта „да се присвоява от шепа хора“, а непременно трябва да бъде новодемократична държава, ръководена от пролетариата, държава, в която властта е „общо достойние на целия прост народ“.

Културата на новата демокрация също трябва да бъде „общо достойние на целия прост народ“, т. е. тя трябва да бъде национална, научна и масова култура и в никой случай не трябва „да бъде присвоявана от шепа хора“.

Всичко изложено по-горе съставлява общите или основните положения на програмата на китайските комунисти в дадения етап, т. е. през целия етап на буржоазно-демократическата революция. По отношение на програмата на нашата по-нататъшна борба за социалистическо и комунистическо общество, на програмата-максимум, тази програма е програма-минимум. Изпълнението на тази програма ще даде възможност на Китай да направи крачка напред и да се издигне от сегашното състояние на държавата и обществото, т. е. от колониалната, полуколониалната и полуфеодалната държава и общество, до новодемократичната държава и общество.

Предвижданите от тази програма установяване хегемония на пролетариата в политиката и създаване под ръководството на пролетариата на държавен и кооперативен сектор в икономиката — това са елементи на социализъм. Обаче осъществяването на тази програма още не означава, че китайското общество ще стане социалистическо.

Ние, комунистите, никога не сме крили своите политически стремежи. Нашата програма за по-нататъшната борба, или програмата-максимум, има за цел Китай да бъде издигнат на по-високо стъпало, на стъпалото на социализма и комунизма. Това е напълно определено и не подлежи на никакво съмнение. Названието на нашата партия и нашият марксистки мироглед ясно сочат този безкрайно прекрасен и светъл висш идеал, който ще осъществим в бъдеще. Всеки комунист, вливайки в партията, ясно вижда пред себе си две цели, за които той трябва да се бори: осъществяване на новодемократическата революция в дадения етап и осъществяване на социализма и комунизма в бъдеще. При това него не е

плашат враждебността, клеветите, оскърбленията и насмешките на невежите противници или на подлите врагове на комунизма. На всичко това ние трябва да даваме решителен отпор. А що се отнася до добросъвестно съмняващите се хора — тях не трябва да ги бием, а трябва доброжелателно и търпеливо да им разясняваме. Всичко това е съвсем ясно, съвсем определено и недвусмислено.

Обаче всички китайски комунисти и всички знези, които симпатизират на идеите на комунизма, трябва да се борят за постигане на целта, която ние си поставяме в сегашния етап — за събаряне на чуждоземния национален гнет, за ликвидиране на феодалния гнет, за избавяне на китайския народ от трагичната участ на население на колониална, полуколониална и полуфеодална страна, за построяване на независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ Китай, на демократична по своя характер държава, ръководена от пролетариата, държава, основно съдържание на чиято дейност е освобождение на селячеството — с други думи, за изграждане на държава на революционните три народни принципа на Сун Ят-сен. Ние така и постъпваме. В името на постигането на тази цел ние, комунистите, заедно с широките маси на китайския народ водим героична борба вече двадесет и четири години.

Ако някой от комунистите или от хората, които симпатизират на комунистическата партия, не се бори за постигането на тази цел, пренебрегва буржоазнодемократическата революция и поради това макар и в незначителна степен отслабва своите усилия в борбата за делото на тази революция, проявява немарливост, недостатъчно искреност, недостатъчно ентузиазъм, недостатъчно готовност за саможертва и само напразно приказва за социализъм и комунизъм — това значи, че той съзнателно или несъзнателно в една или друга степен изменя на социализма и комунизма и поради това не е съзнателен и предан комунист. Само чрез демокрация може да се дойде до социализъм — такъв е непоклатимият закон на марксизма. А в Китай периодът на борбата за демокрация ще бъде дълъг. Да се опитваме да построим социализъм върху развалините на колониалния, полуколониален и полу-

феодален строй, без единна новодемократична държава, без развитие на новодемократично държавно стопанство, без развитие на частнокапиталистическо и кооперативно стопанство, без развитие на национална, научна, масова култура, т. е. на новодемократична култура, без разкрепостяване и развитие на инициативата на стотици милиони хора — с една дума, без довеждане докрай буржоазната по своя характер демократическа революция, демократическата революция от нов тип, ръководена от комунистическата партия — би било абсолютна утопия.

Някои не разбират защо комунистите не само не се боят от развитието на капитализма, но, напротив, при определени условия ратуват за това развитие. Нашият отговор е много прост. Когато на смяна на гнета на чуждестранния империализъм и на собствения феодализъм иде известно развитие на капитализма, това явление е не само прогресивно, но и неизбежно. Това е изгодно не само за буржоазията, от това печели също и пролетариатът, и може би дори в по-голяма степен, отколкото буржоазията. Съвременен Китай страда от излишък на чуждестранен империализъм и собствен феодализъм, а съвсем не от излишък на отечествен капитализъм. Напротив, капитализмът у нас е твърде недостатъчен. А ето че някои глашатая на китайската буржоазия, колкото и да е странно това, не се осмеляват открито да издигат искане за развитие на капитализма, а говорят за това само със заобикалки. От друга страна, има и такива хора, които категорично отричат, че в Китай трябва да се допусне известно необходимо развитие на капитализма; те твърдят, че можело с един замах да се преокочи в социалистическото общество, че, видите ли, трите народни принципа и социализмът можели да се завоюват „в едно сражение“. Съвсем ясно е, че подобни съждения в единия случай отразяват слабостта на китайската национална буржоазия, а в другия — представляват демократически похват, към който прибягват едрите помещици и едрата буржоазия, за да измамат народните маси. Ние, комунистите, изхождайки от марксисткото разбиране на законите на общественото развитие, ясно виждаме, че в условията на Китай при новодемократичния държавен строй наред с държавното стопанство, едноличното стопанство на тру-

дешите се и кооперативното стопанство е съвсем необходимо. в интерес на по-нататъшното развитие на обществото да се даде възможност и за развитие на частнокапиталистическото стопанство в граници, които да не дават възможност на частния капитал да държи в свои ръце живота на народа. Ние, китайските комунисти, сме хора с трезвен ум и нас човек не може да ни обърка с никакви празни приказки и демагогия.

Някои се съмняват в искреността на твърдението на комунистите, че „трите народни принципа на Сун Ят-сен са необходими за съвременен Китай и че нашата партия е готова да води борба за тяхното пълно осъществяване“. Тези съмнения се обясняват с неразбирането, че признаваните от нас основни положения на трите народни принципа, както бяха разяснени от Сун Ят-сен в манифеста на I-я конгрес на гоминдана в 1924 г., съвпадат с някои основни положения на програмата на нашата партия за дадения етап, т. е. с нашата програма-минимум. Обаче трябва да отбележим, че тези три народни принципа на Сун Ят-сен съвпадат с програмата на нашата партия за дадения етап само в някои основни положения, а съвсем не напълно. Новодемократичната програма на нашата партия, разбира се, е много по-пълна от програмата на Сун Ят-сен. Особено големи успехи направи нашата партия в развитието на теорията, програмата и практиката на новата демокрация през двалесетте години китайска революция, след смъртта на Сун Ят-сен. По-нататък тези успехи ще бъдат още по-значителни. Но тези три народни принципа на Сун Ят-сен по своята същност са новодемократична програма, различаваща се от старите три народни принципа, които съществуваха по-преди, и естествено е, че тези нови три народни принципа на Сун Ят-сен „са необходими за съвременен Китай“, естествено е, че „нашата партия е готова да води борба за тяхното пълно осъществяване“. За китайските комунисти борбата за програмата-минимум и борбата за революционните, т. е. новите три народни принципа на Сун Ят-сен съставляват в основата си (но не във всичко) една и съща, а не две различни задачи. Така че не само е вече доказано в миналото и днес, но ще бъде доказано и занапред, че китайските комунисти са най-предани и най-последова-

телни борци за осъществяване на революционните три народни принципа на Сун Ят-сен.

Някои изразяват съмнение: няма ли комунистите да създадат, щом надделееят, диктатура на пролетариата и еднопартийна система по примера на Русия? Ние отговаряме на това, че между новодемократичната държава на съюза на няколко демократични класи и социалистическата държава на пролетарската диктатура съществува принципна разлика. Разбира се, отстояваният от нас новодемократичен строй се създава под ръководството на пролетариата, под ръководството на комунистическата партия. Обаче в Китай през целия период на новата демокрация е невъзможен и поради това не трябва да съществува режим на диктатура на една класа и на монополно положение на една партия в правителството. Ние нямаме никакво основание да се отказваме от сътрудничество с която и да било партия, обществена група или отделни лица, щом те стоят на позициите на сътрудничество с комунистическата партия и не заемат враждебна позиция спрямо нея. Строят, създаден в Русия, е обусловен от историческото развитие на Русия. Там е унищожен общественият строй на експлоатация на човек от човека и са създадени политически и икономически строй и култура на най-прогресивния тип демокрация, т. е. на социализма. Всички партии, които се опълчваха против социализма, бяха отхвърлени от народа, който подкрепи само партията на болшевиките. Затова именно в Русия се създаде съществуващото там положение. Това беше за нея напълно необходимо и напълно закономерно. Но макар в Русия и да няма други партии освен партията на болшевиките, все пак в органите на властта там се осъществява съюз на работниците, селяните и интелигенцията, блок на комунистите и безпартийните и няма такова положение, при което в органите на политическата власт да могат да работят единствено само представители на работническата класа или само болшевики. Историческото развитие на Китай в съвременния етап ще породи и съответен строй. Дълго време в Китай ще съществува своеобразна форма на държава и своеобразна форма на организация на властта, напълно необходима и закономерна за нас и същевременно различаваща се от строя в Русия, а

именно новодемократична държава и новодемократична организация на властта, които ще бъдат държава и власт на съюза на няколко демократични класи.

КОНКРЕТНИТЕ ИСКАНИЯ НА НАШАТА ПРОГРАМА

Съответно с изложените по-горе общи положения на програмата нашата партия трябва да има също така и конкретни програмни искания съобразно с отделните периоди. Общите положения на нашата новодемократична програма остават неизменни в течение на десетки години, в течение на целия етап на буржоазнодемократическата революция. Обаче доколкото в отделни периоди на този етап обстановката се менеше и се мени, дотолкова и нашите конкретни искания не могат да не се подлагат на изменения. Това е напълно естествено. Така например през периода на Северния поход, през периода на революционната аграрна война и през периода на войната против японските завоеватели общите положения на нашата новодемократична програма си оставаха неизменни, но нашите конкретни искания във всеки един от тези три етапа се подлагаха на изменения поради това, че във всеки от тях нашите противници и нашите съюзници семеняха.

Обстановката, която се създаде днес за китайския народ, е следната: 1) японските завоеватели още не са разгромени; 2) китайският народ остро се нуждае от сплотяване и провеждане на демократически преобразования, за да осигури национално единство, бързо да мобилизира и обедини всички сили, които всдят борба против японските завоеватели, и във взаимодействие със съюзните държави да разгърне японските агресори; 3) гоминданското правителство подкопава националното единство и спъва провеждането на демократически преобразования. Какви са в тази обстановка нашите конкретни програмни искания, с други думи, какви са исканията на китайския народ днес?

Ние смятаме, че най-правилни и при това минимални са следните искания:

да се мобилизират всички сили, за да стане възможно — във взаимодействие със съюзните държави —

окончателното разгромяване на японските завоеватели и установяването на мир между народите;

да се премахне еднопартийната диктатура на гоминдана, да се създаде демократично коалиционно правителство и обединено върховно командване;

да се накажат всички прояпонски, фашистки и поразенски елементи, които подкопават сплотяването на нацията и се борят против народа, и да се осигури национално единство;

да се накажат реакционните елементи, които създават опасност от гражданска война, и да се осигури мир в страната;

да се накажат националните предатели, да се накажат офицерите-изменници, преминали на страната на врага, да се накажат японските шпиони;

да се ликвидира тайната полиция като реакционно оръдие за потискане на народа, да се сложи край на нейната дейност, да се ликвидират концентрационните лагери;

да се отменят всички реакционни закони, насочени против свободата на словото, на печата, събранията, съюзите, убежденията, вероизповеданията, против неприкосновеността на личността, за да се осигурят на народа граждански свободи в цялата им пълнота;

да се легализират всички демократични партии и групи;

да се освободят всички политически затворници, хвърлени в затворите за патриотична дейност;

да се изтеглят всички войски, които блокират освободените райони на Китай и извършват нападения срещу тях, и да се използват тези войски на фронта против японските завоеватели;

да се признаят всички войски, които водят борба против японските завоеватели, и избраните от народа органи на властта в освободените райони на Китай;

да се укрепват и разширяват освободените райони и техните въоръжени сили и да се освободят всички завзети от врага територии;

да се оказва помощ на населението на окупираните райони в организирането на нелегална армия и в подготовката на въоръжени въстания;

да се разреши на китайския народ да се въоръжава за защита на своите огнища и своето отечество;

да се реорганизират във военно и политическо отношение намиращите се под непосредствено ръководство на гоминданското върховно командване въоръжени сили, които постоянно търпят поражения, извършват насилия над населението и притесняват „чуждите“ войски, както и да се накажат генералите, отговорни за пораженията;

да се усъвършенствува системата на военната повинност, да се подобри материалното положение на войниците и офицерите;

да се полагат грижи за семействата на фронтоваците, които се сражават против японските завоеватели, за да могат намиращите се на фронта войници и офицери спокойно да воюват;

да се полагат грижи за семействата на загиналите воини, както и за инвалидите от войната и да се оказва на демобилизираните бойци материална помощ и съдействие в настаняването им на работа;

да се развива военната промишленост в интерес на воденето на войната;

справедливо да се разпределят между воюващите против японските завоеватели армии въоръжението и паричните средства, получавани от съюзните държави;

да се наказват продажните чиновници и крадците на държавни средства, да се създаде честна администрация;

да се подобри материалното положение на средните и низшите държавни служачи;

да се предоставят на всички граждани на страната демократически права;

да се ликвидира системата „баоцзя“, която служи като средство за потискане на народа;

да се оказва помощ на бежанците и населението, пострадало от стихийни бедствия;

да се създаде крупен помощен фонд, за да може след освобождението на родната земя да се оказва широка помощ на населението в пострадалите от окупацията райони;

да се отменят всички тежки данъци и налози, да се въведе единен прогресивен данък;

да се осъществят преобразования в селото, да се намали арендата и лихвеният процент, да се гарантират по необходимия начин правата на арендаторите, да се отпусне на селяните бедняци кредит на изгодни условия, да се съдействува на селяните в тяхното организиране, та по този начин да се създадат благоприятни условия за развитие на селскостопанското производство;

да се обуздае бюрократическият капитал;

да се сложи край на съществуващата политика на диктат в икономическия живот;

да се пресече неудържимата инфлация и неудържимото покачване на цените;

да се съдействува за развитието на различните промишлени предприятия, които принадлежат на частни лица, да им се съдействува за получаването на кредити, за купуването на суровини и пласирането на стоките;

да се подобри материалното положение на работниците, да се оказва помощ на безработните и да се съдействува на работниците за тяхното организиране, та по този начин да се създадат благоприятни условия за развитие на промишленото производство;

в народната просвета да се ликвидира просмуканата с гоминдановски дух система на образование⁵, да се развива национална, научна, масова култура и просвета;

да се осигурят материално преподавателите и служителите в учебните заведения и да се гарантира свобода на научно-изследователската работа;

да се защитава интересите на младежите, жените и децата, да се оказва помощ в получаването на образование на младежите, които са лишени от възможност да се учат, да се съдействува за организирането на младежите и жените и за тяхното участие с равни права с всички други членове на обществото в различните видове дейност, спомагачи за успешното водене на войната против японските завоеватели и за постигане на социален прогрес; да се осъществява принципът на свобода на брака и равнопоставяне на мъжете и жените; да се организира обучение на младежите и децата в полезни знания и навики;

да се подобри положението на националните малцинства в страната, да се даде на всички национални малцинства право на национална автономия;

да се защитават интересите на китайските емигранти в чужбина и да се помага на емигрантите, завърнали се в родината;

да се даде убежище на чуждите граждани, избягали в Китай от гнета на японските завоеватели, и да се оказва на тези граждани помощ в тяхната борба против японските завоеватели;

да се подобрят съветско-китайските отношения.

За да се осъществи всичко това, необходимо е преди всичко незабавно да се премахне едностранната диктатура на гоминдана и да се създаде единно за цялата страна временно демократично коалиционно централно правителство, което да включва представители на всички анти-японски партии и групи и безпартийни дейци. Без тази предпоставка е немислимо провеждането на каквито и да било сериозни преобразования в районите на гоминданското господство, а значи и в общонационален мащаб.

Тези искания са гласът на широките народни маси в Китай, както и на широката демократична общественост в съюзните държави.

Конкретната програма-минимум, съгласувана между всички антияпонски демократични партии и групи, е съвсем необходима и ние сме готови да пристъпим към консултации с всички тези партии и групи, като приемем за основа изложената по-горе програма. Всяка партия може да има свои особени искания, но всички те трябва да се споразумеят помежду си относно общата програма.

В районите на гоминданското господство тази програма засега още е само програма на исканията; в окупираните от врага райони тази програма, с изключение на онази нейна точка, която се отнася до организирането на нелегална армия и до подготовката за въоръжено въстание, може да бъде осъществена само след освобождението на съответните райони; а в освободените райони тя отдавна вече се провежда в живот и трябва да се провежда и занапред.

Сегашните искания на китайския народ, или конкретните искания на нашата програма, за които говорих, обхващат много важни въпроси на военния и следвоенния период; необходимо е да разясним тук тези въпроси. Раз-

яснявайки тези въпроси, ние ще подложим на критика някои порочни възгледи на основната господстваща клика на гоминдана и по този начин ще разсеем възникващото у някои хора недоумение.

1. Напълно да разгромим японските завоеватели, да не допуснем спогаждане на половината път

На конференцията в Кайро^о бе взето решение, че е необходимо да бъдат принудени японските завоеватели безусловно да капитулират. Това е правилно. Но сега японските завоеватели развиват задкулисна дейност, като се опитват да постигнат компромисен мир.

Същевременно прояпонските елементи в гоминданското правителство чрез марионетното нанкинско правителство се сдушават с тайните японски емисари и тази тяхна дейност не се пресича от никого. Ето защо опасността от спогаждане на половината път още не е изчезнала напълно. На конференцията в Кайро беше решено също така да бъдат върнати на Китай четирите североизточни провинции, о. Тайван и о-вите Пенху (Пескадорските). Това е много хубаво. Обаче вземайки под внимание сегашната политика на гоминданското правителство, не можем и да мислим, осланяйки се на него, да стигнем с боеве до река Ялуцзян и да си възвърнем всички загубени територии. Какво трябва да предприеме при това положение китайският народ? Китайският народ трябва да иска от гоминданското правителство то напълно да разгрои японските завоеватели, да не допусне спогаждане на половината път. Всякакви интриги, които имат за цел такова спогаждане, трябва незабавно да бъдат пресичани. Китайският народ трябва да иска гоминданското правителство да се откаже от своята сегашна политика на пасивно водене на войната и да използва всички въоръжени сили за водене на активни военни действия против японските завоеватели. Китайският народ трябва да увеличи своите собствени въоръжени сили — 8-а армия, Новата 4-а армия и другите народни войскове формации; навсякъде, където са проникнали японските завоеватели, народът трябва самостоятелно широко да разгръща своите анти-

японски въоръжени сили, за да бъде готов да освободи с бойни действия в непосредствено взаимодействие със съюзните държави всички окупирани територии. Той не трябва в никой случай да се оплани само на гоминдана. Да разгроми японските завоеватели — това е свещено право на китайския народ. Ако реакционните елементи се опитат да лишат китайския народ от това негово свещено право, ако се опитат да задушат неговата борба против японските завоеватели и да подкопаят неговите сили, които водят тази борба, китайският народ, изчерпил всички средства за убеждаване, ще бъде принуден да прибегне до самоотбрана и да нанесе на реакционерите решителен удар-отговор, тъй като тези действия на китайските реакционери, които представляват предателство спрямо националните интереси, биха били изцяло добре дошли за японските завоеватели.

2. Да премахнем еднопартийната диктатура на гоминдана, да създадем демократично коалиционно правителство

За окончателното разгромяване на японските завоеватели е необходимо да осъществим демократически преобразования в цялата страна. Но това е невъзможно без премахване на еднопартийната диктатура на гоминдана и без създаването на демократично коалиционно правителство.

Така наречената еднопартийна диктатура на гоминдана е фактически диктатура на антинародната клика в гоминдана, диктаторски режим, който подкопава националното сплотяване, който носи вината за военните поражения, претърпени на гоминданския фронт, и е главна пречка по пътя на мобилизирането и обединяването на силите на китайския народ, които се борят против японските завоеватели. От горчивия опит на осемте години война китайският народ дълбоко се убеди в престъпността на този диктаторски режим и, напълно естествено, иска незабавното му премахване. Тази антинародна диктатура същевременно носи в себе си опасността от нова гражданска война. Без незабавното премахване на тази диктатура бедствията на една нова гражданска война ще бъдат непредотвратими.

Гласът на китайския народ, който иска премахване на тази антинародна диктатура, се чува повсеместно и толкова високо, че самото гоминданско правителство не може да не признава публично необходимостта от „предсрочно завършване на периода на политическата опека“. От тук не е трудно да се разбере до каква степен така наречената „политическа опека“ или „еднопартийната диктатура“, е станала непопулярна и колко много се е компрометирала в очите на народа. В Китай вече никой не се решава да говори за наличие в нея на каквито и да било положителни страни или да твърди, че тази „политическа опека“ или „еднопартийна диктатура“, не трябва да бъде премахната или „завършена“. Това свидетелствува за сериозно изменение на положението в Китай.

Че трябва да се „завърши“ — това е решен въпрос, съмнения тук не може да има. Но ето въпрос — как да се „завърши“? Тук именно и започват разногласията. Едни казват: трябва да я завършваме бавно, като образуваме временно демократично коалиционно правителство; други казват: трябва да се почака, ето ще свикаме Национално събрание, тогава и „ще върнем властта на народа“, но в никой случай няма да я предадем на коалиционно правителство.

В какво се състои тук работата? Работата се състои в това, че съществуват два подхода към въпроса — искрен и лицемерен.

Първият подход — искреният: незабавно да провъзгласим премахване на еднопартийната диктатура на гоминдана и да образуваме временно централно правителство, състоящо се от представители на гоминдана, Китайската комунистическа партия, Демократичната лига и безпартийни дейци, което да обнародва демократична програма за политически мероприятия по подобие на изложените от нас съвременни искания на китайския народ за възстановяване на националното единство и разгромяване на японските завоеватели. За обсъждането на тези въпроси е необходимо да се свика конференция на кръглата маса в състав от представители на всички партии, групи и безпартийни дейци, да се дойде до споразумение и да се пристъпи към работа. Това е курс към единство, решително поддържан от китайския народ.

Вторият подход — лицемерният: без ни най-малко да държим сметка за исканията на широките народни маси и на всички демократични партии и групи, произволно и самовластно да свикаме така нареченото „Национално събрание“, в което антинародната клика на гоминдана да хазайничи както си иска, за да приемем на това събрание така наречената „конституция“, фактически призвана да подкрепи диктатурата и насочена против демокрацията, и по този начин да облечем в тогата на законност незаконното така наречено „Национално правителство“, назначено скришом само от няколко десетки гоминдановци, съвсем неопиращо се на волята на народа и насилствено поставено върху шията на народа; да представим работата така, като че ли „властта се връща на народа“, а фактически отново „да върнем властта“ на антинародната клика на гоминдана. А онези, които не се съгласят с такива действия, да обвиним в подкопаване на „демокрацията“, в подкопаване на „единството“ и да използваме това като „основание“ за обявяване на наказателен поход против тях. Това е курс към разцепление, решително осъждан от китайския народ.

Мероприятията, които нашите антинародни „герои“ се готвят да предприемат, ръководейки се от такъв курс на разцепление, заплашват да сгромолясат в пропастта самите тях. Те се готвят да надянат примка на собствената си шия, и то така, че никога вече да не може да бъде снета. Тази примка се нарича „Национално събрание“. Те смятат да използват „Националното събрание“ като магическо средство, първо, за бойкотиране на коалиционното правителство, второ, за запазване на своя диктаторски режим и, трето, с цел да се създаде повод за разпалване на гражданска война. Обаче логиката на историята действа в посока, обратна на онази, за която те мечтаят: „като вдигнат камък, те ще счупят собствените си крака“. Та сега вече всеки знае, че в районите на гоминданското господство народът е лишен от свобода, населението на окупираните от японските бандити райони не може да вземе участие в изборите, а освободените райони на Китай, където народът получи свобода, не се признават от гоминданското правителство. При такива условия отде ще вземат представители на нацията, отде ще се вземе На-

ционално събрание? Националното събрание, за чието свикване толкова много шумят, е същото „Национално събрание“, което правителството на гоминданската диктатура самовластно изфабрикува преди осем години, още в периода на гражданската война. Ако такава „Национално събрание“ бъде свикано, против него ще се опълчи целият народ. Позволено е да запитаме, как тогава нашите антинародни „герои“ ще излязат от положението? В крайна сметка, ако те действително свикат това фалшифицирано „Национално събрание“ — с това те ще тикнат самите себе си в пропастта.

За да се сложи край на еднопартийната диктатура на гоминдана, ние, комунистите, предлагаме да бъдат проведени последователно следните две мероприятия: първо, в сегашния етап да бъде създадено временно коалиционно правителство върху базата на споразумение между представителите на всички партии, групи и безпартийни дейци; второ, в следващия етап чрез свободни, безпрепятствени избори да бъде свикано Национално събрание, което по надлежния ред ще образува коалиционно правителство. С една дума, и едното, и другото правителство трябва да бъдат коалиционни, трябва да сплотят в едно представителите на всички желаещи да участвуват в тях класи и партии, трябва да се борят върху основата на обща демократическа програма за довеждане докрай борбата против японските завоеватели сега и за построяване на нов Китай в бъдеще.

Независимо от това, какво мислят по този повод гоминдановците или които и да било партии, групи и отделни лица, дали те искат това или не го искат, дали те съзнават това или не го съзнават, Китай може да върви само по този път. Такъв е законът на историята, такава е необходимата и неизбежна тенденция на развитието на събитията и никаква сила не ще може да измени това.

По този и по други въпроси, които се отнасят до демократическото преобразование, ние, комунистите, заявяваме: въпреки че гоминданското ръководство все още упорито се придържа днес към своята порочна политика и използва преговорите като средство за печелене на време и измамване на общественото мнение, ние сме готови да възобновим преговорите с него, щом то се откаже

от своята сегашна порочна политика и се съгласи да проведе демократически преобразования. Обаче в основата на преговорите трябва да бъде поставен общ курс на война против японските завоеватели, курс на сплотяване и демократизиране на страната. Ние не можем да се съгласим на никакви „мероприятия“, „проекти“ и тем подобни празни приказки, които са в разрез с този общ курс, в каквато и красива форма да се облича това.

3. Свободи за народа

Понастоящем острието на борбата на китайския народ за свобода е насочено преди всичко и главно против японските завоеватели. Обаче гоминданското правителство отнема свободата на народа и му свързва ръцете и краката, като го лишава от възможността да се бори против японските завоеватели. Докато народът не бъде свободен, не ще бъде възможно да мобилизираме и обединим в общонационален мащаб всички сили за борба против японските завоеватели. Именно за да освободим народа от свързващите го вериги и да му осигурим свобода за борба против японските завоеватели и за сплотяване и демокрация, ние издигнахме в своята програма искането за премахване на еднопартийната диктатура, за създаване на коалиционно правителство, за ликвидиране на тайната полиция, за отменяване на законите, които задушават свободата, за наказване на националните предатели, шпиони, прояпонски и фашистки елементи, продажни чиновници и крадци на държавни средства, освобождаване на политическите затворници, легализиране на всички демократични партии и групи, изтегляне на войските, които осъществяват обкръжаването на освободените райони и извършват срещу тях нападения, признаване на освободените райони, премахване на системата „баоцзя“, както и редица други искания, които се отнасят до икономиката, културата и масовото движение.

Свободата се завоюва от самия народ, нея никой не я подарява. Населението на освободените райони вече си извоюва свобода, населението на останалите райони също може и трябва да си извоюва свобода. Колкото повече

свобода извоюва китайският народ, колкото по-мощни бъдат неговите организирани демократични сили, толкова повече възможности ще има за създаване на единно временно коалиционно правителство. А щом такова правителство бъде създадено, то от своя страна ще даде на народа граждански свободи в цялата им пълнота и по този начин още повече ще укрепи своята база. Само в такъв случай ще може след разгромяването на японските агресори да се проведат свободни и безпрепятствени избори в цялата страна, да се свика демократично национално събрание и да се създаде по надлежния ред единно коалиционно правителство. Без да се даде свобода на народа, не може да има истинско, избрано от народа Национално събрание, не може да има и истинско, избрано от народа правителство. Нима това още не е ясно?

Свобода на словото, печата, събранията, съюзите, убежденията, вероизповеданието, неприкосновеност на личността — това са най-важните свободи. В Китай такива свободи са напълно осъществени само в освободените райони.

През 1925 г. Сун Ят-сен писа в своето завещание: „Аз отдадох четиридесет години на делото на националната революция, за да постигна свобода и равенство за Китай. Въз основа на четиридесетгодишен опит аз дойдох до дълбокото убеждение, че за постигането на тази цел е необходимо да мобилизираме народните маси и да се борим в съюз с онези народи в света, които се отнасят към нас като към равни.“ Недостойните наследници на Сун Ят-сен, които измениха на неговото дело, не мобилизират народните маси, а ги потискат, те напълно лишиха народните маси от свобода на словото, печата, събранията, съюзите, убежденията, вероизповеданието, лишиха ги от неприкосновеност на личността и от други права и свободи, а комунистическата партия, 8-а и Новата 4-а армия и освободените райони, които истински мобилизират народните маси, истински стоят на стража на свободите и правата на народа, те наричат „предателска партия“, „предателски армии“, „предателски райони“.

Ние искаме по-скоро да мине времето, когато всичко се поставя надолу с главата. А ако това продължава и за напред, търпението на китайския народ ще се изчерпи.

4. Народното единство

За да разгромим японските завоеватели, да предотвратим гражданската война и да изградим нов Китай, необходимо е да превърнем раздробения Китай в единен Китай. Такава е историческата задача на китайския народ.

Но как да постигнем единство? Какво трябва да бъде това единство — дали деспотическо единство, насаждано от диктатор, или демократическо единство, създавано от народа? От времето на Юан Ши-кай северните милитаристи упорито се домогваха към деспотическо единство. А какво се получи в резултат? Въпреки сметките на тези милитаристи, вместо единство се получи разцепление, и в края на краищата самите те изчезнаха от сцената. Антинародната клика на гоминдана, вървейки по стария път на Юан Ши-кай и домогвайки се към деспотическо единство, цели десет години води гражданска война. Тя стигна във воюването си до това, че в страната нахлуха японските завоеватели, а самата тази клика се укри в планината Емейшан'. Сега от тази планина тя пак проповядва теорията за деспотично единство. И към кого се обръща тя? Нима ще се намери макар и един честен китайски патриот, който да я слуша? Преживял шестнадесет години господство на северните милитаристи и осемнадесет години диктатура на гоминдана, народът придоби достатъчен опит и проникателност. Той иска демократическо единство, осъществявано от широките народни маси, а не деспотическо единство, насаждано от диктатор. Ние, комунистите, още през 1935 г. издигнахме лозунга за създаване на единен антияпонски национален фронт и оттогава нито един ден не сме преставали да се борим за неговото осъществяване. През 1939 г., когато гоминданът започна да провежда реакционните „мерки по ограничаване дейността на чуждите партни“, като създаде опасност от капитулация, разцепление и движение назад, а гоминдановците усилено проповядваха своята теория за деспотическо единство, ние отново заявихме, че единството трябва да се търси не в капитулацията, а във войната против японските завоеватели, не в разцеплението, а в сплотяването, не в движението назад, а в движението напред и че само такава единство е истинско единство, че всяко друго единство е мнимо

единство⁶. Оттогава минаха още шест години, обаче работата чисто и просто не се и помръдна.

А и мислимо ли е единство без свобода на народа, без народен демократичен строй? Когато тези условия бъдат налице, веднага ще бъде постигнато и единство. Движението на китайския народ за свобода, за демокрация, за коалиционно правителство същевременно е и движение за единство. Когато издигаме в своята програма редица конкретни искания, насочени към извоюване на свобода и демокрация и към създаване на коалиционно правителство, с това ние се борим и за постигане на единство. Без премахване на диктатурата на антинародната клика в гоминдана, без създаване на демократично коалиционно правителство не само няма да бъде възможно да се проведат в районите на гоминданското господство каквито и да било демократически преобразования и да се мобилизират там всички войски и целият народ за разгромяване на японските завоеватели, но няма да бъде възможно да се избягнат и ужасите на гражданската война. За мнозина това стана очевидна истина. Защо толкова много демократи, членуващи в различни партии, както и безпартийни, в това число много демократични елементи в самия гоминдан, единодушно искат създаване на коалиционно правителство? Именно защото те напълно си дават сметка за сегашната криза и съзнават, че по никакъв друг начин тя не може да бъде преодоляна, както не е възможно и да се постигне сплотяване за борба против врага и за изграждане на държавата.

5. Народната армия

Китайският народ не ще може да постигне свобода и единство, не ще може да създаде коалиционно правителство, не ще може окончателно да разгроми японските завоеватели и да построи нов Китай, ако няма армия, която да стои на позициите на народа. Днес на позициите на народа твърдо стоят само относително немногочислени армии на освободените райони — 8-а и Новата 4-а армия. Това далеч не е достатъчно. Обаче антинародната клика в гоминдана мисли единствено как да подкопае си-

лите на армията на освободените народи, да ги унищожи. През 1944 г. гоминданското правителство изказа „пожелание“ комунистите „да разпуснат за определен срок“ четири пети от всички войски на освободените райони. А в 1945 г. през време на последните преговори то вече поиска от комунистите да му бъдат предадени напълно всички войски на освободените райони, обещавайки да „легализира“ след това комунистическата партия.

Тези хора казват на комунистите: „Вие ни предайте вашите войски, а ние ще ви дадем свободи“. От тази „теория“ произтича, че онези партии и групи, които нямат войски, като че ли би трябвало да се ползват от свобода. Обаче през 1924—1927 г. Китайската комунистическа партия имаше само малка шепа войски, но щом гоминданското правителство започна да провежда политика на „чистка на партията“ и кървави разправи, от свободата не остана и следа. Днес Демократичната лига и демократичните елементи в гоминдана нямат никакви войски, но нямат и никакви свободи. Работниците, селяните, учащите се, всички прогресивни дейци на културата и просветата и прогресивните представители на деловите кръгове в районите на гоминданското господство нямат никакви войски, но ето вече осемнадесет години откакто те нямат и никакви свободи. Нима на тези демократични партии и групи и на различните слоеве от населението се отказват свободи затова, че те са организирали някаква армия, че са се занимавали със „създаване на феодални мушии“, че са създали „предателски райони“, че са нарушавали „правителствените разпореждания и военните заповеди“? Съзсем не, напротив, те са лишени от свободи именно защото не са вършили всичко това.

Казват: „армията трябва да принадлежи на държавата“. Това е съвсем правилно. В целия свят няма такава армия, която да не принадлежи на държава. Но на каква държава трябва да принадлежи тя — на феодално-фашистката държава на диктатурата на едрите помешчици, едрите банкери и едрите компрадори или пък на новодемократичната държава на широките народни маси? Китай трябва да създаде именно новодемократична държава и — върху нейната база — новодемократично коалиционно правителство. На такова правителство, на такава държава

именно трябва да принадлежат всички войски на Китай, за да защитават свободата на народа и ефикасно да се борят против чуждите завоеватели. Щом в Китай бъде създадено новодемократично коалиционно правителство, незабавно ще му бъдат предадени войските на освободените народи. Обаче едновременно трябва да му бъдат предадени и всички гоминдански войски.

В 1924 г. Сун Ят-сен казваше: „Отсега нататък националната революция трябва да навлезе в нова ера... Първата стъпка е въоръжените сили да бъдат слети с нацията; втората стъпка е въоръжените сили да бъдат направени национални.“⁹ 8-а и Новата 4-а армия побеждават именно защото, придържайки се към този лозунг, те станаха „национални въоръжени сили“, т. е. станаха армия на народа. Гоминданските войски в първия стадий на Северния поход осъществиха „първата стъпка“, за която говореше Сун Ят-сен, и затова побеждаваха; но още от последния стадий на Северния поход, включително и до днес, те, като се отказаха дори и от тази „първа стъпка“ и застанаха на антинародни позиции, с всеки изминал ден все повече се разлагат и се хлъзгат надолу; оставяйки си „майстори по гражданската война“, те не можеха да не станат „профани в борбата против външния враг“.

Всички честни патриоти измежду офицерите от гоминданските войски трябва да възродят в армията духа на Сун Ят-сен и да превъзпитат своите войски. Изпълнявайки тази работа, трябва по съответния начин да превъзпитаваме и всички онези офицери, които се поддават на такова превъзпитание, да им помагаме да се отърсят от своите стари възгледи и да усвоят правилни възгледи, за да могат занаяпред да продължават да служат в народната армия.

Да се бори за създаване на армия на китайския народ — това е дълг на целия китайски народ. Без народна армия не може да има нищо народно. По този въпрос съвсем не бива да се ограничаваме с празни приказки.

Ние, комунистите, сме готови да подкрепим делото на преобразуването на китайската армия. Нашите 8-а и Новата 4-а армия трябва да считат всички онези армии,

които се стремят към единение с народа и към борба против японските завоеватели, които не водят борба против освободените райони на Китай, за приятелски армии и да им оказват необходимото съдействие.

6. Аграрният въпрос

За да разгромим японските завоеватели и да изградим нов Китай, необходимо е да осъществим аграрни преобразования, да разкрепостим селячеството. Лозунгът на Сун Ят-сен „на всеки орач — собствена нива“ е правилен лозунг за сегашния етап на революцията, която по своя характер е буржоазнодемократическа революция.

Защо ние наричаме сегашната революция буржоазнодемократическа революция по своя характер? Защото дадената революция е насочена не против буржоазията въобще, а против чуждия национален гнет и феодалния гнет вътре в страната. Мероприятията на тази революция са насочени не към отменяване на частната собственост въобще, а към нейната охрана. В резултат на тази революция работническата класа ще получи възможност, като натрупа сили, да насочи Китай по пътя на социалистическото развитие; обаче в течение на относително дълъг период все пак в необходимата степен ще се развива и капитализмът. Лозунгът „на всеки орач — собствена нива“ означава предаване на земята от ръцете на експлоататорите-феодали в ръцете на селяните и превръщане на частната собственост на помещиците-феодали в частна собственост на селяните, та по този начин да се осигури освобождение на селяните от феодалните аграрни отношения и да се осигури на Китай възможността да се превърне от аграрна страна в индустриална страна. Поради това лозунгът „на всеки орач — собствена нива“ носи буржоазнодемократичен, а не пролетарско-социалистически характер. Това е лозунг на всички революционни демократи, а не само наш лозунг — лозунг на комунистите. Разликата се състои само в това, че в условията на Китай единствено ние, комунистите, се отнасяме към този лозунг с пълна сериозност и не само го поддържаме на думи, но го и претворяваме в живота.

Кого включват революционндемократичните сили? Освен пролетарната, който е най-последователната революционндемократична сила, те включват в себе си селячеството, числено най-голямата революционндемократична сила. Селяните в преобладаващото си мнозинство, поточно казано, всички селяни с изключение само на онези кулаци, които влачат подире си опашката на феодаалните отношения, настойчиво искат всеки орач да има собствена нива. Градската дребна буржоазия е също така революционндемократична сила. За нея е изгодно осъществяването на лозунга „на всеки орач — собствена нива“, доколкото това води до развитие на производителните сили в селското стопанство. Националната буржоазия е колебаеща се класа. Тя се нуждае от пазар и затова също е съгласна с лозунга „на всеки орач — собствена нива“. Но доколкото в своето мнозинство тя е свързана с поземлената собственост, много нейни представители се боят от това, всеки орач да има собствена нива. Сун Ят-сен беше първият революционен демократ в Китай. Осъществявайки въоръжения преврат като представител на революционните слоеве на националната буржоазия, както и на градската дребна буржоазия и на селячеството, той издигна лозунгите „изравняване на правата върху земята“ и „на всеки орач — собствена нива“. Но за съжаление, бидейки на власт, той не прояви инициатива в аграрните преобразования. Откакто властта се оказа в ръцете на антинародната клика в гоминдана, тази клика съвсем измени на заветите на Сун Ят-сен. Сега против това — всеки орач да има собствена нива — решително се опълчва именно тази антинародна клика, тъй като тя представлява едрите помешчици, едрите банкери и едрите компрадори. В Китай няма такава партия, която да представлява изключително интересите на селяните. Партиите на националната буржоазия нямат радикална аграрна програма. Поради това само Китайската комунистическа партия, която изработи и осъществява радикална аграрна програма, истински се бори за интересите на селяните и по този начин спечели широките маси на селячеството на своя страна като свой велик съюзник, стана ръководител на селяните и на всички революционно-демократични сили.

От 1927 до 1936 г. Китайската комунистическа партия осъществяваше пълно преобразование на аграрната система, претворявайки в живота лозунга на Сун Ят-сен „на всеки орач — собствена нива“. А ето антинародната клика в гоминдана, сбирщина от недостойни наследници на Сун Ят-сен, които измениха на неговите завети, цели десет години с люта ярост водят война против народа, т. е. против това, всеки орач да има собствена нива. През периода на войната против японските завоеватели Китайската комунистическа партия направи голяма отстъпка, като се съгласи да замени политиката, основана на принципа „на всеки орач — собствена нива“, с политиката на намаляване на арендата и на лихвения процент. Тази отстъпка беше правилна; тя потикна гоминдана към участие във войната, а също така доведе до това, че помещиците от освободените райони започнаха по-малко да противодействуват на нашите усилия, насочени към мобилизиране на селските маси за тази война. Ако няма да има особени пречки, ние сме готови да провеждаме тази политика и през следващия период: ние ще се борим отначало за намаляване на арендата и на лихвения процент в цялата страна, а след това чрез провеждане на редица необходими мероприятия постепенно ще постигнем всеки орач да има собствена нива.

Обаче изменниците на делото на Сун Ят-сен се опълчват не само против това, всеки орач да има собствена нива, но дори и против намаляването на арендата и лихвения процент. Гоминданското правителство само не изпълнява издадените от него закони — такива например като закона за намаляване на арендата с 25%. Само ние изпълняваме този закон в освободените райони и ето именно в това виждат престъпление, заради това и наричат освободените райони „предателски райони“.

През време на войната против японските завоеватели възникна така наречената „теория за двата етапа на революцията“ — етапа на осъществяване принципа на националността и етапа на осъществяване принципите на демократизма и на народното благоденствие. Това е порочна „теория“. Докато се намираме пред лицето на един могъщ враг, ние не трябвало да поставяме въпроса за преобразования въз основа на принципите на демокра-

тизма и на народното благоденствие, този въпрос ще можем да го повдигнем едва след като си отидат японците — такава е нелепата теория на антинародната клика в гоминдана. Нейният смисъл е — нежелание да бъде спечелена пълна победа във войната против японските завоеватели. И ето намират се хора, които подхващат тази нелепа теория и сляпо я следват.

В момента, когато се намираме пред лицето на един могъщ враг, ние настоятелно се нуждаем да постигнем осъществяване на демократизъм и народно благоденствие, защото без това е невъзможно да създадем опорни бази и да дадем отпор на настъплението на японските завоеватели — такава е становището на Китайската комунистическа партия, което тя вече осъществява, постигайки прекрасни резултати.

През периода на войната против японските завоеватели намалението на арендата и лихвения процент, както и всички останали демократически преобразования, се провеждат в името на борбата против японските завоеватели. За да се отслаби противодействието на помещиците срещу борбата против японските завоеватели, провежда се само намаление на арендата и лихвения процент, а помещическата собственост върху земята не се отменява; наред с това се поощрява прехвърлянето на капитала на помещиците в промишлеността, а прогресивните шенши се привличат към участие заедно с представителите на другите слоеве на населението в различни видове обществена дейност и в работа, която органите на властта вършат в интерес на борбата против японските завоеватели. Що се отнася до кулаците — те биват поощрявани да разширяват производството. Всичко това се предвижда от курса на решително провеждане на демократически преобразования в селото, всичко това е свършено необходимо.

И така, има две линии: едната — това е линията на решителна борба против осъществяването на принципите на демократизма и на народното благоденствие от страна на китайските селяни, т. е. линията, обричаща онези, които я провеждат, на загниване и безсилие, на пълна неспособност да водят войната против японските завоеватели; другата — това е линията на решителна поддръжка на се-

ляните в осъществяването на тези принципи, т. е. линията, осигуряваща ни най-голям съюзник, който съставлява 80% от цялото население, и значи осигуряваща организирането на мощни бойни сили. Първата линия — това е линията на гоминданското правителство, втората — това е линията на освободените райони на Китай.

Да се колебаеш между тези две линии — на думи да си за поддръжка на селячеството, а на дело да не провеждаш решително политиката на намаляване на арендата и лихвения процент, да не въоръжаваш селяните и да не създаваш органи на демократичната власт в селото — това значи да тръгнеш по пътя на опортюнизма.

Като мобилизира всички свои сили, антинародната клика в гоминдана пуска в ход против Китайската комунистическа партия най-гнусни средства за борба — явни и тайни, военни и политически, кървави и безкръвни. Спорът между двете партии по своя социален смисъл е всъщност спор за аграрните отношения. С какво в края на краищата сме си навлекли гнева на антинародната клика в гоминдана? Не ли със своята позиция именно по този въпрос? Не затова ли японските завоеватели одобряват и поощряват антинародната клика в гоминдана, защото със своята политика по този въпрос тя е съвсем добре дошла за тях? Обвинението, че комунистическата партия „проваля делото на войната против японските завоеватели и подкопава държавата“, прозвищата „предателска партия“, „предателска армия“, „предателски райони“, обвинението в „неподчинение на правителствените разпореждания и военните заповеди“ — не е ли изфабрикувано всичко това, защото именно по въпроса за аграрните отношения Китайската комунистическа партия извърши голямо дело, действително отговарящо на интересите на нацията?

Селяните са онази среда, от която са излезли китайските работници. В бъдеще още десетки милиони селяни ще дойдат в града и ще постъпят в заводите. Тъй като Китай се нуждае от създаване на мощна национална промишленост и от изграждане на големи съвременни градове, предстои му да измени дълъг процес на превръщане на селското население в градско.

Селянинът е главната фигура на пазара на китайската промишленост: само той може в изобилие да доставя продоволствие и суровини и да поглъща в огромни количества промишлени стоки.

Селянинът е източник за формирането на китайската армия. Войниците са селяни, облечени във войнишка форма; те са смъртни врагове на японските завоеватели.

Селяните са основната сила, която се бори за демократичен строй в Китай в дадения етап. Китайските демократи нищо няма да постигнат, ако не се опират на поддръжката на масите на 360-милионното селячество.

Селяните са онези, заради които главно се разгръща в съвременния етап движението за култура в Китай. Нима не ще се превърнат всъщност в празно дърдорене всички приказки за ликвидиране на неграмотността, за всеобщо образование, за литература и изкуство за масите, за народно здравеопазване, ако се отвърнем от 360-милионното селячество?

Когато аз поставям въпроса по такъв начин, това съсем не значи, че подценявам важната роля на останалите 90 милиона от населението в политиката, икономиката и културата и още повече не значи, че подценявам ролята на работническата класа, която е политически най-съзнателната класа и поради това е призвана да възглави цялото революционно движение изобщо. По това не трябва да има никакви съмнения.

Разбирането на всичко това е абсолютно необходимо не само за китайските комунисти, но и за всички демократи.

Щом бъдат проведени преобразования в аграрната система, дори и ако това бъдат само минимални преобразования от рода на намалението на арендата и лихвения процент, заинтересоваността на селяните от увеличаване на производството ще нарасне. Ако след това на селяните бъде оказана помощ в постепенното им организиране на доброволни начала в селскостопански производствени и други кооперативи — това ще доведе до нарастване на производителните сили. Засега тези селскостопански производствени кооперативи могат да представляват само организации за колективен труд и взаимопомощ, основани на базата на селското еднолично стопан-

ство (на базата на частната собственост на селяните), като например бригадите за трудова взаимопомощ, групите за взаимопомощ, трудовите артели. Но дори и това дава вече поразително повишаване на производителността на труда и увеличаване на продуктивността на стопанството. В освободените райони на Китай тази система вече получи широко приложение и занапред трябва с всички сили да я разпространяваме.

Тук трябва да изтъкнем, че кооперативните организации от реда на бригадите за трудова взаимопомощ съществуват сред селяните и по-рано. Обаче тогава те бяха само едно от средствата, до които прибягваха селяните, за да облекчат трагичните условия на своето съществуване. Сега бригадите за трудова взаимопомощ в освободените райони на Китай както по форма, така и по съдържание станаха по-други; те станаха средство за борба на селските маси за развитие на производството и за заможен живот.

Въпросът, каква роля играе политиката и практиката на една или друга политическа партия в Китай в живота на китайския народ, дали тази роля е положителна или отрицателна, дали тя е голяма или малка се определя в крайна сметка от това, до каква степен политиката и практиката на тази партия спомагат за развитието на производителните сили на китайския народ, дали те сковават производителните сили, или дават простор за тяхното развитие. Само разгромяването на японските завоеватели, осъществяването на аграрни преобразования, укрепостяването на селяните, развитието на съвременна промишленост, изграждането на независим, свободен, демократичен, единен, богат и мощен нов Китай — само осъществяването на всичко това може да даде простор за развитието на производителните сили на китайското общество и да срещне одобрението на китайския народ.

Трябва също така да изтъкнем, че за представителите на интелигенцията, които от града заминават на работа в селото, не е лесно да разберат особеността на съвременното китайско село, че основа на неговия икономически живот засега още е разпръснатото и изостанало еднoкoнoчно стопанство; а в освободените райони освен това трябва да вземаме под внимание още една особеност на

живота в селото, която се заключава в това, че тези райони все още са откъснати помежду си от врага и живеят в обстановка на партизанска война. Именно в резултат на неразбирането на тези особености такива представители на интелигенцията често пъти погрешно подхождат към проблемите на селото и към работата в селото с мярка, която се е изработила у тях в условията на живота и работата в града. Поради това те се откъсват от действителността на китайското село и не могат да се слоят със селяните. Такива явления трябва да се изживяват чрез методите на възпитателната работа.

Широките слоеве на революционната интелигенция в Китай трябва да осъзнаят необходимостта от тясно единение със селяните. Те са нужни на селячеството — и селячеството чака от тях помощ. Те трябва с ентузиазъм да отиват в селото, да сменят своята дреха на интелигент с грубото селско облекло, да не се гнусят като начало дори и от най-незначителната работа, да разберат нуждите на селячеството, да подпомогнат растежа на неговата съзнателност, да му помогнат да се организира за борба за изпълнение на задачата, която има изключително значение за делото на демократическата революция в Китай, за провеждането на демократическа революция в село.

След разгромяването на японските завоеватели техните земи и земите на крупните национални предатели трябва да бъдат конфискувани и разпределени между безимотните и малоимотните селяни.

7. Въпросите на промишлеността

За разгромяването на японските завоеватели и за построяването на нов Китай е необходимо да развиваме промишлеността. Но под властта на гоминданското правителство Китай във всичко зависи от чужбина. Финансово-икономическата политика на гоминданското правителство подкопава целия стопански живот на нашия народ. И без това крайно малобройните дребни промишлени предприятия, които се намират в районите на гоминдан-

ското господство, в болшинството си са пред разорение. Без политически преобразования всички производителни сили ще бъдат обречени на разрушение. Такава съдба очаква както селското стопанство, така и промишлеността.

Изобщо, ако Китай не стане независим, свободен, демократичен и единен, то и развитието на промишлеността в Китай ще бъде невъзможно. Разгромяването на японските завоеватели ще означава завоюване на независимост; премахването на едностранната диктатура на гоминдана, създаването на демократично единно коалиционно правителство, превръщането на всички войски в страната във въоръжени сили на народа, осъществяването на аграрни преобразования, разкрепостяването на селяните ще означава завоюване на свобода, демокрация и единство. Без независимост, свобода, демокрация и единство не е възможно истински да се създаде едра промишленост. Без промишленост не може да се осигури здрава отбрана на страната, без промишленост и дума не може да става за благосъстоянието на народа, затова да направим страната богата и могъща. Историята на 105-те години, изтекли от времето на опиумната война от 1840 г., и особено историята на последните осемнадесет години от идването на гоминдана на власт показват с най-голяма яснота пред китайския народ правилността на това положение. Китай ще престане да бъде бедна и слаба страна и ще стане богата и могъща страна само тогава, когато от колониална и полуколониална страна той се превърне в независима, от полуфеодална — в свободна и демократична, от раздробена страна — в единна. Колко хора в течение на много години са мечтали да развият промишлеността в този полуколониален, полуфеодален, раздробен Китай, да укрепят отбранителната способност на страната, да повдигнат благосъстоянието на народа, да направят Китай богата и могъща държава! Но техните мечти неизменно са търпели крушение. Мнозина честни просветни дейци, учени и студенти всецяло са потъвали в своята работа или подготовка; не занимавайки се с политика, те са смятали, че ще могат да служат на страната със своите знания, обаче всичко това се е оказвало несбъднат сън, всички техни мечти са търпели крушение. Впрочем това не е било лошо: крушението

на наивните илюзии беше изходна точка за борбата за богат и могъщ Китай. През периода на войната против японските завоеватели китайският народ научи много нещо. Той се убеди, че след разгромяването на японските завоеватели е необходимо да изградим Китай на новата демокрация — независим, свободен, демократичен, единен, богат и могъщ Китай; всички тези условия са взаимно свързани и всяко от тях е задължително. Ако Китай постигне това, пред него ще се открие светло бъдеще. Производителните сили на китайския народ ще бъдат разкрепостени и ще получат пълен простор за своето развитие само тогава, когато в целия Китай ще съществуват политическите условия на новата демокрация. С всеки изминат ден все повече нараства броят на хората, които разбират това.

След като бъдат осигурени политическите условия на новата демокрация, китайският народ и неговото правителство ще трябва да вземат ефикасни мерки, за да създават в продължение на редица години стъпка по стъпка тежка и лека промишленост и да превършат Китай от аграрна страна в индустриална страна. Новодемократичната държава може да бъде заздравена само ако се постави на здрава икономическа база, базата на напреднало, значително по-развито от днес селско стопанство и едра промишленост, която да заема абсолютно преобладаващо положение в икономиката на страната, със съответно развити съобщителни пътища, с търговия, парично обръщение и т. н.

Ние, комунистите, сме готови да се борим за тази цел заедно с всички демократични партии и групи и с всички делови кръгове. Най-голяма роля в изпълнението на тази задача е съдено да изиграе китайската работническа класа.

Още от времето на първата световна война китайската работническа класа излезе на арената на борбата за независимост на страната и за освобождение на народа като напълно съзнателна сила. В 1921 г. се роди авангардът на китайската работническа класа — Китайската комунистическа партия. Оттогава в Китай започна нов етап на освободителната борба. В течение на три периода — Северния поход, революционната аграрна война и

войната против японските завоеватели — работническата класа и Китайската комунистическа партия дадоха изключително много сили за освобождението на китайския народ и внесоха в това дело неограничен влог. Китайската работническа класа ще изиграе огромна роля в борбата за окончателно разгромяване на японските завоеватели и особено в борбата за освобождение на големите градове и на най-важните съобщителни линии. Може да се предскаже, че след свършването на войната усилията на китайската работническа класа, нейният влог ще бъдат още по-значителни. Задача на китайската работническа класа е не само борбата за създаване на новодемократична държава, но и борбата за индустриализация на Китай и за преустройство на неговото селско стопанство на нови начала.

При новодемократичния държавен строй ще се провежда политика на регулиране отношенията между труда и капитала. От една страна, ще се защитават интересите на работниците; в зависимост от конкретната обстановка ще бъде установен 8- или 10-часов работен ден, а също така ще се оказва необходимата помощ на безработните, ще се осъществява социално осигуряване, ще се охраняват правата на профсъюзите. От друга страна, ще бъде гарантирано получаването в разумни граници на печалби от рационалната експлоатация на държавните, частните и кооперативните предприятия. Всичко това ще има за цел както държавата, така и частните лица, както трудът, така и капиталът да полагат съвместни усилия за развитие на промишленото производство.

След разгромяването на японските завоеватели предприятията и имуществото на японските завоеватели и на големите национални предатели трябва да бъдат конфискувани и предадени на разположение на правителството.

8. Въпросът за културата, просветата и интелигенцията

Към бедствията, които преживява китайският народ в резултат на чуждия и феодалния гнет, се отнасят бедствията, които търпи неговата национална култура. Осо-

бено тежки бедствия търпят прогресивните култура и просвета, прогресивните културни и просветни дейци. За ликвидирането на чуждия и феодалния гнет, за построяването на новодемократична държава са необходими усилията на много народни просветни дейци, народни учители, народни учени, инженери, техници, лекари, журналисти, писатели, дейци на литературата и изкуството и обикновени дейци на културния фронт, които да вършат своята трудна работа, като се проникнат от духа на служене на народа. Всички представители на интелигенцията, които имат заслуги в служенето на народа, трябва да се ползват с уважение и трябва да бъдат разглеждани като най-голяма ценност за държавата и обществото. Китай е изостанала в културно отношение страна, което е резултат от чуждия и феодалния гнет. В своята освободителна борба китайският народ се нуждае извънредно много от интелигенция и поради това проблемата за интелигенцията придобива особена важност. През последния половин век широките слоеве на революционната интелигенция изиграха значителна роля в освободителната борба на китайския народ и особено в борбата, която се водеше от времето на „движението от 4 май“, както и в продължение на осемгодишната война против японските завоеватели. В по-нататъшната борба те ще изиграят още по-значителна роля. Поради това народното правителство ще трябва планомерно да създава интелигенция, да създава кадри от специалисти в различните области на знанието из средата на широките народни маси и същевременно да отделя внимание на сплотяването и превъзпитаването на всички онези представители на днешната интелигенция, които принасят полза на народа.

Ликвидирането на неграмотността на 80% от населението е една от важните задачи на нов Китай.

Необходимо е да се вземат необходимите решителни мерки за пълно ликвидиране на колониалната, феодална и фашистка култура и просвета.

Необходимо е да се провеждат енергични профилактични мерки и мерки по лекуване на населението, да се разширява народното здравеопазване.

Необходимо е със съответни методи да се превъзпитават дейците на старата култура и просвета и лекарите от старата школа, за да могат те, усвоили новите възгледи и новите методи на работа, да служат на народа.

Народната култура и народната просвета в Китай по своята насоченост трябва да бъдат новодемократически. С други думи, Китай трябва да създаде своя собствена национална, научна, масова нова култура и нова система на просвета.

Що се отнася до нашето отношение към чуждата култура — би било грешка да я отхвърляме безогледно. Необходимо е за нас да заимствуваме колкото се може повече от прогресивната задгранична култура, като използваме заимствването за развитие на новата култура на Китай. Обаче грешка е и механичното заимстване. Нужно е да заимствуваме критично, като се съобразяваме с практическите нужди на китайския народ. Новата култура, създадена в СССР, трябва да ни послужи като образец в изграждането на народната култура. А що се отнася до древната култура, то и нея не бива да отхвърляме безогледно, но не бива същевременно да подхождаме към нейното използване механично. Необходимо е да я усвояваме критично, в интерес на развитието на новата култура на Китай.

9. Въпросът за националните малцинства

Антинародната клика в гоминдана отрича, че в Китай има много националности, разглеждайки всички националности, които населяват Китай, с изключение на ханците, като „родови обединения“¹⁰. По отношение на всички национални малцинства тази клика проповядва реакционната политика, изцяло наследена от правителството на манчжурската династия и от правителството на северните милитаристи, политика на чудовишно потисничество и чудовишна експлоатация. За това свидетелствуват кървавата разправа, извършена през 1943 г. над монголското население на сейма Их-чжу, въоръженото смазване на въстанието на националните малцинства в Синцзян, което смазване продължава от 1944 г. и до днес, и разправите над

дунганите в Гансу през последните няколко години. Това е великодържавен, порочен подход към националния въпрос и порочна национална политика.

През 1924 г. Сун Ят-сен писа в Манифеста на 1-я конгрес на гоминдана: „Принципът на националността у гоминдана има двойко значение: първо, освобождение на самата китайска нация, второ, равноправие на всички националности, населяващи Китай“. И по-нататък: „... гоминданът тържествено заявява, че на всички националности, населяващи Китай, се признава правото на самоопределение; след победата на революцията над империалистите и милитаристите ще бъде създадена свободна, единна (образувана върху основата на доброволен съюз на всички националности) Китайска република“.

Китайската комунистическа партия е напълно съгласна с тази национална политика на Сун Ят-сен. Комунистите трябва да оказват активна подкрепа на борбата на широките народни маси на националните малцинства за осъществяването на тази политика. Комунистите трябва да помагат на широките народни маси на националните малцинства, в това число на онези техни ръководители, които са тясно свързани с народните маси, в тяхната борба за политическо, икономическо и културно освобождение и развитие и за създаване собствени войски на националните малцинства, които да бъдат страж на интересите на народните маси. Езикът, писмеността, нравите, обичаите и религиозните вярвания на националните малцинства трябва да бъдат уважавани.

В течение на редица години в Пограничния район Шенси—Гансу—Нинся и в освободените райони на Северен Китай се провежда правилна политика по отношение на монголците и дунганите и работата в тази област вече донесе успехи.

10. Въпросите на външната политика

Китайската комунистическа партия одобрява Атлантическата харта и решенията на Московската, Каирската, Техеранската и Кримската конференции¹¹, доколкото тези

решения съдействуват за разгромяване на фашистките агресори и за установяване и поддържане на мир в целия свят.

Основните принципи на Китайската комунистическа партия в областта на външната политика се състоят в това, да организира и развива дипломатически отношения с всички страни, да решава всички въпроси на взаимните отношения — например въпросите за координиране на военните действия, на мирната конференция, търговията, капиталовложението и т. н., — като изхожда от необходимостта от пълно разгромяване на японските завоеватели, от поддържане на международния мир, от взаимно уважаване на независимостта и равноправието на държавите, от взаимно съдействие на интересите на държавите и народите и укрепване на дружбата между тях.

Китайската комунистическа партия е напълно съгласна с предложенията на конференцията в Дъмбартон-Окс и с решенията на Кримската конференция по въпроса за учредяване на орган за осигуряване на международния мир и сигурност след войната. Китайската комунистическа партия приветствува конференцията на Обединените народи в Сан Франциско. Комунистическата партия изпрати свой представител в състава на китайската делегация на конференцията в Сан Франциско, за да изрази волята на китайския народ¹².

Ние смятаме, че гоминданското правителство трябва да се откаже от своето враждебно отношение към Съветския Съюз и незабавно да подобри китайско-съветските отношения. Съветският Съюз пръв се отказа от неравноправните договори и сключи с Китай нови, равноправни договори. По време на 1-я конгрес на гоминдана, свикан от Сун Ят-сен през 1924 г., и по-късно, през периода на Северния поход, Съветският Съюз беше единствената държава, която оказваше подкрепа на освободителната война на Китай. След като през 1937 г. започна войната против японските завоеватели, Съветският Съюз отново пръв дойде на помощ на Китай в неговата борба против агресора. Китайският народ изказва своята благодарност към съветското правителство и съветския народ за цялата тази помощ. Ние считаме, че без участието на Съветския Съюз

окончателното и пълно разрешение на тихоокеанските проблеми е невъзможно.

Ние искаме правителствата на съюзните държави, преди всичко правителствата на САЩ и Англия, внимателно и сериозно да се вслушват в гласа на широките маси на китайския народ и да не допускат тяхната външна политика да бъде в разрез с волята на китайския народ и следователно да уврежда дружбата на тези държави с китайския народ. Ние считаме, че всяко чуждестранно правителство би извършило най-груба грешка, ако започне да поддържа китайските реакционери и да води борба против демократическите стремежи на китайския народ.

Китайският народ приветствува отказа на редица чуждестранни правителства от неравноправните договори с Китай и предприемащите от тях стъпки към сключване на нови, равноправни договори с нашата страна. Обаче според нашето мнение сключването на равноправни договори още не ще означава, че Китай вече действително е постигнал истинско равноправие. Действително, истинско равноправие не може да бъде просто получено от ръцете на чуждестранните правителства: то трябва да бъде извоювано преди всичко с усилията на самия китайски народ; а тези усилия трябва да бъдат насочвани с оглед да превърнем Китай в политическо, икономическо и културно отношение в социалдемократична държава. В противен случай Китай ще стане независима и равноправна държава само формално, а не фактически. С други думи, при такава политика, каквато води сега гоминданското правителство, Китай в никакъв случай не ще може да постигне истинска независимост и истинско равноправие.

Ние считаме, че след разгромяването на японските агресори и тяхната безусловна капитулация за пълното унищожаване на японския фашизъм, милитаризъм и породилите ги политически, икономически и социални причини ще бъде необходимо да помогнем на демократичните сили на японския народ да създадат в своята страна демократичен строй. Докато японският народ не създаде в своята страна демократичен строй, не ще бъде възможно да уни-

щожим напълно японския фашизъм и милитаризъм, не ще бъде възможно да осигурим мир в Тихия океан.

Ние считаме за правилно решението на конференцията в Кайро по въпроса за независимостта на Корея. Китайският народ трябва да помогне на корейския народ да се освободи.

Ние бихме искали Индия да стане независима, тъй като независима демократична Индия е необходима не само на самия индийски народ, но и на делото на мира в целия свят.

По отношение на страните от Южните морета — Бирма, Малая, Индонезия, Виетнам, Филипините — ние бихме искали след разгромяването на японските завоеватели народите на тези страни да добият право за създаване на свои независими демократични държави. А що се отнася до Тайланд, то по отношение на него ще трябва да се постъпи също така, както и по отношение на фашистките сателити в Европа.

* * *

Ето общо взето всичко, което се отнася до конкретните искания на нашата програма.

Повтарям: тези конкретни искания не могат да бъдат успешно осъществени в целия Китай, ако не бъде създадено единно за цялата страна демократично коалиционно правителство.

През двадесет и четири годишната борба за освобождение на китайския народ Китайската комунистическа партия си извоюва такова положение, че ако някои политически партии или социални групи, някои китайци или чужденци биха се опитали да не се съобразяват с нейното мнение по въпросите, които се отнасят до Китай, те биха извършили най-груба грешка и биха се обрекли на провал. Имаше, а и сега още има хора, които се опитваха и се опитват самовластно да провеждат своите собствени възгледи, без да се съобразяват с нашето мнение. Обаче в резултат у тях никога нищо не излизаше и не излиза. С какво се обяснява това? Това се обяснява изключително с обстоятелството, че нашите възгледи отговарят на инте-

ресите на широките маси на китайския народ. Китайската комунистическа партия е най-верен изразител на интересите на китайския народ. Който не се съобразява с Китайската комунистическа партия, той всъщност не се съобразява с широките народни маси в Китай и неминуемо ще претърпи поражение.

НАШИТЕ ЗАДАЧИ В РАЙОНИТЕ НА ГОМИНДАНСКОТО ГОСПОДСТВО

По-горе аз подробно изложих общите положения и конкретните искания на програмата на нашата партия. Няма никакви съмнения, че тази програма ще бъде осъществена в целия Китай; цялата обстановка — както международната, така и вътрешната — вдъхва на китайския народ надеждата, че ще стане именно така. Обаче, доколкото положението в районите на гоминданското господство, в окупираните от врага райони и в освободените райони днес е различно, ние не можем да не подходяме различно към осъществяването на тази програма в различните райони. Различията в положението определя и различията в задачите. Един от тези задачи аз вече засегнах, а на някои други още трябва да се спрем.

В районите на гоминданското господство народът е лишен от свобода за патриотична дейност, демократичното движение там се разглежда като противозаконно. Обаче и там с всеки изминат ден се развива активна дейност, в която вземат участие най-различни слоеве на населението, редица демократични партии и групи и много демократични дейци. Демократичната лига в Китай през януари тази година публикува декларация, в която иска да се сложи край на едностранната диктатура на гоминдана и да се създаде коалиционно правителство. С аналогични декларации излязоха и представителите на много други обществени кръгове.

Вътре в гоминдана също така мнозина все повече изразяват съмнение относно правилността на политиката на своите ръководни органи и недоволство от тази политика, все по-ясно съзнават опасността тяхната партия да се от-

за демократически преобразования, които да отговарят на нуждите на момента. В Чунцин и на други места се развива демократично движение сред работниците, селяните, културните дейци, учащите се, просветните работници, жените, представителите на търговско-промишлените кръгове, държавните служаци и дори сред известна част от военнослужащите. Всичко това е предзнаменование, че демократичното движение на всички угнетени слоеве на населението постепенно ще се слее в общ поток, устрем към една и съща цел. Днес слабо място в това движение е обстоятелството, че в него още не вземат широко участие обществените низини, още не са се организирали селяните, работниците, войниците, дребните държавни служаци и учителите; всички те играят извънредно важна роля в живота на обществото и се намират в вероятно тежко материално положение. Друго слабо място на движението в сегашния момент е обстоятелството, че сред участващите в него демократични елементи още има хора, които не са заели засега ясна и твърда позиция по въпроса за основния курс към разгръщане на борбата за изменение на съществуващото положение, на борбата, която трябва да се води върху основата на демократичните принципи. Обаче под въздействието на обективната обстановка потиснатите слоеве на обществото, партиите, групите и обществените организации постепенно се пробуждат и все по-много се сплотяват. Никакви репресии на гоминданското правителство не ще могат да спрат развитието на това движение.

Демократичното движение на всички потиснати слоеве на обществото, на партиите, групите и организациите в районите на гоминданското господство трябва да получи широк размах и постепенно да обедини всички разпръснати понастоящем сили за борба за национално сплотяване, за създаване на коалиционно правителство, за разгромяване на японските завоеватели и за изграждането на нов Китай. Китайската комунистическа партия и населението на освободените райони трябва да оказват на това движение всестранна помощ.

В районите на гоминданското господство комунистите трябва и заанапред да провеждат политика на широк единен антияпонски национален фронт. Необходимо е да съ-

трудничим с всички и всякакви хора, включително и с онези, които довчера се обявяваха против нас, стига само днес те да са прекратили тези действия — да сътрудничим в името на борбата за постигане на общите цели.

НАШИТЕ ЗАДАЧИ В РАЙОНИТЕ, ОКУПИРАНИ ОТ ВРАГА

В районите, окупирани от врага, комунистите трябва да призовават всички привърженици на борбата против японските завоеватели да се обединяват по примера на патриотите на Франция и Италия в разни организации, да създават нелегална армия и да се подготвят за въоръжено въстание, та когато настъпи важният момент, да подкрепят войските, които настъпват на фронта, и да разгромят японските завоеватели с координирани удари откъм фронта и тила. Японските завоеватели и техните верни лакеи вършат кървави разправи, грабежи, насилия, издевателствуват над нашите братя и сестри в окупираните райони. Това предизвиква лютия гняв на целия китайски народ. Часът на разплата не е далеч. Под влияние на победите на европейския театър на военните действия, както и на победите на 8-а и Новата 4-та армия антияпонските настроения на народните маси в окупираните от врага райони извънредно много нараснаха и масите изпитват остра нужда от организация, за да постигнат по-скоро освобождение. Ето защо отсега нататък ние трябва да придаваме на работата в окупираните от врага райони също такава важно значение, както и на работата в освободените райони. В окупираните райони трябва да бъдат изпращани голям брой дейци. За работата по места е необходимо масово да бъдат подготвяни и издигани активисти измежду населението на тези райони. От всички окупирани от врага райони най-дълго страдат под неговото иго четирите североизточни провинции. А за японските завоеватели тези провинции са военно-промишлена база. Необходимо е да засилим там нелегалната работа. Наред с това необходимо е по-тясно да сплотим бежанците от Североизтока, като ги подготвяме за борба за възвръщане на загубената територия.

Във всички окупирани райони комунистите трябва да провеждат политиката на широк единен антияпонски национален фронт. Всички, които са против японските завоеватели и против техните верни лакеи, трябва да бъдат обединявани за борба за разгромяване на общия враг.

Необходимо е да отправим предупреждение към всички марионетни войски, към марионетната полиция и другите елементи, които помагат на врага да се бори срещу нашите съотечественици. Те трябва колкото се може по-скоро да осъзнаят престъпността на своите действия, да се опомнят, докато не е късно, и да започнат да казват помощ на съотечествениците си в борбата с врага, за да изкупят по този начин своята вина. В противен случай, когато врагът бъде разгромен, те не ще могат да очакват пощада от съда на народа.

Комунистите трябва да провеждат разяснителна работа в марионетните организации, които имат масова база, за да подбудят измамените маси да преминат върху позициите на борбата против националния враг. Същевременно трябва да включим в сметката отявлените предатели, извършили най-тежки престъпления и нежелаещи да се разкаят, за да ги накажем по закон след възвръщането на загубените територии.

Що се отнася до реакционните елементи в гоминдана, които предават интересите на нацията и организират националните предатели за борба срещу китайския народ, срещу Китайската комунистическа партия, срещу 8-а и Новата 4-а армия и другите народни въоръжени сили — тях трябва да ги предупредим и да ги призовем по-скоро да се разкаят за своите престъпления. В противен случай след възвръщането на загубените територии те заедно с националните предатели ще бъдат изправени пред съда заради своите престъпления и няма да има пощада за тях.

НАШИТЕ ЗАДАЧИ В ОСВОБОДЕНИТЕ РАЙОНИ

В освободените райони цялата новодемократическа програма на нашата партия вече се претворява в живо дело и тук вече са постигнати несъмнени успехи; тук успяхме да съберем огромни сили за борба против япон-

ските завоеватели и занаяпред трябва всячески да умножаваме и укрепваме тези сили.

Войските на освободените райони трябва да предприемат широко настъпление срещу всички онези райони, окупирани от японските завоеватели и марионетните войски, които в сегашните условия могат да бъдат изтръгнати от врага и по този начин да разширят освободените райони посредством окупираната от врага територия.

Но същевременно трябва да имаме предвид, че тъй като врагът е все още силен, той още може да предприеме настъпление срещу освободените райони. Затова войските и населението на тези райони винаги трябва да бъдат готови да разгромят настъплението на врага. Необходимо е също така те да отделят голямо внимание на работата по укрепването на освободените райони.

Трябва да увеличаваме числеността на армията на освободените райони, на партизанските отряди, на народното опълчение и на отрядите за самоотбрана, както и усилено да провеждаме организационно укрепване и обучение на войските за повишаване на тяхната боеспособност, за да подготвим достатъчно сили за окончателно разгромяване на завоевателите.

В освободените райони армията трябва да разгръща движение за поддържане органите на властта и полагане грижи за населението; органите на демократичната власт от своя страна трябва да възглавяват движението на населението за поддържане на армията и полагане на грижи за семействата на военнослужащите, които се сражават срещу японските завоеватели, та по този начин да се осигури по-нататъшното подобряване на отношенията между армията и населението.

Работейки в местните коалиционни органи на властта, както и в обществените организации, комунистите трябва да продължават да осъществяват тясно сътрудничество на основата на новодемократическата програма с всички демократични елементи, които стоят на позициите на борбата против японските завоеватели.

Също така в областта на военната работа комунистите трябва както в армията на освободените райони, така и вън от нея да организират тясно сътрудничество с всички демократични елементи, които стоят на позициите на бор-

бата-против японските завоеватели и желаят да сътрудничат с нас.

За да се повдигне активността на работниците, селяните и всички трудещи се маси във войната против японските завоеватели и в производствената дейност, необходимо е напълно да осъществяваме политиката на намаляване на арендата и лихвения процент, както и на подобряване на материалното положение на работниците и служащите. Дейците от освободените райони трябва да положат всички сили, за да се научат да вършат стопанска работа. Трябва да бъдат мобилизирани всички налични сили за широко развитие на селското стопанство, промишлеността и търговията в освободените райони, за да се подобри материалното положение на армията и населението. За тази цел трябва да бъде разгръщано трудово съревнование, да бъдат поощрявани героите на труда и отличниците в производството. След изгонването на японските завоеватели от градовете нашите дейци ще трябва бързо да се научат да ръководят стопанската работа в условията на града.

За да повдигнем равнището на съзнателността на широките народни маси в освободените райони, и преди всичко на широките маси на работниците, селяните и войниците, и за да подготвим многобройни кадри дейци, необходимо е да разгръщаме в освободените райони културно-просветна работа. Културните и просветните дейци в тези райони трябва да определят формите и съдържанието на своята работа в съответствие с особеностите на днешното село и с нуждите на селското население, приличайки населението да участва на доброволни начала в провежданите мероприятия.

В цялата своя работа в освободените райони ние трябва да се отнасяме изключително грижливо към местните човешки и материални ресурси. Навсякъде трябва да изхождаме от плановете за продължителен период и да не допускаме разточителност и пилеене на тези ресурси. Това е необходимо не само за разгромяване на японските завоеватели, но и за построяване на нов Китай.

В цялата своя работа в освободените райони ние трябва да отделяме изключително внимание на подпомагането на населението в ръководенето на местните работи и за

масовото създаване на кадри от местни дейци измежду най-добрите представители на населението. Дейците, дошли отвън, не ще могат да изпълнят великата задача на демократическата революция в селото; ако не се слееят в едно с местното население, ако, вземайки под внимание местните условия, не помагат с горещ ентузиазъм и с изключително усърдие на местните кадри и не се грижат за тях като за свои братя и сестри.

8-а армия, Новата 4-а армия и другите народни въоръжени сили трябва навсякъде, където отидат, незабавно да оказват на местното население помощ не само за организиране на народно опълчение и отряди за самоотбрана, но и за организиране на териториални части и съединения, при което начело и на едните, и на другите трябва да се поставят ръководители измежду местните кадри. А след това ще може да се създават части и съединения на основните сили, като за ръководенето им се привличат местни кадри. Това е извънредно важна задача. Ако не я изпълним, не ще бъде възможно да създадем здрави опорни бази на съпротивата срещу японските завоеватели, не ще бъде възможно и да разширяваме народните въоръжени сили.

От само себе си се разбира, че цялото местно население трябва да оказва горещ прием и помощ на революционните кадри и народните войски, които пристигат от другите райони.

Необходимо е да заложим вниманието си върху въпроса, как да действваме по отношение на елементите, които тайно вършат подривна работа против нацията. Работата е там, че откритите врагове, хората, които открито вършат подривна работа против нацията, лесно могат да бъдат разпознавани и следователно по отношение на тях лесно могат да бъдат вземани мерки; а скритите врагове, хората, които тайно вършат подривна работа против нацията, не е лесно да бъдат разпознавани, а следователно не е лесно и да се вземат мерки. Ето защо по отношение на последните трябва винаги за бъдем нащрек, а във вземането на мерки по отношение на тях трябва да проявяваме особена предпазливост.

Съгласно принципа на свободата на вероизповеданието в освободените райони на Китай е разрешено да се изло-

вядва всякаква религия. Народното правителство оказва защита на протестантите, католиците, мюсюлманите, будистите и привържениците на всякакви други религии при условие че те уважават законите на народното правителство. Всеки е свободен да изповядва всякаква религия или да не изповядва никаква религия; в това отношение са недопустими каквато и да било принуда или дискриминация.

Нашият конгрес трябва да предложи на населението на всички освободени райони в колкото се може по-кратък срок да бъде свикана в Янан конференция на народни представители от освободените райони на Китай, за да бъде обсъден въпросът, как да се обединят действията на всички освободени райони, да се засили в тях антияпонската дейност, да се окаже помощ на антияпонското демократично движение на населението в районите на гоминданското господство, да се окаже помощ на движението за създаване на нелегални армии в районите, окупирани от врага, да се съдействува за сплотяване на целия народ и за създаване на коалиционно правителство¹³. Освободените райони на Китай днес вече станаха център на борбата на широките народни маси от цялата страна против японските завоеватели, за спасяване на родината. Широките народни маси в страната възлагат на нас всички свои надежди. Ние сме длъжни да оправдаем тези надежди. Свикването на конференция на народните представители от освободените райони на Китай ще даде мощен тласък на делото на националното освобождение на китайския народ.

V. ДА СЕ СПЛОТИМ ЗА БОРБА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИТЕ НА ПАРТИЯТА

Другари! Ние си изяснихме нашите задачи и политическите мероприятия, които набелязахме за изпълнение-то на тези задачи. И тъй, как трябва да работим, за да проведем тези мероприятия и да изпълним тези задачи?

Сегашното международно и вътрешно положение открива пред нас, пред целия китайски народ светло бъдеще и създава изключително благоприятни условия. То-

ва е очевидно и безспорно. Обаче наред с това пред нас стоят и сериозни трудности. Който вижда само светлата страна и не забелязва трудностите, той не ще може успешно да се бори за изпълнение на стоящите пред партията задачи.

Като вървеше заедно с народните маси в Китай през своята двадесет и четири годишна история и по-специално през осемте години война срещу японските завоеватели, нашата партия създаде за китайския народ колосални сили. Успехите на нашата работа са очевидни и безспорни. Обаче наред с това в нея още има недостатъци. Който вижда само успехите и не забелязва недостатъците, той също не ще може успешно да се бори за изпълнение на стоящите пред партията задачи.

В течение на своята двадесет и четири годишна история, от момента на своето раждане в 1921 г., Китайската комунистическа партия мина през изпитанията на трите велики битки: Северния поход, революционната аграрна война и продължаващата и днес война против японските завоеватели. Основа на дейността на нашата партия още от първия ден на нейното съществуване винаги е била марксистко-ленинската теория. Защото тази теория е плод на най-правилната, най-революционната научна мисъл на световния пролетариат. Съединяването на теорията на марксизма-ленинизма с конкретната практика на китайската революция изведнаж измени самия облик на китайската революция: започна нов исторически етап — етапът на повата демокрация. Въоръжената с марксистко-ленинска теория Китайска комунистическа партия донесе на китайския народ нов стил на работа, основни черти на който са съединението на теорията с практиката, най-тесната връзка с масите и самокритиката.

Учението на марксизма-ленинизма, в което намери своето отражение целият опит на борбата на световния пролетариат, съединено с конкретната практика на революционната борба на пролетариата и широките народни маси в Китай, става оръжие, което прави китайския народ непобедим. Именно така и постъпваше Китайската комунистическа партия. Своето развитие и своите успехи нашата партия дължи на обстоятелството, че тя се

развиваше и вървеше напред в непримирима борба против всички и всякакви прояви на догматизъм и емпиризъм, които са в разрез с марксизма-ленинизма. Догматизмът се откъсва от конкретната практика, емпиризмът погрешно приема частичния опит за всеобща истина; тези опортюнистически възгледи противоречат на марксизма. В своята двадесет и четири годишна борба нашата партия преодоляваше и преодолява тези порочни възгледи и това неизмеримо я укрепи в идеологическо отношение. Сега в нашата партия се наброяват вече 1,210,000 членове, по-голямата част от които влязоха в нея през време на войната срещу японските завоеватели. В тяхната среда съществуват различни неправилни възгледи. Това се наблюдава и сред комунистите, влезли в партията още преди войната. Работата по поправяне на стила, която се провеждаше през последните няколко години в нашата партия, даде огромни резултати и значително спомогна за изкореняване на тези неправилни възгледи. Тази работа трябва да се върши и занаяпред и ръководейки се от принципите „да наказваме за миналото като наказание за бъдещето“ и „да лекуваме, за да спасим болния“, трябва още по-широко да разгърнем работата по идейното възпитание на партийните членове. Необходимо е ръководството на партийните организации от всички звена да разбере, че тясната връзка между теорията и практиката е една от най-ярките особености, които отличават нас, комунистите, от всички други политически партии. Ето защо необходимото организиране на идейното възпитание е централна задача в сплотяването на цялата наша партия за нейната велика политическа борба. Ако тази задача не бъде решена, ние не ще можем да изпълним и останалите политически задачи, които стоят пред нашата партия.

Втората ярка особеност, която отличава нас, комунистите, от всички други партии, е най-тясната връзка с широките народни маси. С цялото си сърце и с всичките си помисли да служим на народа, нито за минута да не се откъсваме от масите; във всичко да се ръководим от интересите на народа, а не от интересите на отделни личности или на малка групичка лица; да носим отговорност и пред народа, и пред ръководните органи на пар-

тията — ето от какво изхождаме ние всякога. Комунистът трябва да бъде винаги готов твърдо да отстоява правдата, защото правдата винаги съпада с интересите на народа. Комунистът трябва да бъде винаги готов да поправя грешките, понеже всяка грешка нарушава интересите на народа. Двадесет и четири годишният опит на нашата партия показва, че постановката на задачите, политическите линии и стилът в работата са правилни само тогава, когато отговарят на нуждите на народа в даден момент и при дадени условия и са основани на връзката с масите, и, обратно, ако постановката на задачите, политическите линии и стилът в работата са в разрез с нуждите на масите в даден момент и при дадени условия и не са основани на връзката с масите — те се оказват погрешни. Такива порочни явления като догматизмът, емпиризмът, голото администриране, опашкарството, сектанството, бюрократизмът, високомерието винаги вредят в работата и винаги са недопустими именно защото тези пороци са израз на откъсването от масите и именно затова хората, които страдат от тях, непременно трябва да ги изживяват. Нашият конгрес трябва да призове цялата партия неотслабващо да следи щото нито един другар, на каквато и работа да се намира той, да не се откъсва от масите. Трябва да научим всеки другар горещо да обича народните маси, внимателно да се вслушва в техния глас; нужно е да научим всеки другар, където и да се намира той, да влиза в тесен допир с масите, да не поставя себе си над масите, а да отива дълбоко сред масите; да го научим, въз основа на съобразяването с равнището на съзнателността, вече достигнато от масите, да развива и повишава това равнище, въз основа на принципа на пълната доброволност да помага на масите постепенно да се организират и постепенно да разгръщат онези необходими форми на борба, които се допускат от вътрешните и външните условия на дадена местност в даден момент. Голото администриране е порочен метод във всяка работа, тъй като то не се съобразява с равнището на съзнателността на масите и нарушава принципа на доброволността; това е проява на болест, която се нарича прекомерна прибързаност. Нашите другари не трябва да мислят, че всичко, кое-

то на тях е ясно, е ясно и на широките маси. Ясна ли е една или друга идея на масите, готови ли са масите да я претворят в действие — това може да покаже само проверката в масите. Като действуваме по такъв начин, ние ще можем да избягваме голото администриране. Грешка във всяка работа е и опашкарството, понеже то означава изоставане от равнището на съзнателността на масите, нарушава принципа, който се заключава в това, че ръководителят трябва всякога да води масите напред. Опашкарството е проява на болест, която се нарича мудност. Нашите другари не трябва да мислят, че ако самите те още не разбират нещо, то това е непонятно и на масите. Много често се случва, че масите ни изпреварват и настойчиво искат движение напред, а нашите другари не са в състояние да ги възглавят; напротив, отразявайки възгледите на някои изостанали елементи и погрешно приемайки тези изостанали възгледи за възгледи на широките маси, такива другари се влачат в опашката на изостаналите елементи. С една дума, всеки другар трябва да осъзнае, че за комуниста във всички негови прояви и действия най-висок критерий е това, в каква степен неговите думи и действия отговарят на върховните интереси на най-широките народни маси, доколко те се поддържат от широките народни маси. Нужно е всеки другар да разбере, че щом се опираме на народа, щом твърдо вярваме в неизчерпаемите творчески сили на народните маси и поради това вярваме в народа и се сливаме с него в едно, ние ще можем да преодолеем всякакви трудности и никакъв враг не ще може да ни надвие; напротив, тогава ние ще можем да надвием всеки враг.

Още една ярка особеност, която ни отличава от другите партии, е истинската самокритика. Ние вече говорихме, че трябва постоянно да помитаме стаята, иначе в нея ще се натрупа боклук; нужно е редовно да се мием, иначе лицето ни ще се покрие с нечистотия. В главите на нашите другари и в работата на нашата партия също може да се натрупва боклук и поради това трябва да ги чистим и мием. Поговорката „течашката вода не се разваля, в куката на вратата червей не се завъжда“ означава, че постоянното движение пречи на прониква-

нето и на разяждащата дейност на разни микроби и паразити. Постоянно да прсверяваме своята работа, широко да внедряваме в процеса на тази проверка демократическия стил на работа, да не се боим от критиката и самокритиката, а да следваме такива поучителни поговорки на китайския народ, като например: „Ако знаещ — кажи, ако говориш — говори всичко“, „На предвардвация — не за укор, на вслушващия се — ва поука“, „Ако имаш грешки, поправяй ги; ако нямаш грешки, постъпвай още по-добре“ — това за нас е единственото ефикасно средство за борба против задръстването главите на нашите другари и организма на нашата партия с всевъзможен политически боклук и политически микроби. Движението за поправяне стила на работа, което си поставяше за цел „да наказва за миналото като назидание за бъдещето“, „да лекува, за да спаси болния“, даде големи резултати, именно защото в процеса на това движение ние развивахме правилна, а не изопачена, истинска, а не формална критика и самокритика. Ние, китайските комунисти, ръководейки се от върховните интереси на най-широките маси на китайския народ, сме уверени в пълната правота на своето дело, не ще пожалим да пренесем в жертва за това дело всичко лично и всякога сме готови да отдадем за него живота си — а няма са възможни такива идеи, възгледи, мнения, методи, от които, ако те не отговарят на исканията на народа, комунистите да не могат да се откажат! Нима ние можем да допуснем някаква политическа нечистотия или политически микроби да мърсят нашето чисто лице и да тровят нашия здрав организъм? Споменът за неизброените борци на революцията, жертвували своя живот в името на интересите на народа, изпълва с болка сърцата на живите. Та нима можем да имаме ние такива лични интереси, които да не бихме могли да пожертвуваме, такива пороци, от които да не бихме могли да се откажем!

Другари, след нашия конгрес ние ще заминем за фронта и съгласно решенията на конгреса ще се борим за окончателно разгромяване на японските завоеватели, за построяване на нов Китай. За постигането на тази цел ние трябва да се сплотим с целия народ. Пов-

тарям още веднаж, че ние трябва да се съюзим с всички класи, партии, обществени групи и отделни лица, стига те да се борят за разгромяване на японските завоеватели и за построяване на нов Китай. За постигане на тази цел ние трябва здраво да сплотим всички сили на нашата партия върху основата на организационните принципи и на дисциплината на демократическия централизъм. Ние трябва да се стремим към сплотяване с всички другари, стига те да са готови да спазват програмата, устава и решенията на партията. През периода на Северния поход броят на членовете на нашата партия не надминаваше 60 хиляди, а по-късно по-голямата част от партийните организации беше разгромена от нашите врагове. През периода на революционната аграрна война броят на членовете на нашата партия не надминаваше 300 хиляди; по-късно повечето организации също бяха разгромени от враговете. Днес ние имаме повече от 1,200,000 партийни членове и този път в никой случай не бива да допуснем врагът да ни разгроми. Ако отчетем опита на тези три периода, ако се държим скромно, без възгордяване, ако постигнем по-здраво сплотяване вътре в партията, а вън от партията още по-тясно се сплотим с целия народ, ние можем да бъдем уверени, че врагът не само не ще може да ни разгроми, а, напротив, ние самите решително, докрай, окончателно, напълно ще унищожим японските завоеватели и техните верни лакеи, а след тяхното унищожаване ще изградим новодемократичен Китай.

Опитът от трите революции и особено опитът от войната против японските завоеватели убеди нас и целия китайски народ, че без усилията на Китайската комунистическа партия, без китайските комунисти като гръбначен стълб на китайския народ не е възможно да постигнем независимост и освобождение на Китай, както и не е възможно да постигнем и индустриализация на Китай и преустройство на неговото селско стопанство на нови начала.

Другари, аз твърдо вярвам, че с такава партия като Китайската комунистическа партия, която има опит от трите революции, ние ще можем да изпълним стоящите пред нас велики политически задачи.

Хиляди и хиляди борци вече героично принесоха в жертва своя живот в името на интересите на народа. Нека издигнем по-високо тяхното знаме, да тръгнем напред по обограния с тяхната кръв път!

Близък е вече денят, когато ще се роди Китай на новата демокрация! Така че напред, към този велик ден!

Б Е Л Е Ж К И

- 1 „Авангард за борба за национално освобождение на Китай“ — революционна младежка организация, създадена под ръководството на Китайската комунистическа партия през септември 1936 г. от прогресивни младежи — участници в патриотичното „движение от 9 декември“. След започването на войната против японските завоеватели много членове на тази организация взеха участие в бойните действия и в работата по създаване на опорни бази в тила на врага. Организацията на „Авангарда за борба за национално освобождение на Китай“ в районите на гоминданското господство бяха разтурени от чанкайшисткото правителство през 1938 г. А в освободените райони организацията на „Авангарда“ по-късно се вляха в по-масовата младежка организация — „Младежки съюз за спасяване на родината“.
- 2 Виж фактическите данни, приведени в произведението „За единадесетия пленум на ЦИК на гоминдана и втората сесия на третия Национален политически съвет“ в този том, относно трите антикомунистически кампании, предприети от Чан Кай-ши.
- 3 Генерал Скоби — командувач войските на английските империалисти, които нахлуха в Гърция. През октомври 1944 г., когато немските бандити започнаха да търпят поражения на европейския континент и да отстъпят, Скоби начело на английски войски, взел със себе си укривилото се дотогава в Лондон реакционно гръцко правителство, влезе в Гърция. Подучен от Скоби и с негово съдействие, реакционното гръцко правителство предприе настъпление срещу гръцката Народноосвободителна армия, която дълго време героично се сражава срещу германските завоеватели, извърши масови убийства на гръцки патриоти и хвърли Гърция във вихъра на кръвав терор.
- 4 „Баоцзя“ — система, основана на взаимното поръчителство, която служеше като низово звено на административния апарат, с чиято помощ гоминданската реакционна клика осъществяваше своето фашистко господство. На 1 август 1932 г. Чан Кай-ши публикува за три провинции — Хенан, Хубей и Анхуй — „Постановление за организиране и проверка на населението в околните по десет дворки и стодворки“; в това постановление се казва: „При организирането на системата „баоцзя“ за единица се взема дворят, начело на който се поставя старши на двор, 10 двора

- образуват десетдворка — „цзя“, начело на която се поставя десетник, десет „цзя“ образуват стодворка — „бао“, начело на която се поставя стотник“. По този начин се въвеждаше взаимното поръчителство, населението се задължаваше да провежда взаимно следене, да доносничи един за друг; с помощта на същата тази система и под формата на принудителна трудова повинност се осъществяваха различни мероприятия в интерес на контрареволуцията. На 7 ноември 1934 г. гоминданското правителство официално обяви, че тази фашистка административна система се разпростира върху всички провинции и градове, които се намираха под негова власт.
- 3 Има се предвид осъществяваната тсгава от гоминданското правителство фашистка феодално-компрадорска система на образование.
  - 6 Каирската конференция — конференцията на представители на Китай, САЩ и Англия, състояла се в столицата на Египет — Каиро — през ноември 1943 г. Тази конференция публикува Каирската декларация на трите държави — Китай, САЩ и Англия, в която беше ясно определено, че о. Тайван и другите откъснати от Китай земи ще бъдат върнати на Китай. През юни 1950 г. правителството на САЩ открито наруши това съглашение и като изпрати своята военно-морска флота на Тайван, установи контрол над този остров, опитвайки се да лиши Китай от неговите суверенни права върху Тайван.
  - 7 Планината Емейшан се намира в планинския район в югозападната част на провинцията Сичуан. Другарят Мао Цзе-дун споменава тук за този планински район като за последно убежище на управляващата клика на Чан Кай-ши във войната срещу японските завоеватели.
  - 8 Виж произведенната „Да обуздаем реакционерите“ и „Да сплотим всички сили, които са за борба против японските окупатори, да се борим против антикомунистическата клика на твърдоглавите“ и „Десетте искания към гоминдана“ в 3-я том на това издание.
  - 9 Виж „Декларация във връзка с пътуването на Север“, публикувана от Сун Ят-сен на 10 ноември 1942 г.
  - 10 Този чепел термин е употребен в контрареволуционната книга на Чан Кай-ши „Съдбините на Китай“.
  - 11 Атлантическата харта — документ, публикуван съвместно от САЩ и Англия през август 1941 г. след съвещанието на ръководителите на правителствата на тези държави в Атлантическия океан. Московската конференция — съвещание на министрите на външните работи на СССР, САЩ и Англия, състояло се в Москва през октомври 1943 г. Техеранската конференция — конференция на трите държави — СССР, САЩ и Англия, състояла се в столицата

цата на Иран — Техеран, през ноември—декември 1949 г. Кримската конференция — конференция на трите държави — СССР, САЩ и Англия, състояла се в Ялта на Кримския полуостров, а южната част на СССР, през февруари 1945 г.

На тези международни конференции бяха взети редица решения за обедняване на усилията за разгромяване на фашистка Германия и Япония, както и за да се попречи след войната на възраждането на силите на агресията и фашизма, да се поддържа мирът в целия свят и да се помага за осъществяване стремежите на народите към независимост и демокрация. Обаче след свършването на войната правителствата на САЩ и Англия измениха на тези международни съглашения и грубо ги потъпкват.

- 12 От август до октомври 1944 г. представителите на четирите държави — СССР, САЩ, Англия и Китай — съгласно решенията на Московската и Техеранската конференция се съвещаваха в Дъмбартон-Окс в САЩ и набелязаха проектоустав на Организацията на обединените народи. През април—юни 1945 г. в гр. Сан-Франциско в САЩ беше проведена конференция на обединените народи с участието на представители на петдесет държави. Като делегат от освободените райони на Китай в тази конференция участвуваше др. Дуи Би-у.
- 13 След VII конгрес на Китайската комунистическа партия в Япан бе създаден „Подготвителен комитет за свикване на конференция на народните представители от освободените райони“; бе свикано учредително събрание на подготвителния комитет, в което взеха участие представители на всички освободени райони. След капитулацията на Япония политическата обстановка в страната се измени и конференция на народните представители от освободените райони на Китай не се състоя.

ЮЙ-ГУН ПРЕМЕСТИЛ ПЛАНИНИ*

(11 юни 1945 година)

* Реч на другаря Мао Цзе-дун при закриването на VII конгрес на Китайската комунистическа партия

Нашият конгрес мина много успешно. Ние извършихме три работи. Първо, определихме линията на партията — смело да мобилизираме масите, да укрепваме и умножаваме силите на народа, под ръководството на нашата партия да разгромим японските завоеватели, да освободим целия народ, да изградим новодемократичен Китай. Второ, приехме новия Устав на партията. Трето, избрахме ръководен орган на партията — Централния комитет. Отсега нататък наша задача е ръководенето на цялата партия за претворяване в живо дело линията на партията. Нашият конгрес е конгрес на победата, конгрес на сплотяването. В своите изказвания по трите изслушани доклада¹ делегатите изказаха ценни мисли. Много другари излизаха тук със самокритика, изказваха се за сплотяване и чрез самокритиката ние постигнахме сплотяване. Нашият конгрес е образец на сплотеност, образец на самокритичност, образец на вътрешно-партийна демокрация.

След конгреса много другари ще се върнат по местата, където работят, ще заминат на различни фронтове. Като пристигнат в своите места, другарите ще пропагандират линията, приета от конгреса, и чрез всички членове на партията ще водят широка разяснителна работа сред народните маси.

Пропагандирайки тази линия, ние трябва да се стремим цялата партия и целият народ да се проникнат от увереност в победата на революцията. Нужно е преди всичко това да бъде осъзнато от авангарда, да се проникне той от смелост, да не се бои от жертви, да е готов да преодолее всякакви трудности за извоюване на

победата. Но това не е достатъчно, необходимо е още то да бъде осъзнато от широките народни маси в цялата страна, да се преизпълнят те с желание да се борят заедно с нас за извоюване на победата. Нужно е целият народ да бъде уверен, че Китай принадлежи на китайския народ, а не на реакционната клика. Има една старинна китайска притча, която се нарича „Юй-гун преместил планини“. В нея се разказва, че в древността в Северен Китай живял старец на име Юй-гун* от Северните планини. Пътят от неговия дом към юг се преграждал от две големи планини — Тайханшан и Ванушан. Юй-гун решил заедно със своите синове да сринетези планини с мотики. Друг старец, на име Чжи-соу**, като ги видял, се разсмял и казал:

„С глупости се занимавате: къде ще можете вие да сринете две такива големи планини!“ Юй-гун му отговорил: „Аз ще умра — ще останат моите деца, децата ще умрат — ще останат внуците, и така поколения ще се сменят едно друго в безкрайна редица. А тези планини са високи, но по-високи не могат да станат; колкото сринем, с толкова и ще се намалят; защо пък да не е по силите ни да ги сринем?“ Като опровергал с тези думи погрешния довод на Чжи-соу, Юй-гун, без ни най-малко да се колебае, се засл ден след ден да срива планините. Това трогнало бога и той изпратил на земята двама свои светци, които отнесли тези планини³.

Сега също така две големи планини притискат със своята тежест китайския народ — едната от тях се нарича империализъм, другата — феодализъм. Китайската комунистическа партия отдавна вече е решила да сринетези планини. Ние трябва настойчиво да провеждаме на дело своето решение, трябва неуморно да се трудим и ние също ще трогнем бога; а този бог не е никой друг освен китайският народ. А ако целият народ се вдигне, за да сринет заедно с нас тези планини — няма не ще ги сринем?

Вчера в разговор с двама американци, които се готвеха да се върнат в САЩ, аз заявих, че американското

* Юй-гун в превод значи „глупав дядо“.

** Чжи-соу в превод значи „мъдър старец“.

правителство се опитва да ни сломи, но ние няма да допуснем това. Ние се обявяваме против политиката на американското правителство, насочена към поддържане на Чан Кай-ши в неговата борба срещу комунистическата партия. Обаче ние, първо, ще правим разлика между американския народ и правителството, второ, ще правим разлика между онези в американското правителство, които определят политиката, и обикновените дейци. Аз казах на тези двама американци: предайте на онези лица във вашето правителство, които определят неговата политика, че за тях се забранява достъпът в нашите освободени райони, тъй като тяхната политика е насочена към поддържане на Чан Кай-ши в борбата срещу комунистическата партия, а това ни тревожи. Те могат да идват при нас в освободените райони, ако тези пътувания се налагат от интересите на войната против Япония, но по това трябва да се договорим. А ако те искат апашки да обикалят у нас, където им скимне — ние няма да допуснем това. Херли вече открито обяви, че отказва да сътрудничи с Китайската комунистическа партия³, а щом е тъй — за какво им е нужно да се мъкнат из нашите освободени райони?

Политиката на американското правителство, насочена към поддържане политиката на Чан Кай-ши в борбата срещу комунистическата партия, свидетелствува за развихряне на американската реакция. Но всички опити на китайската и чуждестранната реакция да попречат на победата на китайския народ са обречени на провал. Сега в общия поток на световните събития главно течение е демокрацията, а опълчващата се против демокрацията реакция е само насрещна струя. Насрещната струя на реакцията се опитва сега да надделее главното течение на националната независимост и народната демокрация, обаче тя никога не ще може да стане главно течение. Днес в стария свят както и по-рано съществуват три големи противоречия, за които отдавна вече е говорил И. В. Сталин: първото — противоречието между пролетариата и буржоазията в империалистическите страни; второто — противоречието между империалистическите държави; третото — противоречието между колониалните и полуколониалните страни, от една страна, и

империалистическите метрополи, от друга⁴. Тези три противоречия не само че както и по-рано съществуват, но в своето развитие още повече се изостриха, още повече се разраснаха. Макар антисъветската, антикомунистическата, антидемократическата насрещна струя и да съществува, поради наличността и развитието на посочените противоречия тази реакционна насрещна струя все пак ще бъде преодоляна.

Сега в Китай се провеждат два конгреса: VI конгрес на гоминдана и VII конгрес на Китайската комунистическа партия. Целите на тези два конгреса са съвсем различни: единият се стреми да унищожи комунистическата партия и демократичните сили в Китай и да хвърли Китай в мрак; другият се стреми да разгроми японския империализъм и неговите лакеи — феодалните сили в Китай, да построи новодемократичен Китай, да поведе Китай към светлина. Тези две линии се борят помежду си. Ние сме твърдо уверени, че китайският народ, възглавяван от Китайската комунистическа партия, ръководени се от линията, набелязана от VII конгрес на Китайската комунистическа партия, ще постигне пълна победа, а контрареволуционната линия на гоминдана неизбежно ще претърпи поражение.

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Имат се предвид докладите, изнесени на VII конгрес на Китайската комунистическа партия: политическият отчет, направен от другаря Мао Цзе-дун, докладът на другаря Чжу Де по военните въпроси и докладът на другаря Лю Шао-ци за изменението на Устава на партията.
- 2 Легендата за това, как Юй-гун преместил планини, виж в книгата „Лецзи“, главата „Въпросите на Тан“. Тя гласи: „Планините Тайханшан и Ванушан, с окръжност седемстотин ли и височина десет хиляди жена, се издигали южно от Цзицжоу и северно от Хейл. Юй-гун от Северните планини, деветдесетгодишен, живеел в подножието на планините. Ядосал, че планините преграждат пътя и всякога трябва да ги заобикаля, той събрал домашните си и предложил: „А какво ли ще е, ако ние с вас не пожелам сили, съборим тази преграда и отворим пряк път към южната част на областта Юйцжоу чак до брега на река Хан?“ Всички се съгласили. А жена му, която се усъмнила, казала: „С твоите сили не ще можеш да се справиш и с хълмчето Куйфу, камо ли пък да се залавяш за Тайханшан и Ванушан! А я къде ще даяш пръстта и камъните?“ На това ѝ отговорили: „Ще ги носим в задни

Бохай, северно от плитчината.“ След това Юй-гун с трима от своите синове и внуци, способни да носят тежести, започнал да разбива камъните, да копае пръст и в кошъци да я отнася в залива Бохай. Синът на тяхната съседка — вдовицата Цзинчен — момче, което едва било прехвърлило седем години, се притекло да им помага. След лятото дошла зимата, а те били успели да отидат и се върнат само един път. Чжи-соу от Хецюй, смеейки се, започнал да разубеждава Юй-гун: „Ей че си прости! Та ти си стар и слаб, не ще можеш и да човъркнеш тази планина. Къде ще можеш ти да се справиш с пръстта и камъните?“ Юй-гун въздъхнал и отговорил: „Трудно се сещаш ти, по-лошо от детето на вдовицата! И да умра — ще останат децата, а от децата ще се родят внуци, внуците пък ще имат своя деца и те ще имат синове и внуци. Така поколение след поколение ще се проточат в безкрайна редица, а планините няма да растат; защо тогава да не можем да ги сринем?“ Чжи-соу не намерил какво да отговори. Като чул този разговор, духът, господарят на планините, се изплашил, че Юй-гун не ще отстъпи и доложил на небесния властелин. Небесният властелин, трогнат от усърдието на Юй-гун, заповядал на двамата синове на Куа-е да пренесат планините: едната да поставят в източната част на областта Шочжоу, другата — в южната част на Юнчжоу. Оттогава южно от Цянчжоу чак до брега на река Хан няма вече планински прегради.“

- ³ Херли — реакционен политик, представител на републиканската партия в САЩ. В края на 1944 г. бе назначен за посланик на САЩ в Китай. Със своята поддръжка на антикомунистическата политика на Чан Кай-ши той предизвика решителен протест от страна на китайския народ и беше принуден през ноември 1945 г. да си подаде оставката. Тук се има предвид речта на Херли на пресконференцията в държавния департамент във Вашингтон на 2 април 1945 г., в която той открито заяви, че САЩ няма да сътрудничат с Китайската комунистическа партия. По-подробно виж в произведението „Дуетът Херли — Чан Кай-ши се провали“.
- ⁴ Вж И. В. Сталин, „Об основах ленинизма“, раздел I, „Историческите корни ленинизма“ (Соч., т. 6. — Бел. ред.).

**ЗА САМОЗАДОВОЛЯВАНЕТО НА АРМИЯТА
ЧРЕЗ РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И
ЗА ВАЖНОСТТА НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА
ПОПРАВЯНЕ НА СТИЛА И НА
ДВИЖЕНИЕТО ЗА РАЗВИТИЕ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО***

(27 април 1945 година)

* Уводна статия на янанския вестник „Цзе-фажибао“, написана от другаря Мао Цзе-дун

Днес, когато нашата армия изпитва изключителни материални трудности и води бойни операции с децентрализирани сили, по никой начин не бива да възлагаме цялата работа по материалното осигуряване на армията само на по-високо стоящите органи. От една страна, това би вързало ръцете на цялата маса на дейците от по-ниските звена, а, от друга страна, по-високо стоящите органи, все едно, не биха били в състояние да задоволят исканията, които идат отдолу. Ние трябва да кажем: „Другари, проявявайте инициатива, преодолявайте трудностите“. Нужно е по-горе стоящите инстанции умело да поставят задачите и смело да предоставят на подолу стоящите инстанции свобода на действие за преодоляването на трудностите и тогава въпросът ще бъде решен, и то решен най-добре. А ако по-горе стоящите инстанции не правят това, ако те както и досега стоварват върху себе си цялото бреме, което за тях е фактически непосилно, ако се побоят да дават на по-ниско стоящите инстанции свобода на действие, ако не повишат активността на широките маси за преодоляване на трудностите, то в резултат, въпреки всички усилия на по-горе стоящите инстанции, както по-високите, така и по-ниските звена ще се окажат в тежко положение и съвсем не ще можем да разрешим задачата за материалното осигуряване на армията в сегашните условия. Това е напълно потвърдено от опита през последните години. Принципът „единство на ръководството при децентрализирано водене на стопанството“, както е вече доказано, в сегашните условия е правилен принцип за

организиране на целия икономически живот на освободените райони.

Армията на освободените райони наброява вече над 900 хиляди души; за да разгромим японските завоеватели, тя трябва да бъде увеличена неколkokратно. Но ние засега още не получаваме помощ отвън. Дори да предположим, че по-нататък такава помощ ще бъде оказана, все пак средства за живот ще трябва да си осигуряваме сами и не трябва да си правим никакви илюзии в това отношение. В недалечно бъдеще за настъпление срещу определени обекти ние ще трябва да съсредоточим не-обходимите сили, които тогава ще излязат от районите, където сега се водят бойни действия с децентрализирани сили. Такива крупни съединения, които действуват с централизирани сили, не ще могат да се самозадоволяват и ще изискват от тила материално снабдяване в големи количества; само оставените в тези райони местни отряди и териториални съединения (техният брой ще бъде както и по-рано голям) ще могат, както и по-преди, да се сражават и да се занимават с производствена дейност. Следователно можем ли да се съмняваме, че в сегашните условия всички наши войски без изключение трябва да се научат без ущърб на бойните действия и бойната подготовка да се справят със задачите на частично самозадоволяване чрез развитие на производството?

При нашите условия самозадоволяването на армията чрез развитие на производството е мярка, която може да ни се стори назадкичава, регресивна, но по същество това е прогресивно дело, което има голямо историческо значение. Формално ние като че ли нарушаваме принципа на разделението на труда. Но в нашите условия — бедност и раздробеност на страната (резултат от престъпната дейност на основната господстваща класа на гоминдана), както и продължителна народна партизанска война, която се води в откъснатите райони — тези наши действия стават прогресивни. Погледнете войниците на гоминданската армия колко са изтощени и ги сравнете с бойците от армията на освободените райони — те са пълни със сила и здраве. Спомнете си колко трудно ни беше, докато не бяхме започнали да развиваме производство за задоволяване на своите нужди, и колко лесно ни стана

сега, когато се самозадоволяваме. Да вземем две подразделения, например — две роти, и нека всяка избере един от двата начина на снабдяване: едната напълно ще бъде снабдявана от по-горните инстанции, а другата или въобще няма да получава снабдяване от по-горните инстанции, или ще се снабдява от тях само частично, затова пък ще се занимава с производство и ще задоволява своите нужди, напълно или частично, със собствени сили. В кой случай резултатите ще бъдат по-добри? Кой начин ще се окаже по-за предпочитане? След като в течение например на една година бъде сериозно изпробван начинът на задоволяване на своите нужди чрез развитие на производството, несъмнено ще бъде признато, че вторият начин дава по-добри резултати, и той ще получи предпочитание; несъмнено ще бъде признато, че първият начин дава по-лоши резултати, и той ще бъде отхвърлен. Причината се заключава в това, че вторият начин дава възможност да се подобрят условията на живота на целия състав на нашите войски, а при първия начин, в условията на сегашните материални трудности, не е възможно да задоволим нуждите на нашите войски, колкото и да се стараят по-горните инстанции да ги снабдяват. Оказва се, че прилагането на такъв външно като че ли „назадничав“ и „регресивен“ метод дава възможност на нашите войски да преодоляват трудностите в снабдяването с всичко необходимо за живота, да подобряват своите материални условия, да запазват силите и здравето на всеки боец, да облекчават данъчното бреме на населението, което също преживява трудности, и по този начин да печелят неговата подкрепа, да издържат в продължителната война и да увеличават числеността на армията, в резултат на всичко това — да разширяват освободените райони, да намаляват окупираните райони и да постигнат окончателно унищожение на агресорите и освобождение на целия Китай. Може ли да се отрича огромното историческо значение на този начин?

Самозадоволяването на армията чрез развитие на производството не само подобрява материалните условия на нейния живот, облекчава бремето на народа и по този начин дава възможност да се увеличава числеността на армията, но и незабавно донася много допълнителни резул-

тати, а именно: 1) подобряване на взаимоотношенията между командирите и бойците. Трудейки се заедно, те се сближават като братя; 2) укрепване на любовта към труда. У нас сега действа не старата система на наемане на войници и не всеобщата военна повинност, а трета система — комплектуване на армията с доброволци. Тази система е по-добра от системата на наемането, тя не може да породи такъв огромен брой безделници, но все пак тя е по-лоша от всеобщата военна повинност. Сегашните наши условия ни дават възможност да прилагаме само системата на привличане на доброволци и ние още не сме в състояние да преинишем към всеобщата военна повинност. При тази система става нужда войниците дълго време да живеят в армейски условия и това подкрепя тяхната любов към труда. В резултат е възможно появяване на безделници в армията; у хората се създават някои лоши навици, свойствени на войниците от милитаристическите армии. Производствената дейност укрепва любовта към труда и спомага за изживяване на навиците, свойствени на безделниците; 3) укрепване на дисциплината. Внедряването на трудова дисциплина в процеса на производствената дейност не само не отслабва бойната дисциплина и дисциплината на военнослужащите в бита, но, напротив, укрепва я; 4) подобряване на взаимоотношенията между армията и населението. С появяването на собствено стопанство във войсковите части случаите на посягане върху имуществото на населението стават все по-малко или съвсем изчезват. В процеса на производството армията и населението си помагат взаимно чрез труд, което още повече укрепва дружбата между тях; 5) войските по-рядко проявяват недоволство от органите на властта, подобряват се взаимоотношенията между войските и органите на властта; 6) стимулира се широко движение на населението за развитие на производството. Когато армията се занимава с производство, и за учрежденията става много по-ясна необходимостта да се занимават с производство и много по-енергично те самите се заемат с това; разбира се, много по-ясна става и за цялото население необходимостта от всеобщо движение за развитие на производството и много по-енергично то се бори за това дело.

Движението за поправка на стила и движението за развитие на производството, които започнаха съответно през 1942 и 1943 г. и взеха повсеместен характер, изиграха и продължават да играят решаваща роля в нашия духовен и материален живот. Ако ние изпуснем момента и не се хванем за двете тези звена, не ще можем да изтеглим цялата верига и не ще бъдем в състояние да движим напред нашата революционна борба.

На всички е известно, че в нашата партия са останали не повече от няколко десетки хиляди членове, влезли в партията до 1937 г.; все пак сега се наброяват над 1,200,000 партийни членове. По-голямата част от тях произхождат от селяните и от другите слоеве на дребната буржоазия; те проявяват похвална революционна активност и са изпълнени със стремеж да получат марксистко възпитание; обаче те донесоха със себе си в партията своята предишна идеология, която не се свързва или лошо се свързва с марксистката идеология. Впрочем същото може да се каже и за част от комунистите, влезли в партията до 1937 г. Това представлява крайно сериозно противоречие, огромна трудност. Можем ли ние при такова положение успешно да вървим напред, ако не разгръщаме всеобщо движение за марксистко възпитание, т. е. за поправка на стила в работата? Ясно е, че не. Но доколкото ние сме разрешили и разрешаваме това противоречие сред многобройните кадри на нашата партия — противоречието между пролетарската и непролетарската идеология (включително и дребнобуржоазната, буржоазната и даже помешчическата идеология, но главно дребнобуржоазната), т. е. противоречието между марксистката и немарксистката идеология, нашата партия може да постигне небивало идейно, политическо и организационно единство (впрочем, все още не пълно) и бързо, но същевременно с твърда стъпка върви напред. Занапред нашата партия може да расте и трябва да расте още повече, а ние ще можем, ръководейки се от принципите на марксистката идеология, още по-добре да насочваме нейния по-нататъшен растеж.

Движението за развитие на производството е второто звено. Войната против японските завоеватели продължава вече осем години; в началото на войната ние още имахме хранителни продукти, имахме облекло. След това за нас

ставаше все по-трудно и настъпиха огромни трудности: не достигат зърнени храни, не достигат мазнини и сол, не достигат облекло и снаряжение, не достигат пари. Тези огромни трудности, огромни противоречия възникнаха в 1940—1943 г., когато японските завоеватели разгърнаха широко настъпление, а гоминданското правителство трикратно предприема големи настъпления срещу народа (така наречените „антикомунистически кампании“). Ако ние не преодолеем тези трудности, не разрешим тези противоречия, не се уловим за това звено, ще можем ли да движим напред нашата борба против японските завоеватели? Ясно е, че не. Ние се научихме и продължаваме да се учим да развиваме производството и благодарение на това отново набрахме сили, отново сме пълни с живот. Ще минат още няколко години и за нас не ще бъде страшен никакъв враг, ние ще бъдем в състояние да надвисем всички врагове.

Оттук е съвсем понятно колко голямо е историческото значение на движението за поправка на стила в работата и на движението за развитие на производството.

И тъй, да разгърнем още повече, още по-широко тези две движения като основа за изпълнение на всички останали бойни задачи. Ако направим това, пълното освобождение на китайския народ ще бъде осигурено.

Сега е сезонът на пролетната оран; ние се надяваме, че ръководните другари, дейците и народните маси във всички освободени райони, без да губят време, ще се уловят за производственото звено и ще постигнат още по-големи успехи от миналата година. А в онези райони, където още не са се научили да развиват производството, тази година ще е необходимо да се положат особени усилия.

**ДУЕТЪТ ХЕРЛИ — ЧАН КАЙ-ШИ
СЕ ПРОВАЛИ***

(10 юли 1945 година)

* Статия, написана от другаря Мао Цзе-дун
за агенция „Синхуа“.

На седми юли в Чунцин се откри четвъртата сесия на Националния политически съвет, призвана да послужи като смокинов лист за диктатурата на Чан Кай-ши. На първото заседание присъствуваха толкова малко членове на Съвета, както на нито една от предишните сесии. Отсъствуваха не само представителите на Китайската комунистическа партия, но и други членове на Съвета. От 290 членове на Съвета на заседанието се явиха всичко 180. При откриването на сесията Чан Кай-ши произнесе гръмка реч. Той каза: „Правителството не възнамерява да предлага каквито и да било конкретни проекти по въпроса за свикване на Национално събрание, като предоставя на вас, господа, възможността да обсъдите всестранно този въпрос тук. Правителството е готово с максимална искреност и непредубеденост да се вслуша във вашите мнения по този въпрос.“

И така, очевидно шумотевицата за свикването на „Национално събрание“ на 12 ноември тази година с това и завърши. За тази шумотевица има вина и империалистът Хейли. Работата е там, че този почтен империалист всячески потикваше Чан Кай-ши към такава стъпка, и само поради това Чан Кай-ши в своята последна новогодишна реч¹ се поободри, а в речта си на 1 март² и съвсем се разкокошини, като заяви, че на 12 ноември той непременно „ще върне властта на народа“. В своята реч на 1 март Чан Кай-ши всячески изкличваше от необходимостта да се изкаже по повод на изразяващото общата воля на народа предложение на Китайската комунистическа партия за свикване конференция на представители

на всички партии и групи и за създаване на коалиционно правителство; затова пък по проекта за организиране на така наречената „комисия на тримата“ с участие на представител на САЩ за „реорганизиране“ на войските на Китайската комунистическа партия той говореше, задавяйки се от възторг. Чан Кай-ши се осмели даже да заяви, че Китайската комунистическа партия трябвало отначало да му предаде своите войски и едва след това той ще благоволи да ѝ дарува „легално положение“. Във всичко това решаваща роля изигра поддръжката на неговия покровител Херли. Херли направи на 2 април във Вашингтон декларация, в която наред с империалистическата демагогия — принижаване ролята на Китайската комунистическа партия, мръсни клевети срещу нейната дейност, открит отказ за сътрудничество с нея — той с всички сили рекламираше гнилите стоки на Чан Кай-ши от рода на „Националното събрание“. Така че този дружен дует — Херли в САЩ и Чан Кай-ши в Китай, — възникнал в резултат на спазаряването за сметка на китайския народ за общи цели, достигна своя апогей. Но от този момент техните работи очевидно тръгнаха много зле: сред китайците и сред чужденците, в редовете на гоминдана и във от него, сред дейците, които влизат в различните партии и групи, и сред безпартийните дейци — навсякъде почнаха да се чуват безброй протестни гласове. Това се обяснява с една единствена причина: както и да украсяваха Херли и Чан Кай-ши своето начинание, в крайна сметка то принасяше в жертва интересите на китайския народ, още повече подкопаваше сплотеността на китайския народ, поставяше мина, която трябваше да предизвика избухване на гражданска война, и по този начин подкопаваше делото на антифашистката война и перспективите на следвоенното мирно съвместно съществуване, от което са заинтересовани както американският народ, така и народите на другите съюзни страни.

Не се знае с какво е зает сега Херли, но във всеки случай той, както се вижда, временно се скри, така че стана нужда Чан Кай-ши сам да носи отговорността и да бърбори на сесията на Националния политически съвет нещо съвсем неразбираемо. В речта си на 1 март Чан Кай-ши каза: „В нашата страна обстановката не е такава като

в другите страни. Докато не се открие Националното събрание, у нас няма отговорна организация, която да представлява народа и от която правителството да би могло да се осведомява за волята на народа.“ Ако това е така, тогава съвсем не е ясно като как тъй нашият почтен председател изведнџ започна „да се вслушва в мнението“ на Националния политически съвет. Нали според неговите думи в Китай съвсем няма отговорна организация, от която да би могло „да се осведомява за волята на народа“. Националният политически съвет не е нищо друго освен ясли, и следователно няма никакви основания днес „да се вслуша в мнението“ на Съвета. Във всеки случай стига само Националният политически съвет да се изкаже против свикването на фалшифицираното „Национално събрание“, той ще извърши добро дело, което ще му се зачете като заслуга, макар че с това ще се вслуша във височайшото повеление от 1 март и ще наруши заповедта, дадена отгоре. Разбира се, днес е още рано да се дава оценка на сесията на Националния политически съвет, защото ще минат още няколко дни, докато узнаем защо именно е трябвало почтеният председател да се „вслуша“. И все пак несъмнено е едно. След като протестното движение обхвана китайския народ, даже хората, които ратуваха за тази „конституционна монархия“, започнаха да се безпокоят за нашия „монарх“ и го убеждават да не слага на врата си примка в лицето на „продажния парламент“, за да не сподели печалната участ на Юан Шикай. Ето защо не е изключена възможността нашият „монарх“ с това и да се откаже от своето хрумване.

Обаче нашият „монарх“ и неговото окръжение в никой случай няма да допуснат народът така просто да получи дори и най-нищожни права, ако това би им струвало макар и едно косъмче. Нагледно доказателство за това е фактът, че този „монарх“ обяви справедливата критика от страна на народа за „разюздани нападки“. Според неговите думи „в условията на войната е съвсем невъзможно да се провеждат в окупираните райони каквито и да било всеобща избори. Ето защо преди две години пленумът на ЦИК на гоминдана взе решение за свикване на Национално събрание и за въвеждане на конституционно управление не по-късно от една година след свършването на вой-

ната. И тогава от страна на някои кръгове последваха разюздани нападки." Този срок те смятаха за твърде дълъг. А когато нашият „монарх“, „взимайки под внимание, че пълното завършване на военните действия може би ще се затегне и че дори и след тяхното завършване едва ли ще може в кратък срок да се възстанови редът по места“, се изказа за свикване на „Националното събрание“, „щом военната обстановка се стабилизира“, тези хора, неочаквано за него, подновиха своите „разюздани нападки“. По този начин нашият „монарх“ изпадна в трудно положение. Но китайският народ трябва да внуши на Чан Кай-ши и на неговите поддръжници: каквото и да говорите, както и да действувате, народът решително няма да допусне никаква измама, никакво нарушение на неговата воля. Китайският народ се нуждае от незабавно провеждане на демократически преобразования като например: освобождаване на политическите затворници, ликвидирание на тайната полиция, даване на народа свободи, легализиране на всички партии и групи. Вие не вършете нищо от това, а устройвате разни фокуси с така наречената проблема за свикването на „Национално събрание“, но с това не можете да измамите и тригодишно дете. Без истински, минимални демократически преобразования всички и всякакви, големи и малки събрания заслужават само това, да бъдат захвърлени в помийната яма. Нека това се нарича „разюздани нападки“, но необходимо е решително, докрай, окончателно и напълно да бъде разсеяна всякаква подобна измама, та от нея да не остане и най-малка следа. Това е необходимо дори поради простия факт, че ние имаме работа с измама. Но свикването на Национално събрание е едно нещо, а провеждането на минимални демократически преобразования е съвсем друго нещо. Без първото засега може да се мине, но второто трябва да се осъществи незабавно.

Щом Чан Кай-ши и неговите поддръжници искат „порано“ „да върнат властта на народа“, защо не искат „порано“ да проведат някои минимални демократически преобразования? Господа гоминдановци, сега, когато аз дописвам тези редове, вие трябва да признаете, че китайските комунисти съвсем не се занимават с „разюздани нападки“ срещу вас, а ви поставят само един въпрос. Нима

и това не бива да се прави? Нима вие можете да оставите този въпрос без отговор? Вие трябва да отговорите на въпроса: защо, като желаете „да върнете властта на народа“, не искате да проведете демократически преобразования?

Б Е Л Е Ж К И

- 1 Има се предвид речта на Чан Кай-ши по радиото на 1 януари 1945 г. В тази реч той не спомена нито дума за позорните поражения, понесени от гоминданските войски при настъпването на японските завоеватели през изтеклата 1944 г.; нещо повече, той нагло клеветеше народа, обяви се против поддържаното от целия народ и от всички антияпонски партии и групи искане за ликвидиране на еднопартийната диктатура на гоминдана и за създаване на коалиционно правителство и обединено върховно командване, отстояваше запазването на еднопартийната диктатура на гоминдана и за да се защити срещу възмущението на народа, заяви, че се подготвя свикване на осъденото от целия народ и ружно единствено на гоминдана така наречено „Национално събрание“.
- 2 Има се предвид речта на Чан Кай-ши от 1 март 1945 г. в Чунцинското дружество за съдействие за въвеждане на конституционно управление. Отстоявайки реакционните положения на своята новогодишна реч, Чан Кай-ши предложи също така да се организира „комисия на тримата“ с участие на представител на САЩ за „реорганизиране“ на 8-а и Новата 4-а армия и открито поиска намеса на американските империалисти във вътрешните работи на Китай.

ОПАСНАТА ПОЛИТИКА НА ХЕРЛИ*

(12 юли 1945 година)

* Статия, написана от другаря Мао Цзе-дун за агенция „Синхуа“.

Американската политика в Китай, представлявана от посланика на САЩ Херли, все по-явно създава опасност от гражданска война в страната. Гоминданското правителство, което неизменно провежда реакционна политика, от деня на своето създаване преди осемнадесет години живее с гражданската война; само сианските събития от 1936 г. и нахлуването на Япония във вътрешните провинции на Китай през 1937 г. го принудиха временно да се откаже от гражданската война в общокитайски мащаб. Обаче през 1939 г. гражданската война, макар и в ограничени мащаби, бе разпалена отново и вече не се прекратява. Гоминданското правителство има за вътрешна употреба лозунгът: „Борбата против комунизма — на първо място“, а войната против японските завоеватели за него стои на второ място. Острието на всички военни мероприятия на гоминданското правителство е насочено сега не против завоевателите, а към „възвръщане на загубените територии“ в освободените райони на Китай и към унищожаването на Китайската комунистическа партия. Необходимо е да се съобразяваме с това най-сериозно както в интерес на постигането на победа във войната против японските завоеватели, така и в осъществяването на мирно строителство след войната. Покойният президент Рузвелт на времето вземаше под внимание това обстоятелство и в интерес на САЩ не провеждаше политика на подпомагане на гоминдана в неговата въоръжена борба против Китайската комунистическа партия. Когато през ноември 1944 г. Херли пристигна в Янан като личен представител на Рузвелт, той се отнесе одобрително към предложенията от Китайската комунистическа партия за премахване на еднопартийната диктатура на гоминдана и за създаване на демократично коалиционно правителство. Но след това Херли направи рязък завой и се отказа от онова, което бе говорил в Янан. Този завой съвсем ясно пролича в деклара-

цията, направена от Херли във Вашингтон на 2 април; този път същият Херли, без да жали боите, разкрасяваше съвършенствата на гоминданското правителство, представлявано от Чан Кай-ши, а Китайската комунистическа партия изобразяваше като чудовище; освен това той заяви без заобикалки, че Съединените щати ще сътрудничат само с Чан Кай-ши, а не с китайските комунисти. Разбира се, това не е лично гледище само на Херли, а е гледище на цяла група хора в американското правителство, но това е погрешно и при това опасно гледище. По същото това време почина Рузвелт и Херли, извън себе си от радост, се завърна в американското посолство в Чунцин.

Опасността от представляваната от Херли американска политика в Китай се заключава именно в това, че тя спомага за засилване на реакционността на гоминданското правителство и увеличава опасността от гражданска война в Китай. Ако политиката на Херли продължава, американското правителство безнадеждно ще затъне в дълбоката и смрадна клоака на китайската реакция и ще се постави във враждебни отношения с вече пробудилите се и пробуждащите се пред нашите очи многомилionenни маси на китайския народ, и това сега ще попречи на делото на войната против японските завоеватели, а занаяпред ще пречи на делото на мира в целия свят. Нима още не е ясно, че тази политика може да доведе само до такива резултати? Известна част от американското общество, която ясно разбира, че в процеса на развитието на Китай непреодолимите сили на китайския народ, който иска независимост, свобода и единство, неизбежно ще се вдигнат и ще пометат чуждоземния и феодалния гнет, изпитва безпокойство по повод на опасната политика, представлявана от Херли в Китай, и иска нейното изменение. Но сега ние още не можем да кажем ще се измени ли в края на краищата политиката на САЩ и ако се измени — кога. Може с увереност да се каже, че ако представляваната от Херли политика на поддържане на антинародните сили в Китай, политика, враждебна спрямо такъв огромен народ като китайския, не се измени, тя ще легне като тежко бреме върху американското правителство и американския народ и ще им донесе неизброими бедствия. Необходимо е американският народ ясно да разбере това.

ТЕЛЕГРАМА ДО ДРУГАРЯ ФОСТЕР

(29 юли 1945 година)

До другаря Фостер и до Централния комитет на Комунистическата партия в САЩ.

С радост научаваме, че извънредната конференция на Комунистическата политическа асоциация в САЩ е взела решение да отхвърли ревизионистката, т. е. капитулантската линия на Браудер¹ и да възстанови марксисткото ръководство, че тя е възродила Комунистическата партия в САЩ. Ние горещо приветствуваме тази велика победа на американската работническа класа и на марксисткото движение. Цялата ревизионистко-капитулантска линия на Браудер (тази линия намери своя пълен израз в книгата на Браудер „Техеран“) по своята същност беше отражение на влиянието на реакционната капиталистическа клика в САЩ върху американското работническо движение. Тази реакционна капиталистическа клика сега се стреми да разшири своето влияние и в Китай, поддържа порочната антинационална и антинародна политика на реакционната клика в Гоминдана, като по този начин поставя китайския народ пред лицето на сериозна опасност от гражданска война и накърнява интересите на народите на двете велики страни — Китай и САЩ. Победата на американската работническа класа и на нейния авангард, Комунистическата партия в САЩ, над ревизионистко-капитулантската линия на Браудер несъмнено ще бъде голям принос във великото дело на войната против Япония, водена сега от народите на Китай и Съединените щати, и във великото дело на следвоенното преустройство на света върху мирни и демократични начала.

Б Е Л Е Ж К И

- ¹ Браудер от 1930 до 1944 г. беше генерален секретар на Комунистическата партия на САЩ. През време на втората световна война десноуклонистките идеи в редовете на Комунистическата партия в САЩ, изразител на които беше Браудер, се оформиха в антимарксистка ревизионистко-капитулантска линия. Като се почне от декември 1943 г., Браудер пропагандираше тези ревизионистко-капитулантски идеи в редица речи и статии. През април 1944 г. той издаде книгата „Техеран“, която стана негова десноопортюнистическа програма. Браудер ревизираше основните теоретически положения на ленинизма, че империализмът е монополистичен, загняващ и умиращ капитализъм, отричаше империалистическия характер на американския капитализъм, твърдеше, че той още „запазва някои черти на младия капитализъм“, твърдеше, че американският пролетариат и едрата буржоазия имат „общи интереси“, застъпваше се за запазване системата на тръстовете, мечтаеше за избавяне на американския капитализъм от неизбежните кризи чрез „примирение на класите“. Изхождайки от тази абсурдна оценка на американския капитализъм, изхождайки от капитулантската линия на класово сътрудничество с монополистичния капитал, през май 1944 г. Браудер настоя да бъде разтурена партията на американския пролетариат — Комунистическата партия на САЩ — и организира непартийната Комунистическа политическа асоциация в САЩ. Против тази порочна линия на Браудер още от самото начало се обявиха много американски комунисти начело с др. Фостер. През юни 1945 г. Комунистическата политическа асоциация в САЩ под ръководството на др. Фостер взе решение, което осъждаше линията на Браудер. През юли същата година беше свикана извънредна Национална конференция на Комунистическата политическа асоциация в САЩ, на която бе решено да се сложи край на линията на Браудер и да се възстанови Комунистическата партия в САЩ. Браудер продължаваше да отстоява и по-късно всички предателски по отношение на пролетарната позиция, открито поддържаше империалистическата политика на правителството на Труман, а също така започна антипартийна фракционна дейност, поради което през февруари 1946 г. беше изгонен от партията.

**ПОСЛЕДНАТА БИТКА С ЯПОНСКИТЕ
ЗАВОЕВАТЕЛИ**

(9 август 1945 година)

На осми август правителството на Съветския Съюз обявя война на Япония; китайският народ горещо приветства това. Благодарение на тази стъпка на Съветския Съюз периодът на войната с Япония значително ще се намали. Войната с Япония вече се намира в своя последен стадий, настана часът на окончателната победа над японските завоеватели и всички техни помагачи. При тези условия всички сили на борбата против японските завоеватели в Китай трябва да разгърнат контранастъпление в мащаба на цялата страна и да се сражават в тясно и ефикасно взаимодействие със Съветския Съюз и с другите съюзни държави. 8-а армия; Новата 4-а армия и другите народни войски трябва, използвайки всички свои възможности, да разгърнат широко настъпление срещу отказващите се да капитулират войски на агресора и неговите помагачи, да унищожават тези вражески сили, да изземват тяхното въоръжение и имущество, най-енергично да разширяват освободените райони, да намаляват районите, окупирани от врага. Необходимо е смело да създаваме въоръжени групи от наши дейци, които със стотици и хиляди да проникват в дълбокия тил на врага и да се занимават с организиране на населението, което да разрушава съобщителните линии на противника и да поддържа операциите на редовната армия. Необходимо е смело да мобилизираме милионните маси в окупираните райони и незабавно да създаваме нелегална армия, да подготвяме въоръжени въстания, във взаимодействие с настъпващите от фронта части да унищожаваме врага. Необходимо е както и досега да отделяме сериозно внимание на работата по укрепване на осво-

бодените райони. През предстоящата зима и през пролетта е необходимо в освободените вече райони с тяхното стомилионно население и във всички новоосвобождавани райони повсеместно да проведем намаление на арендата за земята и на лихвения процент, да развиваме производството, да създаваме народна власт и народни въоръжени сили, да засилваме работата с народното опълчение, да укрепваме дисциплината в армията, да заздравяваме единния фронт на всички слоеве на населението, да следим за икономичното изразходване на човешките и материалните ресурси.

Целта на всичко това е засилване на настъплението на нашата армия срещу врага. Целият народ трябва да насочи своето внимание към предотвратяване на опасността от гражданска война и с всички сили да спомага за създаване на демократично коалиционно правителство. Националноосвободителната война на Китай навлезе в нов етап. Целият наш народ трябва още по-тясно да се сплоти в борбата за окончателна победа.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
От издателството	5
ПЕРИОДЪТ НА ВОЙНАТА СРЕЩУ ЯПОНСКИТЕ АГРЕСОРИ (III)	
ПРЕДГОВОР И ПОСЛЕСЛОВИЕ КЪМ „МАТЕРИАЛИ ОТ ОБСЛЕДВАНЕТО НА СЕЛТО“ (Март — април 1941 г.)	9
Предговор (17 март 1941 г.)	11
Послесловие (19 април 1941 г.)	14
Бележки	17
ДА ПРЕУСТРОИМ НАШАТА ПРОСВЕТНА РАБОТА (Май 1941 г.)	19
I	21
II	22
III	25
IV	29
Бележки	30
ДА РАЗОБЛИЧАВАМЕ ИНТРИГИТЕ НА ОРГАНИЗАТОРИТЕ НА „ДАЛЕКОИЗТОЧНИЯ МЮНХЕН“ (25 май 1941 г.)	33
Бележки	36
МЕЖДУНАРОДНИЯТ ЕДИНЕН ФРОНТ ЗА БОРБА ПРОТИВ ФАШИЗМА (23 юни 1941 г.)	37
РЕЧ НА ЗАСЕДАНИЕТО НА НАРОДНО-ПОЛИТИЧЕСКИЯ СЪВЕТ В ПОГРАНИЧНИЯ РАЙОН ШЕНСИ-ГАНСУНИНСЯ (21 ноември 1941 г.)	41
ЗА ПРАВИЛЕН СТИЛ В РАБОТАТА НА ПАРТИЯТА (1 февруари 1942 г.)	49
Бележки	72
ПРОТИВ ШАБЛОННИТЕ СХЕМИ В ПАРТИЯТА (8 февруари 1942 г.)	75
Бележки	97

ИЗКАЗВАНИЯ ПРЕД СЪВЕЩАНИЕТО ПО ВЪПРОСИТЕ НА ЛИТЕРАТУРАТА И ИЗКУСТВОТО В ЯНАН (<i>Май 1942 г.</i>)	99
Встъпително слово (<i>2 май 1942 г.</i>)	101
Заклучително слово (<i>23 май 1942 г.</i>)	108
I	109
II	116
III	124
IV	127
V	137
Бележки	140
ПОЛИТИЧЕСКО МЕРОПРИЯТИЕ ОТ ИЗКЛЮЧИТЕЛНА ВАЖ- НОСТ (<i>7 септември 1942 г.</i>)	143
Бележки	149
ПРЕЛОМЕН МОМЕНТ В ХОДА НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА (<i>12 октомври 1942 г.</i>)	151
Бележки	159
ПО СЛУЧАЙ ДВАДЕСЕТ И ПЕТАТА ГОДИШНИНА НА ОК- ТОМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ (<i>6 ноември 1942 г.</i>)	161
СТОПАНСКИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ ВЪПРОСИ ПРЕЗ ПЕ- РИОДА НА ВОЙНАТА ПРОТИВ ЯПОНСКИТЕ ЗАВОЕ- ВАТЕЛИ (<i>Декември 1942 г.</i>)	165
Бележки	174
КЪМ ВЪПРОСА ЗА МЕТОДИТЕ НА РЪКОВОДСТВО (<i>1 юни 1943 г.</i>)	175
Бележки	184
ЗАПИТВАНЕ ДО ГОМИНДАНА (<i>12 юли 1943 г.</i>)	185
Бележки	195
ДА РАЗГЪРНЕМ В ТЕРИТОРИЯТА НА ОПОРНИТЕ БАЗИ ДВИЖЕНИЕ ЗА НАМАЛЕНИЕ НА АРЕНДАТА, ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО, ЗА ПОДДЪРЖАНЕ ОРГАНИТЕ НА ВЛАСТТА И ГРИЖИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО (<i>1 октомври 1943 г.</i>)	197
Бележки	205
ОТНОСНО ЕДИНАДЕСЕТИЯ ПЛЕНУМ НА ЦИК НА ГОМИН- ДАНА И ВТОРАТА СЕСИЯ НА ТРЕТИЯ НАЦИОНАЛЕН ПОЛИТИЧЕСКИ СЪВЕТ (<i>5 октомври 1943 г.</i>)	207
Бележки	228
ОРГАНИЗИРАЙТЕ СЕ! (<i>29 ноември 1943 г.</i>)	229
Бележки	242

НАШАТА ПРОСВЕТНА РАБОТА И ТЕКУЩИЯТ МОМЕНТ (12 април 1944 г.)	243
I	245
II	249
III	258
Бележки	261
Приложение: „Решение по някои въпроси от историята на нашата партия“ (Прието от седмия разширен пленум на VI-я Централен комитет на ККП на 20 април 1945 г.)	263
1	263
2	264
3	267
4	286
5	313
6	319
7	321
Бележки	322
ДА СЛУЖИМ НА НАРОДА! (8 септември 1944 г.)	329
Бележки	332
ЗА РЕЧТА НА ЧАН КАЙ-ШИ НА ПРАЗНИКА 10 ОКТОМВРИ (11 октомври 1944 г.)	335
Бележки	341
ЕДИННИЯТ ФРОНТ В КУЛТУРНАТА РАБОТА (30 октомври 1944 г.)	343
Бележки	348
ДА СЕ НАУЧИМ ДА РЪКОВОДИМ СТОПАНСКАТА РАБОТА (10 януари 1945 г.)	349
В ПАРТИЗАНСКИТЕ РАЙОНИ СЪЩО МОЖЕМ ДА СЕ ЗАНИМАВАМЕ С ПРОИЗВОДСТВО (31 януари 1945 г.)	361
ДВЕТЕ СЪДБИ НА КИТАЙ (23 април 1945 г.)	369
Бележки	374
ЗА КОАЛИЦИОННОТО ПРАВИТЕЛСТВО (24 април 1945 г.)	375
I. Основните искания на китайския народ	377
II. Международното и вътрешното положение	378
III. Двете линии във войната против японските завоеватели	381
Ключът към проблемите на Китай	381
По криволичещ път	383
Народната война	388

Двата фронта на войната	393
Освободените райони на Китай	396
Районите на гоминданското господство	397
Контрастите	400
Кой „пробва“ делото на войната против японските завоеватели и подкопава държавата“ ?	402
Така нареченото „неподчинение на правителствените разпореждания и на военните заповеди“	403
Опасността от гражданска война	405
Преговорите	405
Двете перспективи	406
IV. Политиката на Китайската комунистическа партия	408
Общите положения на нашата програма	410
Конкретните искания на нашата програма	419
1. Напълно да разгромим японските завоеватели, да не допуснем спוגаждане на половината път	424
2. Да премахнем едностранната диктатура на гоминдан дан, да създадем демократично коалиционно пра- вительство	425
3. Свободи за народа	429
4. Народното единство	431
5. Народната армия	432
6. Аграрният въпрос	435
7. Въпросите на промишлеността	442
8. Въпросът за културата, просветата и интелекциата	445
9. Въпросът за националните малцинства	447
10. Въпросите на външната политика	448
Нашите задачи в районите на гоминданското господство	452
Нашите задачи в районите, окупирани от врага	454
Нашите задачи в освободените райони	455
V. Да се сплотим за борба за изпълнение на задачите на партията	459
Бележки	466
ЮЙ-ГУН ПРЕМЕСТИЛ ПЛАНИНИ (11 юни 1945 г.)	469
Бележки	474
ЗА САМОЗАДОВОЛЯВАНЕТО НА АРМИЯТА ЧРЕЗ РАЗ- ВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ЗА ВАЖНОСТТА НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА ПОПРАВЯНЕ НА СТИЛА И НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО (27 април 1945 г.)	477

ДУЕТЪТ ХЕРЛИ — ЧАН КАЙ-ШИ СЕ ПРОВАЛИ (10 юли 1945 г.)	485
Бележки	491
ОПАСНАТА ПОЛИТИКА НА ХЕРЛИ (12 юли 1945 г.)	493
ТЕЛЕГРАМА ДО ДРУГАРЯ ФОСТЕР (29 юли 1945 г.)	497
Бележки	500
ПОСЛЕДНАТА БИТКА С ЯПОНСКИТЕ ЗАВОЕВАТЕЛИ (9 август 1945 г.)	501

Редактор : *Надежда Узунова*
Техн. редактор: *Иван Янков*
Коректор : *Константин Колев*
Корица : *Борис Ангелушев.*

* * *

Дадена за печат на 17. VII. 1954 г.

Тираж : 10,000

Формат : $1/32$ $64/108$

Печатни коли 31 $\frac{7}{8}$. Авгорски коли 39-35. Изд. коли 24-63.

* * *

Държавен полиграфичен комбинат „Д. Благоев“
София № 1081 1954